

3 1761 03987 1926



PURCHASED FOR THE

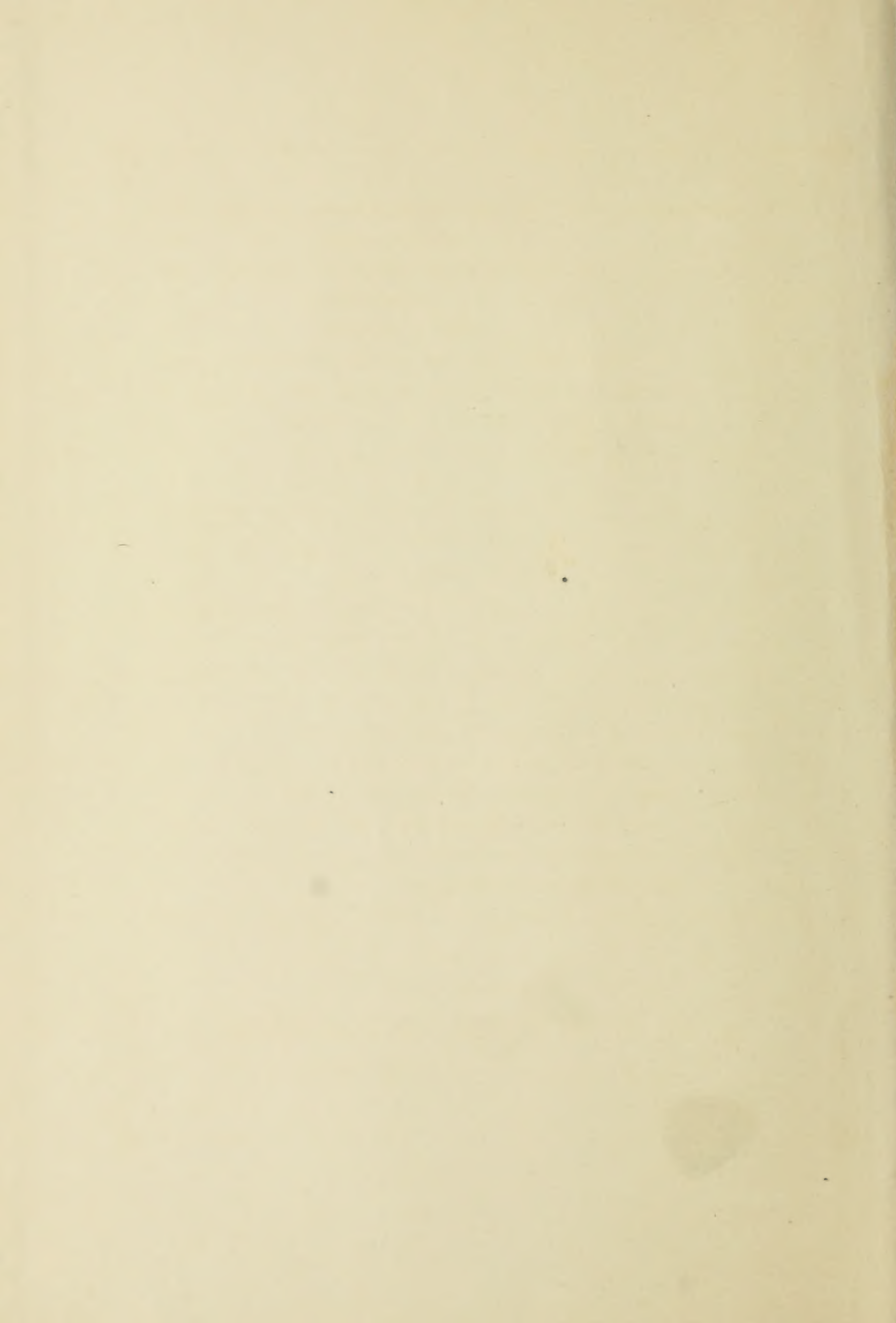
University of Toronto Library

FROM THE

Shoshana and Milton Shier Fund

FOR THE SUPPORT OF

Jewish Studies



"	דוד פינסקי, ערצעהלונגען, צוויי בענד, 546 זייטען, פרייז יעדער באַנד 50
"	" " זרבבל, ערצעהלונג. 05.....
"	דר. קאספע, מעכאַניקע, נאָך סיר אייזיק ניוטאָן. 10.....
"	" " אַסטראָנאָמיע " " " 15.....
"	" " אָנפאַנג פון כעמיע. 15.....
\$1.00	יהואש, געזאַמעלטע ליעדער, 400 זייטען, שעהן געבונדען. 1.00.....
"	י. גארדין, גאט, מענש און טייוועל, דראַמא אין 4 אַקטען. 25.....
"	" " אלישע פן אבויה, היסטארישע דראַמא אין 4 אַקטען. 15.....
"	" " דער אונבקאנטער, דראַמא אין 4 אַקטען מיט אַ פראלאָג. 20.....
"	" " וואלטער, זיין ביאָגראַפיע. 10.....
"	" מאַקסימ גארקי, ערצעהלונגען, 92 זייטען. 15.....
"	" ליעוו טאַלסטאָי, פאטרויאטיזמוס און רעגירונג. 05.....
"	" דער איינציגער מיטעל. 05.....
"	" מ. באראנאוו, דער מענש און זיין נאטור. 10.....
"	" ח. אלעקסאַנדראוו, טאַלסטאָי, זיין ביאָגראַפיע. 10.....
"	" ב. פייגענבוים, רמב"ם, זיין ביאָגראַפיע. 10.....
"	" פ. וויערניק, רב סעדיה גאון, זיין ביאָגראַפיע. 10.....
"	" " דער ווילנער גאון, זיין ביאָגראַפיע. 10.....
"	" מ. פרומקין, רב ישראל בעל שם טוב, זיין ביאָגראַפיע. 10.....
"	" ד. מ. הערמאלין, יצחק בער לעווינזאהן, זיין ביאָגראַפיע. 15.....
"	" לעאַפ. קאַמפף, פארון שטורם, דראַמא און 3 אַקטען. 20.....
	קניאַז פאַטיאַמקיין, דיא געשיכטע פון דעם בעריהמען מאַטראָזען
"	אויפּשטאַנד, אילוסטרירט, 100 זייטען. 20.....
"	דר. ש. פעסקין, סטרויקס און זייער ניצליכקייט פור דיא ארבייטער. 05.....

צו אַרעמירען :

A. M. EVALENKO, PUBLISHER

22 N. WILLIAM ST., NEW YORK

קאמאלאג

פון דער

אינטערנאציאנאלער ביבליאטעק

פיליפ קראניץ, קולטור געשיכטע, 3 בענדער, 1000 זייטען, 100		
בילדער, שעהן געבונדען פרייז יעדער באַנד..... 75 ס.		
דיא געשיכטע פון דער גרויסער פראנצויזישע רעוואַ-	“	“
לוציאָן, 3 טיילען אין איין באַנד, שעהן געבונדען..... 75	“	“
אַמעריקא פאַר קאָלומבוס, אַ קולטורגעשיכטליכע נאָב-	“	“
פאַרשונג, 169 זייטען מיט 44 צייכנונגען, געבונדען.... 50	“	“
יציאת מצרים, מיט איין קארטע פון מצרים..... 15	“	“
וואס הייסט נאציאן—זיינען אידען אַ נאַציאָן?..... 10	“	“
ארויסטאטעל, זיין ביאגראפיע..... 10	“	“
ברוך שפינאזא, זיין לעבען און זיין פילאָזאָפיע..... 15	“	“
שבתו צבי, זיין ביאָגראַפיע..... 15	“	“
יאזעפוס פלאוויוס, זיין ביאָגראַפיע..... 15	“	“
בר כוכבא, זיין ביאָגראַפיע..... 15	“	“
לעסינג און מענדעלסאהן, זייער לעבען, שריפטען און	“	“
טהעטיגקייט. 185 זייטען..... 25	“	“
דיא פאמיליע ראטהשילד, זייער לעבען און פינאַנציעלע	“	“
טהעטיגקייט, 61 זייטען..... 15	“	“
דון יצחק אברבנאל און זיינע זיהן, 67 זייטען..... 15	“	“
מאָהאמעד, דער גרינדער פון מאָהאמעדאניזמוס,	“	“
65 זייטען..... 15	“	“
מעיערבערער, זיין ביאָגראַפיע..... 15	“	“
מאַררים ראָזענפעלד, געזאמעלטע ליעדער פון מאָררים ראָזענפעלד		
337 זייטען, אילוסטרירט, שעהן געבונדען.. \$1.00		
הויגריד היינע, זיין ביאָגראַפיע, 85 זייטען... 15 ס.	“	“
יהודה הלוי, דער גרויסער העברעאישער	“	“
דיכטער, 64 זייטען..... 15	“	“



וואו זיינען זייא מענשען, וואו זיינען זייא אידען?
פאר זייא איז אנדערט אט אוואו נאר זייא קומען,
אפי נאר א מ נ י ן אפי א מ ז מ ן,
אפי נאר אנערוב דיא דומהייט צו טראגען,
אפי נאך א שוהלכעל אוואו זיך צו שלאגען.

אפי נאר א שולכעל — ניט זייא וועלען צי ון
דיא ליעבע, דיא אלטע ערוועקען צו בליהען,
זייא דארפען ניט פריי זיין, געבארענע שקלאפען
פאר זייא איז א שמוציגע גהעמטא בעשאפען,
א ! לאזט זייא פערזינקען און בלייבען פערפאלען,
אויף זייא וועט דער מארגען שוין קיין מאל ניט שמראהלען,
אן אייך אבער, פריעדערלאך, יונגע און נ י י ע,
אן אייך קען איך קניפען פיעל האפנונגען טרייע,
הערט אויס מיינע ווערטער ! איך געה אייך יעצט בענשען !
אויב ד א אדער דארטען, — זייט אידען און מענשען !



אט דאס וויל איך וויסען, דאך לאזט עס צופריעדען!
וואו זיינען מיר מענשען? וואו זיינען מיר אידען?
מיר זיינען נישט אונטען און זיינען נישט אויבען. —
רבנו של עולם! טא וויא זאל איך גלויבען
דיא אומה זאל וויעדער נאך ווערען געבארען
פון ברואים וואס האבען דעם „איך“ שוין פערלארען,
וואס ווילען מיט גוואלד זיין צווישען דיא שונאים
און האבען קיין חרפה כאטש שפייט זיי אין פנים
וויא קען אזא שמאץ, א צופוילטער, צומרענטער,
אונז בויען א הייליגען, אידישען צענטער?

א אידישער צענטער, וויא קען עס געמעלט זיין?
וויא קען דארט א ארדענונג, קען דארט א וועלט זיין?
הכשרים און פלאמבעס און פעטע עליות,
רבנים וואס טויגען זיך נאר צו נקיות,
גבאות און פושקעס און פעטש פאר א מפטיר,
און ציצית וואס מעסטען זיך אויס אויפ'ן קלאפטער,
און קללות און חרמות, און ווילדע איסורים,
און דעות פון פוחזים, ריקים און בורים, —
איך בעט אייך, וויא קען אזא כ ת ה ל צ נ י ם
אונז בויען א וועלט וואס זאל האבען א פנים?

אונז בויען א וועלט, א, ניט זייא וועלען בויען!
זייא ווילען דעם הייליגען צייט-גייסט ניט טרויען,
זייא ווארטען משיח זאל דורכרייטען זעומער
און נעהמען דעם פאלק, מערידאלנע מיט כלי-זמר . . .
ניט זייא וועלען בויען, ניט זייא וועלען שמידען,

דער יודענשטאאט

אָהער איד און מענטש.

אט האָט איהר אַ ליַעדעל אין אידישע גראַמען :
עס בינדט אונז קיין זאָך אַלס אַ אומה צוזאַמען.
מיר האָבען קיין לאַנד און מיר האָבען קיין לשון,
דער זימצט גאָר אין חודו און יענער אין בשן.
געה, דראַטע צונויף אַ צופראַכענעם שאַרבען !
נאָר מילא, „קיין אינגערע זאָלען ניט שטאַרבען“.
מיר האָבען דעם בורא גענוג שוין דאַקומשעט
און כלומר'שט אַלס אומה גענוג זיך געמוטשעט.
מען זעהט דאָך אַז אונזער נאַציאָן איז צורײַבען,
דאָך זיינען מיר וועניגסטענס מענשען פערבליבען ?

יא, מענשען פערבליבען נאָך אַלע רדיפות.
איז פראַסטע סאָלדאַטען, איז ניט מיט קיין שליפעס
מיר זיינען אודאי אַראַפּ פון אַ גדולה,
נו, מילא, פאַרפאַלען, איז ניט קיין „עם סגולה“,
איז ניט קיין מלמדים אין וועלט'ס גרויסען חדר
מען דאַרף אונז ניט מעהרער, געענדיגט אַ סדר !
מען קען שוין דיא תורה, מען ווייס שוין דיא חריפות !
וואָס טויג דאָ דיא גרויסקייט און פראַווען נאָך תקיפות ?
מיר זיינען קיין פאַלק מעהר, עס מעג אונז פערדריסען,
דאָך זיינען מיר מענשען ? אַט דאָס וויל איך וויסען !

ביי'ם קייזער שמעהט אויכעט סמעפאן א סך גרעסער,
 בעליעבטער פיעל מעהר פון דעם בעסטען „יעוורעי“,
 דען וואָס דיא סמעפאָנעס בעטרינקען זיך בעסער,
 איז אלעס געשמאָקער צו רייטען אויף זיי.
 וואָס נוצט דער רעגיערונג אַ קאָפּ וואָס איז ניכטער ?
 אַנאַפענע אויג און אַ ריינעס געפיהל.
 וואָס זעהט דיא רציחות פון פריסט און פון ריכטער,
 און זאָגט נאָך פון חדר אָפּט אויס אין דער שטיל ?

ישראל'יק, הויב אויף צום בעשעפער א טענה ;
 ער זאָל פון דיר אָפּטהאָן דיא שרעקליכע „זינד“.
 ער זאָל זיך בעהאַלטען דיא גוטסקייטען זיינע,
 און מאַכען דערוויילע דיך שטום, טויב און בלינד —
 און אויב ער האָט ליעב דיך אזוי וויא פארצייטען
 און רופט דיך נאָך אלעס „מיין טהייערע טויב“.
 טו זאָל ער אין דיר אויך אזוי וויא אין „לייטען“
 אריינגעבען ליעבשאַפט צו שיכרות און רויב.

און כל זמן דו בלייבסט דאָ נאָך צווישען דיא אומות,
 יא, איידער דו ווערסט פון דיין גלות בעפרייט
 געה, ווער אויך אַ חבר צו זייערע טומאות,
 און מערדער, און שיכור, און ווער אויך אַ „לייט“.
 וואָס זאָגסטו ? דו קענסט ניט, איך ווייס עס, אַ, פרידער!
 ער קען ניט, ער וועט ניט, עס ווערט מיר ניט גוט !
 אַ, קוועלט פון מיין הערצען, איהר טרוי'ריגע ליעדער,
 איהר אידישע ליעדער פון טרעהרען און בלוט.

אַט האַסטו דיר שבת! ער זינגט גאַר אַ ליעדעל,
דאָס ווייב מיט דיא קינדער בעגלייטען איהם שעהן, —
וואָס דיינקסטו זיך עפעס, וואָס דיינקסטו זיך, אידעל,
אַזא מיין סקאַנדאַל אין אַ לאַנד צו בענגעהן?
פון דיינטוועגען מעג זיך גאַר האַליען און קריינקען
דער ווירט פון דיא קאַרטען, דער ווירט פון דעם קלוב,
דו שפילסט ניט, דו טרינקסט ניט, דו זיצט און קיין שיינקען.
געמיינער פערברעכער, דו זיטצט גאַר אין שטוב!

און ווילסט נאָך, פאַרשווער זשידאָוויק, זיך מעסטען,
צו וואַנקען, צו וואַסקען, זיך גלייכען צום קריסט?
און זוכסט נאָך אַ מונדיר, אַ טשיין, און דעם גרעסטען?
„נאַ, וואָט מעביע ראַז!“ און פערשמעה ווער דו ביסט!
„נאַ, וואָט“ — און זיי וויסען, וואָס הייסט עס זיין ניכטער,
זיך זינגען „מה יפית“, זיך זיטצען בערוהט,
אום שבת ארומגעהן מיט גאַנצע געזיכטער,
אַ האָר ניט צודראַפעט, קיין סימן פון בלוט!

בעטראַכט נאָר סטעפאַנען, אַ, זעהסט? דאָרט געהט סאַשקע!
ס'קוועלט פראַסט דאָס האַרץ ווען מען קוקט נאָר אויף זיי:
דער פנים צודראַפעט, דער קאַפּ פול מיט משקה.
דיא ווייב צוקאַליעצעט, לויפט נאָך מיט געשריי,
דיא קינדער צושלאַגען, געלאַזען אין קרעצים,
אי באַרוועס, אי נאַקעט, צוציטערט פון קעלט;
דער טאַטע איז שיכור, האַט'ש נעהם און פערזעץ איהם,
פערשמעהסטו זאָג, איד, ווי מען לעבט אויף דער וועלט?

נו, כליפ', כליפע פייגעלע, גים דיינע טרעלען.
 נעהם טיעפער און שטארקער, און הייסער דעם שמערץ!
 דיין ליעד איז מיר זעהער און זעהער געפעהלען,
 ער פאסט אזוי גוט צו דאָס אידישע הערץ.
 א, נעהם עם אַדורך מיט דיין טרויריגען זינגען,
 ניט שפאַר דיינע וועהען, צוקלינג עם, צוקלינג!
 און זאַלען פאראיינס אללע סטרונעס צושפרינגען
 ביי מיר טיעף אין בוזים, זינג, פייגעלע, זינג!

עם זיינען גערעכט זיינע שכנים, דיא גוים,
 דיא אידישע שונאים, זיי זיינען גערעכט.
 יא, גרויס זיינען זעהער דעם אידענס חטאים:
 א, איד, ביסט א זינדיגער, איד, דו ביסט שלעכט!
 ביסט ווערט דו זאַלסט ווערען בערויבט און בעריסען,
 דיין זינד האָט קיין גלייכען, דיין זינד האָט קיין שיעור!
 א איד טאָר ניט זינגען, א איד טאָר ניט וויסען,
 א דיכטער, א דיינקער, וויא קומט עם צו דיר?

א אידישער דאָקטאָר, א איד א פראָפעסאר,
 א איד אַ פאלקאָוויק, א יודע יוריסט!
 פיר סאַשקען, פיר וואסקען, פיר זיי פאסט עם בעסער!
 שלימזל, וואו קריכסטו, פערגעסט וואָס דו ביסט?
 גערעכט זיינען דיינע פערפאַלגער, די דריקער!
 אויף זיי אַזאָ מזל — זיי וויסען, פערשטיי:
 ווען דו ביסט קיין מערדער, קיין הולטיי, קיין שיכור.
 אַ ניכטערער מוח—וויא קומסטו צו זיי?

אידישע חמאים

דיינע ברכות זיינען קללות.
אידעל, זיי דערפאר אין גלות.

ס'קומען שוין וויעדער דיא קלעגליכע וואַכען,
דיא וואַכען וואָס געהען אין טרעהרען אוועק.
די ברוסט ווערט צוציטערט, דאס הערץ ווערט צובראָכען,
דער זינדיגער קערפער, ער פלאַטערט פאַר שרעק.
און טיעף אין אַ ווינקעלע זיפצט דיא נשמה ;
זיא קרעכצט אין פערברעגעניס, וויינט אין דער שטיל.
עס שרעקט זיך דער איד פאר דיא זינד מן הסתמא,
פיר זיינע פערברעכענס, וואָס זיינען צו פיעל.

ער לאַזט זיך פאַנאַנדער אין קלעגליכע ליעדער,
דיא טרעהרען, זיי רינען, דיא שטימע, זיא קלינגט.
אַ גוואלטיגער אומעטה נעהמט דורך אללע גליעדער —
ער רופט און ער בעט און ער וויינט און ער זינגט,
און פלוצלונג דעהערט זיך אַ תרועה, אַ שברים,
דער פינסטערער שופר ברעכט דורך מיט אַ גוואַלט.
עס ציטערען מתים אין זייערע קברים
און טרויעריג כליפעט דער פייגעל אין וואַלד.

און נאכט נאך נאכט, אָט ריכטיג צו דער זעלבער צייט,
ווערט דאָרט דיא זעלבע סצענע, פון דאָס ניי בענייט.
דעם זעלנערם טיעפע, שווערע קללות קלייבען זיך, א שרעק,
און מעהרען זיך, און מעהרען זיך, און טראָגען זיך אוועק
אויף פליעגלען פון דעם שטורעם מיט אַ ווילדע האַסט
אין גאַמישיגע און שפּרייטען זיך דאָרט אויס אויף אַ פּאלאסט.



מיין שפּאַקטיוו.

דיא נאָטור האָט מיר געשאַנקען
נאָר אַ טהייערען שפּאַקטיוו,
אונגעשמערט אַריינצובליקען
איז דיא מענשענהערצער טיעף.
מענשענהערצער, מענשענזעלען
און מחשבות, פאַלש און קרום!
אינעוועניג פּויל, פּערדאָרבען,
אויסענוועניג גוט און פּרום.



עם פלייצט זיין ריינע בלומ, דיא וואונד אין הערץ אין גרויס,
און ער הייבט אויף זיין שארפען שווערד און דונערט אויס :
„שמעהט אויף איהר קריגס־חברים, צום געריכט ערוואכט !
זאגט עדות, האב איך טריי גענוג געקעמפפט אין שלאכט ?
זאגט, בין איך ניט פיר רוסלאַנדס עהרע, רוסלאַנדס רייך,
געפאלען אויף דעם פלאץ מיט אללע העלדען גלייך ?“

און וויא זיין וואַרט פערקלינגט ערוואכען מיט א פלאם
חילות פיעל, וויא זאמד ביים ברעג פון שטילען ים,
דאָס גאַנצע קריעגער פאַלק שמעהט אויף צו זיין פערלאַנג,
פון נאַהנטען און פון ווייטען קומט דער שווערער גאַנג,
עס ווערט א טופּעריי, עס ווערט אַ קלינגעריי,
אַ געהעריי, אַ דרעהעריי, אַ שפּרינגעריי,
און יעדער זעלנער שרייענדיג הויבט אויף זיין האַנד
און שווערט : „דו ביסט געשמאַרבען עהרליך פיר דיין לאַנד“

און באלד ווערט וויעדער שטיל, קיין קאך קיין טענות מעהר
פערשוואונדען ווערט דיא גאַנצע מחנה מיליטער ;
נאַר אויף דעם פעסטונג שמעהט דער אידישער סאַלדאַט,
זיין יעדעס וואַרט איז דאָרט אַ גליהענדער גראַנאַט :
„אַ, רוסלאַנד ! האַסט מיך פון מיין ווייב און קינד געשיידט,
געשמאַרבען בין איך פיר דיין עהרע יונגעהייט,
פאַר וואָס פעריאַגסטו מיינע עלענדע אַצינד ?
איך שיק אַ טיעפען, שווערען פלוך דיר דורך דעם ווינד !“

און קוים פעהרילכט דעם שילטער'ס קללה פול מיט פיין,
טראַגט איהם דער שמורעם אין דער קאַלמער גרוב אריין

דער אידישער סאלדאט

ניט ווייט פון פלעוונא, נאָר אַ הונדערט פופציג טריט,
איז דאָ אַ קבר, אַבער קיינער זעהט איהם ניט,
דער אָרט איז איינזאַם, און פערלאָזען און אליין.
דאָרט ליגט קיין קראַניץ, דאָרט שטעהט קיין מאַרמאָר שטיין
דאָרט וואַקסט קיין גרעזעלע, קיין בליהמעלע, קיין בלאַט,
דאָרט רוהט אַ טויטער העלד, אַ אידישער סאַלדאַט,
אַ אידישער סאַלדאַט געפאלען דאָ אין קריעג,
וואו רוססלאַנד האָט געפייערט שטאַלץ איהר גרעסטען זיעג.

אַ טיעפע, טויטע שטילקייט הערשט דאָרט רונד ארום,
אַלסדינג איז איינגעשלאָפען, רוהיג, שטיל און שטום,
נאָר קוים שלאָגט אויס דער טהורעם זייגער האַלבע נאַכט
אַ שטאַרקער מזרח שטורעם דיא מינוט ערוואַכט,
און עס געוויטערט, און עס שטורעמט, און עס שרעקט,
עס ליארעמט און עס פילדערט, גוואלדעוועט און וועקט,
און פון דעם שטורעם שפאלט זיך אויף דיא שטומע ערד
דער זעלנער הייבט זיך אויף פון קבר מיט'ן בלאַנקען שווערד.

ער שטעלט זיך אויף דער פעסטונג מיט אַ ווילדען מוטא,
און פון דער וואונד ביי איהם אין הערצען גיסט זיך בלוט,

דערפאר קען איך ניט שטילען
און ברינג צו איהר מיין דאנק,
דיא ווארעמסטע געפיהלען,
דעם הערליכסטען געשאנק.
דען פונקט וויא זיא בעקלאג איך
דיא נויט פון אונזער צייט,
דען פונקט וויא זיא פערמאג איך
נאר טרעהרען, דארום טראג איך
מיין גרום איהר פון דער ווייט.



אדא נעגרי

דיא איטאליענישע פאלקס־זענגערין.

איך האב א ליעבע שוועסטער
אין שעהנעם זידען ווייט.
דיא פייגעל אין דיא נעסטער
אין פריהלינגס פלומענצייט —
זיי לעהרנען דיא געזאנגען
דיא הערליכע פון איהר,
דען זיא נאר האט דיא קלאנגען
פול הימלישען פערלאנגען,
פול ליעפליכקייט אהן שיעור.

און דיכטער און מלאכים
בעוואונדערען איהר הארף.
זיא זינגט אויף אנדר'ע דרכים —
איהר ליעד איז הייס און שארף.
זיא טראגט דיא הימל פון זידען
אין איהר געפענשטע ברוסט,
וואס הייבט זיך פיר דעם מיעדען,
וואס איז פון פרייד געשיעדען,
פון יעדע לעפענמלוסט.

אין יעדע זעעלע, וועלכע מיידעט
דעם וועג פון חנופה און געמיינהייט,
אין יעדען גייסט בעלעבט פון שעהנהייט.
ער דארף קיין שטיין, ער דארף קיין צייכען,
איהם קען פערגעסענהייט ניט גרייכען.
ער לעבט און ער וועט אייביג לעבען
וויא דער, וואס האט איהם אונז געגעבען.



היינריך היינע

מאָנומענט פיר היינריך היינע,
וויא לעכערליך, וויא דום דיא טענה !
א מאָנומענט פון קאלטען מאַרמאר,
פיר איהם, וואָס זיין געזאַנג איז וואַר'מער,
איז הייסער וויא דיא הימץ פון זומער,
פיר איהם, וואָס האָט דעם טיעפסטען קומער.
געגאַסען אין א געטטליך פייער ;
וואָס האָט געצאָהלט אי פיעל, אי טהייער
פיר ליעבעס הייליגע שליחות ;
וואָס האָט פערדיענט דיא העכסטע סמיכות,
דיא שעחנסטע קרוין פון פרייהייטס זינגער —
פיר איהם ווילט איהר מיט מענשענפינגער
איז קאלטען שטיין, וואָס צייט צופרעסט עס,
א דיינקמאַל מאַכען, שאַט, פערגעסט עס !

פערגעסט עס, דען א היינריך היינע,
מאַכט זעלבסט דיא מאָנומענטען זיינע.
ער האָט געשמיד'ט אין גאַלד'נע חרוזים
מיט פלאמען פון זיין אייג'נעם בוים
א מאָנומענט פיר זיך אויף אימער,
אין „נאַרדזעע“ טיעף, אין הימעלס שימער.
אין יעדער האַרץ, וואָס ליעבט און ליידעט,

דער פּעדלער

דער היים האָט ער בעהערשט דיא קלויז,
האָט שאלות דאָרט גע'פסק'עט,
און דאָ געהט ער פון הויז צו הויז
און טראַגט אויף זיך אַ באַסקעט.

זיין קלער, זיין אויפמהו אין אַ דין
בעטרעפט דאָ מעהר קיין גראַשען.
ער איז אַ איד און ער איז „גריין“,
אַהן געלד און אַהן אַ לשון.

עס גילט דאָ ניט זיין קלוגער דריי
אין תלמוד, זיין הסברה,
דאָ ענטפערט מען איהם: „נאָט טאָ דיי“,
ווער דארף דאָ זיין גמראַ?

זיין רייכער לאַנדסמאַן מייד'ט איהם אויס,
ער היט זיך, ניט צו זעהן איהם,
ווייל דאָ איז ער געווארען גרויס
און דיעזער „גרינער“ קען איהם. . . .

אזוי, אַ, נעפעך געהט ער אום
און קלאַפט אין פרעמדע טיהרען,
אזוי פּערוועלקט אַ שענע בלום,
וואָס וואַלט אַ פּאַלק פּערציערען !

דו מעגסט דיין גאנצע זעלע
אריינטהאן אין דיין ליעד, —
אין דעם פערלארנ'ס מדבר
קיין הערץ דערוועקסטו ניט.

נישט לאנג וועסטו דא זינגען,
איך פיהל עס, איך פערשמעה :
דיין הערץ וועט גיך צושפרינגען
פאר עלענד און פאר וועה.

אומזיסט איז וואס דו פלייסט זיך,
דאס וועט ניט העלפען, ניין !
אליין ביסטו געקומען
און וועסט אליין פערגעהן.



אין דער מדבר

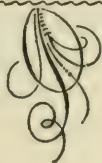
עס שטעהט אין וויימען מדבר
א פעגעלע אליין
און קוקט זיך אום פּעראומערט,
און זינגט אַ ליעדעל שעהן.

זיין הימעל-זיסע שטימע
וויא ריינסטער גינגאלד פליסט,
און וועקט דיא שטילע טויטקייט
דיא סטעפע לעער און וויסט.

ער וועקט דיא טויטע הימלען
דיא שטומע סטעפ'ס ארום,
דאך בלייבען טויט דיא טויטע,
דיא שטומע בלייבען שטום :

פיר וועמען, זיסער זינגער,
זאג, קלינגט דיין העלער טאן ?
ווער הערט דיך און ווער פּיחלט דיך ?
און וועמען געהסטו אן ?

פערשיעדענע ליעדער



נאָר ברויט מיט טהעע, און ברויט מיט טהעע,
 וואָס טויג דיא קונצען, איך פערשמעה :
 דוא וואַלסט געגעבען, גוטער גאַטט,
 דיא צייט איז שלעכט, דוא ביסט באַנקראַט.
 דוא ביסט און מוזט דאָך זיין גערעכט
 וואָס העלפט עס, יא, דיא צייט איז שלעכט !
 כ'האַב וועקסעלאַך זאָגאר פאַרפול,
 איך האָב אַ „מאַרגיידזש“ אויף דיין שטוהל,
 נאָר געה און קריך מיר אַזש אין זכול !

נאָר טהעע מיט ברויט, און ברויט מיט טהעע,
 דאָך ווילל איך וויסען דיעזען דרעה :
 דוא גיבסט דאָך עפעס מאַנכען יאָ.
 פיר מיר נאָר איז ביי דיר נישטאָ !
 אויף דעם בין איך שוין גאָר ניט קלוג,
 אַ שווינדעל, האָ ? ביי גאַטט בעטרוג ?
 נון, יעמזט פערשמעה איך, גאַטט, איך גלויב,
 אז ערד'ס עשירות קומט דורך רויב, —
 איך קריך ניט מעהר פאר דיר אין שטויב.



ברויט מיט טהעע

נאָר ברויט מיט טהעע, און ברויט מיט טהעע, (דאָס איז א קעסט זאָ אַך און וועה.
דען ביסטו, גאָט, אויף מיר אין כעס,
וואָס דוא ערלויבסט זיך דיעזען שפאָס ?
צו זשאַלעווען סערדינס אַ באַקס,
אַ שטיקעל קעז, א ברעקעל לאַקס,
אַביסעל מילך, אַמאָל אָן איי !
נאָר ברויט מיט טהעע, און ברויט מיט טהעע, (דאָס איז א קעסט זאָ אַך און וועה !

דוא שפילסט עס תקיפות, גאָט, מיט מיר ?
איך זאָלל זיך איינבעטען בייא דיר ?
נאָך ווייניג האָב איך טאָג און נאַכט
אין בעטען דיך אליין פערבראַכט ?
דאָך וואוין איך אויף דעם פינפטען שטאָק,
— מיין תפילה הערסטו וויא אין טראַק,
משמעות, גאָטט, דוא ביסט אליין
אויך ניט מיט א ל ל ע מ ע ן, איך מוין,
דיר מוז עס אויך ניט ע ק ס ט ר א געהן. . . .


איך בין א „לאטומים“, ניקסען
זיינט איהר, — דאס איז וואָהר!
גאַנצעס האָב איך ניט צו פיקסען,
לומפען פיקס איך נאָר.
אלזאָ שטומט אין איירע זומפען,
שמירער פון בעטרוג!
דען צו שניידען אייך, איהר לומפען,
בין איך גוט גענוג.



דער לאמונים

אָדער דער לומפענשניידער

(פּאָלעמישעס)

ניידער בין איך און וועל שניידען
אימער מעהר און מעהר. 
וועה דעם, וואס וועט מוזען ליידען
פון מיין שאַרפע שעהר.
שניידען וועט עס אייך און קלעהמען.
קלעהמען פון דאָס ניי.
ציטערט, דען איך וועל זיך נעהמען
צו דיא שניידעריי!

וועט מיין שעהר ניט שניידען קענען.
גליהט מיין אייזען רויט.
איך וועל פרעסען, איך וועל ברענען.
ברענען אייך צום טויט.
וועט דיא צייט מיין אייזען קיהלען.
גילט מיין נאָדעל נאָך
און איהר זאָלט אויך ענדליך פיהלען
ביז צום ביין מיין שטאָך.

זיין קראפט,
קיין האפט,
ניט אמת, מיינע טרייע שרצים,
איהר ווערים, יאשטשירקעס און שקצים ?
זיין ברום
איז דום,

וויא קען ער זיך צו מיר פערגלייכען ?
ער קוקט מיך אן און מוז מיך ווייכען."

דאך ווען דער פוקס איז גראד דערביי
און הערט דער נבזה'ס קוויטשעריי,
דאן גיט ער פרייליכדיג אַ לאַך
און זאָגט איהר אויס דיא גאַנצע זאַך :
„וויא זיכער ביסטו, מייזעל, אין דיין „זיעג“ !
דען ווער וועט עס מיט דיר געהן פיהרען קריעג ?
דו מעגסט בעליידיגען דעם לייב אליין,
ער וועט געוויס מיט דיר אין קאמפף ניט געהן.
מלחמה האַלטען מיט אַ מויז — צו וואָס ?
דו זידעלסט — נו, ווער האַט דערפון פערדראָס ?
ביסט גליקליך, מויז, דיין נישטיגקייט אדאנק,
דיין קליינגקייט מאכט דיך פריי און פראַנק.
מיט דיר צו שטעלען גלייך זיך אויפ'ן פלאַטץ
איז טאַקע נאָר א'ן עסק פאַר דער קאַץ."

דער לייב און דיא מויז

(פאלעמוישעם)

אַט איהר אַ מאַל געזעהען דעם שטאַרקען לייב
ווען ער דערלאַנגט זיין שטאַלצען קאַפּ אַ הייב
אַ טרייסעל מיט דער גריווע און אַ ברום ?
דער וואַלד דערשרעקט זיך און דיא ערד אַרום.
דער טיגער בלייבט פערבליפט, דער לעמפערט שטומט ;
דיא אייזערנע גאַרילאַ בלייבט פערמוזט ;
פערצאַפעלט ווערט פאַר שרעק דער ווילדער שוויין ;
דיא שלאַנג קריכט וויעדער אין איהר לאַך אַריין ;
דער בער האַט מורא נאָך זיין רויב צו געהן,
דער בעזער וואַלף בעהאַלט דיא שאַרפע צייהן ; —
איין בריה'עלע אַ נבזה'קע, — דיא מויז.

זיא רעדט זיך שפעטענדיג און פריילאך
פון וואלד, פון זיין געקרוינטען מלך :
„איך בין דאך נאָר אַ קליינער שרץ
אַנטגעגען אייך, איהר גרויסע חיות,
דאך לאַך איך פון דעם לייב'ס הויות
און האָב קיין ברעקעל דרך ארץ.“

און אפט פערשמעכט ער זיך דיא הענד
ביים גראבלען אין דיא ביכער.
איהם קען דער דזשאדזש, דער אדוואקאט,
ער מאכט אין קארט אן יעלות,
ביים עולם אבער הייסט ער „סמארט“
און פרעגט מיך מעהר קיין שאלות.

און ווילט איהר וויסען וויא ער הייסט,
דער חברה מאן, דער שענהער ?
דאן שווער איך, זיכער אז איהר ווייסט,
פון איהם נאר הערט עס זיך אם מייסט,
עס קען איהם יעדער איינער.
ער איז פארפאן אין יעדע שטאדט
צו שאפען אידען קללות,
צו מעהרען וועה, צו ברענגען שפאט,
צו פעפערען דעם גלות.
ער נארט דיא וועלט און ווערט ניט זאט
און ריהמט זיך נאר מיט מעלות,
ביים עולם אבער הייסט ער „סמארט“
מען גלויבט איהם גאר אהן שאלות.



א יונג מיט „מעלות“

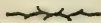
ער איז א ליכט, ער איז א שאין,
ער איז א גואל, זאגט ער,
רוקט אומעטום זיין צונג אריין,
וויל איבעראל א מאכער זיין,
דען חוצפה, דאס פערמאגט ער,
ער רעדט פון קונסט, פון ליט'ראטור,
פון אלע שעהנע זאכען,
און צייגט ארויס דעם גאנצען בור
און מאכט דיא קענער לאכען.
דער כלל, ער איז א יונג א כוואט
מיט אלע גומע מעלות,
ביים עולם אפער הייסט ער „סמארט“
און פרעגט מיך מעהר קיין שאלות !

ער זאגט, ער אגימירט אומזיסט
און נעהמט דערפאר א האר ניט.
אט היינט איז ער אזא מין „איסט“
און מרגען שוין אנאנדער מיסט,
און איבערמארגען גאר ניט.
אין חברות ווערט ער שנעל בעקענט,
דען וועמען מרויט מען גיכער ?

„א שפאס האט מען דארטען גערעדט אויף לשונות!
פיש, פיש, אז איך זאג אייך, רבותי — גאונות!
פראנצויזיש און טייטשיש, ווער ווייס זיי וואס נאך דארט?
עס האט מיך געהויבען, עס האט מיך געטראגען,
וואס זאל איך אייך אנהויבען מעלדען און זאגען?
אוי, אידען, עס האט מיך געכאפט שיער דער בראך דארט.

„פארפאלען! נו, בין איך געפאהרען, געקומען,
וואס העלפט עס, רבותי? געהט ברענגט דיא מזומן!
פארפאלען! אין לעבען קען אלעס פאסירען;
פיר אייך אבער, אידעלאך, בין איך א קענער,
און „עססעקס“ און „העסטער“ קען איך, וויא זאגט יענער,
צו יעדוידער צייט נאך בעלעהרען און פיהרען.

„נו, געהט, באלעמוטשעט ניט, זעהט מיר צו פרינגען,
וואס גיכער דיא רונדע און גלאטע, וואס קלינגען,
דען פאהרען נאך באזעל — יא, אידעלאך, שאצט נאר!
יא, אמת איך בין ניט געווען אויבעןאן דארט,
פון דעסוועגען האב איך נאך עפעס געטהאן דארט,
דען קראצען האב איך זיך דארט איינער געקראצט נאר.“



„דערצעהלט, ר' שלומיאל, מיר זיינען דאך גערן
פון יענער אסיפה דעם אינהאלט צו הערען —
א שפאס האט זיך דארט געמוזט קאכען און רעש'ן!
א קלייניקייט עפעס דער אידישער גלויבען ? . . .
דיא אידישע גאולה ! . . . אוי דאנקען און לויבען
נאר דעם וואָס מיר האָבען דיא הענד ניט געוואָשען.“

שלומיאל הייבט אָן זיך פאר צרות צו קראַצען :
„דערצעהלען פון באַזעל — אוי, זאָל איך צופלאַצען.
אויב איך קען אפילו א וואָרט זיך דערמאָנען,
א שפאס האט זיך דארטען געטהאָן ; איך זאָל קריינקען,
אויב איך קען א האָאר האַטש, א ברעקעל געדיינקען,
אוי, אידען, געוואַלט ! א כפרה מיליאָנען !

„נאָר סתם, וויא קום איך דארט א איד א פערשמוצטער,
אין יענער געפילדעמער וועלט דער פערפוצטער,
א וואו עס געפינען זיך זאָלכע מאַגנאַטען,
וויא מאַרדע און יערצעל און אַנדערע גאונים ?
כ'האַב שיער ניט פערלאָרען פאר שרעק דיא תחתונים ;
א זכות האַט זיך דארט נאָר ערוועקט פון מיין טאַטען.

„אזוואו האַט דארט מיינע א שטימע געגאַלטען ?
אזוואו האַט אַווערד דארט א באַרד מיט א קאַלטען ?
אזוואו האַט א חן דארט מיין חומש און רש"י ?
אוי, אידען, איך האָב זיך דארט שיער ניט בערגאַבען,
אוי וועה, ס'אַראַ קאַפּ אַט דער יערצעל מוז האָבען !
א קלייניגקייט האַט ער פאַרקאַכט דארט א קאַשע !

„א, ווען וועט דאָס טרפּות פּערלירען דיא שליטה,
און הייליג וועט ווערען דיא אידישע שחיטה
און אידעלאך וועלען זיך עסען צופריעדען ?
א, ווען וועט דערלעבען דיא טהייערע אומה
צו געבען דעם כהן אי מעשר, אי תרומה ?
א, ווען ווערט שוין ראטהשילד א קיסר ביי אידען ?

„א, ווען וועלען קאָנען דעם בורא'ס משרתים
פּערשטיינען, דערווערגען דיא כת אפיקורסים,
דיא פרייע שוויסטונעם, זיי זאלען געשוועלען !
א, ווען, ר' שלומיאַל, וועט איהר אַמאָל קאָנען
דיא איצטיגע צרות אין פריידען דערמאָנען
און אנשלאָגען פּושקעס אַט וואו איהר וועט וועלען ?

„און נעהמען, און טאַקע גאָר קיינעם ניט פּרעגען ;
און שטעלט זיך אַ שייגען מיט קשיות אנטגעגען —
אַריינגעפאַקט גלייך אין דער הייליגער קונע !
וואָס הייסט עפעס קלערען אין נסתר ? וואָס הייסט עס .
נסתרות, — דער בורא אַליין מעהר ניט ווייסט עס,
און אידעלאַך מוזען גאָר האַבען אמונה.

„דערצעהלט, ר' שלומיאַל, דערצעהלט אונז דעם תוכן :
א, ווען וועט דער גיהנום שוין נעהמען זיך רויכען
מיט זיי דאַרט, אַ רוח אין זייערע טאַטעס !
ווען וועלען דיא שקצים זיך אויפהערען גאַלען ?
א, ווען וועט זיך אידישקייט נעהמען בעצאָהלען ?
א, ווען וועלען אונזערע ווערען דיא כּוואַטעס ?

שלומיאל אין באזעל

עס האט זיך געענדיגט מיט גליק און מיט מזל
דער גרויסער קאנגרעס פון דיא אידען אין באזעל
מיט האַפּפּנונג צו בויען דעם וויסמען „אריאל“.
דער זאָל דער פּערפּוצטער, איז מעהר שוין ניט געסטרייך,
נאָך פּראַנקרייך פּאַהרט נאַרדאָ און הערצל נאָך עסטרייך,
צוריק נאָך אַמעריקאַ פּאַהרט ר' שלומיאל.

עס שמעהען און וואַרטען אַ מנין געברייכטע :
„אוי, זעהט, ר' שלומיאל דערצעהלט דיא געשיכטע !
וואָס האַבען בעשלאַסען דאָרט אונזערע גדולים ?
אוי, ווען ווערט דער איד שוין בעפרייט פון זיין תּפּיסה ?
ווען קריגען דיא שונאי ישראל דיא מיתה ?
אַ, ווען וועלען אידעלאַך ווערען דיא עו ל י ם ?

„וויא לאַנג וועט מען צווישען דיא גוים מאַרדוזשען ?
אַ, ווען וועלען אידען דערלעבען זיך פּרודשען
אין ציון, ניט ווייט פון דעם שעהנעם לכּנון ?
זיך שמייסען מיט בעז'מער פון גרינע ערבּות,
געבונדען מיט לולב, געפּלאַנצט פון דיא אבות —
אַ, ווען וועלען אידען זיך בעזימען קאַנען ?

אויף אונגליקען וואַקסמט מען, און איך בין שוין גרויס,
מען רייסט מיך פון מיינע געליעבטע אַרויס :
אַ זעלנער, דיא עלטערן וויינען זיך בלינד,
עס וויינט שוין אַ פרוי און עס וויינט שוין אַ קינד.
אַנטלויף נאָך אַמעריקאַ, אַדער געה שים...
וויא שווער איז דיא שידונג, וויא טיעף איז דער רים !

עס זיינען שוין צעהנדליגע יאַהרען פאַרביי
און אימער דאָס אייגענע נאָך — רייסעריי !
איך זעה אין מיין לעבען קיין איין גאַנצען פים ;
אַ אידישעס לעבען — אַ רים אויף אַ רים....
דיא שוהל און דער חדר, דיא „חברה“, דאָס לאַנד —
עס רייסט יעדער איינער, וואָס האָט נאָר אַ האַנד....



דער רים

דען איך בין געוועזען אן אונשולדיג קינד,
אין וועלט־זאכען פרעמד און אין גאט זאכען בלינד,
געדענק איך: דער שמש אין פאליש ביים וואנד
פלעגט שמעהן מיט א לאנגע רצועה אין האנד —
מיין טאטע פלעגט ליעגען ביי איהם צו דיא פיס
און צאהלען מיט גראשענס פיר יעדווידער רים.

עס רוקט זיך דיא צייט, דאכט זיך, גאר אונבעטראכט,
מען האט מיך מיט מזל אין חדר געבראכט.
א נייער זארט לעבען, אן אנדער מין וועלט:
א אידליק, א כעסן, ער שמייסט און ער קנעלט;
ער האקט מיט'ן קאנטשוק, עס ווערט איהם ניט מיאום—
מיין טאטע צאהלט גראשענס פיר יעדווידער רים.

בר מצוה, איך שמעה און איך דרשה'ן געשמאק,
דער רבי'ל גיט כלומרשט א קניפ מיר אין באק,
א קניפ גיט דער חזן מיר אויך און ער זאגט:
„א, וועה ס'ארא קעפיל דער אינגעל פערמאגט:
זיין דרוש איז געפערעלט, זיין מפטיר איז זיס“,
און יעדערער מיינט נאר צו געבען א רים...

איהר וועט כאפען ביא דעם רבי'ן
דיא שיריים ; איהר וועט לעבען, —
זעהט, דער צדיק ווינקט צופריעדען :
„איצט וועט מען אייך בלאזען, אידען!“

און ר' בענצע פאלגט דעם רבי'ן : —
תקיעות קומען, שכרים, תרועות
און דיא יונגע קולות שועבען
און זיי זאגען אן ישועות.....
וויא אויף פייערדיגע שימלען
פליהען שרפים אין דיא הימלען
און צומישען שוין דעם שטן —
וויא דער רבי האט געבאטען.
יעדערער האט רייד געפונען :
„ער זאל לעבען האט געוואונען.“



וויא דער רבי האלט מלחמה :
„גאָט, א זכות אל זיך דערוועקען
ער זאל גובר זיין דעם טמא!“
און דער צדיק שפּרינגט און דרייט זיך.
בינדענדיג דעם „סם“, פּערשטעהט זיך !
און ער שרייט און שילט, און וויעגט זיך,
און ער פליעסקעט און ער קריעגט זיך. —
הערט ! ער רופט דיא אבות גיכער, —
איצטער נעהמט ער איהם, אויף זיכער .

נאָר דער „בחור“ איז אַ שווערער.
אַ קאמאווועס, שוין פון דורות
וויא ער פאַקט זיך מעהר און מעהרער
אַלץ מיט אידישע עברות !
און דער רבי פייסט דעם קיטעל
און ער קלעהרט דעם לעצטען מיטעל
וויא דעם „עוכר“ צו פּעריאַגען
און זיין בעזען פלאַן צו שלאַגען. —
יא, אומזיסט דעם שטן'ס גדולה —
זעה : דער רבי האָט אַ סגולה !

מעגסט שוין בלאַזען, בעל תּוקע !
שוין געהיילט ישראל'ס וואונדען : —
מיט אַ האָר פון רבי'ןס פּאה
ליעגט שוין ויא אַ שעפּס געבונדען
דער מקטרג, דער צושטערער.
פליעסקעט, חסידים, מעהרער, מעהרער !

מעגסט געהן טויזענד מאל נקיות, —
ער פערהאלט דיר דאך דיא תקיעות
מעגסט זיך קוועטשען, מעגסט זיך בלאזען...
ער איז שטארק, ער וועט נישט לאזען .

און א שוידער, און א ציטער
פאלט אויף יעדען, אלע קלאגען :
מיט דעם „חברה מאן“ איז ביטער, —
ווער קען געהן מיט איהם זיך שלאגען ?
דער סמאל , גאט גערעכטער !
מאך איהם דוא נאָר צום געלעכטער !
מוטה, ר' בענצע, בלאזט נאָר וויעדער !
דאך דער „בחור“ ווערט נישט מידער :
ליעגט אין שופר וויא א שררה, —
וויל נישט ווערען דיא כפרה .

דאך ווער שטעהט דארט א פערקלערטער
אין א ספר איינגענאָרעט ?
עפעס רעדט ער פרעמדע ווערטער, —
באלד פער'דבק'עט, באלד פער'צרה'ט ;
עפעס רופט ער מאַדנע נעמען
נאָר ווער ווייס איהם וואָס און וועמען ?
שליסט דיא אויגען, מאַכט זייא אַפען,
באלד אין דרום, באלד אין צפון, —
איז דאָס דארטען דער בעל מופת ?
יא, ער איז דעם שטן תופס !

און דער עולם קוקט מיט שרעקען

און ר' בענצע מיט אַ כליפען
נעהמט פאמעלאך זיך דעם האַרען
און ער לייגט איהם צו דיא ליפען.
קוים נאָר פאַנגט ער אָן צו בלאַזען :
וועלען חברה זיך צולאָזען
אי פּצפּציה, אי טרטיאל,
מציה, פּציה און שלומיאל
נעהמענדיג זיך וויא יונים
צו דעם „סם“ דעם עזות פנים .

און ר' מעכי האָט מיט מיהע
און מיט איינגעהאַלט'נע גבורות
שוין געזאָגט דיא ערשטע „תקיעה“,
ציהענדיג איהר אויף טאַרטורעם.
און ר' בענצע וויל אַ בלאַז טהאַן
און צום הימעל הויך אַ לאַז טהאַן
דיא מלאכים, דיא מליצים,
וועלכע זאָלען וויא דיא פּריצים
פּרייטלאַך פליהען פון דעם שופּר
און מכלבל זיין דעם כּופּר...

דאָך, אַ וועה, אַ וועה, געשריען
ער, דער „סם“ דער כּף הקלע'ניק ! —
אָך, אומזיסט ר' בענצעס מיהען ! —
בלאָזט אומזיסט, דוא מערידאלניק !
ניין ; עס וועט דיר נישט געראַטהען ! —
אין דעם שופּר שמעקט דער שטן.

ווער פערשטעהט דאן זיינע ווערטער ?
ער פערשווינדט, מלאכים שוועבען
און מיר, אידען, בלייבען לעבען .

אפגעכליפעט, אפגעצימערט
אלע „למנצח'ם“ זיעבען
און דער עולם איז פארבימערט,
שמיל און אומעטהיג געבליעבען,
דאך ר' מעכי'ס הייסע ריטשעס
אויסגעמישט מיט ווילדע קוויטשעס
ווארפען סקרוכעס, ווארפען שרעקען
אויפ'ן עולם און זיי וועקען
נייעס יאמער בייא דיא ווייבער,
אז עס צימערען דיא לייבער.

אט צוטראגט זיך דאס א כראפען
באלד דערנאך א שמילעס קאיכען,
באלד א קרעכצען ; באלד א סאפען,
באלד א פישצען אהן א גלייכען,
דען ר' מעכי איז א וויינער,
זיין געוויין קען ריהרען שמיינער.
יאהר נאך יאהר אלץ פאר דיא תקיעות
פראוועט ער אין קלויז דיא בכיות
מיט א מורא, מיט א צימער
און צופלאקערט דיא געמיטהער.

דאך ס'איז לאנגזאם שמיל געווארען

שמן מקטרג

דערצעהלט אין אַ חסידים שטיבעל.

א פנעפראוועט דיא עליות,
שמעהט ר' בענצע אויף דער ביהמע,
שמעהט און גרייט זיך צו דיא תקיעות
מיט אַ טרויעריגער שטימע.
און געגרייט איז אויך ר' מעכי
דער כאַנדאַוויטשער בעל בכי
אויסצורופען דיא סיגנאלען,
וועלכע דארפען תיכף שאַלען
און פּעריאַגען דעם סמאל,
וועלכער מסר'ט אויף ישראל.

און דער עולם זאָגט מיט בכיות
און עס קלאַנגט זיך, וויא דער שטייגער.
באַלד דערהערען זיך דיא תקיעות
און פּעריאַגען דעם קטגור.
פון ר' בענצעס איין טרומימער
ווערט דער שמן אַ צודרייטער,
אַ צומישטער, אַ צושמערטער,

„דארטען ווארטען פעטע פופקעס,
לעבערקעס און דארע העלזלאך,
קאפהענער און פלוימען צימעס
און דער בעסטער מארענאט.

„קיטקעס, טארט און פרישע לעקאך,
צוויבאק אלערהאנד און קיכלאך,
פירות פון דיא בעסטע, וויינען
כאטש צו צוואגען זיך דעם קאפ“.

פארטיג שמעטה שוין דאס געזינדעל:
מאגען לעער, וויא פאר דעם קרופניק
און בעלעקט זיך שוין בעצייטענס, —
ארע לייבעס געהט פאראויס....

און דער בדיחן מיט דיא כלי זמר
פלאצען פשוט פאר געלעכטער,
הערענדיג וויא ארע לייבעס
שמעטה און שליסט שוין אויף דיא מיהר....

„נו, ר' אהרן? — „אט מיר געהען!“
„וועלכע מיר, ר' אהרן, זאגט נאר?
איין נאר דארף מען, קומט וואס גיכער,
זייט מחדש דיא לבנה“....



שאַשע מירל, קאך אַ קרופניק,
קרופניק, יא, פון קרופניק לאַנד.

„זאַלען זיי צופוקעט ווערען
קוקענדיג אויף אונזער קרופניק,
וויא מיר זיצען אַלע פריציש,
דאָ ביי אונזער אייג'נעם מיש!.....“

און פערצעהרט איז שוין דער קרופניק
און פערטריעבען איז דער הונגער.
ווייב און קינדער שלאָפען רוהיג,
אַרע לייבעס דרעמעלט אויך....

דאָך ווער קלאַפט דאָס דאָרט אין פענסטער
און ווער וועקט דאָס אַרע לייבעס?
דאָכט זיך, בערקע בים באַם איז דאָס,
בערקע בים באַם און כלי זמרים....

„קומט, ר' אהרון, מאַכט קיין שהיות!
אַלע וואַרטען אונגעדולדיג.“
אַרע לייבעס: „אַט איך געה שוין,
קינדער, שאַשע מירל, גיך!“

„דאָך וואָס טהומט מען מיט דעם קרופניק?
שנעל דיא פינגער אין דיא העלזער!
זשאַלעוועט ניט, מעהרער.... מעהרער....
גיט אַוועק צוריק!.... צוריק!....“

קענסט דעם גוף מיט גייסט ניט זעמען
וויא דו זעטיגסט דיא נשמה, —
יענע קיך וואָס שפייזט דיא זעעלע,
לאָזט דעם קערפער דיר פערשמאַכט.

יא, עס איז ניט צו פערדיינקען
ארע לייבעס, וואָס עס רייסט איהם
וויא מיט צוואַנגען צו דיא גלעזער
און דיא שיסלען פעט און פול.

כעס און הונגער, ביידע האַפען
ווילד געפייניגט אַרע לייבעס,
דאָך דער צאָרן קען נאָר צעהרען
און ניט קרעפטיגען דעם לייב.

א, דיא האַפנונג, דיא פערדאַמטע!
וויא זיא נאַרט דאָס אַפּ דעם מענשען!
באַלד איז נאָך דער גאַנצער סעודה
און דער טאַג האַט שוין פערבלייכט.

אייביג קען דער מענש ניט ליידען,
וואַרטען, וואַרט זיך ביז אַ צייט נאָר
און געזאָגט האַט מיט יסורים
אַרע לייבעס צו זיין ווייב:

„זאַלען זיי זיך דאַרטען ווערגען!
אויף להכעיס דיא ממזרים,

און דיא רייכסטע לעקער ביסען
און געטרענקען אלערליי!

און אין מיטען שפיעלען כלי זמר,
שייקע פאנטאזירט משונה
אויף זיין פידעל און דער חזן
אויפ'ן „באיקול“ האלט איהם צו....

בערקע פים באם ווארפט מיט גראמען
און דער עולם קייכט פאר לאכען:
„אז גע'הרג'עט זאל ער ווערען,
וויא געשווינד ער מאכט א גראם!“....

דאך דערפיי דארט דורך א פענסטער
קוקט ארויס א פלייכער נפש
מיט פערקאכטע ווילדע בליקען
צו דער חתונה אצינד.

ניין, איהם ריהרט ניט שייקעס פידעל
און דעם חזן'ס אונטערהאלטונג,
דען ער זעהט וויא מענשען עסען,
עסען מיט'ן פולען מויל....

טענער שפייזען ניט דעם מאגען
און דיא שעהנסטע מעלאדיען
און דיא ליעבליכסטע געזאנגען
קרעפטיגען דיך ניט וויא ברויט.

דארטען אבער העררשט א שמילקייט
פונקט וויא אויף א בית הקברות, —
אלע זיצען וויא פערגליווערמ,
נאר דער אלטער צעהלמ זיין געלד...

מיט דיא דארע פינגער שארט ער
דיא מטבעות און זיי קלינגען
וויא לוייה פושקעס, טרוי'ריג,
אין דער אומעטהיגער שטוב....

און דיא אויגען פינקלען קעציש
ביי דעם שימער פון דיא רענדלאך
און דיא אויערען פערנעהמען
מיט בעגעהר דעם קאלטען קלאנג...

אז דער צעהלער איז דער קארגער,
דאס איז איבעריג צו זאגען
און אז יענע הויז פול פריידען
איז ר' מייזעל'ס קען מען זעהן.

זעהט איהר וויא דיא סארווער „פאדען“
ארום רייך געדעקטע מישען,
וויא דער עולם עסט דיא סעודה
מיט געזונדען אפעטיט?

יא, עם וועקסלען זיך געריכטען,
דיא געשמאקסטע און דיא בעסטע

ווארטענדיג אויף יענעם מאַלצייט
שטאַרבט מען שיער ביי אַרע לייבעס.

דאָך אַ חוץ דיא פאַסטער, זיינען
אַלע שטאַדט-לייט שוין געבעטען, —
היינט קומט אָן ר' מייזעל'ס שמחה
וועט ער רופען אַרע לייבעס?

אין דער שוהל-גאַס פון יאַכנאַווקע
שמעהען צוויי מאַסיווע הייזער,
ניט קיין איבעריג געפּוצטע, —
ביידע נאָך דעם אַלטען סטראַץ.

קענטיג, דאַכט זיך, אַז אין ביידע
וואוינען שעחנע בעלי בתים,
נאָר פּערשיעדען, זעהט זיך, פיהלט מען
אין דיא הייזער היינט דיא צוויי.

זעהט זיך, אַז אין איין הויז לעבט מען,
אַלע לאַכען, אַלע שטיפען,
פריידען איבער פריידען, אַבער
אין דער אַנד'רער איז אַ קלאַג.

דאָ איז ציער און דאָ איז לעבען,
יעדער ווינקעל גלאַנצט און שימערט,
מישען שמעהען געקרעדענצטע
מיט דאָס בעסטע אין דער וועלט.

וויא ער שנאָרט נאָר, וואו אַ שמחה
קומט ער זיך מיט דיא בני בית,
אָפּער זעלטען טרעפט דאָס דאָרטען
אונזער קאָרגען אַרע לייבעם.

דען יאָכנאָווקע איז אין גאַנצען
ניט פיעל גרעסער פון אַ גענעץ,
אָפּער גרויס איז דיא „כאַליאַסטרע“
און דער הונגער אַרע לייבעם.

דאָך אַצינד איז פול דיא שמעדטעל
מיט ר' מייזעל'ס רייכע סעודה
און עס גרייטען זיך נגידים
און עס גרייט זיך ארע לייבעם.

דאָך ר' מייזעל איז אַ שמרענגער,
אונגעפעטען דאָרט צו קומען
איז אונמעגליך, נאָר נישט קשה: —
ער וועט רופען אַרע לייבעם....

דען וויא פעט מען ניט אַ שכן
צו אַזא בעריהמטע שמחה
וואָס פערקלינגט דעם גאַנצען געגענד?
מען וועט בעטען אַרע לייבעם.....

און מען פייניגט זיך אַ חודש,
מעחר נאָך, שוין פאַלד צוויי חדשים!

אַרע לייבעם

(אן אלטער פּאָלקס מאָטיוו.)

אַרע לייבעם פון יאכנאַווקע
איז אַ ווייט בעריהמטער נגיד,
נאַר אַ קמצץ. דיא יאכנאַווקער
טאָדלען אלע אַרע לייבעם.

אלע לאכען פון דעם גייץ־האַלז,
פון זיין לעבענסאַרט און פיהרונג,
לאַנד און לייט דערצעהלען מעשות
פון דעם קאַרגען אַרע לייבעם.

פון זיין באַרכענע קאַפּאַטע,
דיא ירושה פון זיין זיידען,
וועלכע דיענט אַי וואָך, אַי שבת
אונזער רייכען אַרע לייבעם.

מען דערצעהלט וויא זיין געזינדעל
מוזען נויטה און הונגער ליידען,
וויא עס זשאַלעוועט זיי עסען
טאַקע פשוט אַרע לייבעם.

ביי אייך איז נאך קיינער געווארען גענעזען,
ממזרים, אז ווערען זאלט איהר איינגעזונקען!"

„א, ניין!“ האט דער שיינקער געזאגט, „כ'קען ניט שווייגען
דער שרייער איז שכור, — ביי גאט איז געשווארען!
דא זיינען אין קורצען — איך קען איבערצייגען,
צוויי גרויסע „חלאים“ געהאלפען געווארען...“

מאָראַל :

מען פרעגט אפט פארוואס קהל'שע פיהרער און שונאים,
וואס האבען זיך אפען געשפיגען אין פנים,
וואס האבען זיך איממער געגראפען מיט פריידע,
פערבינדען זיך פלוצלונג און קושען זיך ביידע?
אן איינפאכע זאך, דערצו דארף מען קיין דיינקער,
דער תירוץ ליגט פראסט אין גלח מיט'ן שיינקער.



דער דארף איז געוואָרען פּערשוואַמען מיט מענשען,
מיט טויענדע, — ווער האָט געקענט זיי גאר צעהלען.
מיט פרומע, וואָס זיינען געקומען זיך בענשען,
מיט קראַנקע, וואָס זיינען געקומען זיך היילען.

דער כלל, יענער מסחר האָט אויפגעטהאָן וואונדער!
מיט ליידליגען קומט ניט קיין איינציגע נגע —
דער גלח צעהלט געלד און דער שיינקער בעזונדער,
דער עסק ווערט גרעסער פון רגע צו רגע.

דאָך איינמאל האָט גראַדע געדארפט זיך פאַסירען,
א גוי איז געקומען אין דערפעל צו הינקען,
ער איז זיך נאַטירליך געקומען קורירען
און אגב דיא הייליגע משקה צו טרינקען.

דער גלח האָט טעגליך א פדיון גענומען,
עס איז דאָך א מצוה צו שינדען כאַמולעס,
דאָך פונקט וויא דער גוי איז מיט קולעס געקומען,
אַזוי איז ער וויעדער אַוועק מיט דיא קולעס.

און זיצענדיג איינמאל אין שיינק ביי דיא ספירטעס
איז פלוצלונג דער גוי א צוקאַכטער געוואָרען:
„א שווינדעל דיא הייליגקייט, מענשען פערפיהרט עס!“
האַט ער זיך צושריען מיט ביטערען צאַרען:

„עס זיינען דיא בלינדע נאָך בלינד וויא געוועזען,
עס הינקען נאָך דיא, וועלכע האַבען געהונקען, —

דען העכסטענס געווינען דערפיי דיא כאמולעס,
זיי ווייכען פון שיינק און זיי ווייכען פון קירכע.

דורך שלום און אחדות נאָר קען מען געניסען
פּעראַייניגונג נאָר איז דיא בעסטע תּחפּולה,
אין שיינק זאָל זיין לוסטיג, דער שנאַפּס זאָל זיך גיסען;
אין קירך זאָל זיך פּרעהען דיא „הייליגע בתּולה“.....

און קוים האָבען ביידע זיך: שיינקער און גלח
געגעבען דיא הענד, האָבען גלייך דיא ערלים,
דערהערט אז אין דאָרף איז געקומען א מלאך
און האָט דאָרט געוויעזען א זעלטענעם צלם.

דערזעהלט האָט דער שיינקער אַליין מיט אַ פּייער
זיך צלם'ענדיג פאַר אַ באַנדע שכורים,
אז גאָט איז געשטאַנען ביי איהם אויפ'ן שייער
פּערטיעפט מיט'ן מלאך אין הויכע דבורים.

און גלייך האָבען אלע בעטרונקענע יורעס
געשוואָרען בעזונדער, געשוואָרען צוזאַמען,
אז זיי האָבען בייגעוואוינט שרעקליכע גבורות
אין שיינק אויפ'ן דאך פון דער הייליגער מאַמען.

דער גלח האָט אויך געמאַכט פול אין דיא דרשות
מיט ווערטער, וואָס האָבען געפלאַקערט וויא צונמער,
אז יעצט וועט דערהערט ווערען יעדענס בקשות,
און ווער עס קומט קראַנק מוז אַוועק אַ געזונמער.

דיא געהאלפענע צווייא

אדער רויבער און גלויבער.

אן אלטער פאלקס מאַטיוו. פריי נאָך דעם העברעאישען.

עס זיינען אמאל אין אַ דאָרף צווישען גוים
געשטאנען וויא אופגעפאַרט איינס מיט דאָס אַנדערע
אַ שיינק צו פּערגימען דיא ביסעל חטאים,
אַ קירכע צו בעמען ביי יאָסעלע פּאַנדרע.

עס האָבען זיך גוט פריינד געלעבט דיא בנינים,
דאָך שיינקער און פריסטער געקריעגט וויא ליידאַקעס.
דען קליין איז דער דאָרף, נאָר אַ ביסעל קבצנים.
עס פעהלען שכורים, עס פעהלען פרומאַקעס.

דער גלח, אום עטוואָס צו ציהען אַ נוצען.
האַט שטענדיג ביים שיינקער דיא משקה גע'אסור'ט,
דער שיינקער פלעגט וויערער דעם גלח בעשמוצען,
אזוי האָט אַלץ איינער דעם צווייטען גע'מסר'ט.

דאָך זיינען מחלוקת נאָר דומע תּחבולות,
און קריעג, און זלזולים קיין דאַנקבאַרע מרחת.

איך האנדעל שוין לאנג מיט קיין שלאָרעם,
איך האָב יעצט אַ סטאַר אין בראַדוויי,
און רעדט מען פון גבירים, פון שררות —
דערמאָנט מען מיך אויך צווישען זיי.

מען קען ניט מעהר מירקע ליידאָטשקע,
מען קען ניט מעהר בערע יונגאָטש.
מיין ווייב איז געוואָרען אַ דאָטשקע,
און איך בין געוואָרען אַ דאָטש.

יעצט זוך איך קאלווריער צו מיידען,
איך וויל זיי ביי מיר פיר קיין געסט,
איך קען מעהר קיין ליטוואַק ניט ליידען;
אַ רוסישער איד איז אַ פעסט!

איך האָס זיי און וואָס איז דער חידוש?
עס האָט מיר אַ טעם זייער קוואַטש!
איך קען ניט פערשמעהן מעהר קיין אידיש,
צו מיר מוז מען שפרעכען אין דאָטש.



דער קאלוואריער דאטש.

א יך בין אין קאלווריע געבארען.
ניט ווייט פון דער שוהסטערשער שוהל.

איך בין דארט א שוהסטער געווארען
איך האב דארט געהיט מיין קאפול.

מען האט מיך פערדרעהט דארט מיט צירקען.
א מאיד וואס פלעגט צירעווען זעק.
דאך איך האב א כאפ געטהאן מירקען
און בין מיר נאך ניו יארק אוועק.

דא איז אונז געגאנגען אין ארדער.
געמאכט דיא אפויתיקה גיך.
מיין מירקע פלעגט האנדלען מיט בארדער....
און איך מיט פערלאטעטע שיך.

אצינד איז מיין מירקע א „קייד“.
און איך הייס שוין בערע ניט מעהר.
מיין ווייב איז געווארען א „ליידי“
און איך בין געווארען א „סער“.

„נאט אייך פסח. . . שעהנע פרייהייט!
פרעה זיך, אידעל, נא דיר האלקעם! . . .
זאג, בעשמעהט עם גאטמעס טרייהייט
אימער נאָר, צו אונז, אין מלקות?“

און דער פאָטער און דיא מוטער
שיקען רופען גרונע צילקען,
דען ניט אנדערש אַ ניט גוטער
איז אַריין דאָ אין רחמיאל'קען.

„שפרעכט איהם אַפּ, אוי, הערט נאָר קשיות!
וויא עם דרעהט זיך איהם דער צינגעל!
בינעם, בינעם חיה באַשעם
האַט געקוילעט אונז דעם אינגעל.“

דאָך דער אינגעל פרעגט אַלץ מעהרער,
דען וואָס העלפט איהם גרונע צילקע ?
און דער תירוץ ווערט אַלץ שווערער,
אַהן אַן ענטפער בלייבט רחמיאל'קע.



און דער פאטער זעצט זיך ברייטלאך
און ער הייסט דעם אינגעל פרעגען.

און דיא מאמע קוועלט פאר פריידען:
איהר רחמיאל'קע וואקסט א תנא.
הערט א שכל, הערט א ריידען.
הערט א פרעגען: „מה נשתנה!“


אפגעפרעגט מיט דרך ארץ
האט דער אינגעל, וויא דיא מאמע,
ייצטער קומט דער אלטער תירוץ,
זועלכער שמעהט אין דער הגדה.

דאך רחמיאלקע'ס יונגען מוח'ל
ארט א פראגע, און דארט דרייט זיך,
ער פערשמעהט ניט פראסט דעם שכל
וואס זיין טאטע קוועלט און פרייט זיך.

אין מצרים זיינען אידען
קנעכט געוועזען, נו, און איצטער?
הערט א תירוץ . . . ! ניט צופריעדען
איז דער אינגעל דער פערשפיצטער.

„ס'מייטש, וואס הייסט מיר זיינען פרייע?
איך בעגרייף דא ניט דיא גליקען;
דאכט זיך טעגליך קומען נייע
גזירות אונז צום טויט צו דריקען.“

דער פערשטער מער סדר

וין צורייבען דיא חרוסת 
און דער מרור איז צושניטען,
פולע שטעהען שוין דיא כוסות,
און דיא זרוע ליגט אין מיטען.

אויף דיא טעללער ליעגען ארטיג
שוין דיא אייער אויסגעציילטע;
באלד איז זאלץ וואסער אויך פארטיג,
און זיי ווערען אַבגעשיילטע.

צוויבעל, פעטרושקע און ראַסעל,
מצה שמורה און חזרת,
אלץ איז גרייט און חיים יאָסעל
מאכט זיך פארטיג צום אינטערעם.

אויך רחמיאל'קע האָט אין חדר,
ביי ר' בינעם חיה באַשעם,
אויסגעלערענט זיך צום סדר
ביי דעם טאטען פרעגען קשיות.

נון, איז דאכט זיך אללעס גרייטלאך,
פיעל צי קנאַפ, געבראַכט צו וועגען.

מ'דארף דער שמש זיך ניט רייסען,
 יעדער ברינגט אהן מיה, אהן קלאגען,
 שטיל זיין הינטען זעלבסט צוטראגען,
 און ער בעט זיך מען זאל שמייסען.
 און דער שמש איז קיין נאר ניט,
 שניידט דיא הויט און האט קיין צער ניט.
 דען געגרייטע קומען וויעדער,
 לייגען זיך אליין אניעדער:
 „שינדט דיא פעל, א, רייס דיא אירבע,
 מיר בעצאהלען פיר דיין טרחה!
 רימענס בריהען דיא מערידען,
 אט אזוי, א, שמייסט מען אידען!

אויבען גליהט דעם שמש'ס רימען,
 אונטען וויינט זיך אין דער שטילע:
 „גאט, פערלענד אונז ניט חלילה,
 האלט דאך אפ דיין כעס, דיין גרימען“
 און מען בעט עס איממער יעהרליך
 און עס צעהלט דער שמש עהרליך
 און עס טריפט פון טרעהרען-לאגעל,
 און עס פליהען שמיץ וויא האגעל
 און עס ווערען כחות קנאפער
 און עס וואקסען פרומע קלאפער,
 רימענס בריהען, טרעהרען זידען,
 אט אזוי, א, שמייסט מען אידען!

איך ווייס אז מען טאר אין ניסתרות ניט קלעהרען ;
איך ווייס, אז א גזר איז א גזר,
נאר ווער קען א שומה צו פלאפלען פערוועהרען ?
ער שטופט זיך. ער רייסט זיך דער נאר...



מלקות שלאָגען

מיט א גלייכגילטיגע תנועה
שמעהט דער שמש. זעהט איהר, קינדער.
אויף דעם רוקען פון דיא זינדער
וויא עס פלאטערט זיין רצועה ?
זעהט איהר וויא ער צעהלט זיי פלייסניג,
לויט דעם דין, דיא ניין און דרייסיג,
וואו ער ווארפט אין זיי וויא האַלקעס
איינס נאָך איינס דיא הייסע מלקות ?
שפעטער וועט נאָך יעדער געבען
איהם, דעם שמייסער, „חי“, צום לעבען ;
אַט אזוי, א, שמייסט מען אידען !

עם קומען אלץ מעהרער רעיונות איך צימער
צו קלעהרען, אלמעכטיגער הארד! —
מיר ווערט אויפ'ן הארצען אי פרעהלאך, אי ביטער
און הערט וואס עם טראכט זיך א נאר:

איך ווייס, עם איז אמת וואס דארט איז געשריבען,
צו פרעגען איז מאקי ניט רעכט,
דאך וואו וואלט דער הארציגער טאטע געבליעבען
ווען אונז איז אצינד אזוי שלעכט?

א, וואו וואלט דער בורא עולמים פערגאנגען?
א, וויא וואלט ער שווייגען אצינד,
געלאזט זיין „עם סגולה“ אין גלות געפאנגען,
ביי גיפטיגע שלאנגען זיין קינד?

ווען אמת, ער קען ניט קיין שלאף און קיין דרימעל,
דיא נאכט איז פאר איהם וויא דער טאג —
טא וויא וואלט ער רוהיג געזעסען אין הימעל,
געהערט אונזער ביטערען קלאג?

אויב אפען איז שמענדיג דער טהויער פון טרעהרען,
עם הענגט אויף איהם קיינמאל קיין שלאס?
טא וויא וואלט דער בורא צו אונז זיך ניט קעהרען
און זעהען אז פארפול איז דיא מאס?

דער פלאפלער

עס קען דיא נשמה קיין מנוחה געפינען,
דאס הארץ איז צובראָכען און שווער.
עס קומען פערגעסענע גליקען אין זינען
און פריידען, וואָס לעבען ניט מעהר.

אזוי וויא פון תהום זעה איך אויפשטייגען וואונדער.
וויא מעכטיג, א, גאט, איז דיין האַנד!
א יעדוועדער שונא ישראל בעזונדער
צומומעלט, געמאַכט איהם צו שאַנד.

א גאַנצע מדינה, מצרים, צומרעטען,
געשטרעפט איהר מיט מכות און טויט,
דערפאר, וואָס זיין פאלק האָט דאָרט ציגעל געקנעטען
און פיתום מיט רעמסס געבויט.

דיא ריזיגע מחנה סנחרב'ס צושלאַגען
האָט גאָט אין איין איינציגע נאַכט,
ישראל האָט פשוט אַהן מיה און אַהן קלאַגען
געוואונען אַ שרעקליכע שלאַכט.

ער פאשעט מיך אָפּ, אוי, אַ קלאַג צו מיין פנים!
ווען גאַטט איז מיין פאַסטוך, טאָ זאָרג זיך ניט, מאַררים
דאַרפסט האַכען דיא וועלט אויף צעהן טויזענד כפרות.
ניט זאָרג זיך, עס וועט דיר ניט פעהלען קיין צרות.

ווען גאַטט איז מיין פאַסטוך, דאָן פעהלט מיר קיין פאַשע.
ער הייסט זיך מיר שטאַפען מיט חומש און רש"י,
ווען גאַטט איז מיין פאַסטוך, טאָ פרעגט מיר קיין קשיא;
דאָן דאַרף איך קיין צער און קיין שווערעניס טראַגען.
דאָן געה איך מיר לייכט, מיט אַ ליידיגען מאַגען.
אַ ליידיגען מאַגען, אַ ליידיגען פאַקעט,
דאָן געה איך מיר גרינג, ווייל איך געה פשוט נאַקעט,
ווער רעדט פון אַ זייגער? ווער רעדט פון אַ לאַקעט?

ווען גאַטט איז מיין פאַסטוך, וואָס האָב איך צו דאָגן?
ער הייסט מיר דערווילע נאָר קוקען און שווייגען,
נישט קשה, ס'וועט קומען אַ צייט, ער וועט צייגען
דיא גוטסקייטען זיינע, ער לאַזט ניט פערדאַרבען.
ער וועט מיך בעלוינען שוין, לאַזט מיך נאָר שטאַרבען!
ער וועט מיך בעלוינען, ער וועט מיך פערגעלמען
מיט גליקען, וואָס טרעפען אין לעבען זיך זעלמען:
מיט דריי הונדערט צעהן פון דיא פּרעכטיגסטע וועלמען...



דען זיינען מיר ווייניג געשפאנט אין רצועות?
 געניסען מיר ווען כאטש א לעפעל רפואות
 ניט טראגענדיג פריהער קיין כריכות?.....
 וואס האסטו נאָר אונז צו פערמוטשען געטראַפען?
 וואס לאַזטו דיא פני דיינע ליגען און שלאַפען,
 און אונז נאָר וואָס וועקסטו צו סליחות?...



גאַטט פערלאַזט ניט

ווען גאַט איז מיין שפּייזער, וואָס האָב איך צו זאָרגען?
 פּערזאָרגט ער מיך היינט ניט, פּערזאָרגט ער מיך מאָרגען
 געדויערט עס ליינגער, דאָן הייסט ער מיר באַרגען.
 דאָן הייסט ער מיר באַרגען, דאָן הייסט ער מיר לייהען,
 ווען גאַט איז מיין שפּייזער, דאָן פּעהלמט ניט צום קאָיען,
 ווען גאַט איז מיין שפּייזער, דאָן — בין איך אַ קאָיער.
 וויא וואויל איז דעם מענשען, וואָס גאַט איז זיין שפּייזער! —
 אויפ'ן לעצטען פאַל הייסט ער איהם געהן אין דיא הייזער.

ווען גאַט היט מיך אָפּ איז אויך גוט ווען איך וואַנד'רע.
 ער העלפט מיר אין שניפּישאַק וויא אין אַלעקסאַנדריע,
 און העלפט ער ניט מיר, טאָ איז וואָס? העלפט ער אַנד'רע,
 ווען גאַטט איז מיין שפּייזער, צופּוקעט איהר שונאים!

פון איין זייט שמעקט אימער דיא נויט און זיא דורעט,
פון צווייטען דער אלטער „מנוול“ און בורעט,
א, ווער קען מיט ביידע זיך שלאגען?
רבנו של עולם, דו מוזט זיין געדולדיג.
מיר זיינען פערברעכער — דאך דו ביסט עס שולדיג!
אן אמת, מען מוז דאס דיר זאגען.

האסט גאר דינע אוצרות פערטהיילט צו א ביסעל,
דערלאנגט זיי דעם מזל'ס בריליאנטענעם שליסעל,
פאר וואס? דאס פערבאמטט צו קלערען,
און אונז הייסטו שטיל אלע ליידען פערטראגען,
און אונז הייסטו פאסטען, און מליחות דיר זאגען.
מיט אונז ווילסטו, גאט, זיך פעהערען.

מיט אונז, דיא געדריקטע, וואס ליידען און בלוטען,
וואס פאלען נאר כורעים און פעטען מיט גוטען,
וואס קענען קיין שוחד ניט געבען....
מיט אונז געהסטו פראווען דיא געטליכע תקיפות,
פער'משפט'ן שנאָרער, — א קלייניגקייט! הריפות!
צו נעהמען א'ן אביון דאס לעבען...

דו פאדערסט צום דין אונז, א, ווער איז דאגעגען?
דאך ניט צום פערענטפערן זיך נאר צום פרעגען
דיך קומען מיר איצטער, קבצנים,
צו פרעגען, וואס מאכסטו מיט אונז פיר הויות?
וואס לאזטו צורוז דינע רייכע הולטאיעס,
וואס לאכען אריין דיר אין פנים?

צו מליחות

דער שמש וועקט אויף און דערלאנגט דיא הזמנה :
פערשפעטיגט ניט, קינדער, באַלד קומט ראש השנה.
עס זיצען שוין בית דין און שרייבען,
און גלייך וועט מען אויבען אין שטיבעל פעהאנדלען,
פון טויט און פון לעבען, פון רוהען און וואַנדלען. —
א, ווער עס זאל געהן און ווער בלייבען.

א, שטארקער און מעכטיגער, מורה הוראה,
מיר פאלגען מיט ליעבע דיין ערשטע התראה,
מיר האַפען זיך קיינער געדונגען,
דאָך אונשולדיג האַסטו אונז אלע געטראַפען,
דו קענסט אונז ניט משפט'ן, קענסט אונז ניט שטראַפען;
מיר זיינען געוועזען געצוואונגען.

ווער לייקענט, הלילה, מיר זיינען פערקראַכען,
מיר האַפען אודאי אַ פולע פערבראַכען ;
אודאי פערשולדיגט געבליבען,
דאָך ווער קען אַ ריכטיגען חשבון זיך געבען
אין טומעל. וואו יעדערער קעמפט פיר זיין לעבען ?
פון ביטערען שיקזאל געטריבען ?

א טייגעכטס וויא א גוי דיא גרויס!
דאס איז געוויס א נס!
און ביידע האבען זיי געוועלט
שוין נעהמען זיך צום פרעם.

דא האט דערלאנגט א שפרונג מיט כעס
יאכציקע צו דיא „געסט“:
„אז פרעסען וועט דא באלד דיא ערד
דעם, וואס מיין טייגעכטס פרעסט!“

א שפרונג האט יאכצע אויך געטהאן
מיט שמחה אהן א שיעור:
„דו רעדסט, מיין ווייב, דאס ערשטע וואָרט.
טאָ געה פערשלים דיא טיהר.“

ביי דעם דייטשען פאָעט הייסט דיעזעס געדיכט „גוטמאן
און גוטווייב“ און האָט א נאנץ אנדער כאראקטער. דער דיכטער
האָט דאָרט קריטיקירט דיא דייטשען פאר וואָס זיי טרינקען אזוי
פיעל. ביי איהם שפרינגט אויף דער מאן ווען מען ריהרט אָן זיין
ביסעל משקה. אין דיעזעס געדיכט אָבער הייבט אָן צו שרייען דיא
אַרעמע אידישע פרוי, וועלכע האָט מיט מיה אָנגעגרייט דעם פּוּר
טערקוכען פיר איהר מאן; ער אליין בלייבט אָבער שטיל ווען מען
טרינקט אים זיינע בראַנפּען — א איד איז קיין שכור.



נו, מילא, אז מען איז שוין דא,
טא זאל מען טרינקען שנאפס.

און שא, עס איז פארפן א פלאש,
נאך וואונש און נאך געשמאק —
„דאס איז א נס, דאס איז א נס!“
יעצט מאכען זיי א „קנאק“.

און יאכצע ליגט און הערט זיך איין,
עס הייבט איהם פראסט פון ארט;
דאך מאכט ער זיך ניט וויסענדיג,
און רעדט קיין איינציג ווארט.

נו, זאגט איין חסיד האלב בערוישט:
„יא, משקה איז א גרונט,
דאך געהען מיר דיא כוחות אויס,
בין הונג'ריג וויא א הונד.

„עס איז ביי מיר קיין ספק ניט,
מיר רייבען באלד אריין;
וואו זאלכע משקה איז פארפן,
מוז אויך פערבייסעכץ זיין.“

און שא, זיי האבען שוין דערמאפט
(דאס איז א גוטע שעה!)
א גרויסע פאן, א פעמע פאן,
און דארט איז טאקע דא:

ד'רויף האַפען ביידע שטילערהייט
געוועט זיך — הערט אין וואָס!
דאָס ווער עס רעדט דאָס ערשמע וואָרט.
דער פעסטיגט צו דעם שלאָס.

נו, האַלטען ביידע, מאַן און ווייב,
זיך אַן דער וועטע פעסט,
דאָך שאַ! עס בלאַנזשען זאָכט אַרײַן
צוויי אונגעפעט'נע געסט:

צוויי חסידים שלעפּעריג און מיעד,
פּערהונגערט און פּערשמאַכט;
זיי שלעפּען זיך פּון שטיבעל יעצט
צוטראַגען און פּערטראַכט.

און דאָ איז פינסטער וויא און גרוב,
און שאַ, מען הערט קיין וואָרט. —
דיא חברה טאַפען שטילערהייט,
און זוכען דאָ און דאָרט.

און איינער צו דעם צווייטען זאָגט:
„וואו זיינען מיר אַצינד?“
דאָך שטילל, עס ענטפּערט קיינער ניט,
אין גאָס נאָך רוישט דער ווינד.

דאָ רופּט זיך אַב דער צווייטער: „געה
דערלאַנגט נאָך דאָרט אַ גראַפּס;

יאַכצע און יאַכציקע

(פריי נאָך געטהע.)

און מאַרגען איז שוין יום טוב לעב,
יאַכציקע ליעבט איהר מאַן:
זיא קנעט פאר איהם אַ מייגעכטס אויס,
און באַקט עם אין אַ פאַן.

נו, איז דער טאָג אַוועק מיט מיה,
עם איז געוואָרען שפעט.
און דיא געטרייע מאַן און ווייב,
זיי ליגען שוין אין בעט.

דאָך דרויסען וועהט אַ ווילדער ווינד,
און רוישט, און רייסט אַהן שיעור,
און יאַכצע צו יאַכציקען זאָגט:
„דו, געה פערשלים דיא מיהר“.

„האַב כ'לעבען קוים זיך אַבגעכאַפט,
אַ, לאַז מיך, זעה, צו רוה!
און קלאַפט עם ביז משיח קומט —
איך שלים דיא מיהר ניט צו“.

און דא האָט ער ווידער מיט פּרישערען מומה
גענומען דעם זעלביגען מעסער —
עס שפּאַלטען זיך הערצער ; עס גיסט זיך שוין בלוט,
און בערעלע טרייבאַטש, ער אַרבייט, ער טהוט,
דער מאַרק פון בהמות איז גרעסער!

עס האַווקען שוין אַנדערע הינד אַהן אַ צאַהל,
און שפּרינגען, און ווייזען דיא ציינער —
געדערם, בחנם... אויף בלוט איז אַ זול...
עס טאַנצען דיא כלבים, עס הילכט זייער קול,
עס קנאַקען דיא אַרימע ביינער! ...!

דער כלל אונזער בערעלע לאַכט פון דער וועלט,
ער איז פון זיין עסק צופריעדען,
דען ווער עס מוז ליידען, און וועמען עס פעהלט,
ר' בעריל איז גליקליך, ר' בערעלע קוועלט, —
וויא וואויל איז דעם טרייבאַטש ביי אידען!



דיא יאטקע און פוילט זיך ניט טהאן וויא מען הייסט,
וועט אייך שוין ניט פעהלען חיונה....

„איהר נארישע כלבים! וואס איז פאר א פלאן
סקאוואומשען? איהר האט נאר אין זינען,
אז כל זמן אין שטאדט זיינען בהמות פארען,
וועט יאטקע בעקומען איהר ריכטיגען מאן;
וועט צבור איהר טרייבאטש געפינען.

„און איהר וועט פערבלייבען זיך הינד וויא אמאל,
נישט קשה, איהר וועט זיך דערלאפען!
דען פונקט וויא א באד איז קיין באד אהן א פאל,
אזוי איז אהן כלבים א קהל ניט קיין קהל,
מען דארף און מען מוז זיי גאר האבען.“

דיא הינד זיינען תיכף געווארען געשטילט,
אין אמת'ן, וואס איז דיא שרעקען?
ביי אידען א כלב, א רעדט וואס איהר ווילט,
עה מאכט שוין א לעבען. ער בייסט צו און ער בילט
א אומה וואס האט ניט קיין שמעקען!

אזוי איז זיך בעריל פון שנארעוו אוועק,
און לעבט יעצט מיט אונז — א מחיה!
דען איידער ער האט נאך צופאקט דיא געפעק,
האט ער שוין געפונען א סטאדע מיט בעק —
א אידישע „יאטקע“ א נייע....

דער שטאָדט פּערזאָרגער.

רר ער קען דאָ ניט בערעלע טרייבאַטש, דעם פּער
פון טרייבאַטשעס אלע אין יאַטקע?
דיאָ מעהרסטע בהמות צו שינדען טויג ער.
קען טרענען דיאָ אַדערן גאַר אַהן אַ קלעהר. —
זיין מעסער קען געהן אזוי גלאַטקע.

ער איז אַ מחבל, אַ בריה אַ יונג,
אַ טויגער, מען ברענגט איהם צוטראַגען,
אַ חויץ זיינע שכירות, אַ לעבער, אַ לונג,
אַ וואַרעמע האַרץ און אַ לענגערע צונג,
און אַפט פון אַ „דקה“ דעם מאַגען.

ווען בער האַט געמוזט נאָך אַמעריקאָ געהן,
וויאָ האַבען דיאָ הינד געמקאָוואַטשעט!
דען ער האַט זיי עפטערס דערלאַנגט אין דיאָ צייהן
אַן אַדער צו צייהען; אַ טרפה'נעם פּיין,
וואָס האַט אויפ'ן קלאַטץ איהם דאָקומשעט.

דאָך האַט ער דיאָ הינד מיט בטחון געטרייסט,
און הינד האַבען אַפטמאַל אַמונה....
ער האַט זיי ערקלערט: „אַט אזוי וויאָ איהר ווייסט

דא קומט מען פון דער גאנצער וועלט
זיך לעהרנען ריכטיג שילמען.

דער כלל, מיין העסטערקע, דו בליהסט,
און ווערסט אלץ שעהנער, פעסטער —
דו ביסט א צאצקע, יא, דו ביסט
וויא אלע דינע שוועסטער.



יא. אלעס נאך דעם אלטען גלאנץ,
עס לעבט זיך וויא אין קעלעם —
צוויי טראפענס וואסער באלטרימאנץ,
צוויי טראפענס וואסער העלעם.

דא איז דאס אידישלאך דערפאר
אין אלערליי אופנים —
מען פראוועט אויפ'ן טרעטואר
זיך ברייט „נקבים קטנים“.

מען כשר'ט שיסלען, כשר'ט טעפ,
מען זאגט אין בייסמענט תהילים,
עס געהען מיט פערריסנע קעפ,
פערשמאלצענע משכילים.

דא שפיעלט דער גלויבען שטארק אין קאן
מיט סמיכות אויף מציצה
און אין העברעאישע זשארגאן
פערפאסט מען אונז מליצה...

מען ניצט מקואות פיעל מען קען,
מען דאווענט און מען כליפעט,
און אימער בלייבט עס וויא געווען
פערמושב'ט און פערדריפעט.

דא מאכט מען שנעל דאס ביסעל געלד,
דען אלע סחורות גילטען....

ס'איז אידישלאך, ס'איז אידיש דאך,
ס'האט גאר אנאנדער פנים.

דו האסט כל טוב אין מיטען גאס,
דאס איז ביי דיר רגילות —
האסט ענדיק-זאמען, פסח-קוואס,
און זיסע בעלי תפילות.

א, העסטער סטריט, דו ביסט א כוואט
אין פיעלע אינטערעסען —
דיין זיסע לופט נאר מאכט שוין זאט,
אז מען פערשפארט צו עסען....

אין קאנטריס ערגיין, דארטען ווייט,
קען נאך אמאל פאסירען
דער איד זאל זיך נאך מיט דער צייט
אמעריקאניזירען.

דאך דא ביי דיר, — ביסט ווערט א ליעד!
איז פשוט א גן עדן:
מען לעבט א איד, מען שמארבט א איד —
ווער קען דא ענגליש ריידען?

דא קומט דיא טומאה ניט אריין,
דער שטן האט קיין שליטה.
און אלץ איז וואויל און אלץ איז פיין
אט פונקט וויא אין דער ליטא.

מגילת העסמער

דער גראַנער רוישט, דאָס פלעשיל שיינט,
איך טאַנץ אזש פאַר התפעלות,
מיין העסמערקען בעזינג איך היינט
מיט אלע איהרע מעלות.

צו העסמערקען מיין בעסמען גרום,
דורך טויזענד פולע פלאַשען,
דען נאַר אין איהר געבענשמען זכות
איז דאָ היינט וואָס צו נאַשען.

אַ, העסמער סטריט, האָסט טויזענד פעק
מיט וואונדער, — ביסט געראַטהען!
אווואו מען גיט זיך נאַר אַ שטעק
פייפט אידישקייט אויף נאַמען.

האַסט פרישע ריינע מילך אַ סך
פון „אידישע בהמות“
און אויפ'ן סטופ און אויפ'ן דאָך
לויפט אום דער ווינד מיט שמות.

אין יעדע נאַרע, יעדע לאַך
געפינען זיך מנינים —

אין גלות שוין דאכט זיך. א וואנד'רער געוואָרען.
פערלאָרען שוין אלעס, פערלאָרען, פערלאָרען!
נישט מעהר דער ישראל'יק, דער גליקליכער בויער,
א פעדלער, א חלש, פול עלענד און טרויער,
און דאָך א קשה עורף, האַמטש האַק איהם אין שטיקער!
דער זעלביגער עקשן, דער עוויגער „קיקער“.



דער עוויגער קיקער

אט האַסטו ר' אידלען אַ טהייערער פייגעל!
אַט נעהמט ער דיא תורה, אַט מאַכט ער אַן עגל,
אַט שרייט ער מיט קולות: „וועל פאַלגען און הערען“.
נו, ווער וואָלט עס גלויבען אויף איהם אַדער קלעהרען.
אַז ער זאָל דיא פּלונית'טע אויסטהאַן דיא רינגען
און מאַכען אַ קעלבעל, און אַנהייבען שפּרינגען?

אַט האַסטו יענקולען, דעם שקלאַווע פון גושן,
שוין פּלוצלונג אַ פּרייער און רעדט שוין אויף משה'ן.
גאַר פּירעשקעס וויל ער, געבראַטענע טויבען —
צו וואָס טויג איהם פּרייהייט? צו וואָס דאַרף ער גלויבען?
וואָס טויג איהם דער מן, וועלכער שמעקט וויא „צפּיחית“?
ער פּיינקט נאָך מצרים, נאָך פּרעה'ס רציחות.

אַט האַסטו ישראָלק'ן קוק אָן אַ בריה!
געקריגען אַ לאַנד אַהנע זאָרג, אַהנע מיהע.
עס פליסט מילך און האַניג, עס גרינען דיא פאַלמען.
אַ קייזער וואָס זינגט איהם אונשמערבליכע פּסאַלמען.
נו, דאַרף מען זיך אַנהייבען בריקען און רייסען
און מאַכען דעם רחמן אַליין פאַר אַ כּעס'ן.

דיא חסידים קרעכצען „וועה“ און „אך“
נאר טאטע מיט רחמנות“....

דאך ריהרט דער סכך זיך מעהר און מעהר,
פיר שרעק דיא חסידים שטומען.
אליין דער רבי טהוט א קלעהר :
„זייא זאללען ווירקליך קוממען?“...

זיי קוממען אבער, קוממען דאך !
דער רבי שטוינט א ביסעל :
עס קוממען — דורך א גרויסע לאך.
צוויי קעטץ אין רבי'ס שיסעל...



דאך זעהט, דער רבי טהוט א וואונק,
דער עולם ווייס זיין ווינקען,
ער טהוט אליין דעם ערשטען טרונק,
און אלע חסידים טרינקען.

אט טהוט ער מיט'ן פוס א טופ,
מען טראגט אריין א שיסעל,
א שיסעל מיט דיא פעטסטע זופ,
און דוקא ניט קיין ביסעל.

דער רבי קרעכצט, דער עולם טראכט :
„א, וואס איז דא דיא פעולה ?
דער רבי וויינט, דער רבי לאכט,
דיא שיסעל שטעהט א פולע“.

„ניין, אנדערס קען עס גאר ניט זיין.
איהר טארט עס ניט פערגעסען !
איך לאד אייך אלע אבות איין
אצינד ביי מיר צום עסען“.

דער רבי זאגט עס מיט א פלאם,
דיא חסידים זיך דערשרעקען,
דאך ער וועט מאכען מן הסתם
גענוג אז עס זאל קלעקען.

און שא, דער סכך, דער גרינער סכך,
ער ריהרט זיך, בנאמנות !

אושפיון

לסוככי למסכי לנסכי בנסכי. בנסיכת קדוש....
(שחרית ליום שני של סכות).

דיא סכה גלענצט אין גרינעס סכך,
עס שמעקט אין אלע ווינקלען,
און דורך דעם לייכט גידעקטען דאך,
דיא זילבער שטערען פינקלען.

דיא פלעשער רויט-וויין שטייען פריש,
און קרעפטיג וויא דיא ריעזען,
דער רבי זיצט פערטיעפט ביים טיש,
און רעדט מיט דיא אושפיון.

ער רעדט מיט זיי, ער שפאסט מיט זיי,
און בעט זיי זאללען קוממען,
ער מורמעלט „אך“, ער מורמעלט „וועה“,
און ענדיגט מיט א ברומען.

דיא חסידים טראכטען : וועה געשעהן,
דאס איז דאך קיין קאטאוועס,
מיר וואלטען זיך שוין וועלען זעהן,
מיט'ן וויין און מיט דיא אבות...

דרוקט צו ווייזען
„בילס“ מיט גרייזען
שקצ'עריי און ליגען.
נאָר אַהן בושה.
לעסטערט קדושה
אין סקארבאָווען נגון!

קומט, קונדסים,
קנאָקט שחריתים,
ווערט דאָ בעלי תפילה!
קנאָקט מוספים.
וועקט דיא שרפים,
וויינט פיר אַ מחילה!

קומט אַקטיארען
ניט דערפאַהרען.....
און ניט שעהן פיר פרויען....
קלעפט זיך בערד אָן,
זאַמעלט פערד אָן,
זינגט זיי „מראה כהן“!



רק פון געהן, — דאָס טרעפט נאָר אידען!
דאָס איז מאַקע נאָר אַ חידוש,
כולו קודש, אידיש, אידיש!
דאָס איז וואונדער, דאָס איז פלאים,
דאָס פערמאָגען ניט דיא גוים!.....

בעלי תפלות.

בלאטע הייזלאך,
קארטען-קלייזלאך,
זאלען איי'רע העלדען,
אלס חזנים
און דרשנים
זיך וואָס גיכער מעלדען

הייסט זיי קומען
נאָך מזומן,
אידען וועלען געבען —
קומט, „קאדעטען“,
אויסצובעטען
אונז אַ גרינגען לעבען.

קומט, הולטאיעס,
מאכט היות
שענדליכע און דומע.
פרעגט קיין שאלות!
זאָגט דיא „יעלות“
פיר דער שעהנער אומה!

מערידען.

א חולאת, וואס קומט פון זימצען
ביי א פאלק וואס האלט אין געהן...
אך, וויא זאל מען דאס פערשטעהן?
אך, דאס איז דאך מלא חן! —
נאר אויף מאוולען דאס צו קריצען!
געהן פון וועסטען און פון אסטען
אהן א מענט אויף רייזע קאסטען,
געהן פון נארדען און פון זידען
און נאך ליידען אויף מערידען!

איז עס ניט א פערגעניגען?
גיט איהם גאט זאגאר א קריינק,
איז עס אויך א מין געשיינק,
וואס אנאנדער פאלק, איך דענק,
איז עס שווערלאך גאר צו קריעגען.
שלאגט דיא פים און שווארצט דעם פנים
ביי פראנצויזען, ביי יונים...
טרעט אנטקעגען טויזענד ווינטען
און האט דאך דיא קריינק פון הינטען....

אך, מיר אידען, יא, מערידען,
דאס איז ווירקליך נאר א נם,
הערט! א קריינק גאר אין געזעם
און שוין אויסזעהען נאר א מת

רעדט פון שעקספיער און ריש לקיש.
איז האלב פייוויש און האלב יאָקיש,
און פערדרייט אַ קאַפּ דער אומה
מיט דיא דומסטע פון דיא דומע
דרשות, וועלכע הייסען: „ריידעס“,
און געדיינקען אונז'רע זיידעס
נאָך אין גלופסק, און זגינלאַ פּיאַטיף, —
דאס, רבותי, הייסט אַ „מ ט י ף“.

השכלה.

אַ געמיש פון כל המינים,
פּלאַטאַ'ס לעהרע, פּרעה'ס כינים,
רש"י, טשאַקע, ראַ"ש און דרעפּער,
וויקסעל, פּשוּן, נילום דניעפּער,
ליעבע, פּיהזיק און קנוח,
און אַ שמירה פאַר אַ רוח,
„אשריזר“ און אַטעללאַ,
קעלמער מגיד און אַנדזשעלאַ,
וויען, קאַלווריע און ראַגאַלע,
און איהר האַט אַ מין „השכלה“.

איז קיינמאל ניט פויל און איז קיינמאל ניט מיעד
לאזט איבער דעם מסחור אין מיטען יריד
און העלפט אייך בעגראפען א אידען....
ער פיהרט נאך דעם פערד
און שיט ארויף ערד
און גיט זיך אין וואסער א פלושקע....
און ווילט איהר נאך מעהר?
ער לאזט נאך א טרעהר,
און גיט נאך א „דרייער“ אין פושקע....

א משכיל.

א האלב געבאקענער רעטשייניק,
ניט זיס, ניט ביטער און ניט ווייניג.
ניט א ברכה, ניט המוציא, —
ביזט מיט איהם אויף קיין פאל יוצא.
עמ, סתם א באנדע, טייג מיט רויך,
און ברעקעלט זיך דערצו נאך אויך...

א מטיף.

א מגיד, נאר ניט פון דיא קרומע.
דאס הייסט: אהן יראה, און אהן קדושה.
סתם א איד, וואס מאהנט ירושה
אי ביי פרייע, אי ביי פרומע.

וואו ציון'ס טעכטער מוזען געהן
זיך טובל זיין — און ווערען ריין.

א בר מצוה בחור.

א גרויסער גוי אין קורצע הויזען,
וואס האט דיא גאנצע וועלט אין ד'רערד.
קען שרייען „שיני“, רייסען בערד;
וואס איז א רויז פון יענע רויזען.
וואס לאזט זיך זעהן אויף אלע וועגען;
וואס וואקסט אין דיעזען פרייען לאנד
אויף עשו'ס שפאט, אויף יעקב'ס שאנד
און שטעלט זיך גאט און לייט אנטקעגען.
אזא מין תכשיט, ווען ער ווערט
מיט דרייצעהן גומע יאהר בעשעהרט,
איז ער דאס דער בר מצוה בחור,
וואס קריעגט אין שול א שעהנעם פלאטין,
און תפילין, — שפיעלצייג פיר דער קאץ!
און צייגט דיא אידישקייט דעם אהור.

א לוייה.

דער איינציגער ארט, וואו אן עהרליכער איד
געהט אימער אומזיסט און צופריעדען.

ארום געדרייט פון קרומע זנבים.
 אט דאס, ווען ס'האט דערצו דיא מראה
 וויא דער וואס עסט דאס. איז דיא וואהרע.
 דיא גאטט-געבענשטע „בשר כשר“,
 וואס חיים טרייטעל, יאנקעל אשר
 בעקומען דאס דערפון דיא גבורה,
 צו לאזען שפיען זיך אין צורה.

מקוה כשרה

א דומפפע גרוב מיט מי רגלים
 אין קעלער פון א ברודנע הויז,
 וואס דיענט שבתים אלס א קלויז
 דער חברה אנשי חולי מעים.
 דערצו א וואנע מיט חיים,
 וואס קוועלט שוין פון א לאנגע צייט
 און לאזט פון זיך א ריח ווייט,
 וואס הערט זיך עט. אזש אין מצרים.
 אט דיעזער מקום, ווען ער האט,
 — אחוץ זיין הייליגקייט צו גאטט;
 א חוץ זיין צאצקעדיגען קוק —
 א טוקערקע, וואס האט א מנוק,
 אט דאמאלס איז נישטא קיין ברירה,
 א יעדער איינער מוז געשמעהן.
 אז דאס נאר איז א „מקוה כשרה“,

למשל : וויא צו רייבען חרין,
 צו מאהלען מאכצאק און צו דעם
 זיך זיין א שטיקעלע בעל שם.
 א מבין פרייטאג אויף א באד,
 פערשמעהן פון פרודזשעניס דעם סוד....
 דערצו נאך ווען ער האט דאס גליק
 צו זיין א שטיקעלע זאהיק,
 א מערידאלניק און געברייכט.
 א, דאמאלס ערשט איז ער א ליכט!
 א גר ישראל, וועלכער קען
 מיט זיין השלמה, מיט זיין ברען
 (פיר גאר א קליינע סומע געלד,
 דורך זיין מלמדות מיט דער צייט)
 דיא קינדער אויסשטעלען פאר לייט,
 אלס אידען, לומדים קלוג און פרום,
 מען זאל זיין ליעבען אומעטום
 און אכטען אין דער גאנצער וועלט.....

בשר כשר.

א שטיקעל לונג, א ברעקיל לעבער,
 געקויפט אין יאטקע אלס מציאות
 און אויסגעווייקט דאס אין א צעבער;
 כדי דערפון צו קריעגען חיות....
 ארום געשמעקט פון קהל'שע כלבים;

און גאט איז צופריעדען :
 „א, זעהט מיינע אידען!
 כאטש שוואך און צושראקען פון שונאים,
 דאך ווייכט יעדער מורא,
 אין שוהל ביי מיין תורה, —
 מען פאטשט זיך וויא עכטע יונים.

 „קוט אן א מין בריה!
 דאך פיר אן עליה,
 א מיגער א גבור מלחמה. —
 וואו מאטקע? וואו מאיר?
 א מין מאקאביער,
 א העלד וואס שמעלט איין דיא נשמה“....

א מלמד.

א פרומער אידעלע א תם,
 וואס טאר ניט וויסען פון א קאם,
 פון זייף, פון דקדוק און תנ"ך.
 און דארף פערשמעהן קיין אנדער שפראך
 א חוץ זשארגאן, וואס ווערט גערעדט
 אין שנארסק אין בלאטעוו, יענע שמעדם!
 מוז אויסזעהען קויטיג, דאר און בלאם,
 און קענען ווערען גיך אין כעס....
 היינט דארף ער זעהר פיעל פערשמעהן,

אידישקייט אויף דער לינקער זייט

עליות.

ר' בערעלען שלישי,
ר' שמערעלען שישי,
דאס זעלביגע וויל זיך ר' זיסמאן;
דאס וויל יעדער איינער,
ווען ניט, פליהען צייהנער,
ווען ניט, טא געהט רופט א פאליסמאן.

חמישי, רביעי,
און וואס איז שביעי?
נאך אלץ ניט דיא ריכטיגע סחורה!
א איד האט א מאגען,
וואס קען אויך פערטראגען
דיא אמת'ע שמאלץ פון דער תורה.

פאר פעטע עליות
נעהמט אויך דאס עניות
אראפ דיא צוריסענע הימעל. —
מען ווערט עפעס גרעסער,
עס קרעכצט זיך גאר בעסער,
עס הונגערט גאר פשוט א דריטעל.

מיט הוילע הענד און קראנקע גלידער
פיר אייך געבלוטעט, ליעבע ברידער!

נון, נעהמט, איהר מעגט מיט זיי זיך ציערען!

א יעדער איינציג בלום איז אייער.

ניט מיר אליין, זיי קאסטען טהייער

אויך א י י י, זיי זיינען אייער לעבען;

יא, אייער ליידען, אייער שטרעבען

געוועכט אין אידישע סאטירען.

א יעדעס ליעד וועט אייך דערמאנהען

אן אנדער בראך, איהר וועט דערקאנען

דיא אלטע וואונדען, אלטע שמערצען.

וואס ליעגען טיעף ביי אייך אין הערצען.



איינלייטונג

א גיב איך איך א בינמעל בלומען.
אין גלות האב איך זיי געקליעבען.
איך האב א לעפען זיך צוריעבן
ביז איך האב אלע זיי געריסען. —
וויא קענט איהר גאר פערשטעהן, צו וויסען
וויא שווער מיר איז דאס אנגעקומען!
געקראכען ביז'ן האלז אין זומפען,
בעגעגענט זיך מיט טויזענד לומפען,
מיט ווערים, יאשטשירקעס און זשאבעס,
פערבליעבען טעג, געהאלטען שבת.

„מיין גאטט! מיין גאטט!“ האב איך געשריען,
„וויא שווער עס בלומען מיינע וואונדען!“
איך האב געריסען און געבונדען
דיא גלות-בלומען אין סכנות,
געשמערט פון דערנער אהן רחמנות
און דאך ניט אויפגעהערט זיך מיהען.
דורך שלאנגען, עקדעשען געטרעמען;
ביי שרצים מיטלייד זיך געבעמען.



סאמירישע געזאנגען



און איך מאך ניט קיין גערודער.
ווען ער שניידט דעם לעבענס באנד
איבער מיר אין רעכטען מיטען
מיט זיין שארפען, קאלטען קלינג —
האב גענוג, גענוג געליטען, —
מאך א סוף! נו, מאך עס פלינק-



דער לעצמער וואונש

מ ויוענד פריידען האט דאס לעבען.
טויענד גליקען יעדער מאג,
דאך וואס ער האט מיר געגעבען,
זיפן איך אימער און בעקלאג.
דארום, א, מיט פייכטע בליקען
בעט איך : „טויט, קום, מאך מיך פריי!
דען איך קען ניט לעבענס גליקען.
עלענד בין איך סיי וויא סיי!“

מיט דעם אויפגאנג פון דעם מארגען
געהט מיר אויף מיין גרויסער וועה,
געהען אויף מיר מיינע זארגען,
וואו איך גיעב מיך נאר א דרעה.
און זיי רייסען מיר אין שטיקער
גייסט און קערפער מיט א גוואלד, —
וואס זשע ווארטסטו, טוימענ-שיקער?
שיק דעם טויט מיר, שיק איהם באלד!

איך עמפפאנג איהם וויא א ברודער
און איך קוש זיין שווארצע האנד.

און דאך בין איך צופריעדען און פערליר קיין מוטה.
ווייל דער וואס שאפט דאס אלעס איז גערעכט און גוט.
וויא קען דער שוואכער מענש, דער וואָרים וועלכער קריכט,
אריין בליקען אין גאָט און אויפפאסען זיין ליכט? —
דערפאר פּעראייניג איך מיך מיט דער וועלט אין כאָר
און רוף בעגייסטערט אויס: ווילקאָמען נייער יאהר!

ווילקאָמען נייער יאהר! זאָל יעדער אויגענבליק,
וואָס דו וועסט דאָ פּערוויילען זיין געבענשט מיט גליק!
זאָל יעדער טאָג אַהער ברענגען דעם שעהנסמען טרוים,
דיא זיסע פּרוכט פון פּריעדען'ס גאַלד געקרוינטען בוים,
זאָל אונטערנעהן דאָס לעבען אין אַ מעער פון פּרייד
און נישט דערטרונקען ווערען אין אַ ים פון לייד.

ווילקאָמען נייער יאהר! נו, מיט דעם רעכטען פּוס!
איך זעה דיך יעצט, ווער ווייס אויב איך וועל זעהן דיין שלום?
דען נאָר דער אויגענבליק איז מיינער, ווייטער ניט,
איך ווייס ניט ווען דער קאָסע־מאַן דערלאַנגט אַ שניט.
אַט בין איך דאָ, דאָך מעגליך, אַז איך בלייב ניט לאַנג,
קען זיין, אַז דיעזעס ליעד פּערחתס'עט מיין געזאנג.



צום נייעם יאהר

וין וויעדער זעה איך דיך, דו אלטער, שטרענגער העלד.
דו קומסט דאס מיט דיין קאסע יעצט פון לעבענס פעלד.
פערשניטען האסטו מיר א יאהר, א, וויא געשווינד!
און ווארטסט שוין אויף דעם צווייטען וועלכער קומט אצינד.
דיך קימערט וועניג אויב איך פינסטער אדער גלאנץ.
דוא ווייסט נאָר איינס: צושניידען אלעס וואָס איך פלאַנץ.

א, צייט, וויא שמירצסטו אין פערגעסענהייט און נאכט
דיא פריידען וועלכע דו האסט מיר אליין געבראכט!
איך זעה דעם יונגען יאהר, דו שמעלסט מיר זעלבסט
איהם פאר,

און וועסט איהם זעלבסט פערניכטען פונקט וויא
יענעם יאהר

און ניט נאָר יאהרען; אייביגקייטען אַהן אַן ענד,
דוא האָסט זיי זעלבסט געבראכט און האָסט זיי זעלבסט
פערלענד'ט.

א שוידער גרייפט מיך אַן און מיין געדאנק בלייבט שמעהן,
ווען איך בעטראכט דעם קומען וועלכער מוז פעררגעהן.
וואָס איז דער צוועק דערביי? וואָס איז דערביי דער זינן?
פון וואָנען קומט דאָס לעבען און וואו געהט דאָס הין?
א וועה! וואָס איז דיא גאַנצע וועלט מיט איהרע לייט?
נאָר גראַז, א נאהרונג פיר דער קאסע פון דער צייט!

זאל דיא נאכט פערבינדען קענען,
דאס צוברעכט מיין הערץ אין צוויי.

א. פינסטערע אונענדליכקייט!
א. שטומע אונפערשטענדליכקייט!
בלייבט אומזיסט מיין דיינקען נאר?
אלץ דער'הרג'עסטו, דערשלאגסטו,
אלץ פערשלעפסטו, אלץ פערטראגסטו,
שטילער גארניט, — שטילער גאר!



דער אייביגער סוד

דאס מען מעג און וואס מען טאר ניט,
אלץ פערפליהט אין שטילען גארניט.
אלץ פערטראגט זיך דארטען ווייט,
וואו קיין שמארבען און קיין לעבען —
נאר געהיימע קרעפטען וועבען
שטיל דיין שוויגען, אייביגקייט.

פינסטערע געדאנקען וועקען,
אין מיין בוזים טיעפע שרעקען,
דיינקענדיג — א, שווארצער תהום!
דיינקענדיג, דאס אונזער לעבען,
האנדלען, וואנדלען, ווירקען, שמרעפען
איז א שאטען בלויז, א טרוים!

דער געדאנק: א, דער גערעכטער
זאל פערבלומען וויא דער שלעכטער!
גרוב, דו זאלסט פער אייגען זיי?
וואס דיא ריינע ליכט פלעגט טרענען,

ווען איך לייד

רען איך לייד און זעה איך שווייגען.
גלויב איך נאך א מאהל: פיעלייכט
פיהלט איהר מיט און קענט ניט העלפען.
ווערט מיין טריבער בליק נאר פייכט.

אבער ווען איך לייד און הער איך,
וויא איהר מענה'ט מיט אשפאט
פון מיין וועטהאק, פון מיין עלענד,
דאן, מיין הערץ נאר, פיהלסטו גאטט!

דאן, א, וואלט איך וועלען כאפען
אונזער וועלט מיט מיינע הענד
און צוטרייסלען איהר וויא שמשון
האט צוטרייסעלט יענע ווענט!

פאל איך איינער, פאלט איהר אלע!
וואס מיט מיר, אט דאס מיט איך! —
קענען אלע גלייך ניט לעפען,
שטארבען קענען אלע גלייך!

א לאנגער אויגענבליק

יינזאם מיט מיין טיעפען קומער,
זיטן איך שוואך און קראנק אליין.
באלד פערבייא איז שוין דער זוממער,
און איך זיפן נאך אליץ און ווין.
עס פערוועלקען שוין דיא בלוממען,
אללעס חלש'ט אללעס דארט,
ס'וועהט דער ווינד, דיא קעלטען קוממען,
און איך זטיץ נאך אליץ און ווארט.

אך, וויא איז דיא צייט אנטלאפען!
אך, וויא ראש דאס לעבען שוועבט!
כ'האלט נאך איצט אין מיטמען האַפּפען,
און האב שוין באלד אַבגעלעבט.
יאַהרען פליהען, שטונדען שוועבען,
קוממען קיין מאַל ניט צוריק.
יא, דאס גאַנצע, גאַנצע לעבען,
איז אַ לאַנגער אויגענבליק.



פערלארען

יא א העלד וואס האט פערלארען
אויף דעם שלאכטפעלד זיין געוועהר,
שמעהט א ציעל פיר אלע קוילען
זעהט דעם קאמפף און קעמפפט ניט מעהר,
פונקט אזוי, א, אהן א האפנונג,
אין דעם לעבענס ווילדען שמרייט,
שמעה איך און ערווארט מיט שרעקען
אלע קוילען פון דער צייט.



וואלט וויטמאן

(אמעריקא'ס גרויסער דיכטער).

דו, אין וועמעס שטארקע זינגער-ברוסט
עס האבען זיך צוויי אַבגרונדען פּעראיינט :
דיא טיעפקייט פון פּערקלערטען הימעל און
דיא שטיל פּערוויעגטע טיעפקייט פון דער ערד ;
אין וועמעס הערץ עס האט געשיינט דיא זונן,
דער מאַנד און וואו עס האבען העל געגלאַנצט
דיא שטערען. גאַנצע וועלטען אַהן אַ צאַהל,
אין וועמעס הערץ עס האט געגרינט דער מאַי
און וואו דעם דונערס ברום האט זיך צומישט
מיט דעם געטשוויטשער פון דער נאַכטיגאַל ;
אין וועמעס וואונדער שטארקעס ליעד מען פיהלט
דיא אַלמאַכט און דיא קראַפט פון דער נאַטור,
פּראַפּהעט, אונשטערבליכער, איך גיב דיר לויב,
איך פאַל אין שטויב יעצט פאַר דיין שטויב און זינג.



אומזיסט, מיין קינד, דיין שענסטער טאן
 בלייבט פרעמד מיין הארץ, ער ריהרט נישט אן.
 עם וועלקט א בלוט, עם פאלט א טרעהר,
 דיא טויטע ליעבע לעבט נישט מעהר.
 צו ענג דיא גאס, צו פרעמד דיא שטוב,
 דער בעסטער ארט נאָר איז דיא גרוב.



צו מיין מוטער

ף ען דיא מוטער קומט מיר אויף'ן זינען,
 פאנגען מיינע טרעהרען אן צו רינען
 און טיפע זיפצען ברעכען דורך מיין ברוסט.
 מוטער טהייערע, וויא מוז איך שמאכטען
 נאָך דיין ליעבע און אין טרוים נור דאכטען
 אז דוא אומארמסט מיך מיט מוטער-לוסט!
 גאט אין הימעל, הארציגער און גוטער,
 שיין דיא אלטע פרוי, בעשיין מיין מוטער!
 בעוואַך איהר מיט דיין גרויסע, רעכטע האַנד!
 זאלען דייע גוטע ענגלען טראַגען
 מיינע הייסע ברכות און איהר זאָגען,
 אז איך געדיינק איהר אין אַ ווייטע לאַנד!

פערשפעטיגמער טרוים

דער פרייהלינג קומט, עם שמעקט דיא לופט,
דער הימעל גלאנצט, דער פייגעל רופט
פון גרינעם בוים צו מיר אראפ:
„מאך אויף דיין בליק, הויב אויף דיין קאפ
און זעה, און הער, עם שיינט און זשומט,
דיא זיסע צייט פון לעבען קומט!“

א, פייגעל זיס, א, פייגעל ליעב,
וואס ווייסטו, וויא מיין הארץ איז טריעב ?
איך קען ניט הערען, קען ניט זעהן,
עם איז געשעהן, עם איז געשעהן,
מיין וואונד איז טיעף, מיין וועה איז גרויס,
מיין ליעבסטע ליעגט אין קבר'ס שוים.

„א, טויטע ליעבע, גרויסער בראך!
פערגעס, פערגעס און טרייסט זיך דאך!
דיין שמערץ איז גרויס, דאך ניט אויף לאנג,
איך זינג דיר וויעדער א געזאנג. —
עם שטארבט דיא בלום; עם קומט א מאי,
א, ליעב נאך, ליעב נאך פון דאס ניי!“

וויינט מיינע ליעדער

וויינט מיינע ליעדער,
א איך זעה זיא ניט מעהר!
אומזיסט איז מיין זוכען,
אומזיסט מיין בעגעהר
צו טרעפען איהר וויעדער
וויינט מיינע ליעדער!

א חלום נאָר ברענגט מיר
איהר שטימע צוריק,
איהר שיינענדען פנים,
איהר טרייסטענדען בליק.
א חלום נאָר שענקט מיר
וויעדער מיין גליק.

א, פרעכטיגע גליעדער!
א, ליעבע געשמאלט!
אומזיסט איז מיין האַפען,
מיין הארץ איז פּערגאלט:
איך זעה איהר ניט וויעדער, —
וויינט, מיינע ליעדער!

דער האנאריק

עס טרילערט דער קאנאריק
אין פרייען וואלד אליין;
ווער קען זיין שמחה פיהלען?
ווער קען זיין פרייד פערשמעהן?
עס טרילערט דער קאנאריק
אין רייכסטען פאלאסט שעהן;
ווער קען זיין וועהטאק פיהלען?
ווער קען זיין שמערץ פערשמעהן?



א טרעהר

מיין הערץ, דאס איז א גרויסער אָרם,
וואו דיא געפיהלען מיינע לעבען, —
און מעהר איך זוך ארויס צו געבען,
זיי בלייבען מעהרער, מעהרער דאָרם.
דאָס מאַכט מיך קראַנק, דאָס טהוט מיר וועה,
דאָס ברעכט כמעט מיין הערץ אין צוויי;
דאָך ווען עס ווערט מיר זעהר שווער,
דאָן קומט צו מיר אַ היילונגברינגער
און מאַכט מיר מיינע שמערצען גרינגער, —
דאָס איז אַ טרעהר, אַ שטומער טרעהר!
היינט זעה! אַ טרעהר, אַ טרעהריל גאָר!
בעטראַכט איהם גוט, בעטראַכט איהם נאָר!
דאָך ליעגט אין איהם מיין גאַנצעס הערץ,
מיין גרעסטע פרייד, מיין טיעפסטער שמערץ!



און מיין הערץ פאנגט אן צו קלאפען, —
 עפעס וויינט זיך — זאגט. וואס איז דאס?
 יענעם שעהנע קינד — איך קען איהם —
 גאטט! מיין יוגענד פליהט עס דארט! ...!



איד זינג פיר איהר

ויך זינג ניט פיר קיינעם, איך זינג נאר פיר איהר
 פיר איהר, מיין געליעבטע, דיא טהייערסטע מיר.
 וואס ארט מיך דיא וועלט מיט איהר, כבוד און גאלד?
 מיין ליעד איז פיר דער, וואס מיין הערץ האט איהר האלד!

זיא איינע נאר ווייס, וואס עס ברענט אין מיין ברוסט,
 זיא קען מיינע פלאמען מיין פרייד און מיין לוסט; —
 איך זינג פיר איהר אבענדס, איך זינג פיר איהר פריה.
 פיר איהר נאר, מיין הימלישע, מיין פאעזי.

זיא זיצט נעבען מיר מיט א צערמליך געפיהל
 און הערט מיינע ליעדער, און זיפצט אין דער שטיל;
 דיא זיפצען צוקלינגען אין יעטווייעדער קלאנג
 ערוועקט אין מיין זעעלע א נייעם געזאנג.

איך זינג ניט פיר קיינעם, איך זינג נאר פיר איהר
 פיר איהר, מיין געליעבטע, דיא טהייערסטע מיר.
 וואס ארט מיך דיא וועלט מיט איהר כבוד און גאלד?
 מיין ליעד איז פיר דער, וואס מיין הערץ האט איהר האלד!

וועלכע שעפטשען, מורמלען עפעס, —
ווער פערשמעהט דיא וואסערשפראך ?

אויסגעשפרייט דיא ברייטע זעגעל
געגען שטילען אבענדהימעל,
איילט א שיק גאר אהן מאטראזען
דארטען ווייט, — ווער ווייס איהר, וואו ?

נאר דער רודער וויא מיט כשוף
ער בעוועגט זיך ; — וויא מיט פליעגעל
פליהט דיא לאטקע, וויא דיא רוחות
וואלטען איהר געיאגט אהין.

פוסט דיא שיק, מען זעהט קיין מאנשאפט ;
נאר א קינד ער שמעהט געבראכען
געבען מאסט בוים און ער יאמערט
מיט א ביטערן געפיהל.

לאנגע, גאלד געקרויזטע לאקען
קייקלען זיך אויף זיינע שולטער ;
זיפצענדיג פון הינטען קוקט ער....
און דיא שטילע שיק זיא פליהט !

מיט א זילבערווייסע טיכעל,
וועלכע פלאמערט אין דער לופטען,
גריסט דער שעהנער מיר פון ווייטען,
ער געזעגענט זיך מיט מיר...

דיא וואונדער שיף

וויין דיא לעצטע זאָננענשטראַהלען
שמייגען אויף דיא שפיצען בוימער,
און דיא גראַע אבענדשאַטענס
וועפען זיך אַרום דער ערד.

אויף דעם שפיץ פון יענע בערגער
איז נאָך פון דערווייטענס מעגליך
צו דערקענען רויםע שפורען
פון דער זונן, דיא לעצטע טריט.

לאַנגע בלוטיג־רויטע פאַסען
הענגען דאַרט אין מערב־ווינקעל,
טונקען אַפּ דיא הייסע ברעגען
אין דעם קאַלמען אַקעאַן.

ס'קייקעלט זיך דאָס גלאַטע וואַסער
דורך דיא דונק'לע אבענדשלייערס,
וועלכע ציטערען פון אויבען
אויפ'ן בוים פון דעם ים.

רוהיג בלאַזט אַ לינדער ווינטעל
דורך דיא דראַבנע שמילע וועלען

דיא כתובה מיינע דורכגעלעזען.
דו האָסט מיר „מזל טוב“ געזאָגט.

א, ניין, איך דאַרף שוין מעהר קיין ראיות,
דו ביסט מיר טריי... דו ביסט מיט מיר
נאָך מיינע האַפענונגס-לויות
געגאַנגען ביז דער לעצטער טהיר.

אויך איצט, ווען, זיך אין צרות קוועלענד,
איך בייג אין יאוש שוין מיין קאַפּ, —
מיין איינציגער, מיין גוטער עלענד, —
אויך איצט, א, לאַזטו מיך ניט אָפּ!

איך זעה דיך אימער, זעה דיך קומען
פון שיקזאַל'ס פינסטערען יריד
צו מיר מיט וועלקע קברים-בלומען,
א, עלענד, מיט אַ מתים-ליעד.

און שלאָף איך איין, פון לעבענס קללות
פּערוויעגט, דאַן קומסטו שמיל אריין
מיט דיין לינגערעם שוואַרצע פאַלעם
און טולעסט מיך דערינען איין.

אַלס לויז דערפאַר, — מיר בלייבען פּרידער!
איך צאָהל דיר אָפּ, — מיר בלייבען קוויט:
צו דיר נאָר ווידמ' איך מיינע ליעדער,
מיין קראַנקעם הערץ, מיין שווער געמיטה!.....

צו מיין עלענד

עלענד, דו נאָר ביסט דער איינער, **א** וואָס לייעכט מיך פון מיין ערשמע שעה!

און אויסער דײַך, אַ קען מיך קיינער,
איז גאָר קיין פריינד פיר מיר נישטאָ!

אַט וואו איך ווענד זיך, טרעף איך שונאים,
פערפאַלגונגען פון יעדער זייט;
נאָר עלענד, דו, דיין בלייכער פנים,
ער שמייכלט מיר צו יעדער צייט.

מיין עלענד, דו האָסט מיך ערצויגען;
אין וויעג נאָך האָב איך דײַך דערקענט:
דיא זעלבע מוטנע, קליינע אויגען,
דיא זעלבע ביינער־דארע הענט.

דוא האָסט אין חדר מיך גענומען
און אויף דיין האָרב געבראַכט צוריק; —
אַ, דו האָסט אַבגעפאַרבט דיא בלומען
אין פריהלינגס־מאַרגען פון מיין גליק!

דוא ביסט דער שדכן מיר געוועזען,
דער רב'ל אויך; ... האָסט האַלב פערצאָגט.

גיעב איהם שכל, גיעב איהם גבורה,
דאך קיין פליעגעל גיעב איהם ניט.

„ניין, ער טאר קיין פליעגעל האַבען,
ער וועט פליהען מיט דעם שווערם!
ניט בעטרעמען זאל דעם הימעל
דער וואָס הערשט אויף דיעזער ערד!“

„איהר האָט רעכט“, האָט גאָט געענטפערט,
„אייער משפט, ער איז פֿיין;
דאָך איין אויסנאהם וועל איך מאַכען,
נאַר אַיַן אויסנאהם, — הערט זיך איין!“

„דער פּאָעט זאל זיין געפליעגעלט,
ער בעקומט מיין העכסטען ראַנג!
עפֿ'נען וויל איך מיינע הימעלען
פיר דעם מייסטער פון געזאַנג.“

„און איך וועהל פון אייך אַ מלאַך,
ער זאל גרייט זיין טאָג און נאַכט,
איהם דיא פליגעל אַנצוהעפטען,
ווען זיין הייליג ליעד ערוואַכט.“



„הערט מיך אויס, איהר מיינע גדולים!
איך האב איך אהער געבראכט.
איהר זאלט מיר אן עצה געבען,
וויא דער מענש זאל זיין געמאכט.

„העלפט מיר, קינדער, איהם בעשאפען,
אבער קוקט זיך גוט ארום!
ער מוז זיין אין אונז גערעטהען:
אהן הסרונות, אהן א מוס.

„דען איך קרוין איהם אלס א הערשער,
און איך שיינק איהם פון מיין פלאם,
ער זאל פריי בעהערשען קענען
לופט און ערד און אויך דעם ים.

„פאלען זאל פאר איהם דער פייגעל
אין דער לופטען, פאר זיין מאכט
זאל דער פיש אין וואסער פאלען
און דער ווילדער לייב אין יאכט.“

דער מענאט האט זיך דערשראקען:
„דיעזער מענשיל, — שוים און רויך,
ווען ער זאל דיא לופט בעהערשען,
קומט ער נאך אין חימעל אויך.“

און זיי האבען גאטם געענטפערט:
„מאך דעם מענש נאך אונזער שניט,

זיי וועלען דיך געוויס פערגעסען. —
 זיי האבען אנד'רע אינטערעסען.
 דערווילע ביסטו זייער שפיעלכעל ;
 דאך באדד דרייט איבער זיך דאס מיהלכעל. —
 צוריבען ווערט דיין גאנצע פריידע
 און מיר פערבלייבען ענדליך ביידע !”



מעשה בראשית

רר ען דער בורא האט בעשאפען
 אונזער ואונדערשעהנע וועלט,
 האט ער ניט געפרעגט ביי קיינעם.
 נאר געטהאָן וויא איהם געפעלט. —

אלעס נאָך זיין אייג'נעם ווילען,
 נאָך זיין אייגנעם פלאַן בעטראַכט :
 ער האט לאַנג גענוג געאַרבייט
 און ער האט עס גוט געמאַכט.

ווען ער איז צום מענש געקומען.
 איז עס ניט געגאַנגען גלאַט, —
 און ער האט צונויפגערופען
 זיין געפליגעלטען מענאַט :

איך האנדעל טאצאק און צוקערקעס.
עס איז מיר זיס, עס איז מיר ביטער :
איך בין קיין סוחר קיין גענימער,
דאך פינקטליך און א גוטער צאהלער,
לעב רעכט און שלעכט און שפאר א דאלער.

„און שרייבסטו ניט, דאן וועסטו שרייבען ;
וועסט, פריינד, קיין קרעמער ניט פערבלייבען ;
איך קען זיי גוט, א דיא געשיכטען :
דוא וועסט נאך ליידען וועסט נאך דיכמען
דו וועסט זיך נאך א מאל פערטהיידגען
פיר דיין מיך יעצט בעליידיגען.
א, זיי קיין שומה, בעסער עפען !
וועסטו מיך א מאהל נאך מוזען טרעפען !“

אוועק, דו ברינגערין פון טרעהרען !
כ'האב פריינד בעריהמטע מילאנערען :
זיי וועלען שמענדיג מיינער זארגען,
איך זאל ניט ליידען, זאל ניט בארגען
איך זאל ניט שווארצען מעהר מיין פנים
צו קוויקען מיינע דומע שונאים,
וואס וואלטען מיך אין קבר ברינגען
אויס קנאה צו מיין שעהנעם זינגען.

„דערצעהל מיר ניט פון מילאנערען !
ווארט אויף ! זיי וועלען קעלטער ווערען.

א, מאך מיר וויעדער אויף דיא טהירען!
איך בין דיין אלטע נויט דיא טרייע,
ביי דיר צו זיין איז א מחיה! —
א, זייט איך בין פון דיר געשיעדען,
האָב איך ניט מעהר קיין פריינד ביי אידען".....

אזועק פון מיר מיט דיינע שקרים,
פערברייטערין פון טויט און קברים!
אזועק! איך בין ביי דיר ניט איינער,
דיך קענען טויזענד בלייכע וויינער,
פערגעה, פערשווינד, א ווער פערשניטען,
און מאך דער וועלט מעהר קיין וויזימען!
דיך קענען פיעל, דו ביסט קיין חידוש, —
ווער רעדט פון דיא, וואָס שרייבען אידיש.....

"מיך קענען פיעל, דאס איז קיין ליעגען,
דאך איז ביי דיר מיין פערגעניגען;
איך ליעב דיין קרויזען-קאָפּ דעם שוואַרצען,
איך ליעב דיא וואונדען פון דיין האַרצען;
איך ליעב צו שלינגען דיינע טרעהרען,
איך ליעב דיין זיפן, איך ליעב צו הערען
דיין ליעד פון טרויריגע געזיכטער, —
איך האָב דיך ליעב, דו בלייכער דיכטער!"

א, ערגסטע פון דעם טייפעל'ס ווייבער,
אזועק! בין מעהר קיין פערזען-שרייבער,
איך מאך קיין גראַמען מעהר, א, מערק עס!

דיא נויט און דער דיכטער

היי, היי! ווער וויל עס דארט פראַבירען
מיט גוואַלט צו עפֿ'נען מיינע מיהרען?
ווער קומט עס דארט, מיין רוה צו שמערען? —
דיא נויטה? איך הער, איך קען עס שווערען!
אַ דאָס איז זיא, אַ דיא מגפה!
אוועק, דו אַלטע מכשפה!
וואס זוכסטו דא אין גאַטמעס צאַרען?
אוועק צו אַלל דיא שוואַרצע יאהרען!
דו האַסט מיך לאַנג גענוג געמאַטערט,
מיין לייב און לעבען שיער גע'פטר'ט,
מיין מוטה גערויבט, מיין שמאַליץ צומרעמען,
געצוואונגען מיך אויף ברויט צו בעמען! —
יעצט געה, וואו טויזענד שדים ברענען!
אוועק, איך וויל דיך מעהר ניט קענען!
פערשווינד, דו שמוציגע ארורה,
נעהם צו פון מיר דיין שוואַרצע צורה!
„אַ, עפען אויף, געליעבטער, עפען!
איך קען חוץ דיך קיין חבר טרעפען;
דיא נאכט איז קאַלט איך וועל ערפֿירען:

טויט, איהם קען איך גוט זייט לאנגע ציימען.
דען פערצווייפעלט צווישען בערג מיט קברים
וואנדעל איך דא איינזאם, קראנק און ארעם.

לאז, נאטור, מיר זיין יעצט דיין בעוויינער!
דען צו טרעהרען-ליעדער בין איך איינער.
אך, האב ניט געלערענט זיך צו פרייען!
אונגליק קען איך נאר און שווערע וועהען
עלענד טרעהן איך, וואו איך זאל מיך קעהרען, —
ווינטער ליעדער-זינגען זיך מיר געהרען....



דיא געפליעגעלטע פאנטאזיע,
פון איהר צויבערהאפטען יאגען
אויף דער קאלטער ערד דערשלאגען.

וויא לאנג צוריק פלעגען הוזשען דיא ביהנען ?
וויא לאנג פלעגט פון דער ווייסער בראזע רינען
דאס זיסע זאפט, און אויף דעם בייט זיך וויעגען
דער גרינער זאנג ? וויא לאנג צוריק פלעגט זיעגען
דער ליעבעס גאט ? און דער שמעטערלינג ליעגען
איז שוים פון דער פיאלעטע און געניסען
איהר פרישען נעקטאר און איהר דופט דעם זיסען ?
וויא לאנג צוריק פלעגט פון דיא בערגער פליסען
דער קלארער שטראם ? וויא לאנג צוריק פלעגט גריסען
דיא נייע זונן דער פרייער וועלט ? אצינדער,
איז דיא נאטור פערטרויערט. איהרע קינדער,
זיי ליעגען טויט פאר איהרע טריבע אויגען.
מיט א תכריכים-ווייסען שנעע בעצויגען.
ניטא קיין גראז, קיין בלום, קיין בלאט קיין גרינע
און דער קאסאקער הימעל, מיט א שנאה,
קוקט אן דיא טויטע וועלט, וויא ער וואלט זאגען :
„איך האב קיין טרעהרען ניט אויף דיר צו קלאגען“.

טויטע וועלט, א לאז מיך זיין דיין זינגער !
מתים-ליעדער זינגען זיך מיר גרינגער.
לעבען איז מיר פרעמד און גאנץ פון ווייסען. —

גרע וואַלקען פּערשלינגען דיא ליכט פון מאג,
 פון פּערגליווערטען וואַלד צוטראגט זיך אַ קלאַג :
 דאָס איז דער געלעכטער פון דער קראַה, זיא קוועלט,
 פליעגלענדיג איהר שוואַרצקייט אויף דער טויטער וועלט!
 וואו דיא נאַכטיגאַל פּלעגט גאַרגלען איהר געזאַנג ;
 וואו דיא לערבע פּלעגט צולאַזען זימ איהר קלאַנג ;
 וואו אַ טויזענד פּרייע פייגעל מיט אַמאַל
 פּלעגען טרילערען, צוטראגט זיך יעצט דער קול
 פון דער ווילדער קראַה. פאַר איהר ליעד
 פליהט
 פון הערץ דיא פּריידע פליעט דיא לוסט.
 פוסט
 ווערט דיא זעעלע
 אויף דער שמעלע.
 דורך דער ברוסט
 ציהען יאוש, ציהען שרעק,
 אן עק
 ווערט צו לעבענס טהייערע חלומות!
 בעזע אימות
 פיללען אן דאָס הערץ, דיא ליעבע ווייכט,
 דאָס מיעדע לעבען פּרייכט ...
 „שטאַרבט אַפּ!“
 קומט בעז דער ווינטער צו בעפעהלען,
 און פון דיא הימעל־הויכע שמעלען
 פאַלט אַראָפּ

שוין פיהל איך דעם זכרון שווינדען,
מיר בלייבט קיין שפור פון יענע צייט,
וואס פלעגט מיך וויא א צויפער פינדען,
צום שעהנעם טרוים, וואָס איז צו ווייט.



ווינטער

דער ווינטער קומט מיט זיינע שטארקע קעלטען ;
מיט זיינע שנעע און זיינע פרעסט ;
מיט זיינע אונגעבעט'נע געסט
פון טויטע וועלטען.
ער קומט, דער קאט, און פרעסט
ארויס פון בוים דיא קראפט ;
פון גראַז דיא זאפט ;
פון בלום איהר פארב ;
„שטארב !“
זאגט ער צו דער וועלט
און זיא ווערט קאלט.
תכריכים שפרייטען מיט אמאל
זיך אויס אויף בערג און טהאל.
עס פאלט
א טויטער שלאָף, א טויטע נאכט.
אויף אליין, וואס וואכט.

גראע האָאר

רָאָע האָאר, בית עולם בלומען!
איך קוק אייך אָן און פיהל אַ קעלט, —
צו שנעל זייט איהר צו מיר געקומען,
שלוחים פון אַ טויטער וועלט!

איהר ווייזט צו שנעל מיר מיין פערבליהען,
מיין זונן, צו גיך וויא זיא פערגעהט,
דער בעזער ווינטער קומט צו ציהען,
ער האָט דעם קאַפּ מיר שוין פערשנעעט.

האַב מיטלייד, ווינטער, האָב ערבאַרמען,
ניט וואַרף צו שטאַרק אויף מיר דיין קעלט!
איך האָב קיין זאַך וואס זאַל ערוואַרמען,
מיין קראַנקע האַרץ אויף דיעזער וועלט.

מיין הייסער וואונש איז לאַנג פערפלויען,
ער האט זיך, ניט פערווירקליכט, ניין!
אומזיסט נאָר אויסגעוויינט דיא אויגען,
אומזיסט געבליעבען הויט און ביין!

פאר וואס ערגרייפט א טיעפער וועה
מיך אן, א טיעפער קומער ?
פאר וואס ערשרעק איך וויא א קינד
ביי'ם וועלקען פון דיא בלומען.
ביי'ם ערשמען פייף פון רויהען ווינד
וואס זאגט אן ווינטערס קומען ?

איך ווייס נישט, וואס מיין שרעק בעדייט,
איך ווייס נאר, אז דיא טרעהרען
אין יעדער יאהר צו דיעזער צייט,
ערשיינען גרינג און גערען ;
איך ווייס נאר, אז אין בזוים נאגט
און גריזשעט וויא א ווארם,
און טיעף אין הארץ א שטימע זאגט :
זעה ! קברים, קברים, קברים !” . . .



שוין פיהל איך דיא געפאָהרען
פון הערפסט ווינד אויף מיין קאָפּ,
שוין פיהל איך מיין פערדארען
און פיהל, איך פאל אַראָפּ!

IV

דער ליעבער זומער איז אַוועק,
דער ווינטער קומט צו רייטען,
אַ וועה, וויא שנעל, וויא שנעל, אַ שרעק!
עס וועקסלען זיך דיא צייטען!
וויא לאַנג האט מען געזונגען „מל“?
מען הערט שוין „גשם“ בענשען,
אַנ'אימה טראַגט זיך איבעראַל,
אַ פחד אויף דיא מענשען!

דיא ליעבע שלומערט איין אין ברוסט
און חלומ'ט אין דער שטילע —
אין אומעטיגען „הנני“ גוסט
פערגעהט זיך דער בעל תפילה.
און דיא נשמה מיעד און קאלט
ליעגט אין דעם גוף און פלאַטערט —
דיא וועלט איז קראַנק, דאס לעבען אַלט,
און דיא נאַטור פערמאַטערט.

אַ, ואס'זשע ווויין איך, ווען איך זעה
דעם אַבשייד פון דעם זומער?

און ווענדען צום ים זייער בליק.
געליעבטע, וואו פליהט איהר?
וויא ווייט פארט, אַנ'ערך?
און זאגט מיר: ווען קומט איהר צוריק!

עס גיסען זיך ביטער
דיא וועה-מעלאדיען,
דער ענטפער דערלאנגט אזא דריק:
„מיר ווייסען נאר אללע
פיר מוזען פֿע ר פֿ ל י ה ע ן,
דאך גאטט ווייס פון קומען צוריק!“

.III

ס'איז שמירמיש, קאלט דאס וועטער
איך געה אין וואלד אליין
און קלייב דיא טויטע בלעטער
און קוק זיי אן און וויין:

„א, בלעטער, טויטע בלעטער
דער מענש און איהר זייט גלייך:
מיט מיר וועט אויך זיין שפעטער
אַט דאָס, וואָס יעצט מיט איך:

עס וועט דער ווינד דער כעס'
צו מיר אויך קומען באַלד
און מיך אַרונטעררייסען
פון לעפענס-בױם מיט גוואַלט.

עם רוישט דער וואַלד, עם וועהט דער ווינד.
דיא האַק קוקט אָן דעם שומר....
דאָס קומט אַ יום הדין אַצינד
אויף בוימלאַך און אויף בוימער.

אַ, מענשען! בוימער אין דעם וואַלד!
איהר הערט דיא שטורעמס קנאַקען?
צו יונג צו אלט, צו שפעט צו באַלד.
מען וועט אייך אלע האַקען!....

.II

אַ, קאַלטלאַך און ווינדיג.
דער סוף פון דעם זומער!
עס וועלען דיא בלומען אין טהאַל!
דיא שעתנהיימען שווינדען;
אין טוימליכען שלומער
איז אַללעס פּערוויעגט מיט אַמאַל.

דער שטורעם, ער שליידערט
דיא טרוקענע בלעמער,
צוטראַגט דאָס פּערשמאַרבּענע צווייט;
דער וואַלד רוישט אַ ו ד ו י, —
אַ וויילינקע שפעטער
פּערשטומט אויך דאס הייליגסטע ליעד.

דיא פייגעלעך זינגען
אַ „תּפּלת הדרך“,

א, זיי געזונד, דוא שעהנע זונן!
דוא שיינסט נאך וויעדער מונטער;
נאר איך, — דיא כוואלעס רוישען שרעק —
מיין שיף, מיין שיף געהט אונטער!



אלול מעלאדיען

.I

דער בעל־תקיעה גיט א בלאז;
עס פאלט א טריבעס וועטער,
עס וועלקט אין פעלד דאס יונגע גראז,
דער בוים פערליערט דיא בלעטער.

דיא ערד שטעהט הויל און נאקעט באַלד,
א סוף איז צו איהר יחוס; —
דער פעגעל זינגט אין גרויסען וואַלד
און וועקט און רופט צו סליחות.

ער זינגט אי אומעטהיג, אי זים,
א ג'זעגען ליעד מסתמא;
דאס גיט א נעהם, דאס גיט א רים,
א רים ביי דער נשמה!

שוועבט פאר מיר א בלייך געשמאלט.
 אימער בלייכער, בלייכער ווערט עס,
 פון דיא מיעדע אויגען טרעהרט עס,
 מיט דיא דארע באקען צוקט עס,
 מיט דיא שטארע בליקען קוקט עס
 און עס וועקט אין מיר א גוואלט.
 שרייב איך, אויף מיין שרייבען לעבט עס;
 לעז איך, זעה איך אויפ'ן בוך עס;
 גאר בחנום. וואס איך זוך עס
 אויסצומיידען; אימער שוועבט עס
 פאר דיא אויגען מיר, — א וועה! —
 וואו איך געה און וואו איך שמעה!
 ווען איך ליעג אין קבר קאלט,
 דאן פערשווינדעט דאס געשמאלט.

VI.

דער וועג איז ווייט דער טאג איז קורץ;
 דיא זונג זינקט באלד ארונטער;
 דאס וואסער רוישט, צום ברעג איז ווייט —
 מיין שיף, מיין שיף געהט אונטער!
 דא העלפט עס מעהר קיין ראנגלען זיך, —
 דער ווינד איז א געזונדטער;
 דער ים איז גרויס, דער ים איז ווילד —
 מיין שיף, מיין שיף געהט אונטער!

דען וויא דיא ערשמע קען איך וויינען
און וויא דיא צווייטע איז מיין וועלט.

.III

דיא וועלט איז זא אלט און אלטעגליך ;
דאס לעבען זא קאלט און זא קלעגליך ;
דיא ערד אזוי שמוציג און קליין ;
דיא צייט אזוי קרום, אזוי שטויביג ;
דער מענש אזוי דום און נישט אייביג —
וואס טהו איך דא איינער אליין ?

IV

האב פיעל געלאכט, דאך זעהר פיעל געוויינט ;
א, שמענדיג איז ביי מיר געווען פערצינע
מיין לאך מיט מיינע טרעהרען....
נישטא, וואס צו הערען !

האב פיעל גערעדט, דאך פיעל געשוויעגען שטיל,
מיין שווייגען אבער האט גע'מענה'ט פיעל,
איך קען אייך שווערען. —
נישטא, וואס צו הערען !

האב פיעל געהאסט, דאך פיעל א, פיעל געליעבט !
קאנטראסטען האבען מיר דאס הערז צוקניפט.
איך האב פראכירט זיך וועהרען....
נישטא, וואס צו הערען !

V

וואו איך פאהר און וואו איך געה נאר,
וואו איך זיטן און וואו איך שמעה נאר,

הערבסט בלעטלאך

I.

יינזאם זימץ איך, וויא געפאנגען
פון א זעלטזאמען געפיהל:
עפעס האב איך איין פערלאנגען.
דאך איך ווייס ניט, וואס איך וויל.
זיינען פריידען, זיינען ליידען
ערגעץ וואו פיר מיר בעשמעלט?
קראנק איז איינער פון אונז ביידען! —
זאגט: בין איך עס, צו דיא וועלט?
שטונדען קומען און פערריינען, —
נייע, נייע קומען צו;
דאך קיין איינע ברענגט מיין זינען
און מיין קראנקען בוזים רוח. —
וויינען מוז איך, קען ניט ריידען,
קען ניט וויסען, וואס מיר פעהלמ.
קראנק איז איינער פון אונז ביידען! —
זאגט: בין איך עס, צו דיא וועלט?

II.

איך ליעב דעם ווינד, איך ליעב דעם ים.
דען וויא דער ערשמער בין איך עלענד
און וויא דער צווייטער רוישט מיין הערץ.
איך ליעב דיא וואלקען, ליעב דיא נאכט,

אָך, וויא האַסטו אויסגעטריקענט!
 כ'זעה פאר זיך דעם תהום!
 וואו איז דיא געליעבטע מיינע?
 וואו דער בלומענקראַנץ?
 וואו איז יענער זיסער כלי-זמר?
 וואו דער צויבערטאָנץ?
 יענע זיסע בילדער אַלע.
 זעה איך זיי אַמאָהל?
 זאָגט, אויף וועלכען באַרג זיי בלאַנדזשען?
 זאָגט, אין וועלכען טהאַל?
 איז ניט מעגליך כאַטש פון ווייטען
 דאַרט צו טהאַן אַ בליק?
 נאָר אַ בליק אויף יענע ציימען.
 יענעם שעהנעם גליק?
 נאַריש, נאַריש, זעהר נאַריש!
 וואָס דיא צייט פערטראַגט,
 קען דער מענש ניט מעהר דערגרייכען,
 איבריג וואָס ער יאָגט!



דא ווערט אונזער זעלע ברייטער,
דא נאָר וואוינט דאָס גליק...
צויבערטענער, — וויא זיי קלינגען!
גיכער אין דער מיט!
איינס, צוויי, דריי, נו, שנעל, געליעכטע,
הייב דיא ענגעל מריט!
איצטער פיהל איך, אז דאָס לעבען
איז קיין „דומער שטרייך“...
אַך איהר זיסע יוגענדיאַהרען,
ווייט בין איך פון אייך!

שפיעל אַ וויילע לענגער, כלי-זמר,
זאָג, וואָס איז דיא אייל?
איך בין יעצט אין מיטען טאַנצען...
שפיעל נאָך, שפיעל אַ ווייל!
זעהסטו, וויא דיא ליעכסטע מיינע
שיינט אין בלומענקראַנץ?
זעהסטו, וויא וואונדער שעהן מיר שוועבען
אין דעם צויבערטאַנץ?
שנעל, געליעכטע! עם פערשטומען
אַלע סטרונעס גלייך!...
אַך, איהר זיסע יוגענדיאַהרען,
זאָגט, וואָס איז מיט אייך?

ח'עוודיגע יוגענד מיינע,
חלום'דיגער שמראָם!

וויא א שאמען ביסמו, קינדהייט,
וויא א רויך, וואס פליהט,
וויא א בליץ געשווינד אנטלויפסטו
און מען זעהט דײך ניט.
שוועבסט נאָר אום אין מיין זכרון
וויא א זיסער טרוים,
איך דערמאָן זיך און מיר וויינט זיך.
און מיר גלויבט זיך קוים

אונטער יענע גרינע בוימלאך
קום, מיין קרוין מיט מיר!
דאַרטען עפענט זיך מיין זעלע
גאַנץ און גאַר פאַר דיר;
דאַרטען לייענסטו דיא סודות
פון מיין גרויסען שמערץ,
דו דערזעהסט דאַרט יענעם פייער.
וואָס פערצעהרט מיין הערץ.
דאַרט געשטעה איך דיר דעם אמת
און איך וויין צוגלייך...
אַך, איהר זיסע יוגענדיאַהרען,
ווייט בין איך פון אייך!

זעהסטו וויא דיא מענצער שוועבען ?
הייליגע מזויק! —

ווייטער, ווייטער געהט עם שנעלער,
פלינקער בארג אראפ.
קומט צום וואסער-מיהל, אט דארטען
לויפט דער קלאָרער טייך —
אך, איהר זיסע קינדער יאהרען,
ווייט בין איך פון אייך.

היט זיך, ניט צופרעכט דיא קריעגלאַך!
רוהיג, מאַכט קיין גוואַלט!
ווייסט איהר, וואו דיא יאַנדעס וואַקסען,
אין דעם טיעפען וואַלד?
קינדער, נעהמט זיך פאַר דיא פאַלעס!
יודקע, געה פאַראוים!
דא איז לייכט צו בלאַנדזשען, קינדער,
אונזער וואַלד איז גרויס.
צום יאַגאָדניק, — ניט פערליערט זיך,
קומט זשע אַלע גלייך, —
אך, איהר זיסע קינדער יאהרען,
ווייט בין איך פון אייך.

זיסע, שעהנע, ליעבע קינדעייט,
ווייט ביסטו פון מיר!
מיין נשמה, מיין פאַנטאַזיע
טרוימט נאָר וועגען דיר.

זכרונות

פ אר דעם ציימעל נעהם מיך, מאַסקע!
איך וועל זיין דיין פערד!
נעהם דעם שמריקעל פאר אַ לייגן, דעם
שמעקעל פאר אַ שווערד!
מארש אַהין אויף יענע בערגלאַך
אין דער פרייער לופט
איצקע ווארט שוין מיט אַ באַנדע, —
הערסטו וויא ער רופט?
זעהסט איהם אויפ'ן שפיץ פון בערגעל,
דאַרטען, פאַזע טייך?
אַך, איהר זיסע קינדעריאָהרען
ווייט בין איך פון אייך.

קינדער, ניט פערגעסט דיא פייפלאַך,
וואָס איהר האַט געמאַכט! —
פרעגט נאָר בערקען, האַט ער אַלע
צווייגלאַך שוין געבראַכט? —
מאַכט זיך גרייט צו לויפען, קינדער,
גיכער, נו, גאַלאַפּ!

א פרעכטיגער, גרינער און לופטיגער וואַלד.
איך געה דאָרט און חלום חלומות.

איך טרוים דאָרט פון ליעבע און פיהל אזא שמערץ
און האָב אזא עדלען פערלאַגען,
וואס פיהלען ווען דאס זאָל איין שמערבליכעס הערץ,
וואַלט גלייך עס פאַר זיסקייט צוגאַנגען.

דאָך ווען פאַר תענוגים דאָס הערץ ווערט מיר שווער,
איך וואַלט דאָכט זיך יאמערען גערען,
לעבט אויף אזא צויבער, וואָס ברינגט מיך אהער
צו גיעסען דיא ביטערסטע טרעהרען.

דען אַלץ וואָס איך טרעף אויף דער זנדיגער ערד,
זעהט אויס אזוי קראַנק, אזוי עלענד, פערצעהרט,
זאַגאַר אויף דעם מעכטיגסטען קעניג אַליין
פערקלעמט מיר פאַר מיטלייד דאָס הערץ און איך וויין.



דער פאעם

א יך קום פון א שעהנערעם. בעסערעס לאנד,
אנאנדער זונן ציערט דארט דיא ברעגען,
דער גאט האט פערניצט דארט זיין גאנצען פערשטאנד;
געאפערט זיין גרעסטען פערמעגען.

א דארט בין איך היימיש. א דארט בין איך רייך,
א דארט איז מיר גוט. איז מיר פרעהלאך,
א דארט איז קיין אירדישער קעניג מיר גלייך,
איך לאך דארט פון שטאלצעסטען מלך.

איך טראג דארט א קרוין פון פיעל ריינערען גאלד,
מיך ציערען דארט זאלכע געווענדער,
זואם ווערען פון גרעסטען מאגנאט ניט בעצאהלט
מיט גאר זיינע אוצרות און לענדער.

און וויל איך פערגניגען דאן שפיעלט עם מיר שעהן,
דאן זינגען דיא זונען, דיא שמערען,
דאן זינגט זיך פאנאנדער דער הימעל אליין,
עם איז א מחיה צו הערען.

און ווילט זיך מיר חלוס'ן ווערט עם אויך באלד
בעשאפען, אזוי וויא דורך שמות,



לידישע ליעדער:

צום פאלק

(סאָנעט.)

מיין פאלק, וואָס נאָך קענסטו פון מיר פערלאנגען?
וואָס האָב איך נאָך, וואָס איך זאל דיר ניט געבען?
איך שיינק דיר מיינע הערצליכסטע געזאנגען,
מיין קראַפט און מיין נשמה, ריינעם לעבען,
וואָס אין מיין אויג איז אַפט ארום געשוואומען,
וואָס אין מיין האַרץ האָט אַפט געברענט וויא גלומען.
דאָס האָב איך אין בעגייסטערטע מינוטען
צונויף געוועבט אין לעבעדיגע בלומען,
מיין פאלק, דיין קאַפּ דיר צו בעקראַנצען.
דיין מיעדען קאַפּ, וואָס קען קיין רוה געפיענען
און איין געדאנק נאָר האָט בעהערשט מיין זינען:
פיר דיר צו זיין, פיר דיר אליין אין גאַנצען.
וואָס קען איך נאָך? וואו האָב איך מעהר קרבנות,
אויב לייעבע איז דיר קארג און קנאַפּ רחמנות?



אויס יום טוב

אויס יום טוב, אין מחזיר איז מוטנע און וועסריג ;
צונומען דיא סוכה, פערוועלקט איז דער אתרוג ;
געשמאָרבענע ליגען דיא גרינע ארכות ;
דער לולב איז בלייך און זעהט אויס אַ בן-מות ;
צומרעמען אויף דער ערד ליעגט דיא שטילע הושענא....
מיין ליעבער, דאָס זיינען דיא האַפנונגען דיינע !

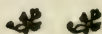
דאָס ליעגען פערוועלקט דיא חלומות דיא זיסע ;
דאָס זיינען צומרעמענע פריידען געוויסע ;
דאָס זיינען געשמאָרבענע טהייערע גליקען,
וואָס פלעגען אַמאָהל דיין נשמה ערקוויקען ; —
אַ דאָס איז דיין ליעבע, אַ דאָס איז דיין שמרעבען,
דאָס זעהסטו אַ ריכטיגען בילד פון דיין לעבען !

דיא ריטלאַך פערפילען, דיא בלעטלאַך פערוויאָנען, —
עס קומט אַן אַ סוף און מען ווייס ניט פון וואָנען ;
דער אתרוג וועבט אויס, עס צוברעכט זיך דער לולב ;
דער שמש קערט קאלט זיי אַראָפּ פון דעם שוהל-הויף....
אַ ווינד גיט אַ וועה, און וויא פּייל אויס'ן בויגען
ווערט אַלעס פערשוואַנדען פון אונזערער אויגען.

יום כפור צו מנחה

יום כפור צו מנחה, דער אומעטא איז גרויס;
דיא ריינע נשמות-ליכט געהען שוין אויס;
דער עולם איז מיד און פער'חלוש'ט, און בלאס;
דער חזן איז הייזעריג, שוואך איז דער באס;
דיא זינגערלאך לעכצען שוין אלע נאך רוה;
א פאָאר תפילות מעהר, און דער מחזור איז צו;
עס בלאָזט דער בעל-תקיעה: „לשנה הבא!“
און פוסט איז דיא שוהל, — עס איז קיינער נישטאָ.

איך שמעה ביי דעם ארון הקודש און טראַכט:
א, וואָס איז נאַכהער, ווען דיא שוהל איז פערמאַכט?



דיא ליכט וועלכע שטעקען דארט, שמינקלען זיך קוים!
 דיא ליכטלאַך, — זיי זיינען דאך, ווייסטו עס ניט? —
 דער סוחר'טעם, וואָס איז געשטאַרבען אין סטריט.
 דאָס האַבען דיא רייכע, דיא פרומע געבראכט,
 פיר איהר מיט איהר קינד דאָ צו ברענען דיא נאַכט. —
 דיא רייכע, דיא פרו מע ערפיעלען אַ פפליכט:
 זיי צינדען דאָס אָן דער געשטאַרבענער'ס ליכט.
 דיא רייכע, דיא פרומע, וואָס אַרט זיי אַ גוף?
 נשמות — דאָס, זעהט איהר, דאָס הייבען זיי אויף.

אַ, הייליגע ליכט! איהר זייט עדות אַצינד,
 אַז נויט האָט דערשלאָגען דאָ מוטער און קינד,
 אַז דאָ וואו מיליאָנען פערניצט מען צום שפּאַס,
 דאָ לאַזט מען פּערהונגען מענשען אין גאַס;
 אויף כבוד, אויף לוקסוס, וואו גאַלד ווערט פּערווענד'ט,
 איז פיר דעם געדריקטען פּערשלאָסען דיא הענט.
 בעהאַלט אייער פּלאַס, אַ, איהר הייליגע ליכט!
 ביז יענעם אַלמעכטיגען טאַג פון געריכט!
 און דאָן, פאַר גערעכטיגקייטס הימלישען טהראָן,
 איהר ריינע שמות-ליכט, דאָן צינד'ט זיך אָן.
 זאָל ליכט וואַרפען ליכט אויף אַ פינסטערע צייט,
 פון עהרליכקייט פּרעמד און גערעכטיגקייט ווייט!



נאך שפייזען דעם נפש וואָס ליעגט ביי איהר לייב ?
אמאל פלעגט דאָס קינד האַמט דערשלינגען אַ טרעהר,
דאָך יעצט, מאַמאָ'ס אויגען, זיי וויינען ניט מעהר...
ניטאָ מעהר קיין טרעהרען, דער מח איז לעער,
דאָס הערץ איז צובראָכען, דער אַטהעם איז שווער ;
דיא ליפען נאָר מורמלען נאָך קוים אויס מיט וועה :
„קויפט שבת-ליכט, ווייבערלעך, קויפט האַמט אַ צוויי.“

אין העסטער סטריט, שמיל און פערלאָזען, אליין,
אַ יתום'ל שטעהט דאָרט, אַ קערבעלע קליין,
דערביי זיצט אַ קאלטער פערגליווערטער טרופ
דיא אַרעמע סוחר'טע נעבען אַ סלופ.
דערוויילע האַט קיינער בעמערקט נאָך דעם מת, —
עס זיינען דיא רייכע פערטהאָן מיט דעם פּרעס ;
היינט ווער רעדט דיא פּרעס, דיא כשר'ע לייט,
זיי האַכען געוויס ערב־שבת קיין צייט.
אזוי איז דיא דראַמא אַוועק אונבעטראַכט,
ביז לאַנגזאָם און שמיל איז געקומען דיא נאכט,
געקומען איז אויך פון דעם הייליגען זכור,
דיא בת מלכה שבת, יעצט געהט מען אין שוהל.

אין שוהל איז יעצט ליכטיג, און ציכטיג, און פיין,
דער חזן זינגט זים, אַללע, הערען זיך איין ; —
דאָך וואָס איז דיא מנורה אזוי וויא אין טרוים ?

דאך האט זיא קיין היים, און קיין קלייד און קיין ברויט;
און אויסער דעם סלופ, אט דעם שטומען, מיר שיינט,
פערמאגט זיא קיין קרוב, קיין נעה'ט ערן פריינד;
דאך האט זיא איז עלענד, פערלאזען און קראנק,
פערלאנגט זיא פון קיינעם און בעט קיין געשאנק, —
מיט שבת-ליכט האנדעלט זיא דא, וויא איהר זעהט;
דיעזעלבע צו קויפען, איז אלץ וואס זיא בעט.

לכבוד דעם שבת, דעם הייליגען גאסט,
לויפט יעדער אין מארק מיט א שמחה, מיט האסט; —
עס טומלען זיך מענשען אהער און אהין,
דאך ליעגט דיא פערחושך'טע קיינעם אין זינן.
ווער דארף איהרע ארימע ליכט לעך דיא פאר?
נאך פלייש, און נאך פיש, און נאך וויין לויפט מען גאר.
דיא שוואכע שטעלט אויס איהרע מאגערע הענט:
„קויפט, ווייבערלעך, ליכטלעך צוויי פיר דריי סענט!“
דאך ווער הערט איהר שרייען? — פערלארען ווערט דארט
אין ווילדען געטומעל איהר ארעמעס ווארט!
א חוץ דיא יתומה דיא קליינע אין שוים —
זיא הערט מאמאס שרייען, דאך וואס קומט ארויס?

איך בעט אייך, וויא לאנג וועט נאך האנדלען אין גאס
דיא עלענד געפליבענע, קראנקלאך און בלאס?
וויא לאנג קען זיא ליידען נאך הונגער און נויט,
זיך ראנגלענדיג מיט דעם פערביסענעם טויט?
וויא לאנג, א, וויא לאנג וועט דאס ארעמע ווייב

דיא ליכט פערקויפערין

(א בילד פון דער אַרעמער גאס).

אין העסטער סטריט, נעבען אַ מעלעגראַף-סלופ, און אַרעמע פרוי זיצט דאָרט גלייך צו אַ טרופ; אַ ביינערנער פנים און בלייך וויא דער טוידט, דאָך קענטיג דיא באַקען געווען אַמאָל רויט; נאָר וואוילטאָג, און פריינדשאפט, און לייעבע און פראַכט, זיי האַבען געוויס דאָס ניט חרב געמאַכט. עס זיצט דאָרט דיא בלייכע פון ווינען האַלב בלינד, איהר ברוסט ציהט אַ דאָר'ס אַ פערמאַרעמעס קינד, — דאָס זויגט, און דאָס וויינט, און דאָס שלאַפּט, און מיט וועה שפּרינגט אויף דאָס סקעלעמעל פון מאַמא'ס געשריי: „קויפט ווייבערלעך, ליכטלעך צוויי, פיר דריי סענט, אויף מיר אַזא מוזל וויא ליכטיג דאָס ברענט.“

איהר סחורה איז ווינציג, איהר קערפעלע — קליין, דאָך שטענדיג ערנעהרט זיך דיא שוואַכע אליין: אין שנעע און אין רעגען, אין פראַסט און אין ווינד, דיא אַרעמע אידענע זיצט מיט איהר קינד; זיא האַנדעלט, און האַנדעלט אין צער און אין נויט,

אזעלכע לייט האָב איך ניט ליעב.
ניט גלוסט דיין חבר'ס הויז, זיין ווייב,
ניט גלוסט פיר זיך צום צייט פערמרייב,
זיין דיענסט, זיין אַקס, זיין פערד, זיין קנעכט,
ניט גלוסט, — דו האַסט צו זיי קיין רעכט”.

און ניט נאָר געהערט האַט דאָס פאַלק נאָר געהערט
דיא הייליגע קולות, דיא ליכטיגע פלאממען,
אין וועלכע דיא ערד און דער הימעל צוזאמען
עס זיינען אויף אייביג פערבונדען געווען.

און ניט נאָר געהערט און געהערט נאָר געהערט,
געפיהלט האַט דאָס פאַלק דיעזע הייליגע קלאנגען: —
זיי זיינען ביי איהם אין דיא בלוטען צוגאנגען;
זיי האָבען זיך טיעף אין זיין זעעלע צושפיעלט.

עס זיינען שוין דורות פערגאנגען אַ סך,
דאָס פאַלק אין שוין וויעדער אין קנעכטשאפט געפאלען;
דאָך הערט עס דעם קול פון דעם שופר נאָך שאלען
און ווערט אין זיין הייליגען גלויבען ניט שוואַך.

„דיין גאָט בין איך, פאַלג מיך און היט מיין געבאָט...“
וויא שטארק איז עס דאָמאָלס געדונערט געוואָרען!
א אייביגעס פאַלק האַט דער סיני געבאָרען,
אַ אייביגען גלויבען, אַ אייביגען גאָט!

מתן תורה

דער שופר שאלט.

דער דונער קנאלט

און טויזענד בליצען שוועבען: —

דער גרויסער גאָט

קומט זיין געבאָט

דעם פּאָלק ישראל געבען.

ער קומט, ער קומט!

דער מדבר שטומט

און פונקען פייער שפּריצען.

דער סיני גליהט,

ווען שדי'ס טריט

צעריהרען זיינע שפיצען

און וזייט און הויך

שטייגט אויף דער רויך

געמישט מיט פלאמען פייער, —

עס רעדט א קול

אראָפּ אין טהאַל,

און יעדעס וואָרט איז טהייער.

מיט זיי מיינע אלע שונאים צו בעשפרייטען?
 דורך וואַנען, זאָג, מוז דער שנעע. דער האַגעל פאַלען
 ער זאָל ניט צושמאַלצען ווערען פון דיא שטראהלען?
 מיט וועלכען וועג, זאָג, דאַרף זיך דאָס ליכט צוטהיילן?
 דער מזרח ווינד צושפרייטען—קענסטו עס דערצעלען?
 ווער האָט דעם לויף אויסגעטהיילט צו דעם פלאַץ-רעגן.
 און דעם דונער, דעם בליטץ בעשטימט זייר'ע וועגען
 עס זאָל אין דער ווייטעסער וויסטע רעגענען.
 דאַרט, וואו מען קען קיינמאָל קיין מענש בעגעגענען,
 און יענע סטעפעס פול מיט אַנגסט און שרעקען
 מיט טויה בעטויען און מיט גראַז בעדעקען?



א נעהם צו טהאָן דער ערד'ס געפליעגעלמע עקען
 און אַרויסטרייסלען פון איהר די שלעכמע מיט שרעקען,
 עם זאָלען דער גערעכטיגקייט'ס בעזע שונאים
 וויא זיגעל-לעהם פערענדערען זייער פנים.
 און פון דיא זינדיגע דיא ליכטיגקייט פערשמערען,
 עם זאָל צו זיי ניט קענען קומען,
 זיי זאָלען אין דער נאכט פערשטומען
 און זייער הויכער אַרעם זאָל צובראָכען ווערען?

„האַסטו שוין פרובירט דעם ים'ס גרוט צו דערלאַנגען?
 ביסטו ווען אין תהום'ס בוים אַרומגעגאַנגען?
 האָבען זיך שוין געפרופט ווען צו דיר ענטפלעקען
 דיא טויערען פון טויט, נאכט און שרעקען?
 האַסטו די ברייט פון ד'רערד בעטראַכט און בעגריפען?
 דערצעהל, ווען דיין מח איז אַזוי געשליפען!
 וואו איז דער וועג פון ליכט, די וואָהנונג פון לעבען,
 און וואו טהראַנט די פינסטערנים וואו שאמענס שוועפן
 אום דו זאָלסט די ליכטיגקייט דאַרמען קענען טראַגען
 און יענע פורכטבאַרע גרעניצען בעטאַגען —
 זאָג, ווייסטו דעם צאָהל פון דייע אַייגענע יאָהרען?
 דו ווייסט, אז דו ביסט דאָן שוין געווען געבאַרען?
 ביסטו שוין געווען אין דיא שנעע מאַגאזינען,
 און וואו דיא אוצרות פון האָגעל זיך געפינען,
 וואָס איך האָב אַנגעגרייט אויף שרעקליכע צייטען

און ווער עס האט געלייגט איהר ווינקעל־שטיין.
ווען ס'האבען הימעל'ס געפליגעלטע געסט
און דער ריינער מארגענשמערען אליין
פאר פרייד און ענטזיקען געזונגען שען?"

„אט דאס האב איך אהן מיה, אהן לייד,
„איהם אין א וואלקען אנגעקליידעט.
און וויא אין ווינדעלעך איהם זאכט
אין נעפעל איינגעהילט וויא נאכט.
יא, דאס האב איך פעהאלטען דארט,
זיין ווילד געלויף מיט מיינ'ס א ווארט;
מיט מיין געזעטן פערשמעלט זיין וועג,
ער זאל נאר לויפען ביז א ברעג.
„ביסט פריי“, האב איך געזאגט איהם, „געה!
דאך וויא דו קומסט צום גרענעץ, שמעה!
אט דא זאל בלייבען שמעהן דיין מאכט
אין דיינע וועלענ'ס שטאלצען פראכט.“

„האסטו שוין ווען געפרופט בעפעהלענדיג זאגען
עם זאל בעגינען, עם זאל נעהמען טאגען?
האסטו ווען געלאזט דעם מארגענשמערען וויסען
זיין ארט, פון וואנען ער זאל דיא וועלט בעגריסען.“

א וועלט מיט פרייד וועט זיין אויף זיין
און שווינדען וועט א יעדער וועה
און יעדע זאג, און יעדע פיין,
וועט וויא אין טיעפען ים אריין.



איוב

ויען ד' את איוב מן הסערה ויאמר
(איוב לח.)

וון גאט דער אלמעכטיגער, דער געביטער,
האָט געענטפערט איוב'ן דורך דעם געוויטער:
„ווער זוכט דאָס דאָרט צו וואַרפען אַ שאַמען?
פון אונזיניגע רייד אויף מיינע טהאַטען?
דו גארטעל זיך אונטער וויא אַ מאַן, דען גערען
וויל איך דיך פּרעגען דו זאָלסט מיר ערקלערען:
„וואו ביסטו געווען ווען איך האָב מיט כח
דיא ערד געגרינדעט? זאָג מיר, קלוגער מח!
איהר ריכטשנור ווייסטו ווער עס האָט געצויגען,
איהר אַפּגעמאַסטען און איהר אַפּגעוואויגען?
אויף וואָס עס רוהען איהרע זיילען פעסט,

וואס זיינען יאָהרענלאַנג געווען פּערצויגן, און דיא פּערשטאַפּטע אוי'רען אָפּען ווערען ; דיא בלינדע וועלען זעהן, דיא מויבע הערען. דער לאַהמער, וויא א הירש וועט דאַמאַלס שפּרינגען, דער צונג פון שטומען, זיסע ליעדער זינגען. דען אין דער סטעפע וועלען וואַסערס פליסען און קרעניצעס אין וויסטע טריקעניסען. דאַס גליהעדיגע לאַנד, צוברענט פון שטראַהלען, וועט זיך פּערוואַנדלען אין אַ מייד, און קוואַלען מיט פּרישע וואַסער וועלען קרעפּטיג קוועלען אין דער פּערשמאַכטער ערד, און יענע שטעלען, וואו ברענענדיגע שלאַנגען פּלעגען וואוינען, זיי וועלען זיך מיט נייע פּפלאַנצען קרוינען. אַ וועג וועט דאַרטען זיין, אַ וועג מיט בלומען ; קיין אונריינער וועט דאַרט ניט טאַרען קומען. אַ „וועג אַ הייליגער“ נאָר וועט עס הייסען, פיר דיא וואַס געהן דאַרט, פיר דיא וואַס ווייסען... אַ וועג וואַס קען נור פּריי און זיכער פיהרען. זאַגאַר דער נאָר וועט דאַרט זיך ניט פּעראירען. קיין חיה וועט אויף דיעזען וועג ניט קומען. קיין הונגעריגער לייב נאָך רויב ניט ברומען. דיא אויסגעלייזטע, גאַטט'ס אַליין, נאָר זיי, זיי וועלען דאַרטען געהן צוריק נאָך ציון זייער גאַנג, מיט זיסע ליעדער, מיט געזאַנג.

ישעיה

יששם מדבר וציה ותגל ערבה ותפרת כבצלח
(ישעיה, ל"ה)

דיא ווילדע וויסטע וועט מיט פרייד ערוואכען.
דיא סטעפע פריילאך זיין, דער מדבר לאכען,
דיא דארע ערד וועט זיך מיט לוסט בעציהען
און וויא א יונגע ראזע פרעכטיג בליהען.
יא, בליהען, בליהען, פרייען זיך און זינגען,
לכנונ'ס הערליכקט וועט דארט ערקלינגען,
דיא שענהייט פון דעם כרמל און פון שרון,
דער גליק פון אלטע טעג, פון זיסע יאהרען,
ערוואכען, וועלען זיי, דיא שטומע שלעפער
און זעהן מיט פרייד דיא גרויס פון דעם בעשעפער.

ווערט שטארק, איהר שוואכע הענד, איהר מידע גלידער!
איהר קניען שטרויכלענדע, ווערט קרעפטיג וויעדער!
זאגט: „מוטה, איהר ציטערענדע, נאר ניט שרעקען!
דער ראכע־טאג איז נאָהנט, — עס וועט זיי קלעקען...“
זעהט, אייער גאָט! ער קומט, ער טרעט דורך וועלמען,
זיך רעכענען, אייך העלפען און פּערגעלמען,
א, דאן ערשט וועל'ן זיך עפ'נען יענע אויגען.

נאך שטראהלסמו וויא דיא זונן, א, הייליג ציין!
נאך זיינען דיינע פריינד אין דיר פערליעבט,
נאך איז דיין חן אין מיטען פון זיין בליהען —
און יעדער זעלע איז אן דיר פערקניפט.

אין זיירע שקלאפען-גריבער, וואו זיי קרעכצען,
געלוסטען זיי נאך דיר פון פריה ביו שפעט,
זיי בוקען זיך אנטקעגען דיר און לעכצען
נאך דיין ערלייזונג אין א הייס געבעט.

וויא קען דיא דומהייט פון דיא קעניגרייכען
זיך מעסטען, פרופען מיט דיין „ליכט און רעכט“?
ווער קען צו דיינע דיכטער זיך פערגלייכען,
צו דיינע פירסטען, פריסטער — דיינע קנעכט?

פערשוואונדען וועלען ווערען אלע געטמער,
דאך דיין בעשימצער בלייבט, ער ווערט ניט אלט!
עס ווינקט א צוקונפט דיר, א לייעבער שפעטער,
דיין יוגענד גרינט, דיין נייער מארגען שטראהלט.

א, וואויל דעם, וועלכער ווערט ניט מיעד צו האפען
אויף יענעם גליק, אויף יענער גאלד'נער צייט,
ווען דיינע טהירען ווערען וויעדער אפפען,
פיר דיינע וואַגלעך אין דער פרעמדע ווייט!

א יעדער שטויב מיט לוסט אריינגעזויגען —
און מיט מיין ברוסט דערווארעמט יעדער שטיין.

הר העברים, הור החר, צוויי שמערען —
זיי לייכטען דארט אדורך דיין נאכט;
זיי האבען דיך בעשיינט מיט זי'רע לעהרען —
נאך יענע ערטער גאר איך און איך שמאכט.

דיין לופט איז זעעלען שפיז, מיט האניג פליסען
דיא טייכען דיינע; בשמים איז דיין שטויב.
דיין געגענווארט איז לעבען, פרייד און וויסען —
דו ביסט א הייליג ליעד, א גאטמעס לויב.

וויא וואלט איך נאקעט דארט אין בארוועס לויפען,
וואו גאטט האט דיינע גרויסקייטען פערפלאנצט;
וואו דיינע טעמפלען, דיינע שעהנע הויפען
עס האבען אין דער ריינסטער ליכט געגלאנצט!

וויא זאל איך זיך צו לוסט און פרייד דערהייבען
ווען איך מוז צוקוקען מיט וועה און גרויל.
וויא הינד צורייסען דיינע שמאלצע לייבען
און דיינע אדלערס ליעגען ביי דער קראה אין מויל?

דעם טרויער כוס נעהם צו! כ'קען מעהר ניט טרינקען,
כ'בין לאנג פון דיינע ביטערניסען פול,
צוויי מאל האב איך געזעהען דיין גרויסקייט זינקען,
דיין קדשי קדשים און דיין קעניג'ס שטוהל.

מיין הערץ, עם ציהט צו בית אל און מחנים,
צו פניאל, אך, וויא ציהט אהין מיך דארט!
וויא גלוסט מיין גייסט צו דיר ירושלים!
— איך קוש פון ווייט דיין יעדער געטליך ארט.

דארט איז דיא שכונה נאָר געווען דיין שכנה,
און דער בעשעפער, ער האָט אויפגעמאַכט
אנטקעגען זיינע בלאַנקע הימלען ריינע,
דיא טויר'רען דיינע פול מיט גלאַנץ און פראַכט.

וויא קען איך דאָס אַהן וועה, אַהן שרעק דערמאַנען?
אויף דיין געזאַלפּטען'ס אַרט זעה איך אַצינד
אַ נידעריגען שקלאַווע שטאַלציג טהראַנען, —
גע'ירש'נט האָט דער קנעכט דעם קעניג'ס קינד.

אַ, יענע הויכע ערטער צו בעשטייגען,
וואו דיינע גרויסע האַפען זייער רוה;
וואו זי'רע אייביג גרינע קברים צייגען
אַ האַפענונג, וואָס זאָגט אַ סך מיר צו!

אַהין, ווען איך זאָל אַדלער פליעגעל קריגען,
געפלויען וואַלט איך און פאַר וועה און שמערץ,
אזוואו דיא שטיקער דיינע הפקר ליעגען,
אַריינגעשליידערט אויך מיין וואונדיג הערץ.

אויף יענע ערד וואַלט איך מיר אויסגעצויגען
און וואַלט איהר אויפגעוועקט מיט מיין געוויין,

ציון

פריי נאך ר' יהודה הלוי.

יען ווילסטו, ציון, גאר ביי מיר ניט פרעגען
אויף דיינע עלענדע, וואס זיפצען שווער?
איך טראג דאך זי'רע גרוסען דיר אנטקעגען —
דיין רעשמעל, וועה, דו האסט דאך שוין ניט מעהר!

פון מזרח, מערב, דרום און פון צפון,
איך ברענג דיר ברכות, ברכות אהן א שיעור, —
דיא קינדער דיינע ביינקען שמארק און האפען,
א יעדעס הערץ נאר ציהט אהין צו דיר.

אויך איך, געבונדענער אין גלות־קייטען,
בעקלאגענדיג דיין שרעקליכען בעשטאנד,
וויל דיינע לאנג פערלאז'נע בערג בעשפרייטען
מיט טרעהרען, וועלכע פליסען נאכאנאנד.

א קלאג־מוטער בין איך צו גיסען טרעהרען
אויף דיר, א, ציון, אויף דיין אונטערגאנג,
און טרוים איך פון דיין זיסען וויעדער קעהרען,
ווער איך א פיעדעלע צו דיין געזאנג.

דערפאר, א, לויף איך דא און דארט,
עס רוישען מיינע וועלען, —
איך האב קיין היים, איך האב קיין ארט
אזאז זיך אפצושמעלען....

עס יאגט מיך און עס טרייבט מיך סתם
מיט אונבעוואוסטער גבורה,
און טראגט עס מיך אריין אין ים, —
א, דארטען איז מיין קבורה!



צו א לויפיגען וואסער

(פריי נאכ'ן ענגלישען.)

וואנדער שטראם! וויא לאנג, ערקלעחר.
וועט דייך דיא צייט אלץ טרייבען?
פון וואנען קומסטו, זאג, אהער?
און וואו וועסטו פערבלייבען?

געבארען בין איך פון א בארג,
וואו שעהנע בלומען בליהען;
וואו פאלמען זיינען דא ניט קארג
און שטאלצע אדלער פליהען.

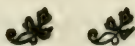
דער היממעל מיט זיין גאנצען פראכט
מיין בוזים פלעגט בעשיינען,
און הערען פלעג איך דורך דיא נאכט,
וויא זיס דיא שטערען טענה'ן.

נאר געהן האָט מיר פערוועלט זיך, געהן!
און בין אראפ געפאלען —
זייט דאמאלס, וואנדער איך אליין,
אליין דורך פרעמדע טהאלען.

פיר אַנד'רע קינדער האָט אַ טאַטע וואָס צו זאָגען.
און פיר אַ יתום שמעלט זיך יעדער איינער. —
נאָר איך בין הפקר, וויאָ אַ בלאַט פֿון ווינד געטראַגען.
אַ הויז איין שוואַכע פרוי, אַ, ליעבט מיך קיינער!

און וואו איז דאָך מיין טאַטע ערגעץ הינגעקומען?
נישטאָ קיין תירוץ פיר דעם נע ונד'ן.
איז ער אַוועק, האָט איהם דער הימעל צוגענומען?
פאַרוואָס זאָג איך קיין קדיש נאָך מיין טאַטען?

נאָר פּרעג דעם ווינד. דיאָ וועלט איז שמוס צו מיינע שמערצען
איך הער קיין ענטפּער, הער קיין איינעם ריידען.
דעם אמת נאָר פּערנעהם איך טיעף ביי מיר אין הערצען:
בין אונשולדיג און לייד אומזיסטע ליידען.



דער ממזר

דיא חדר קינדער ווילען זיך מיט מיר ניט שפיעלען.
דער רבי שמעכט מיך דורך מיט זיינע בליקען;
נימא פיר מיר קיין הארץ מיט מענשליכע געפיהלען. —
דיא בעסטע וואלטען גערען מיך דערשטיקען...

פון קידוש־בעכער וואו דיא קינדער אלע זופען,
יאגט מיך מיט ווילדען כעס צוועק דער שמש, —
כ'היים: „ממזר“. טאר צום ארון קודש זיך ניט שמופען,
פערשאלטען זיינען מיינע ד' אמות.

דער חזן טראגט צום „לייענען“ דיא ספר תורה,
און יעדער איינער קושט איהר מיט א קדושה;
איך שמעל דיא ליפען אויס, מען קוקט אויף מיר, א מורא!
איך קעהר זיך אפ מיט וועהמאג און מיט בושא.

איך טראכט און טראכט, און קען מיין חמא זיך ניט ערקלערן;
וואס הייסט: א ממזר? זאגט: פיר וואס מיך פלאגען?
און פרעג איך עם מיין שווער, וויינט זיא ביטרע טרעהרן,
זיא קושט מיך היים און וויל עם מיר ניט זאגען.

זיא שפרינגט אריין, זיא שפרינגט ארויף,
אומזיסט, אומזיסט, נחמה!
דארט שמעהט און קוקט דער בעל הגוף —
דו ביסט געבליבען טמא.

און וויעדער האפען זיך געמוקט
מיט שרעק דיא שעהנע גליעדער;
דאך פון דערווייטען שמעהט און קוקט
דער ערל טמא וויעדער.

אלץ שמארקער ווערט דער פראסט, ער ברענט!
דיא מוטער און דיא שכנה,
זיי ברעכען דיא צופראגע הענט,
און בלייכער ווערט דיא שעהנע.

„נו, מהו זשע וויא דער דיין איז, קינד!
אוועק איז שוין דער רשע —
אריין צום דריטען מאל, געשווינד!
קיין ביז, קיין ביז, נישט קשה!“

דיא בלייכע ווייכט פון דיין ניט אפ
און טהוט וויא'ס שמעהט געשריעפען:
זיא איז אריין, זיא איז אראפ,
און איז שוין דארט פערבליעפען....

דיא ערשמע מבילה

עס ברענט דער פראסט, עם שניידט דער ווינד,
און באשע פיהרט און צילה
דעם פישער'ס מעכטעריל אצינד
אין קאלטען וואסער מבילה.

„ניט שרעק זיך, קינד, נו, מאך דערפון!
דיא צייט האט אנגעוואונקען:
פערגאנגען איז דאך שוין דיא זונג, —
דו מעגסט זיך אונטערטונקען.

„דעם בורא'ס חסדים זיינען גרויס, —
נישט קשה, מאך קיין תנועה!
דו שפרינגסט אריין און שפרינגסט ארויס,
און כשר, צו רפואה.“

און זעה, עם צוקט דאס צארטע לייב,
אין ווילדען פראסט און שטורעם,
א. ווילסטו זיין א אידענס ווייב,
געוואוין דיך צו יסורים!....

אַט ווערען זיי הויך וויא דיא סאַסנעס, אַט קליין,
אַז קוים וואַס מען קען זיי בעמערקען.
אַט קומען זיי פונקט וויא קאַזאַקען צו געהן.
אַט קומען זיי פונקט וויא דיא מערקען.

אַט זינגען זיי זמירות און זינגען „כּים באַם“
און ווילד קלינגט עס אַפּ אין דער סביבה.
אַט ווילען זיי כאַפען דעם פּערד פאַרן צאַם,
אַט כאַפען זיי איהם פאַר דער גריווע.

אַט ווילען זיי שפּרינגען ר' זימעלען אין שוים,
אַט ווילען זיי גאַר אויף איהם פאַלען.
אַט רופען זיי הינטען און רופען פאַראוים:
„ר' זימעל, ר' זימעל. קומט מל'“.

דער אַלמער לייגט סלית און תּפּילין געשווינד,
דאַך גיעבען זיך „יענע“ ניט אונטער.
עס ברויזט אויף אַ בייזער, אַ שרעקליכער ווינד.
און רייסט איהם דיא שמירות אַרונטער.

עס שווייגט שוין ר' זימעל, זיין מויל איז פּערמאַכט,
דיא לצים, זיי האַבען אַ קרבן....
ער האַט נאָך דיא נייעס אין שמעטיל געבראַכט
און איז טאַקע תּכּף געשמאַרבען.



און האבען דעם מוהל געוויעזען א צונג,
און זיינען אַוועק וויא א וויכער.

„בעשירעם מיך בורא. דאָס זיינען דיא לייט“
דער אלטער דערמאָהנט זיך אַ שבועה...
דאָך שרעקט ער צו קעהרען זיין קאַפּ אָן אַ זייט
און רייט וויא אַ מאַרמער סטאַטוע.

ער רייט און ער רייט און אַזוי וויא ער רייט,
בעווייזט זיך איהם פלוצלונג אַ בנין,
מען עפענט דיא פענסטער: „וואָס האָט איהר קיין צייט
עס פעחלט אונז נאָך איינער צו מנין“.

דער מוהל, ער בלייבט פשוט טויט אויף אַן אַרט.
ער הערט וויא עס קנאַקט און געוויטערט.
ער רייט אַבער ווייטער און רעדט גיט קיין וואָרט,
דיא אויגען נאָר קוקען צוציטערט.

דער בנין פערליערט זיך עס טאַנצען אַרויס
אַ חברה מיט לוסטיגע בריעדער:
„וואָס איילט איהר, ר' זימעל, דיא נאַכט איז נאָך גרויס,
מישט אויף און דערלאַנגט אונז דעם מידור“.

זיי גלאַצען דיא אויגען, זיי טרייסלען דיא בערד,
זיי ווערען אי עלטער אי אינגער,
זיי קומען פון אויבען, זיי קריכען פון דר'ערד,
און שטעקען אַרויס איהם דיא צינגער.

ער נעהמט זיך דערמאָהנען וויא וואָלף אַרענדאָר
האַט זייערע צוואַנציג געפונען,
וויא ער איז געלאָפּען אַהיים דורך געפּאהר
און קוים מיט'ן לעבען אַנטרוגען.

וויא זיי האָבען איינמאַהל אַ חתן געקוועלט
געדיינקען אין שטעדטיל נאָך אַלע. —
זיי האָבען אין וואָלד איהם אַ חופּה גע'שמעלט,
אַ לץ איז געוועזען דיא כלה.

און דאָס האָט אַלץ שבת ביי נאַכט דאָ פּאַסירט.
סוף חודש, אַט פּונקט וויא איצונדער.
ר' זימעל, ער רייט דורכ'ן וואָלד און איהם ריהרט
אַ יעדווייעדער מעשה בעזונדער.

ער ווענדעט זיך צו דיא אידען דיא צוויי.
אַלץ דינג וואָס ער ווייס צו ענדעקען.
דאָך דאָס איז שוין אַלעס קיין ני'ס ניט ביי זיי,
ער קען זיי אַהאַר ניט דערשרעקען.

אַזוי האָט דער אַלמער געשילדערט דעם אַרמ
אַלץ רייטענדיג ווייטער און ווייטער.
און האָט ניט בעמערקט וויא זיין יעדווייעדעס וואָרמ
מאַכט שמיכלען דיא פּרעמדע, דיא רייטער.

און גלייך האָבען ביידע געגעבען אַ שפרונג:
„ר' זימעל, מיט אונז זייט איהר זיכער“.

דיא כת לצנים

(א פאלקס לעגענדע).

וועק איז דער שבת, דערלעבט קוים דיא צייט,
עס ווארטען ר' בער און ר' יואל:
צוויי דארפישע אידען, בכבוד'ע לייט.
אצינד אויף ר' זימעל דעם מוחל.

„נו, זאגט שוין המכדיל און פעקעלט זיך באלד,
פעגינען דארף זיין דער ברית-מילה“.
דער מוחל, ער רייט מיט דיא געסט דורכ'ן וואלד,
דיא נאכט איז א קאלטע, א שמילע.

ער רייט און ער רייט אין דער שרעקליכער שעה,
איהם קומען אין זינען געשיכטען,
וואס האבען פיעל מאל שוין געטראפען זיך דא.
אין דונקעלען וואלד אין געדיכטען.

איהם קומט אויפ'ן זינגן וואס מיט זרח דעם שמיד
האט ערשט פארזאכטען פערלאפען,
ווען ער איז געפאהרען ביי נאכט צום יריד
און האט דא דיא „חברה“ געטראפען.

ס'בליצען דיא אויגען און שטרעחלען...
א קאפ איז געפאלען!

.

דאבעלט פינסטער איז דיא נאכט
און דורך אשור'ס שווארצע רייהען
געהט א פרייד צו היילען וועהען,
געהט יהודית שמיל און זאכט
בערג אויף, בערג אָפּ.
און טראַגט אַ קאָפּ.

פינסטער שוועבט זיא דורכ'ן פעלד,
מיט א מורא, מיט נצחון!
אשור'ס יהום איז געבראָכען:
טויטט איז איהר געוואַגטער העלד.
זיין אייג'נער שווערד
האַט איהם צושטערט.

„מאכט מיר אויף דעם טויער גיך,
עפענט, שוועסטער! עפענט, ברידער!
גאַטט איז גרויס, ער ברענגט מיך וויעדער, —
דאָס בין איך! בין איך! בין איך! —
בעגריסט דעם פריינד
און יאָגט דעם פיינד!“

און זיא ניסט גע'שכל'ט
בעכער איהם נאך בעכער....

שוין בעפאלט א דרימעל
דעם בערוישמען טיגער:
„גרויסער גאט אין הימעל,
זאי ישראל'ס זיעגער!“

איהר וויל ער דערגרייכען,
ווין האט ער געטראפען,
און ער איז געפאלען,
און איז איינגעשלאפען....

.....

שאַרף איז דער שווערד און געשליפען,
זיא האט איהם ערגריפען!

טרעט זיא צום בעט מיט א שרעקען,
זיא זאל איהם ניט וועקען:

„ער זאל מיין פאלק ניט פערדארבען,
דער שונא זאל שטארבען!“

איצטער פערשליסט זיא דיא מיהרען,
מען זאל ניט דערשפירען!

נייגט זיא דעם אויער צום הערען, —
א סוף זאל דאס ווערן!

אין דעם שונא'ס לאגער
שטעלט זיא איין דאס לעפען.
פלענער איהם געוויעזען,
עצות איהם געגעפען....

און דער העלד, — א גלויבער,
רעדט צו איהר מיט גוטען.
הערשט אויף איהם איהר צויבער,
ברענען איהם דיא בלומען...

וויינען הייסט ער ברענגען,
טהייערע געטראנקען,
און א זינד פערבארגען
ליעגט אין זיין געדאנקען...

און ער טרינקט אלץ מעהרער
אוב זיין בראנד צו שמילען,
דאך זיין זינד ווערט שווערער
און ער הייבט אן ציעלען :

„געהט, פערבלייבט דא קיינער
לאזט מיך, שווארצע ראפען!
לאזט מיך מיט דער שעהנער
לאזט זיך מיך דערלאפען!“

און יהודית שמייכעלט,
קיהלט זיך מיט איהר פעכער,

מיט געשאַרפטע בליקען,
וויא אַ ווילדער טיגער.

„מאַרגען פּאַלם יהודה,
און זיין בלוט וועט גיסען
וויא דיא שנעלע וועללען
פון דעם אלטען ירדן,
וועלכע אונטען פליסען.

„מאַרגען פּאַלם יהודה,
און זיין בלוט וועט רינען.
סיטלייד וועט ער בעטען,
אשור וועט ער הערען,
איהרע געטטער דיענען...“

* * *

פערל אין דיא האַר און
גינגאַלד אין דיא קליידער.
שמעהט יהודית שטראַהלענד
אין הלופּרנש חדר.

דריי מעת לעת פּערגאַנגען
זייט זיא איז געקומען, —
זיא האַט איהם געפאַנגען,
זיא האַט איהם גענומען.

„אמת רעדט איהר צונג, קיין ליעגען.
געה. געבענשטע, דוא וועסט זיעגען, —
נעהם א הייסע ברכה מיט.“

* * *

אויף א בעט פון גינגאלד,
אנגעזעצט וויא רויגען
מיט אכנים טובות,
ליעגט דער העלד הלופרנש
פירסטליך אויסגעצויגען.

מירמען איהם צוקאפענס,
רויזען צו דיא פיס איהם
הונדערט העלדען וואכען,
און מיט גאלד'נע פעכערס
שטעהען דיא מריסים.

פון דיא אויגען שטראהלט איהם
נבורה, שטראהלט נצחון, —
ער איז אשור'ס ארעם,
שמערט האט ער פער'מדבר'ט,
פעסמונגען געבראכען.

„מארגען פאלט יהודה!
מורמעלט קאלט דער קריעגער,
און בעטראכט זיין דעגען

„איך בין נאר א ווייב א שוואכע.
דאך מיין פאנציר איז מיין גאט!
פאר מיין לאנד פערלאנג איך ראכע. —
טיעפער, העכער, גייסמער פלאכע!
האנד אין האנד, אויף גאט'ס בעראַמה.

„גאט האט מיר געשיקט א זינען
און זיין ליכט איז אין מיין בליק.
דיא געדאנקען מיינע שפיענען...
ווארט, איך וועל זיך דא געפינען,
האפט צו גאט. איך קום צוריק...

„וואו איך געה, דארף איך ניט זאגען,
דאס פערבלייכט מיט מיר א סוד!
נאר ניט וויינען, ניט פערצאגען
גאט איז שטארק. מיר וועלען שלאגען —
איך פערלאז אצינד דיא שטאָדט.

„שטיל, דער קאמפף פערלאנגט קיין טרויער. —
זעהט, מיין ברוסט איז פעסט וויא שטאַל!
הייסט מיר עפענען דעם טויער!
שמעהט און ווארט נאך קורצען דויער,
און איהר הערט צוריק מיין קול...“

און יהודית איז אַנטשוויגען.
נאר דאָס פאַלק האָט גלייך געקניעט:

און עס כליפען נאָר דיא וויינער,
פלוצלונג הילכט אַ שטאַרקעס וואָרט :

„פאלען אָדער טריאומפּפירען
זאל דאָס אויסערוועהלמע לאַנד !
ווילט איהר אונזער גאָט פּרוּבירען,
אויב ער קען מלחמה פיהרען ?
אויב עס דיענט איהם נאָך זיין האַנד ?

„ווייסט איהר דען ניט אז זיין בויגען
גילט איהם איצט נאָך וויא אַ מאַל ?
הייבט נאָר אויף צו איהם דיא אויגען,
ער וועט העלפען, איהר וועט טויגען. —
וואונדער טהוט ער אַהן אַ צאָהל.

„האַט ער ניט דעם ים געשנימען
און געפיהרט בעפריימע קנעכט ?
איז ער ניט פאַראוים גערימען,
וואו מיר האַבען נאָר געלימען
און געהיט אונז דורך דיא נעכט ?

„וואָס איז אשור מיט איהר גבורה
און דיא מאַכט פון אַ טיראַן ?
וואָס האָט חיל ביי איהם אַ צורה ?
קוקט ער נאָר איז זייער קבורה
און זיי זיינען נישט פאַראַן.

אומזיסט דיא כלי זיין,
זיי וועלען דאס לאנד מעהר
ניט קענען בעפרייען. —
עס רייסען דיא פרויען
פון קאפ זיך דיא האר.
דיא ענדע איז קלאר!

און עוויה, דער עלטסטער
פון בתול קומט צו ריימען.
דעם גאנג פון זיין פערד
קען דער עולם פון וויימען, —
ער קומט אָן דער זקן,
מיט ני'ס פון דער שלאַכט :
„מיר זיינען פארלאָרען,
דאָך מוז עס געוועהרען,
נאָך עמליכע טעג און
וועט גאָט אונז ניט הערען,
דאָן מוזען מיר פאלען,
דאָן זינקט אונזער מאַכט
אין אייביגע נאַכט.“

* * *

גליווערענדיג וויא דיא שמיינער
ריהרט דאָס פאלק זיך ניט פון אַרט,
קיינער וואַגט צו ריידען, קיינער !

שוין בעשלאמען איז דער ברעך :
אנצונעהמען אשור'ס יאך.

* * *

עס שטעהען דיא זקנים
און קוקען צושראקען,
און שאקלען דיא קעפ
מיט דיא זילבערנע לאקען,
און קוקען פערפינסטערט
ארונטער צו דר'ערד :
„וויא ברעכט מען א אומה ?
וויא גיט מען זיך אונטער ?
עס פאלען דיא טרעהרען,
דיא הייסע ארונטער
און ווערען פערלארען
ביי זיי אין דיא בערד.
עס סטראשעט דער שווערד !

עס קומען פערוויינטע
כהנים געגאנגען,
עס קרעכצען לויים
פערצאגטע געזאנגען :
„דער דורסט און דער הונגער“
א שרעקליכער כאהר !
עס נעהמען דיא העלדען

גאָטט האָט מײַעף אין איהר ערוואַכט.
זיא איז פרעכטיג וויא דער שרוף.
צום בעזיעגען נאָר געבאַרען,
ציון'ס שעהנסטע, זיסטע כלום:
לייב און זעעלע אַהן אַ מום.

אן אלמנה איז דיא שעהנע
און זיא איז בעריהמט אין שטאַדט.
גאַנץ מיט מענשען און מיט גאַטט.
אין יהודה איז זיא איינע:
שעהן און רייך, און פרום וויא קיינע
און איהר וואָרט איז אַ געבאַט.
זייט זיא איז אַליין געבליעבען
וויינט זיא אויף איהר מאַן דעם ליעבען.
האַט דיא וועלט פיר איהר קיין ווערט
און זיא ניינט איהר קאַפּ צו דר'ערד....

איינזאַם זיצט זיא אין איהר חדר,
זיא דערווייטערט זיך פון פון.
קיין זאך האָט פיר איהר קיין נוי,
פיעל פּריליאַנטען, רייכע קליידער,
דאָך פיר וועמען? ליידער! ליידער!
זיא געניסט ניט פון איהר גוט'ס.
איצטער קלאַגט דיא גאַנצע אומה,
און יהודית קלאַגט, דיא פרומע!

יהודית

(פאָעמא)

פון דיא אלטע, אלטע בלעטמער
הערט זיך א פערשטיקטער קול,
וואָס דערצעהלט אונז וויא אמאל,
ווען בעזיעגט האָט גאָט דיא געטמער
און בעזאָרגט זיין פאָלק מיט רעטמער
און מיט נסים אָהן א צאָהל —
וויא א מאָל האָט אונז א שעהנהייט
דורך איהר ליעבע און איהר ריינהייט,
אין א טרויעריגע צייט, —
פון א גרויסע נויט בעפרייט.

זאָמט און ערד דעם שונא'ס ריעזען!
אשור שיקט איהר גאנצע מאַכט.
וויא דיא בליצען דורך דער נאָכט
לייכמען שווערדען. בלאַנקען שפיעזען,
דאָך א פרוי האָט זיך בעווייעזען, —

פון דיא לעמעליך קיין מעקען.
פון דיא פייגעלאך קיין פיפצען.
פון דיא פליגעליך קיין זשומזשען.
פון א ווערימיל קיין ריהר.

פון דעם טייכעלע קיין מורמעל,
פון א בוימעלע קיין שאקעל,
פון א בלעמעלע קיין שעפטשע,
פון א צווייגעלע קיין וויעג.

שמיל דיא וואלקען אין דער לופטען.
פון א ווינטעלע קיין וועהען.
פון א בערגעלע קיין ווינקען.
פון דעם הימעל קיין געשמער.

ווען דער שעהנסטערס זיסטע קלאנגען
האכען מיט דעם שעהנסטענס אויבען
אויף דיא בערגער זיך געטראפען.
און צוקושט זיך אין דער לופט.

און פערשעמט האט זיך דער קעניג :
„זיא פערבייט מיך אויף א פאסטוך“.
און ער האט זיין וועה געטראגען
אויף דיא פארפומירטע בערג

„דארט וואו זיין אמהעם וועהט
פיהל איך א זעליגקייט;
דארט וואו זיין בליק ערשיינט —
אייביגעס לעבען.

זאגט מיר, איהר שעפעלעך!
הערצענט פערטרויטעסמע:
קען מיר דער הימעל נאך
העכערעס געבען?

„זאגט מיר, איהר בערגעלאך,
גרינע און שעהנענקע,
ליעבינקע פייגעלאך,
רעדט פון דער לופטען!
קען איך מיין הערציגען
אויסכייטען? ענטפערט מיר!
איהם, מיין איין איינציגען,
גינגאלד געפרופטען?

„שוין דאכט מיר הער איך איהם
צווישען דיא צעדערען!
זינגענדיג, שפאנענדיג
בערגער, — מיין ליעבער!
ציטער ניט, הערץ מיינעם!
פיבער ניט, פלאטער ניט,
זאנסט שמארב איך ליעבענדיג,
מראג דאס ניט איבער.“

* * *

„אונטער דיא בערגעלאך
פיטערט א פאסמוכיל,
היט זיינע טשערעדעם,
לוסטיגע רינדער,
ער איז דער ליעבליכסטער,
ער איז דער טהייערסטער,
ער איז דער שעהנסטער פון
אירדישע קינדער.

„ער איז פון טויזענדע
אויסערוועהלט — איינער נאָר!
פונקט וויא דיא צעד'רען
אין גרינעם לבנון.
ליעבער פון פרינצען און
קעניגע, טהייערער
איז מיר מיין ליעבער פון
מילי מיליאָנען.

„בעסער פון וויינען נאָך
זיינען דעם ליעבענדעם
זיסע, געווירציגע
קושען צו טרינקען.
הימלישע וואוילטאָגען
פיהל איך, ערקוויקונגען!
שמיל אין זיין הייליגען
אַרעם צו זינקען.

„ליבעס־דורסט פערברענט דאָס הערץ מיר,
נאָר דער לאַבונגדיגער נעקטאר,
וואָס בעטויהט דיא פּורפור רויזע
ליפען דיינע לעשט מיין בראַנד“.

* * *

דאָך עס האָט זיך נייע געבויגען
אַ נשמה פאר אַ סצעפּטער,
פאר אַ שווערד דיא ריינע אונשולד
און אַ הערץ פאר אַ מאַנאַרך.

ליעבע קויפט מען ניט פיר קרוינען,
בלומען וואָס אין הערצען בליהען,
ווען זאָגאר ביי אַ פּאַסטושקע —
רייסט דער שטאַרקסטער קעניג ניט.

און געענטפערט אַט דיא שעהנע;
„גרויסער הערשער אייער האַהייט
וועט ערלויבען מיין נשמה
איך צו זינגען וואָס זיא פיהלט“.

און אַלבאַסטער־קלאַרע פינגער
האַכען אויס דיא זיסע סטרונעס
פון אַ שעהן־געשניצטע האַרפע
אויסגעקושט דאָס שעהנע ליעד:

* * *

העלדען, פירסמען, פרינצען קניען
פאר מיין וואַרט — עם מוז געשעהען!

„צו דיא פייגעל אין דער לופטען
רייד איך צו דיא ווילד'סטע חיות.
אי דעם נאַכטיגאַלענ-טרילער
קען איך, אי דעם ברום פון לייב.

„ווילדע רוחות, וועלכע הערשען
אין דיא פוסטקייט פון דיא וועלטען
רוף איך מיט מיין וואַרט, זיי קומען.
קומט דער שמן מיט זיין ווייב!

„אין מיין חכמה לייכט דער הימעל,
און דיא גרינע וויזען שמעקען
אין מיין זינגען. מיינע אוצרות
זיינען פיעל און אַהן אַ גרונד.

„מיט בריליאַנטען צאָהל איך, קרוינען
שענק איך, וואו מיין שווערד איז מעמפע.
שלמה, איז מיין נאַמען, מיידעל,
און דוא פאַשעסט מיינע שאַף!

„אין דעם שרון פון דיין הערצען
וויל שפאַצירען מיין נשמה,
אין דעם טויה פון יענע בלומען —
וויל זיך טובל זיין מיין גייסט.

שווארצע קארשען-אויגען גלאנצען
איבער צוויי קאראלענרויטהע
באקען, איבער פורפור-רויזע
ליפען, פריש וויא אנהייב מאי.

אין איהר מינע טהראנט דאס לעבען;
רוהט דיא פרייד פון אלע וועלמען,
אין איהר בליק, — א געטליך פייער
וועקט צו הימעלס העכסטע לוסט.

און דיא רייכסטע קרוין פון מזרח
— פון דעם קליגסטען קאפ געמראַגען —
ליעגט צו איהרע פיס געבויגען
האלב פערדונקעלט, גאנץ פערשעמט.

דען געזאגט האט מען דעם מלך
פון דער וואונדער-שעהנע מיידעל,
און ער זעהט זיא, און פערליעבט זיך
און ער ציטערט און ער רעדט:

„אלע בלומען פון דעם שרון,
פון דעם זתים אלע עהלבערט,
אלע צעדרען פון לבנון,
כרמל, חרמון, — זיינען מיין!

„דורך מיין וואונש און דורך מיין ווילען
ווערט געפלאנצט און אויך געריסען....

פון איהר שעהנהייט—און פאר ליעבע
ווערט דער טאָג צוגליהט און הייס.

און דער יונגער, גרינער וואַלד כאַפּט
פלוצלונג אויף זיך אַ פּערליעבטער
און ער פּרעגט דורך טויזענד פּויגעל,
אויב נאָך שעהנערס איז פאַראַן.

און דער גאַנצער גאַלד'נער מזרח
ענטפּערט „ניין“ איהם, און די הויכע
שטאַלצע פאַלמען זאָגען „ניין“ איהם,
„ניין“, זאָגט דיא גאַטור אַליין.

איהר צו מאַלען איז אַ פּריפּונג,
איהר צו שילדערן, — אונמעגליך!
וועלכער פינזעל! וועלכע פּעדער!
וועלכער קינסטלער! וועלכע קונסט!

לאַקען, וויא געקרויזטע שטראַהלען,
שפּרייטען זיך אַרום אַלבאַסטער—
קלאַרע, אַפּגערונדעטע און
פּיין געגלעטע שולטער צוויי.

דיא פיגורע שטאַלץ און פאַלמיג,
אויסגעגאַסען איז אַ וויסקייט
אויף דיא קונציג אַפּגעטאַקטע,
סאַמעט-גלאַטע שוואַנענהאַלז.

שולמית

אָדער

דיא גאלדענע לייעבע פון שיר השירים.

(פאָעמא)

וויף אַ גרינבעגראָזמע וויזע,
ביי אַ זילבער־קלאַרע טייכעל,
רונד בעפּוצט מיט יונגע פּאַלמען
איבער זיי דיא גאלד'נע זונן —

זיצט דעם מזרח'ס שעהנסטע מאַכטער,
ביי דעם קעניג'ס רייכסטע סטאָדע;
זיצט שולמית, די פּאַסמושקע,
ביי דיא שעהנע, לייעבע שאַף.

קוים מאַכט אויף דער פּרישער מאַרגען
זיינע גאלד'נע, זיסע ברעמען
אויף דיא פעלדער גרין און טויהיג,
ווערט בעגריסט ער פון איהר בליק.

און דער אויפגעוועקטער הימעל
צינד'ט זיך אן וויא פּלאַקריג פּייער

בעצייכנען זיי אי רוח, אי גלות,
אי פרייד, אי עלענד, אי געוויין ?

„א, זעסט דאָרט יענעם קליינעם שטערען ?
איז ער ניט אונזער מזל ? זאָג !
ווייל שטענדיג וויינען מיר מיט טרעהרען
און טרויריג איז אונז יעדער מאָג....

„און קען עס זיין, אז ער זאָל גלאַנצען
וויא יענע נאָך אין גאַלדנעם פּראַכט ?
צי לעשט איהם גאַטט דאָרט אויס אין גאַנצען
און וואַרפט אַרויף אויף איהם דיא נאַכט ?“

דער אלטער קנייטשט זיין הויכען שטערען,
ער קלערט א תירוץ פיר זיין קינד, —
עס קומען זיפצען, קומען טרעהרען,
דאָך ווערטער ניט אזוי געשווינד....



— דיא גרויסע צווייא און גלייכע ליכט —
זעה, גאט, ווי בלייך זיא איז געבליבען,
קוק אן איהר שמערבליכעס געזיכט!

א, וויא צוקלינגט זיך עס אין שטילען,
אין טיעפען וואלד, זיין הייס געבעט!
וויא גיסען זיך דאס דיא געפיהלען!
וויא שווייגט דאס אלעס, ווען ער רעדט!

זיין קינד נאר קוקט, ווער קען ערקלערען,
וואס אויבען, אין דעם בלוייען ים
עס גלאנצען מאנכע העלע שמערען,
און מאנכע שמינקלען, שמינקלען קאס?

דאס קלוגע קינד בעטראכט עס אויבען
און פרעגט דעם אלטען ניט געשמערט:
„א, זאג דאך, פאטער, מעג מען גלויבען
אין דעם, וואס איך האב אפט געהערט?“

„מען זאגט דעם רייכענס שמערען פינקעלט,
איז אימער העל, איז שמענדיג גרויס,
דעם ארעמאנס פערקעהרט, ער דינקעלט,
פערלעשט זיך, לעשט זיך און געהט אויס.“

„און זיינען טאקע דא מולות
אין הימעל? זאג דאך, יא צו ניין?“

קידוש לבנה

אין דעם לאזורנעם לופטיים שוועבען
דיא זילבער-וואַלקענדלאַך אַרום ;
דיא שמערען פינקלען, שמערען לעבען,
דיא לבנה נאַר איז בלייך און שמום.

עס רוהט דער וואַלד אין טיעפען שווייגען,
דיא בויער שמעהען שאַ, פערטראַכט, —
קיין ווינטעלע בעוועגט דיא צווייגען,
עס שלאַפט דיא ערד, עס שטומט דיא נאַכט.

נאַר ווייט אין וואַלד און אין סכנה
דער אַלמער שמעהט דאַרט מיט זיין קינד, —
ער איז מחדש דיא לבנה,
ער בעט עס פאַר איהר ליכט אַצינד :

„אַ, גאַטט, איך בעט ביי דיר מיט טרעהרען,
דערהער מיין ציטערדיגען קול :
עס זאַל איהר שיין פערדאַפעלט ווערען,
זיא זאַל נאָך לייכטען וויא אַמאַל.

„וויא דיין בעגלויבטער האַט געשריעבען :

מוריה הייבט אויף זיין פערטרויערמען קאפ
און מיינט אז ער זעהט עס אין הלום.

„איך צינד אן א נייע, א הייליגע ליכט
אויף ציון. דיין טרייסט, דיין נחמה,
א יוגענד וועט פארבען איהר בלייכעס געזיכט,
א נחת וועט קומען אויף איהר אומגע ריכט.
א ג'זונד אין איהר קראנקע נשמה!
ניט הער וואס עס ריידען דיא שונאים דיר איין.
דאס זיינען פערלארענע ריידעס.
געווען בין איך דיינער, און ביין, און וועל זיין,
און הימעל און ערד זיינען עדות!“

דיא כנסת ישראל, זיא ענטפערט מיט וועזן:
וואס העלפט עס, יעטצט גלויב איך דיר זיכער!
דאך אייל זיך, געליעבטער, א זעה און פערשמעה,
עס ענדיגט מיין לעבען, איך פיהל איך פערגעה —
א. שיק מיר דיין מלאך וואס גיכער!
און האב איך געזינדיגט פאר דיר מיט דיא רייד,
טא זעה מיינע ביטערע צערן!
דאך יעצט וועל איך האלטען פערביסען מיין לייד
און הארען, און הארען, און הארען.

וויא דוא וועסט אין נויט, פון דיין אייגען לאנד ווייט,
פערשמאכטענדיג צווישען פערדארבענע לייט
אין שרעקליכען גלות זיך פיהרען.
איך האב דיך אין יעדער ארט עלענד געשמידט,
פון אונגליק צו אונגליק געטריבען;
און האב פון דיא הימלען דיין פיהרונג געהיט,
דאך דו ביסט מיר עהרליך געבליבען.

„יעצט פרינגט דיך מיין מלאך אהיים און בעקראנצט
דיין קאפ מיט דיא בלומען פון שרון,
וואס דוא האסט אין מאי פון דיין יוגענד געפלאנצט,
ווען דיר האט דיא זונן פון הצלחה געגלאנצט
אין אלטע אין גאלדענע יאהרען.
כ'קום וויעדער מיט כלהמתנות ניט קארג,
פעגלייט פון א כאר מיט לויים,
און בוי אויף דיין שלאס אויף דעם פּרעכטיגסטען בארג,
און וועק אויף דיא זיסע נביאים.

„איך וועק דעם לבנון דיר אויף פון דאס ניי
און קרוין זיינע צעדרען און פאלמען;
דיא פייגעלעך דיינע, וויא ווערען זיי פריי,
וויא זינגען זיי פליהענדיג דארט אין א מאי
צווישען אייביגע בלומען פון פסאלמען!
דער כרמל פערציערט זיך, דער חרמון לעבט אפ,
און איינער דעם צווייטען גיט שלום;

דו האַסט זיך פּערליעבט אין אַ הצופה;
דערהייבען צו אייביגע הייליגקייט איז אַר,
איהר זוהן, צו אַ געטליכע שמופע.

יעצט זוך איך שוין מעהר ניט דיין ליעבע. דיא פיין!
נישטאַ מעהר אויף דעם וואָס צו בויען.
איך ווייס, דו וועסט הייסען געדולדיג מיר זיין,
דאָך קען דיינע רייד מיר אין הערץ ניט אַריין.
איך האָב דיר שוין מורא צו טרויען.
איך וויל ניט מעהר בלייבען אויף שאַנד און געשפעט
צווישען טויזענדע שונאים און דריקער;
קום וואוין מיט מיר שוין, אַדער גיב מיר אַ גט,
זאַנסט ריים איך דיא הימלען אין שטיקער!

און גאַטט דעקט זיך איבער מיט וואַלקען פאַר שאַנד
און דונערט אַראָפּ דורך דעם וועטער:
„געליעבטע, מיין טהייערער, שעהנער בריליאַנט,
וואָס רעדסטו פון „גט“, וויל דען ברעכען מיין האַנד,
פּערשוועכען מיין שם ביי דיא געטער?
איין ווילינקע וואַרט נאָר, אַט קום איך, איך געה!
וואו קען איך א „זוהן“ צי א „מאַמען“? —
עס ענדיגט דיין טרויער, עס שווינדעט דיין וועה, —
איך בלייב מיט דיר אייביג צוזאַמען.

„איך האָב דיך פּערלאָזען אַ שטיקעלע צייט
און האָב דיך געזוכט צו פּראַבירען,

גאט און דיא כנסת ישראל

ותאמר ציון עזבני ד' ואד' שכחני.
(ישעיה מט. פסוק 14)

בִּוְנוֹ שֶׁל עוֹלָם! שׁוּיִן הוֹנְדֵרְטֶע יֵאָהֵר
וויא איך זימץ און איך ווארט אויף דיין גאולה.
עס ווערען שׁוּיִן ביסלעכווייז גראַף מיינע האַפּט,
און זאַל עס, חלילה, נאָך נעהמען אַ דור,
דאַן בין איך, פּערגעס ניט, קיין בתולה.
דו האַסט מיך פּערפּיהרט און פּערלאַזען אַליין
און לעבסט זיך אין הימעל אַ פּרייער;
אַ. רייד וואָס דו ווילסט, עס איז זעהר ניט שעהן
אַ, זעהר ניט שעהן, מיין געטרייער!

דו האַסט מיך געבראַכט אַזש פון עבר הנהר
און טריי ביי דיא הימלען געשוואַרען:
„געליעבטע, מיר בלייבען אַן אייביגע פּאַר!“
גוה, זעה איד וויא ווייט דיינע רייד זיינען וואָהר,
ביסט פּלוּצלונג גאַר נעלם געוואַרען.
און גלייך האַפען וועלטען געקלונגען מיט דיר:

„וועלכע זינגען דארטען שירה
פאר דיין שטוהל אין הויכען הימעל,
יעדער איינער פון זיין דירה
דורך זיין אייביג זיסען דרימעל.

„און פון דעם געלייגטען קניימעל
וועט מיט פורכטיגקייט און מורא
מאכען ליכט דיין פעסיע-צוויימעל.
אום צו לערנען, גאטט, דיין תורה.

„אום צו בעטען דיך מחילה,
אז דו זאלסט שוין פארט דערהערען
יעקב'ס אמת'דיגע תפילה
און דערזעהן ישראל'ס טרעהרען!“....



פעלד-מעסטען

פאַראויס געהט דיא אַלטע מינע
און פון הינטען פעסיע-צווייטעל,
מינע וויינט און זאָגט דיא תחינה.
און דיא צווייטע לייגט דעם קנייטעל.

און עס קייקלען זיך דיא טרעהרען
שמיל און וואַרעס אויף דער תחינה; —
כליפּענדיג, נאָר קוים צו הערען,
זאָגט פּערקלעהמט דיא אַלטע מינע :

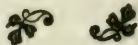
„שטאַרקער האַרר פון אַלע וועלטען!
איך דיין דיענסטמאַיד, שוואַך און אַרעם,
מעסט דיא רוחיגע געצעלטען,
דיא צדיקים'ס שמילע קברים.

„אַלע בערגעלאַך דיא שטומע
מעסט איך, גוטער גאַטט, אַצינדער,
וואו עס רוחען דייע פּרומע,
דייע הייסגעליעבטע קינדער,

פערלאָרען האָבען מיר דעם מומט
אין גלות צווישען דיא רשעים
דאָך איז פערערבט אין אונזער בלומ
דער פייער פון דיא חשמונאים.

און האַמטש עם האָבען שטאַרקע הענד
מיט דרעשערס אונזער לייב געדראָשען ;
דאָך יענער אַלמער פייער ברענט, —
איהם האַט דער בלומ־ים ניט פערלאָשען.

יא. אמת, טיעף איז אונזער פאל,
מיר זיינען קערפערליך נאר פליעגען ;
דאָך לעבט אין אונז איין אידעאל,
דעם קענט איהר, פעלקער, ניט בעזיעגען !



האסט אמאל א האנד געהאט!
אך, וויא מיעף דאס ריהרט!

א, איהר קליינע ליכטעלאך!
אייערע געשיכטעלאך.
וועקען אויף מיין פיין;
מיעף אין הערין בעוועגט עם זיך,
און מיט טרעהרען פרעגט עם זיך:
וואס וועט אימצטער זיין?....

* * *

ניט אייביג זיינען מיר, וויא היינט,
געווען א פאלק, וואס קען נאר קלאגען;
מיר האבען אויך אמאל דעם פינד
געווייעזען, דאס מיר קענען שלאגען.

מיר האבען אויך מיט טאפפערקייט,
מיט טיגערמוטה, פיר אונזער גלויבען
געווארפען זיך אין גרעסטען שמררייט
און הויך דיא פאהן פון זיעג ערהויבען.

נאר דורות זיינען זעהר פיעל
אוועק, פערגאנגען זיינען יאהרען, —
מיר זיינען שוואך געווארען, שטיל,
דעם אלטען ריעזענמוטה פערלארען.

דיא חנוכה ליכט

איחר קליינע ליכטעלאך!
איחר דערצעהלט געשיכטעלאך,
מעשה'לאך אהן צאהל,
איחר דערצעהלט פון בלוטיגקייט
בריה'שאפט און מוטהיגקייט,
וואונדער פון אמאל.

ווען איך זעה איך שמינקלענדיג,
קומט א חלום פינקלענדיג;
רעדט איין אלטער טרוים:
„איד, דוא האסט געקריעגט אמאל,
איד, דוא האסט געזיעגט אמאל“
גאט, דאס גלויבט זיך קוים!....

ס'איז ביי דיר א טאלק געווען,
ביסט אמאל א פאלק געווען,
האסט אמאל רעגיערט:
האסט אמאל א לאנד געהאט,

„דאס גיט א שיין,
א, טאטע מיין!
דיך מוז מיין צער ערוועקען!
דאך, עט, אזואו...
דאס לייכט נאר צו
פערגרעסערען דיא שרעקען.

„און יעדער זאך
פערמעהרט מיין בראך
אין בלוטיגע מדינות.
און יעדער טאג
פערמעהרט מיין קלאג
און ברײנגט מיר נייע קינות.“



קונות

ע ס זינגט דער איד
זיין איכה-ליעד,
מיט אימער נייע טרעהרען:
„מיין לאַנד איז וויסט,
מיין שם פער'מיאוסט,—
וואוהין זאל איך מיך קערען?

„מיין וואַרט איז לעער,
דאָס גילט ניט מעהר,
מיין חקירה איז אַ טויטע,—
איך שלעפּ זיך אום,
אַ פעלקער-מום,
אַן אכיון און אַ שומה.

„איך זיין אין נאָכט,
און וויין און טראַכט,
און רוף נאָר אַן דעם אַי נעם,
דאָך שטיל אַרום,
דער הימעל-שמום...
איך הער קיין טרייסט פון קיינעם.

איך בליק אהין
מיט טריבען זינגן,
דאך אהן געווין —
א פוסטער אַרט....
א, האַרץ און שאַין!
א, היימאַטע פּיין!
א, ציון מיין!
א, טויטעס וואַרט!

מוז פרעמד, אליין,
מיט מיין געווין
נאַר ווייטער געהן —
ניט פרעגט, וואוהין!
עס בלייבט עגאַל
מיר איבעראַלל.
דער זעלבער פאַל,
אווואו איך בין!



א וואנדער ליעד

עס קלינגט מיין „אך“
אין „איכה“ שפראך,
מיין שמערץ איז וואך, —
ער שלאפט ניט איין.
ביי נאכט, ביי טאג,
עס לעבט מיין קלאג,
וואס איך פערטראג
איז מעהר וויא פיין!

מיט נאמען בליק
קוק איך צוריק
אויף יענעם גליק,
וואס איז צו ווייט:
א, שעהנעם לאנד
ביי'ס ירדן'ס ראנד!
א, שטארקע האנד!
א, ליעבע צייט!

טרוימען מיין נביא און קעמפפען מיין העלד.
 דארט זעה איך וויעדער מיין היים וויא זיא לעבט ;
 אויך ווען דער צויבער דער זיסער פערשוועבט.
 דארט אהין ציהט עם מיך, דארט נאר אהין,
 דארט נאך מיין ציון, אט וואו נאר איך בין !

דארטען נאך ציון נאר גאר איך און שטרעב,
 דארטען נאך ציון זאלאנג וויא איך לעב,
 דארטען נאך ציון דיא הייליגע שטאדט,
 וואו איך האב רוהיג געוואוינט מיט מיין גאטט,
 וואו מיך האט ליעבליך דער שיקזאל געגלעט,
 דארטען וואו איך האב מיין שפראכע גערעדט ;
 דארט וואו דיא זיסע מוזיק פון מיין כאהר
 פלעגט מיך בעגייסטערען דריי מאל אין יאהר.
 דארט וואו עם זיצט נאך און ווארט ביי מיין טיהר
 אימער דיא ליעבע דיא אלטע אויף מיר —
 דארט אהין ציהט עם מיך, דארט נאר אהין,
 דארטען נאך ציון, אט וואו נאר איך בין !

דאָס פיינקען

דאָס איך זאל זוכען געהן, רוהע און גליק,
אימער אין ציון פערבלאנדזשעט מיין בליק.
אימער אהין, נאך דעם הייליגען לאנד
צייגט מיר דעם וועג א פערבארגענע האנד.
אימער אהין צייגט זיא, אימער אהין,
דארט, וואו דיא פאלמע דיא שלאנקע איז גרין;
דארט, וואו דער צעדער זיין שאטען צושפרייט;
דארט, וואו דער אראנזש מיט גאלד איז בענייט;
דארט, וואו דיא זונן שיינט מיט דאפעלמען פראכט;
דארט, וואו דער הימעל דער לויטערער לאכט —
דארט, אהין ציהט עס מיך, דארט נאר אהין,
דארט נאך מיין ציון, אט וואו נאר איך בין!
אפט ווען דאס הערץ וויל מיר ברעכען פאר וועה,
שונאים פערפאלגען מיך וואו נאר איך געה,
טויזענדע שרעקען פערווירען מיין זינג,
טראגט א געדאנק מיך נאך ציון אהין.
דארט טרוים איך איבער מיין טרוים פון דאס נאי,
דארט געה איך וויעדער מיין יוגענד פערבאי;
דארט זעה איך נאך איין מאל בליהען מיין פעלה.

„איהר האַט וואָס צו וויינען, איהר האַט וואָס צו ברומען,
איהר האַט וואָס צו שרעקען זיך איצט פאר דעם טויט,
איהר האַט געווים אלע אהיים, וואו צו קומען
און פֿאַהרט פון אמעריקא אויך ניט אויס נויט.

„דאָך מיר זיינען עלענדע, גלייך צו דיא שמיינער ;
דיא ערד איז צו שלעכט אונז צו שענקען איין אַרט—
מיר פֿאַהרען, דאָך ליידער עס ווארט אויף אונז קיינער,
ערקלערט מיר, איך בעט אייך, וואו רייזען מיר פֿאַרט!

„זאל שטורמען דער ווינד, זאל ער ברומען מיט צארען,
זאל זידען זאל קאכען, זאל רוישען דער גרונט !
דען סאַיי וויא סאַיי זיינען מיר אידען פערלאָרען,
דער ים נאָר פערלעשט אונזער ברענענדע וואונד....“



עם האָט אונז געבאַרען אַ מלאַך אַ גוטער.
א טהייערע מוטער מיט ליעבע פּערזעהן.

„עם האָט אונז געפּיעסמעט אַ מאמע, ערצויגען
אַ צערטליכע, ווארעמע. פּריינדליכע ברוסט;
געקיעלט און שטענדיג געקוקט אין דיא אויגען
האַט אונז אויך אַ פאַטער און ליעבליך געקוסט.

„מיר האָבען אַ הויז, נאָר מען האָט עס צובראַכען,
און אונזערע הייליגסטע זאכען פּערברענט,
דיא ליעבסטע און בעסטע פּערוואנדעלט אין קנאַכען,
דיא לעצטע פּעריאַגט מיט געבונדענע הענט.

„מען קען אונזער לאנד, אַ, זיא לאַזט זיך דערקענען;
דורך יאַגען דורך שלאַגען ניט ווערענדיג מיד,
דורך ווילדע פּאַגראַמען, דורך ברעכען דורך ברענען,
דורך זוכען דעם טויט פיר דעם עלענדען איד.

„און מיר זיינען אידען. פּערוואַגעלטע אידען,
אַהן פּריינד און אַהן פּריידען, אַהן האַפּנונג אויף גליק. —
ניט פּרעגט מעהר, אַ, פּרעגט ניט, אַ, זעהט, לאַזט צופּרידען!
אמעריקא טרייבט אונז נאָך רוסלאנד צוריק.

„נאָך רוסלאנד פון וואנען מיר זיינען אנטלאַפּען,
נאָך רוסלאנד, דערפאַר וואָס מיר האָבען קיין געלד;
אויף וואָס בלייבט אונז איצטער צו ווארטען, צו האַפּען?
וואָס טויג אונז דאָס לעבען. דיא פינסטערע וועלט ?

„זאגט, האבען אייך טאקע גאר קברים געבארען ?
איהר לאזט גאר קיין עלטערן, ווייב אדער קינד,
צו וויינען אויף אייך ווען איהר ווערט דא פערלארען
אין טיעפען, אין שרעקליכען אבגרונד אצינד ?

„וויא ? לאזט איהר ניט קיינעם, וואָס איהם זאל פערדריסען,
וואָס ער זאל ווען ביינקען, צו לאָזען א טרעהר,
ווען אייך וועט דער נאסער בית־עולם פערגיסען,
ווען איהר וועט דאָ קיין מאָל צוריק קעהרען מעהר ?

„וויא ? האָט איהר קיין פאטערלאנד גאָר, קיין מדינה,
קיין היים וואו צו קומען קיין פריינדליכע שטוב,
וואָס איהר האָט באהאלטען אין זיך אזא שנהא
צום לעבען און ווארט אויף דער פינסטערע גרוב ?

„איהר האָט גאָר ניט קיינעם אין היממעל דאָרט אויבען,
צו וועמען צו שרייען ווען איהר זייט אין צער ?
איהרהאָט גאָרקייַן פאַלק ניט, איהר האָט גאָר קיין גלויבען?
פערלאָרענע, וואָס איז מיט אייך פאר אַ גור ?“

עס גענעצט דער אבגרונט, עס ברויזען דיא אינדען,
עס קראכען דיא לייטערס פון שיף און עס טראַגט,
עס הוליעט דער שטורעם עס פייפען דיא ווינדען,
און איינער האָט ענדליך מיט טרעהרען געזאָגט :

„דער שוואַרצער בית־עולם איז ניט אונזער מוטער
עס איז אונזער וויעג ניט דער קבר געווען ; —

און יעדערער בעט ביי זיין גאט ער זאל רעמען,
בעפרייען דיא מענשען פון זיכערען טויט.

דאס וויינען דיא קינדער, עם קלאגען דיא ווייבער,
מען שרייט און מען איז זיך מתודה אצינד.
עם פלאטערען זעלען, עם ציטמערען לייכער
פאר שרעק פאר דעם בעזען, פערניכטענדען ווינד.

דאך אונטען, אין צווישען-דעק, זיצען צוויי מענער
גאנץ רוהיג, זיי ריהרט ניט דער מינדעסטער וועה;
זיי זוכען קיין רעטונג, זיי קלעהרען קיין פלענער,
וויא אלץ וואלט זיין זיכער און שמיל ארום זיי.

עם ליארעמט דאס וואסער, דיא וועלען זיי שוימען,
עם וואויעט, עם מיאועט משונה דער ווינד;
עם סאפעט דער קעסעל, עם הוזשעט דער קוימען;
דאך אונטען דיא צוויי זעהט זיי שווייגען אצינד.

זיי קוקען מיט קאלטקייט דעם טויט אין דיא אויגען,
זיי ריהרט ניט דעם שטורעמס געפעהרליכע מאכט,
עם שיינט אז דער טויט האט אליין נאר ערצויגען
זיי ביידען אין שרעק און אין פינסטערע נאכט.

„ווער זייט איהר אונגליקליכע. — לאזט עם דאך הערען. —
וואס קענען פערשווייגען דיא גוואלדיגסטע גוים,
וואס האבען קיין זיפען, און האבען קיין טרעהרען.
אפילו ביים שרעקליכען טויער פון טויט ?

אויפ'ן בוזים פון ים

ער שרעקליכער ווינד, דער געפעהרליכער שמורם,
ער ראנגעלט זיך דאָרט מיט א שוף אויפ'ן מעער,
ער וויל זיא צוברעכען, און זיא מיט יסורים
שניידט דורך אללע טיעפענים, קרעכצענדיג שווער.
עס מרעשמעט דער מאסט-בוים, דער זעגעל, ער צימערט,
דער רוישענדער וואסער איז מורא'דיג טיעף; —
עס קעמפפען מיט צאָרען, עס שמרייטען פערבימערט,
אויף טויט און אויף לעכען דער ווינד מיט דער שוף.
אַט מוז זיא זיך לייגען, אַט מוז זיא זיך שמעלען,
אַט מרייכט עס צוריק איהר, אַט מרייכט עס פאַראוים, —
א שפילכעל איז איצטער דיא שוף ביי דיא וועללען,
זיי שלינגען זיא אַיין—און זיי שפייען זיא אויס.
עס ליארמט דער ים, און עס הויבען זיך כוואליעס;
עס הוזשעט, עס פילדערט מיט שרעק און מיט גרויל; —
דער שמורעם, דער גזלן, וויל אומברענגען אללעס,
דער תהום עפענט אויף זיין פערשלאַסענע מויל.
עס הערען זיך זיפצען, עס הערט זיך איין בעטען,
ס'איז גרויס דיא סכנה, ס'איז שרעקליך דיא נויט,

זינגען וועסטו הירטענליעדער
פאשענדיג נאך דיינע שאף;
לעבען וועסטו לעבען וויעדער,
לעבען אייביג אהן א סוף.
נאך דיין שרעקליכער נסיעה
וועסטו אטהעמען מיט לוסט, —
אין דעם שטומען בארג מוריה
קלאפט עם נאך א העלדענברוסט...

קיינער וועט דיך מעהר ניט טרייבען
מיט זלזולים אהן א צאל;
אין דער היים וועסטו פארבלייבען.
שמיל און רוהיג וויא א מאל.
טרעט פאנאנדער נאך דיא שמעשקע
פון דיין אלטען פאטערלאנד,
ס'גליהט נאך דארט איין האלאוועשקע
ביי דער איינגעפאל'נער וואנד!....



פון אַ וואונדער-רייכע פידעל
אויסגעקוישט דיא שעהנסטע ליעדער,
וועלכע קלינגען קיין מאָל וויעדער
מיט דעם זעלבען זיסען צויבער, —
ריין און הייליג, ריין און זויבער, —
אויף אַ ווערבע, אויף אַ שטומע,
הענגט דער חלום פון מיין אומה....

יא, אַוועק איז יענער חלום.
דאָך דיר חלום'ט פון דאָס ניי —
הערסטו איד ? פון ווייטענס „שלום!“
רופט צו דיר אַ ניער מאַי.
וויין ניט, ביסט נאָך ניט פערלאָרען,
האַטש דו ביסט פון ליידען מיד,
נייע יאַהרען, גוטע יאַהרען
ווינקען שוין צו דיר, מיין איד!
הערסטו דורך דיא וואַלקען ציהען
הימעלרייכע מעלאָדיען,
זיסע כרובים-הארמאָניען ?
הערסטו, הערסט דעם נייעם ליעד ?

וויעדער וועט דיין אתרוג שמעקען,
גלאַנצען וועט דיין אפעלצין;
וויעדער וועט זיך גאַטט ערוועקען
און וועט בריינגען דיך אהין....

האַט דער איד מיט זיינע פיס...
פעלדער פול מיט פאַמעראַנצען
האַבען אין זיין לאנד געגלאנצט,
זיינע וואונדערשענע פפלאנצען
האַט זיין גאַט אליין פאַרפלאנצט.....

פרעגט דיא צעדרען פון לבנון,
פרעגט דעם שרוון'ס גרינע מירט,
א, זיי וועלען נאך דערקאַנען
זייער אַכגעלעכטען ווירט.
פרעגט דעם שענעם הרהזיתים,
פרעגט דעם כרמל, — יעדען בוים, —
פרעגט דיא אלע שענע מתים
אויף דעם שעהנעם אלמען טרוים....

אין זיין הייליגער מדינה
האַט גן-עדן-לופט געשמעקט,
אין זיין טעמפעל האַט דיא שכינה
שמענדיג זיך צו איהם ענטפלעקט.
טויזענד ענגעל פלעגען שפילען
אין זיין הייליגען געצעלט.
טויזענד פריידען פלעגט ער פיהלען,
פריידען פון אן אנדער וועלט.

דאַרטען האַט אמאָל דער אידעל

מיט א שרעקליכען געדאנקען
און א שמירמישען געמיט ?
אונזער אלטער, אונזער איד !
קיינע זיסע פאנטאזיען
און קיין האפנונג אין זיין בליק :
דורך זיין הערצען
ציהען שמערצען,
אלטע וואונדען
צוגעבונדען
מיט עראינערונגען אלטע, —
מתים, מתים, טרופעס קאלטע,
אלטע יוגענד, אלטעס גליק.

יעדער בלום און יעדער דארן
טרייבט מיט איהם א ווילדען שפאס :
דער סטאכון קוקט אן מיט צארען
און דיא קראַע שרייט מיט כעס.
פרעמד דיא בלומען, פרעמד דיא בלעטער,
פרעמד דיא וועלט, א פרעמדער מאַי !
פרעמדע פייגעל, פרעמדע געטער,
פרעמדע מענשען — אלס פארביי !....

לאכט ניט בלומען, נאָר ניט שפעטען !
איהר זייט שעהן, — געוויס, געוויס !
דאָך פיעל שענערע צוטערטען

גלייך פאנגט אן צו גרינען, בליהען
יעדער מענשליכער געפיהל;
וואונדערשענע פאנטאזיען
ציהען דורכ'ן הערצען שמיל;
גאלדענע חלומות שוועבען
און זיי וועבען
נייע הימלען,
און זיי וועקען
נייעם לעבען,
און עם קלעקען
טויזענד גליקען,
יעדע זעעלע צו ערקוויקען.

דאך איהר זעהט דארט איינעם טרעמען
קוקענדיג צו דר'ערד אראפ?
אויף דיא גרינע מאי טאפעטען
זיפצט ער שאקלענדיג דעם קאפ.

איינזאם מיט זיין שווערען קומער
געהט ער, אפגעלעבט און מיד, —
זיין געשמאקער מאי, זיין זומער
האבען לאנג שוין, לאנג פארבליהט!
ווייסט איהר, קענט איהר יענעם קראנקען,
וועלכער געהט וואו אלעם בליהט,

דער אידישער מאי

וויעדער איז דער מאי געקומען,
מיט זיין צויבער, מיט זיין פראכט, —
אלע גראָזען, אלע בלומען
האַבען וויעדער אויפגעוואכט.
וויעדער בליהט עס אויף דיא פעלדער,
וויעדער גרינט עס אין דיא וועלדער,
וויעדער גלאנצט עס איבעראל,
וויעדער זינגט דיא נאכטיגאל.

וויעדער נעהמט דער פריהלינג מאַהלען
מיט זיין פינזעל; וויא ער שמירט.
ווערען בערגער, ווערען מהאַלען,
ווערט דיא ערד מיט גרין פאַרציערט.
וויעדער לאכט דיא זונן ארונטער
צו דער וועלט און מאכט איהר מונטער:
מיט איהר שמייכעל, מיט איהר קום
מאכט זיא גרייט איהר צום גענוס ...

א. זייט אין זיין טעמפעל צושמעטערט, צוריקען
זיין פיינד האט דיא זיסע כליזמר, איז נאָר
דעם אידען דער קלעגליכער שופר געבליבען
אויף וועלכען ער כליפעט נאָר איינמאל אין יאָהר.

פון צימבלען, פון פויקען, פון הארפען, פון פידלען,
פון אָרגלען, קלארנעטען, פאפּיאל און גיטאַר,
איז מעהר ניט געבליעבען דעם אַרימען אידלען
דער פינסטערער שופר צוטריקענט און דאר.

און וואָס ער זאָל זינגען און וויא ער זאָל לאכען,
און וויא ער זאָל שפּיעלען נאָר פרעהלעכדיג זיס,
דערהערט מען אין ליעד זיינעם פּלוצלונג ערוואכען
א „תפילה לעני“ ; דאָס הערין גיט א ריס !

איך וואָלט, דאכט זיך, וועלען יעצט בעטען מיין לירע,
זיא זאָל עטוואָס לאכען, עס געהט אָבער ניט !
יא, ברידערלאך, ערשמענס איז יעצט ביי אונז ספירה,
היינט סתם עפעס, זאָגט מיר, וויא לאכט עס א איד ?

ער לויפט נאָר אין זיפצען, אין קרעכצען פערביי,
וואָס קען ער דעם איד פיר א האַפנונגען געבען ?
א איד'ן — וואָס טרייסט איהם אַ זומער, אַ מאי ?

אַ בעטלער, וואָס האָט ניט קיין פלאַטץ וואו צו ליגען,
וואָס יעדווידער וואַרפט זיך מיט איהם נאָר אַרום.
נו, איז עפעס שייך פיר איהם פערגעניגען.
אַ גאָרטען מיט בשמים, אַ בוים, צי אַ בלום ?

און כלומרשט דער איד ווען ער זינגט זיך פאנאנדער,
איז מיינט איהר, א פרעהליכקייט דאָ אין זיין ליעד ?
איך הער אין זיין נגון—נאָר : „וואַנדער און וואַנדער !“
אין יעדווידער נאָטע דערקען איך דעם איד.

דעם אידישען ליעד, ווען עס זאָל נאָר דערהערען
אַן אמת'ער מבין, וואָס ווייס פון געזאָנג.
דאָן מוז ער ניט ווילענדיג גיסען מיט טרעה רען,
און ווערען ערציטערט פון יעדווידער קלאנג.

אַ ציטריגע תקיעה, אַ תרועה, אַ שברים,
אַ, דאָס איז אצינדער דער אידישער גוסט !
אַ גוסט, וואָס ערוועקט נאָר געפיהלען צו קברים,
אַ גוסט, וואָס צושמעטערט אַ שטאַהלענע ברוסט.

אַ תפילה לעני, אַ יעלה, אַ קינה,
אַט דאָס איז דיא אידישע זיסטע מוזיק ;
זייט דאָרט, אין זיין הייליגע בשמים־מדינה.
פערשמערט איז געוואָרען זיין פרייד און זיין גליק.

ספירה

דיך וואלט דאכט זיך וועלען יעצט בעמען מיין לירע
זיא זאל עטוואס לאכען. עם געהט אבער ניט
יא, ברידערלאך, ערשמענס איז יעצט ביי אונז ספירה.
און סתם עפעס, זאגט מיר, וויא לאכט עם א איד?

„אי, טאמע, דו לאכט? ס'איז א קלאג צום געלעכטער!“
אין אידישע פרייד איז דען דא עפעס רעכטס?
דער אידישער לאך איז דען עפעס א רעכטער?
א מיש-מאש דאך נאר פון א זיפן מיט א קרעכץ!

א שפאס האט א טעם גאר דאס אידישע לעבען!
א שפאס האט דער אידישער מול א חן!
אין הימעל דיא זילבערנע וואלקענדלאך שוועבען.
אין פעלד איז א חיות, דו — זיין נאר און וויין.

דער וואלד איז געווירציג, און גרין איז דער גארטען,
אין פריהלינג דער ווינטעל—וויא פריש און וויא קיחל!
וואס ארט עם דיך אידעל, וואס ארט עם דיך דארטען?
ביי דיר איז דאך ספירה, דו זיפן אין דער שטיל!

דער ליעבליכער זומער, דער טרייסטונג פון לעבען,

דאך אנטקעגען גרעסטען פייער
קען זיא פריי און זיכער געהן.
פרעגט ניט וויא. עם איז אונמעגליך
זיך צו מאכען א בעגריעף —
אונזער שיף איז איין-און-איינציג,
אונזער שיף, דיא שמילע שיף.

דאך ניט וואונדערט וואס פיר איהר איז
קיין סכנות ניט פאראן ;
א גענימער און געשיקמער
איז איהר אלטער קאפיטאן.
א. ער קען א יעדעס וואסער
מיט'ן נאמען יעדען טריף !
ער איז מייסטער אויף דיא ימים,
קאפיטאן אויף אונזער שיף.

און עם וועט שוין לאנג ניט נעהמען,
און ער בריינגט זיא אויף אנ'ארט,
דען שוין יאהרען, לאנגע יאהרען,
וויא זיא פאהרט נאר און זיא פאהרט.
איצט, א. ענדיגט זיך דאס וואסער
און דעם שמורמס ווילדער שטיף,
און עם רוהט אויך ענדליך, ענדליך
אונזער אלטע וואנדער-שיף.

אונזער שיף

פ יעלע שיפען געהען אונטער
און דערגרייכען ניט דעם ברעג.
אונזער שיף געהט שמאלץ און זיכער,
האטש געפעהרליך איז איהר וועג.
זיא לאכט אויס דיא גרעסטע שמורעמס,
און דיא ימים ווילד און טיעף,
אונזער שיף איז פעסט און אייביג ;
אונזער שיף, דיא שמארקע שיף.

א. עם האט אויף אלע ימים
אונזער שיף זיך שוין געבליצט :
אויף דעם רויטהען, אויף דעם טוימען,
אויף דעם שווארצען פאָהרט זיא איצט.
יעדע וועלע האט געפאטשט איהר
און געטהאָן מיט איהר אַ שטיף,
דאָך זיא געהט בשלום ווייטער,
אונזער שיף, דיא אלטע שיף.

ניט קיין קריעג-שיף איז זיא. ברידער,
ניט קיין פאנציר-שיף, א. ניין!

שמעהט אויף, שמעהט אויף, א נייער גלאַנץ
בעקרוינט דיא אלטע שמעדם.
דיא שמומע חורכות ווערען גאנץ.
און ציון פלעכט א פרישען קראנץ.
און גאט דער גוטער רעדט :

שמעהט אויף, שמעהט אויף, א לינדער ווינד.
דעם בארג מוריה גלעט.
גענוג געוועזען טויב און בלינד,
א לעבען פאנגט זיך אן, געשווינד!
דען גאט דער גוטער רעד'ט.

גענוג מיט טרעהרען זיך געשווענקט
אין א פערשאַלטנע בעט,
איצט הויכט זיך אויף, דיא מאמע בענקט.
דער טאטע זאגט : „איך האָב געשענקט
דעם אלטען, שווערען חטא“.

איז שוין דער גרויסער קלאַג ;
דערפאר אין זכול דאַרט, ביי מיין שטול
בעשמים איך איצט דעם טאָג.

און איך שמעה אויף, אַ נייער מוטה
בעהערשט מיין גאנצעם הערץ,
אַ פרישקייט, פיהל איך, טרייבט מיין בלוט,
עס ווייכט דער אַלמער שמערץ.

די זעלע קוועלט פאַר לויטער פרייד,
דער גוף איז מעהר ניט שוואַך. —
וויא עהרליך זיינען גאַמעס רייד!
וויא קרעפטיגט מיר זיין שפראַך!

איך שפיעל, איך זינג דעם נייעם שיר,
דעם סוף פון אלטען פיין —
וויא וואויל, וויא וואויל, וויא וואויל איז מיר,
דיין זינגער, גאַט, צו זיין!

גאַט'ס ליעד.

שמעהט אויף, שמעהט אויף פון שלאָף, ערוואַכט
אין מורח־זייט, איהר זעהט ?
ברעכט אַן דער טאָג אין פולען פראַכט,
עס שווינד'ט דיא שרעק, עס ווייכט דיא נאכט,
און גאַט דער גוטער רעד'ט :

א נבואה

איך הער א שמים וויא פון א מהראן
בעפעהלענדיג מיר שארף :

„שמעה אויף געשווינד, און קלייד דרך און,
און נעהם אין האנד דיין הארף !

„זאל דיעזע שווארצקייט פון דער נאכט
נישט טוידמען דיין געפיהל.

עס שלאפט מיין פאלק, דאך עס ערוואכט, —
שפיעל אויף א וועק-ליעד, שפיעל !

„שפיעל אויף דעם ליעד וואס איך בעפעהל,
און זאג אן נאהנט און ווייט,
אז באלד ווערט טאג, און עס ווערט העל,
עס קומט א שעהנע צייט.

„איך ברענג צוריק דאס אלטע גליק,
און מאך א סוף צו גוואלט.
איך קום און פליק אין טויענד שטיק
דיא קייט פון גלות באלד.

„דיא מאס איז פול, דען אהן א גבול

יעמצט וועל איך מיך רעכענען שמרענג מיט דיא לייט,
וואס האבען פערפאלגט דיך אהן צאהל
און דיר וועט דיין יוגענד גאך ווערען בענייט,
וועסט אויפבליהען פונקט וויא א מאהל.
נאָר אידוניו מיין,
א מענש זאלסטו זיין!
דו, עלענד, שוואַך לעמעלע!
דאָן היט איך אליין
דיין קומען, דיין געהן,
וואויל איז דיר, אברהם'עלע!

נישט גלויב ווען מען זאגט דיר דיין גאט איז געשמארבען
דו האָף נאָר וויא אימער און שמרעב!
דו וועסט ניט פערבלייבען דעם שונא'ס א קרבן,
איך שווער עס: זא וואהר וויא איך לעב!
האַסט כּפּל כּפּלים געהאַט פּיר דיין זינד,
געליטען פון היץ און פון קעלמ,
דאָך יעצט זאַלסטו גליקליך זיין וויעדער, מיין קינד,
צוריק אין דיין היים. אין דיין וועלמ.
נאָר אידוניו מיין,
א מענש זאלסטו זיין!
דו, עלענד, שוואַך לעמעלע!
דאָן היט איך אליין
דיין קומען, דיין געהן,
וואויל איז דיר, אברהם'עלע!

א תפילה

א, רוכב בערבות!
אים נאמען פון דיא אבות
ניט לאז אונז געהן פערלארען,
א, טהו שוין אפ דיין צארען
און שיק דיין הילף אהער!
פון דיינע הימלען קוק שוין,
און שריי אראפ „גענוג שוין,
פערשווינד'ט איהר בעזע זינדער,
צורוח לאזט מיינע קינדער
און מאטערט זיי ניט מעהר!“

א, יושב בשמים!
בעניי ירושלים,
מאך אפען איהרע טהירען,
און ברענג אונז דארט צו פיהרען,
אין אונזער אלטע שטאדט,
אהין איז וואו מיר ציעלען.

שבת חזון

דער „שבת חזון“ האט געבראכט
צוריק דעם פערגעסענעם חלום.
דער חזן זינגט טרויר'דיג און זאכט
דעם אומ'טיגען „בואי בשלום“.

דער רב שאקעלט שמיל מיט'ן קאפ,
דעם עולם בעפאלט אזא ביינקען.
דער חורבן דער אלטער לעבט אפ
און פאנגט זיך אן וויעדער געדיינקען.

דאס הארץ זאפט זיך אן און ווערט פול,
דיא אויגען, זיי געהען אריבער,
עס וויינט דיא נשמה פון שוהל,
און טראגט זיך אוועק צו דער ליעבער.

אימער זוך, זוך, זוך,
 זעגען אין דעם שונא'ס פלוך.
 און אזוי, א, יאהר נאך יאהר,
 און אזוי, א, דור נאך דור,
 אהן א האפנונג, אהן א צוועק,
 איינגעהילט אין גרויל און שרעק,
 וואנדלען מיר ווילד אויס, ווילד איין
 פון יסורים נאָר צו פיין.
 אימער טרעט, טרעט, טרעט,
 אימער בעט, בעט, בעט,
 אימער נויט, נויט, נויט,
 און קיין גליק זאגאר צום טויט....



א גלות מארש

מ יט דעם וואנדערשטאב אין האנד,
אָהן אַ היים און אָהן אַ לאַנד;
אָהן אַ גוואל, אָהן אַ פריינד,
אָהן אַ מאַרגען, אָהן אַ היינט, —
ניט געדולדעט נאָר געיאָגט.
וואו גענעכטיגט ניט געטאָגט,
אימער וועה, וועה, וועה,
אימער געה, געה, געה,
אימער שפאָן, שפאָן, שפאָן,
כל זמן כח איז פאַראַן.

אונזער גבורה ליעגט אין שטויב,
אונזער תורה איז אַ רויב,
אונזער נאָמען — אַ געפּאהר,
אונזער יחוס נאָר אַ צער,
אונזער גאונות נאָר אַ חמא,
אונזער פייניקייט — אַ געשפּעט.
אימער שלעכט, שלעכט, שלעכט,
אימער קנעכט, קנעכט, קנעכט,

דאך „וואנדער“, „וואנדער“ שרייט עס נאכאנאנד.
און וויעדער נעהמען מיינע פיס זיך ריהרען,
איך געה! צו טרעפען אדער צו פעראירען —
איך גיב מיך איבער, גאט, צו דיר אין האנד.

האסט דורכגעפיהרט דעם ים מיך ביז א ברעג,
דעם מדבר וואו עס וואקסען ניט קיין גראזען,
דו וועסט מיך ווייטער אויך ניט אירען לאזען
און מיך בעשיצען אויף מיין ווייטען וועג.

איך פאלג דיך, מיין געביטער און מיין הארר:
איך געה, ווייל איך קען לענגער שמעהן ניט בלייבען,
דוא וועסט געוויס מיך ניט אין אונגליק טרייבען,
ניט לענקען מיינע טריט מיר צו געפאהר.

און בלייבענדיג צו דיר, מיין גאטט, געטריי.
נעהם איך מיט מוטא מיין אלטען וואנדער שמעקען
און מעגען שטרויכלונגען מיין יעדען טריט בעדעקען—
מיין זיין האסטו געזיכערט סיי וויא סיי.



אין זיין האנד

ר עקימערט און צומראַגען בלייב איך שמעהען,
וואו אללע וועגען טהיילען זיך פאנאנדער
פון אויבען הער איך שרייט אַ שטימע: „וואַנדער!“
דאָך, גרויסער גאַט, איך ווייס ניט וואו צו געהען!

איך ווייס ניט וועלכער וועג עס פיהרט מיך דאָרט.
וואו ס'וועט דיא זונן מיר ענדליך העל ערשיינען,
וואו מיינע אמת'ע געטרייע זיינען,
און וואו עס ווארט אויף מיר א פריעדליך אַרט.

עס ציהען פאר מיין פייכטען בליק זיך לאנג
און ברייט, און ווייט אוועק דיא גראַהע פעלדער
פערליערענדיג זיך אין דיא טיעפע וועלדער, —
דיא וועגען ווייזען אויף א ווייטען גאנג.

עס קלאפט דאָס הערץ פאר אויפרעגונג און שרעק,
פאר גרויל און צווייפעל געהען אויס דיא קרעפטען,
דיא מיעדע פיס צום קאלטען באַדען העפטען,
נאָר דיא געדאַנקען שוועבען ווייט אוועק.

נאך ווערט דיא ברוסט מיר פול מיט פריידען,
ווען איך געדענק דיא אלטע צייט, —
מיר דאכט, איך הער דיא טוידטע ריידען
צו מיר פון ווייט, פון זעהר ווייט.

מיר דאכט איך הער בעקאנטע שטימען
מיך רופען: „קום אהיים צוריק!“
און טיעף אין הערץ פאנגט אן צו גלימען
א האפנונג אויף א נייעם גליק.

מיר דאכט, איך זעה דעם כרמל וויעדער,
דעם שרון גרינען פון דאס ניי,
עס שמעקט דיא לופט עס קלינגען ליעדער, —
עס קומט צוריק מיין ערשטער מאי... .

מיר דאכט... . און כל זמן מיר וועט דאכטען,
וועל איך ניט אויסשמעלען מיין האנד
צו דיא וואס קענען מיך ניט אכטען,
און בעטען זיי א היים מיט שאנד.

א, ניין, איך קען אין פרעמדע לענדער
ניט אומגעהן זוכען א בעשטאנד,
נאך בינדען אלטע ליעבעס בענדער
מיך פעסט צו מיין געליעבטעם לאנד.

ירושלים

ניין, איך קען אין פרעמדע לענדער
ניט בעטלען געהן א היים מיט שאנד, —
נאך בינדען אלטע ליעבעס־בענדער
מיך פעסט צו מיין געליעכטעם לאנד.

נאך ווערען פול דיא מיעדע אויגען,
ווען איך דערמאן מיך אן אמאל,
ווען איך האב זיסע רוה געזויגען
און ניט געהערט דעם טרייבערס קול.

ווען איך האב ניט געקענט דעם האסער
און האב דעם עלענד ניט געפיהלט,
ווען איך האב ביי דעם ירדן'ס וואסער
געשטיפט, געזונגען און געשפיעלט.

ווען איך האב מיינע שאף געפיטערט,
און נעבען מיר האט זיס און פרום
אין הייסער ליעבע שטיל געציטערט
ירושלים'ס שעהנסטע בלום.

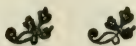




נאציאנאלע און פאָלקס ליעדער

פון מזרח ביז מעריב וועט גרייכען דער פלאם.
פון דרום ביז צפון זיך ציהען. —
ער וועט וויא א וואונדער אריבער דעם ים
און קומען וויא כשוף צופליהען.
עס וועט קיין פערלעגענער ווינקעל ניט זיין.
וואו איהר וועט זיך קענען פערשטעקען.
דען העל וועט עס זיין איבעראל פון א שיין.
וואס וועט אויף אייך ווייזען מיט שרעקען

§. דאן וועט איהר זעהן אייער שרעקליכען סוף.
פון וועלכען איהר ווילט יעצט ניט הערען
דאס וועלט-גערעכט וועט אייך בעשטימען דיא שטראף
און איהר וועט ניט קענען זיך וועהרען
איהר וועט, וויא א חלום אין דונקעלער נאכט.
פערשווינדען אין רוך און אין שאמען.
און ענדיגען וועט זיך דיא הערשאפט פון מאכט
געשטיצט אויף דער קראפט פון הארמאמען.



אויף איי'רע סאלאָנען זיך שפרייטען
וועט יענער געוואלטיגער פלאם, מיט א האַס.
אויף אייערע ווענט מיט דיא קווייטען,
אין בלומענטאָפּ וועט ער פערצערען דיא רויז,
וואָס בליהט אייער ברוסט צו פערציערען
און לאָזען אייך נאָקעט, און לאָזען אייך בלויז.
אין שאַנדע צום קבר מאַרשירען.

צושמאַלצען וועט ווערען דער גאַלדענער געין,
פאר וועלכען איהר קניעט און איהר פלאַמערט,
און איהר, אין זיין הייסע און בלוטיגע פעטס....
וועט ווערען צוקאַכט און געפטר'ט;
זאָגאר אויף דיא בערג וועט איהר טרעפּען דעם בראַנד
פערצעהרען דעם שפיץ פון דיא אייכען —
אומזיסט וועט איהר הויבען צום הימעל דיא האַנד.
איהר וועט איהם ניט קענען דערגרייכען!

דען העכער וועט ווערען אין יענעם מאַמענט
דער הימעל, גאַטט וועט זיך ערהויבען
און אַפּקעהרען פון דיא פערבלומטיגע הענט,
פערשמירטע פון מאַרדען און רויבען.
און איהר וועט דאן בלייבען א רויב צו דעם כעס,
וואָס איהר נאַר אליין האַט געשאַפען,
דורך אייער צולאָזענקייט און משוגעט —
אין אייערע עלענדע שקלאַפען..

א נבואה

זוי וויא איהר קענט דיא געפעהרליכע מויל
פון ווילדען וואולקאן ניט פערמאכען.
ווען פלוצלונג ער קאכט זיך פאנאנדער מיט גרויל
און ווארפט פון זיין גליהענדען ראכען
דיא יאהרענלאנג קלייענדע גלומ מיט א גוואלמ,
אזוי וועט איהר אויך ניט פערמאכען
דעם קראטער פון צארען. ביי דעם וואס איהר האלט
פערשקלאפט איצט, ווען ער וועט ערוואכען.

איז שמיל, דאכט זיך, רוהיג, פון אויפרעגונג ווייט
און גיט זיין געדולד אייך צושטייער,
דאך טיעף אין זיין בוזים פערפערטיגט דיא צייט
א גרויסען און שרעקליכען פייער ...
און וועה, ווען דער דאזיגער פייער ברעכט אויס!
א, וועה אייך פאר יענע מינומען,
ווען ענדליך עס וועלען מיט שרעקען ארויס
דיא יאהרענלאנג קלייענדע גלומען!

אויף אייערע טעמפלען. אויף אייער פאלאסט,

אין טרוים

אנץ אפּט אויף מיין געלעגער
אין מיטען פון דער נאכט,
ערשיינט פאר מיר דיא וואַרקשאפּ,
דאָס אלטע וועה ערוואַכט :

א צימער שוואַרץ און רויכטיג,
דיא לופט פערשטיקט און הייס,
איך שאַף מיט אלע כוחות, —
פון פנים רינט דער שווייס.

דיא רעדער טומלען, שרעקליך!
דער מייסטער קוקט מיט כעס, —
אין מח רוישט א רעיון
און טרייבט צו משוגעת.

איך קרעכץ און צעהל דיא שטונדען,
וואָס ציהען זיך וויא טעג
און קלער : ווען וועט דאָס ענדען ?
ווען קומט דאָס צו א ברעג ?

דאָך פּלוצלונג פייפט דאָס מיטאָג,
איך זיפץ א שווערען „אך“,
דאָס שרעקענס בילד פערשווינדעט,
איך וויין — און איך ערוואַך.

דארום ארט מיך יעצט ניט. ווען איך זעה איך שטארבען,
קימערט מיך ניט, ווען איך הער דעם הערכסט-זוינד ברומען.
ניט פיר מיר האָט איהר געבליהט אין ליעבען זומער
ניט צו מיר האָט איהר געשמייכעלט אין מיין קומער. —
סיי וויא סיי פערבלייבען פרעמד מיר אייר'ע פארבען. —
וועלקט! כ'האָב פיר איך קיין טרעהר. איהר שיינע בלומען



צו דיא בלומען אין הערבסט

בלומען, לעבענס שעהנסטע קינדער, ערדעס ציערונג, זונן געקושט, געוועכט פון עטהער און פון שטראהלען, ליעבעס איינציגע פערטרוימע קאמערעדען! — איהר, וואָס זייט אלס פריהלינגס געסט דאָ איינגעלאדען, — מיט צופריעדענע נאָר קומט איהר אין בעריהרונג, פרעמד פערבלייכט איהר דעם, וואָס ווערט אין נויט פערפאלען.

אייער גלאַנץ נאָר שמייכעלט צו דיא זאמע ברואים, וואָס דער מזל האָט בעעהרט מיט טויזענד גליקען: דעם, וואָס דער לאזורנער הימעל חנפ'עט, גלאַנצט איהם, קומט איהר חן'עוודיג נאָך, בלומען, און בעקראנצט איהם; פרעמדע בלייכט איהר דעם, וואָס כאַדט זיך אין ענוים דארטען, וואו דעם לעבענס שווערע לאסטען דריקען.

דאַרט, וואו לוקסוס, חוצפה און געמיינהייט הייבען דיא מיט עהרליכקייט-געפארבטע פליענעל דאַרט, בעזינגען אייך דעם שמייכלער'ס זיסע טענער, זאמע פרויען פאטשען בראווא, זאמע טענער; דארטען גלאנצט איהר אויף דער ברוסט פון פרעכע שיינהייט, פוצט איהר אויסגעלאסענחייטס געשליפנעם שפיגעל...

אן אנדער צייט געדיינק איך.
געדיינק איך און איך טראכט :
וויא האט א שטאם פון העלדען
דא פריי און העל געלאכט !

וויא האט דיא זונן געלויכטען,
דיא לערבע זים געטרעלט !
וויא האבען לוסט און פריידען
בעהערשט א שעהנע וועלט !

דאך איצטער זעה איך מילבען
זיך טומלען הין און הער, —
נאטור און מענש פערלאזען...
דאס לעבען וויסט און לעער....

וואס טהו איך. אלטער יתום.
אליין אויף דיעזען פלעק ?
איך האב דיא פריינד פערלארען,
טא נעהמט מיך אויך אוועק !.....

א שנייד'ט מיך אפ וואס גיכער !
ניט לאזט מיך לענגער שטיין
א טרוימענדע מצבה
אויף פרייהייט'ס גראב אליין....

דער גהעמט בױם

אין הארץ פון ניריארק'ס גהעמטא.
אין ענגשאפט און אין קאך,
דארט שמעהט א בױם אן אלטער
און זיפצעט וועה און אך.

ער קוקט זיך אום פערװאונדערט
און רעדט אליין צו זיך:
וויא עלענד און פערלאָזען,
וויא אונגליקליך בין איך!

נאר מוטנע גאסען זעה איך
און הער א מאַדנעם גװאלד, —
וואו זייט איהר אלטע פייגעל?
וואו ביסטו אלטער וואלד?

וואו זייט איהר ווינטלאַך פרישע?
א, קומט דערלאַנגט א שטיף?
וואו ביסטו ריינער הימעל,
פערקלערט און בלוי, און טיעף?

וואו זייט איהר שטארקע ריעזען?
וואָס יאָגט איהר ניט פארביי
אויף איי'רע פערד דיא פלינקע
מיט מונטר'ע פייפערײ?

בעשרייבט דערצו דיא נויט :
דער לוינ איז זעהער, זעהער קליין
און אפּטמאָהל פּעהלט עס ברויט.

„א. זעהט מאזאָליעס! קוקט זיך איין!
דיא דלאַניעס הארט וויא שטאָהל! —
בעשרייבט, בעשרייבט דיא גרויסע פיין,
דיא צרות אָהן א צאָהל!

„נאָר אַך, וויא זאָל מיין וואונש געשעהן ?
וואָס העלפט דען מיין געוויין ?
וויא קען א מענש וואָס פיהרט א פען,
דאָס פיהלען און פערשמעהן ?“

געענדיגט האָט דער בלייכער קנעכט
זיין ביטערען געשריי.
„א. ניין. מיין פריינד, דו אורטהיילסט שלעכט.“
האָב איך געזאָגט מיט וועה.

„מיין צייט ווערט אויך אומזיסט פּערווענדט,
בין אויך ניט קיין מאָנאָך, —
דו טראָגסט מאזאָליעס אויף דיא הענד,
איך טראָג זיי אויף דיא מאַרץ.“

א חבר

בלייכער מאן מאכט אויף דיא טיהר.
און ציטערט וויא א בלאטט.
מיט כבוד טרעט ער צו צו מיר
און זאגט : „הערר ליטעראט !

„איהר דארפט דאך שרייבען סיי וויא סיי
פאר אינט'רעסירען לייט, —
פערדאמט, איך בעט, דיא שקלאוועריי,
וואס הערשט אין אונזער צייט.

„איך ארכייט ביי א שלעכטען מאן,
וואס פאדערט זעהר פיעל.
ער האלט מיד טאג און נאכט אין שפאן
און בלוט איז וואס ער וויל.

„איך גיב איהם אפ מיין גאנצע צייט,
מיין יעדע שעה אין וואך
און נאר ער שילט, און נאר ער שרייט
און נאר ער פאדערט נאך.

„בעשרייכט ניט נאר דעם יאך אליין,

אלין איינם

ארבייט מיט'ן כח :
ארבייט מיט דיא הענד,
ארבייט מיט'ן מח :
ארבייט מיט טאלענט,
נעהען אדער זינגען,
שירים אדער שעהר, —
דארפסטו זיך פערדיענגען,
פאלט עם זעהר שווער.

זשורנאליזמוס

היינט געשריעבען, היינט געלעזען
און אויף מארגען איז עם אלט.
א, וויא שווער דיא ארבייט פאלט !
א, וויא ווערט מען פארט גענעזען
פון דער מיה' וואס האט קיין ברכה,
פון דער שענדליכער מלאכה ?
כאטש א יאהר בעפאר מיין שטארבען,
גאטט, ניט לאז דערביי מיך דארבען !

וועה, וואָס וועט פון דיכטער ווערען ?
וואָס וועט ווערען פון זיין גאבע ?
אויס, פּערדונגען דיא געפיהלען,
דיא געדאנקען און דער ווילען,
און איך קען מעהר פריי ניט שוועבען
אין דער וועלט פון ליכט און לעבען.

א, איך פיהל, איך ווער דערטרונקען
דא, אין דיעזער טיעפער בלאַמע !
א, איך פיהל, איך ווער פּערזונקען
און איך וויין אזש פאר חרטה.
וועה דעם שקלאוו אין סוועטערס העלע:
ביי דער פרעם, ביי דער מאשינע !
וועהער דעם, וואָס מוז זיין זעעלע
צופאסען צום עולם'ס מינע.
ניין, איך קען דא מעהר ניט זיטצען
און מיין גייסט אויף נישט פּערניצען !
ניין, איך קען ניט מעהר דערביי זיין, —
מיין נשמה, זיא מוז פריי זיין !

פערקויפט

יט געטרוימט און ניט געזונגען
שוין זייט לאנגע, לאנגע וואַכען.
אך, מיין הערץ ווערט מיר צושפרונגען!
אך, מיין הערץ ווערט מיר צוכראַכען!
פעק מיט שורות מוז איך שמירען
און פערשוואַרצען מיינע יאהרען
און איך קען ניט מעהר שטאַלצירען
מיט מיין קונסט, — איך בין פערלאַרען!
איינגעשפּאַנט אין פּראַסטען וואַגען
געהט דער כּרוב, וואָס פּלעגט מיך טראַגען
אין דיא הימלען, וואו עס בליהען
לעבענס שעהנע פּאַנטאזיען.

ווילדע קרייטער מוז איך זייען
און דיא בלומען מיינע שמאַכטען
און איך דארף מיט דאָס זיך פּרייען,
וואָס מיינ זעעלע מוז פּעראַכטען.
סענזאַציאָנען מוז איך קלעהרען,
צו געפעהלען זשוק און זשאַכע. —

א. מאכט מיר וויעדער אויף דיא שאפ!
איך וועל דארט פיעל פערטרעגן,
א. צאפ מיין בלוט, דו סוועטער, צאפ!
איך וועל א העלפט נאָר קלאַגען.

וועל שאפען ביטער, שאפען שווער,
יא, שאפען אַהן א טענה, —
פערדינגען קען איך נאָר דיא שעהר,
דיא פען מוז בלייבען מיינע!



פּעדער שקלאַפּעריי

דיא פען און דיא שעהר

איך האב געמיינט דיא שאפ איז שלעכט
און בעסער דיא רעדאקציע,
אצינד בין איך א פעדער-קנעכט, —
א, שרעקליכע רעאקציע!

דיא פען, וואס האט ביי מיר געדיענט,
מוז איך אליין יעצט דינען, —
איך וויין אויף יעדער טראָפּען מינע,
וואס איז פאראן דערינען.

א טאהל האב איך דיא וועלט בעקליידט,
בעמאנטעלט און בעיאַקעט; —
אצינד בין איך אליין בענייט
און לאז דעם עולם נאקעט ...

ווער קען זיך טאכען א בעגריעף
פון מיינע גרויסע ליידען? —
איך טראָג מיין וועה אין הערצען טיעף
און טאָר דערפון ניט ריידען.

מיין הערץ ווערט היים. צוגליהט.
איך לויף מיט שנעלע טריט
און האפ זיך צו דער קייט; —
א וועה, איך פאל צוריק!
א שלאנג. — אי לאנג אי דיק,
איז דארט ארום געדרעהט.

איך שריי, איך וועק, איך שטרעף.
דאך שרעקליך איז דער שלאף!
איך הער א כראפעריי,
„א, הייבט זיך, הייבט זיך שנעל!
און זאל עם ווערען העל, —
קומט מאכט דיא פרייהייט פריי!“

עם שווינגט! נאך איך אליין
צופלאן, — נאך וועק א שמיין!
עם ריהרט זיך ניט פון פלעק,
א רוף זיי יא צו ניט,
עם הייבט זיך ניט א טריט,
עם נעהמט קיין סוף, קיין עק.
דאך ווער קען זעהן דאס בילד
און זאל ניט ווערען ווילד; —
א סוף זאל זיין, א סוף!
איך ווארף זיך אין געפאהר!
דא שרייט עם: „ווילדער נאר!“
איך כאפ זיך אויף פון שלאף....

א טרוים

קען אלץ איז שטיל ארום,
וויא אויסגעשמאָרבען, שטום. —
קיין שאַרד, קיין פיפּס, קיין ריהר,
אין טיעפקייט פון דער נאכט,
וויא דורך א צויבערמאכט,
בעווייזט זיא זיך פאר מיר.

א בלאַנדע, שעהנע ווייב,
וויא שנעע איז ווייס איהר לייב,
נאַר בלאס דיא באקען, בלאס; —
דיא שולטער פעסט און קלאַר,
פערציערט מיט גאַלד'נע האַר,
נאַר נאס דיא אויגען, נאס.

זיא קוקט מיך אן און שווייגט,
הייבט אויף דיא הענד און צייגט:
עס הענגט א קייט אראָפּ; —
איך פיהל, איך ווייס איהר מיין,
און ענדליך מיט געוויין
פערלאנגט זיא: „שליס מיך אָפּ!“

וואס האבען וואלדארף'ס געסט בעדעקט
מיט בלומען און בריליאנטען.

און מיסים ברעדלי מארטין לאכט,
דיא „פירסטין פון נאווארא“ —
אוי וועה! אזוי פיעל גלאנץ און פראכט,
אין דיעזער נויטה'ס זאהארא!

א וועה! צו מיידען נאך דיא שטרעף
און זיין אזוי פיעל שולדיג, —
א, פאלק, ווען וואכסטו אויף פון שלאף?
ווען ווערסטו אונגעדולדיג?



זיי זיינען הערשער דא אין לאנד,
זיי זיינען מיליאנערען.

זיי הערשען ווילד, אין יעדער ארט,
מיט שטאלצער, פרעכער מינע,
זיי הערשען דא זיי הערשען דארט,
בעהערשען דיא מדינה.

ווען זיי פערווילט זיך . . . נאָר גענוג!
מען ווייס, מען ווייס, איך רעכען,
דאָס ביז אַ צייט נאָר דינט דער קרוג,
ער מוז זיך ענדליך ברעכען . .

* * *

דאָס איז דער ברעדלי-מארטין-באַל!
דאָ האָט דער גאַלדנער גולם
אַ פאַרפּאָדיו אין יאַמערטהאל,
א טאַנץ אויף דעם בית עולם.

דען זעהט דיא מאסע קראנק און בלאם!
פּערהונגערט און צופּראָרען!
דער שעהנסטער, בעסטער מענשענקלאַם
מוז שמעקן אין גאס און שנאָרען.

אַט האַלטען זיי יעצט אויסגעשמרעקט
דיא הענד, דיא איגנאַראַנטען,

און מעהר נאך, מעהר נאך א קאסטיום,
און מעהר א פאלשער חן'דעל.

דאך דאס איז אלעס שוין געווען,
ניטא אין דעם קיין נייעם —
דיא אלטע וועלט האט שוין געזעהן
פיעל גרעסערע הולטאיעס.

ס'איז ניט דער ערשטער מאסקענגלאנג
אויף דער היסטאריעס סצענע,
און ענדען וועט זיך דיעזער טאנג,
אזוי וויא דאמאלס יענע ...

* * *

דאס איז דער ברעדלי-מארטין כאל,
אכט הונדערט געסט צוזאמען!
דא ארפייט אללעס מיט דער גאל
דיא פרינצען נאכצואהמען.

דאך אונזרע חברה פאלט עם שווער,
דא העלפט עם אויך קיין מינג ניט, —
דער גרעסטער הולטאי-מיליאנער
איז לאנגע נאך קיין פרינג ניט ...

נאר עט, וואס ווייסען זיי פון שאנד,
ווער וועט עם זיי ערקלעהרען ?

דער ברעדלי מארטין באלל *

אָס איז דער ברעדלי־מאָרטין באל
פול פּרעכטיגקייט און צויבער!
דאָס טאַנצען ווילד אין וואַלדאַרף'ס זאַל
דעם פּאַלק'ס מיליאָנען־רויבער.

דאָרט פליסט דער וויין, דאָרט רוישט מוזיק,
דאָרט איז דער עולם היימער;
דאָרט געהט דיא צייט, דיא וועלט צוריק,
אַנשטאַט צו שפּאַנען ווייטער.

דאָרט קאַסט אַ הונדערטער אַ בלום,
און טויזענדער אַ שטיינדעל

(* דיעזעס געדיכט איז געשאפּען געוואָרען אין דער צייט פון
דעם גרויסען קרויזס אין אמעריקא, ווען מענשען זיינען געשטאָר-
בען אין דיא נאסען פון הונגער. מרס. ברעדלי מארטין האָט דאן
געמאַכט אַ גלענצענדען מאסקענבאַל.)

דו רופסט אום הילף און בלייבסט בעטראגען,
דו זעהסט דיא ענדע פון דיין יאגען.
וואס האסטו דא ערווארבען ?
וואו איז דיין גליק ? א, אר'מער יעגער!
עס קומען קאלטע מיטהיטרענער,
א בעטלער איז געשטארבען !

א ביסעל מעהר, א ביסעל קנאפער,
עס געהט ארום אן אלטער האפער
א מורא'דיגער האסער,
און כאפט צו אלעס, אלעס, אלעס,
און ווארפט עס אין דיא שטומע כוואלעס,
פון דעם פערגעסטנהייטס וואסער.



צו דיא וועלט פערשלינגער

ביסעל מעהר, א ביסעל קנאפער,
וואס האבעוועסטו שאמענ-כאפער?

וואס ניצט דאס ווילדע יאגען,
ווען דאס פערבלייכט דעם קבר'ס קרבן
און אלעס וואס דוא האסט ערווארבען,
וועט מעהר קיין טאג בעטאגען!

דער שווארצער קאסע-מאן וועט קומען
און וועט דיר דיינע שעהנסטע בלומען
פון לעבענספעלד פערשניידען;
דו מעגסט וויא פעסט זיך געגען שמעלען,
דער טוידט מוז הערען צייט'ס בעפעהלען
און קיינ'ס און קיינעם מיידען.

ס'פערלאזען ענדליך דיך, געבראכען,
דיין מוטה, דיין קראפט און דיין נצחון,
א, שרעקליכע מרידה!

א קאלטער שוים בעגיסט דיא ליפען—
דאס קומט דיא גסיסה אפצוקניפען
דעם לעבענס לעצטע חידה.

„א, ניט נאָר דיא בלומען אליין זיינען מיינע, —
דיא ברעטער זאגאר פון זיין אָרון.

„און ניט נאָר דיא ברעטער אליין פון זיין אָרון.
תכריכים, אויך איהר זייט ניט זיינע!
דאָס האָט ער דורך מיר, דורך מיין אַרעמע פראצע, —
יא, אלעס און אלעס איז מיינע!“

נאָכדעם איז דער טוידטער ארויף אין דער לופטען
מיט קולות. „דאָס וועט אייך נאָך קאָסטען!“
און האָט זיינע פינגער אין פויסטען פערבראָכען,
און האָט אויף דער וועלט זיך פערמאָסטען.

פאר שרעקעניס האָב איך ערוואַכט פון מיין חלום,
דאָך קלינגט מיר אין אויער דיא טענה:
„א, ניט נאָר דיא בלומען אליין זיינען גנבה,
נאָר אלעס און אלעס איז מיינע!“



דערפון פלעגען קוועלען ביי איהם זיינע גליעדער,
אט דאס האָט איהם פעטקייט געשאפען.

„און יעצט איז פון ארבייטער'ס ארעמע כחות,
וואָס ער האָט פערפרעסען פערנומען,
דער דאָזיגער גערטעלע אויבען געוואָרען, —
דאָס זיינען דעם ארבייטערס בלומען!

„אָן דאָרט צו דעם נאָקעמען בערגעל בעלאנגט עס!
דאָס זיינען דעם ארבייטערס קוויימען!
דאָס וואַקסט פון זיין מאַרד, פון זיין בלוט, זיינע טרעהרען,
וואָס ער האָט געאַפּפערט דעם צוויימען.“

עס בלאָזט זיך אַ ווינטעלע שטיל דורך דיא קברים,
עס טענה'ט דער טויטענגאַרטען :
„דיא בלומען, דיא בלומען, זיי זיינען גע'גנב'עט,
אָן דאָרטען בעלאנגען זיי, דאָרטען!“

און העפטיגער טראַגט זיך דער ווינד דורך דיא גריבער,
אזוי וויא צו וועקען דיא טויטע. —
עס הערען זיך ווערטער, גאַר שרעקליכע ווערטער :
„דעם שומה, דער אַרעמער שומה!“

און גלייך האָט דעם ארבייטער'ס גרוב זיך געשפּאַלטען,
דער מת האָט געדונערט מיט צאַרען :

עם טראַגט זיך א ווינטעל און לאשטשעט דיא גריבער,
עס וויעגען זיך אויבען דיא בלעטלאך:
„א הייליגע רוהע אויף אייך אין דיא קברים,
א הייליגע רוה אין דיא בעטלאך“.

איך שטעה און עם גרוילט מיך ! עם רעדט דער בעל חלום:
„אין דרום זייט זעה און אין צפון !
בעטראכט פון דיא זייטען צוויי שטילע געלעגערס, —
פערשטייסטו זיי ? זאג עם מיר אָפען !“

איך זעה, וויא פערשיעדען עם זיינען דיא קברים !
וויא קען דאָ פערשיעדענהייט קומען ?
פארוואָס איז אָט דער בערגעל נעכאך א הוילער,
וויא קומען אויף יענעם דיא בלומען ?

„פערשמעהסטו, זאָג, מענש, פארוואָס דאָ וואקסען בלומען,
און דאָרט זעהסטו זאמד נאָר און שטיינער ?“
האָט מיך דער בעל חלום געפרעגט און געשוואָרען,
אז ער ווייס דעם סוד און מעהר קיינער.

„אָט דאָ אונטער דיעזען בעוואקסענעם בערגעל, —
דער מענש האָט בעלאנגט צו דיא שינדער,
פּלעגט מאטערען שוואכע און פייניגען ביטער
דיא אַרעמע ארבייטער-קינדער.“

„ער האָט א מאָל ארבייטער בלום נאָר געזויגען,
געפרעסען דיא עלענדע שקלאווען ; —

אויפ'ן מויטען-גארטען

(א טרוים.)

דיא נאכט איז א שטילע עם לייכט דיא לבנה,
עם פינקלען דיא שטערען אין הימעל ; —
מיך טראגט דער בעל-חלום דורך מויט און דורך לעבען,
און הערט, וואס מיר חלום'ט אין דרימעל!

אן אלטער בית עולם, צוואַרפענע קברים,
בעגראָבענע גליקען און צרות ;
דאָ ליעגען דיא גומע, דאָ ליעגען דיא שלעכטע,
דאָ רוהען דיא קנעכט וויא דיא שררות.

אַט וואו ניט וואו חלום'ט א ווערבע א שטילע,
א ווינטעלע וויעגט איהרע צווייגען ; —
איך שמעה דאָרט געבראָכען און הער ניט קיין ווערטער, —
דיא מויטע, דיא מויטע, זיי שווייגען.

איך שמעה און בעטראכט ארום מיר דיא מצבות,
דיא הונדערטע בערגלאך דיא שטומע;
איך זעה דאָרטען קברים, און קענטיג אויך קברים
פון אַרימע, רייכע, און פרומע.

וויא שרעקליך! וויא מסוכן!
 ווען גאט איז בלינד,
 וואס זאל דער מענש נאך קוקען?
 שלינג, שטרעם, מיך איין, —
 א פלוך דעם זיין!

ער שפרינגט אריין אין וואסער און ווערט פערשוואונדען. פון
 פאבריק ציהען זיך ארויס א מאססע ארבייטער, וועלכע געהן לאנג
 זאם פארביי דעם אָרט פון דער טראגעדיע און ריידען צוזאמען און לאַ
 כען. די מיידלאך מיט די באַים געהן שטיפענדיג פארביי. עס יאגען זיך
 האסטיג דורך צוויי אויטאָמאָבילס; עס הערט זיך פון ווייטען
 דער געזאנג פון שכורים און דער פאַרהאנג לאָזט זיך לאנגזאם ארוי-
 טער.



נור ריידען איז איהר שווער ..
 זיי שמיל, זיי שמיל, ניט טהו דאָס, ניין!
 עס איז צו גרויס דער צער.
 דיא קינדער הערען דיין געוויין
 און שרעקען זיך דערפאר ...

ער געהט צו נאָהענט צום ריווער און הערט זיך איין וויא דאָס
 וואסער רוישט. ער נעהמט דיא טוידטע בלעטער פון דער ערד און
 ווארפט זיי אין דיא וועלען, ער רערט מיט נערוועזע אויפרעגונג און
 ציטערט מיט אללע גליעדער.

איך הער א וואַרט,
 איך הער א סך ווערטער,
 עס רופט מיך דארט,
 אין דיא דונקלע ערטער,
 ברום, שטורם, ברום,
 איך קום. איך קום.

איך זעה נאָר האם
 און טייוועלשעם בעגעהרען,
 דיא ערד איז נאם
 פון מענשענס הייסע טרעהרען,
 וועה, שטורם, וועה,
 איך געה, איך געה.

א פרוי א קינד

דער ווינד לָאָזט זיך הערען, עס דונערט און בליצט, פון דער
פאבריק טראָגט זיך א פייפערדי אלס צייכען אז דער טאָג ארבייט
איז געענדיגט און עס פאנגט אָן צו ווערען דונקעלער. מאוריץ קעהרט
זיך אום צום פאבריק און הערט זיך איין, דאן זעצט ער פאָרט מיט
אויפּרעגונג.

דאָס איז דיא פינסטערע פאבריק,
דאָרטען ליגעט מיין האנד!.....
עס פייפט, א, שרעקליכע מוזיק!
גרויסע, גרויסע שאנד!
א, אלע רעדער זיינען רוימ,
און עס רייסט דאָס לייב....
עס זינקט דיא זונן, דער טאָג איז טוידט,
איך נאָר איינער בלייב...
איך זעה דיא טרעהרען, זעה דאָס בלוט,
זיי מישען זיך מיט דיעזער פלוט....
א, הוזשעט, כוואליעס, ניט גערוהמ!

עס הערט זיך וויא דער ווינד, מיועט און רוישט צווישען דיא
דארע צווייגען, וואָס טריפען וואסער, דער רעגען ווערט שטארקער,
דונקעלע שאטענס וועבען ארום דיא ערד, עס ווערט פינסטער, פון
דער ווייטען הערט זיך א געזאנג און א קלינגערדי פון קירכען גלאָ-
קען. מאוריץ הערט זיך איין און רעדט האלב אונזיכער.

מיין פרוי, זיא זיפצט און קרעכצעט שטילל,
זיא רעדט שוין גאָר ניט מעהר.
יא, וויינען וויינט זיא זעהר פיעל,

איך פערלאז אייך יעצט.
עס איז בעשטימט. מיך צווינגט דיא נויטה
האָב ניט מעהר געקענט —
מיך טרייבט דיא קינדערס שטימע: „ברויט“!
און דעם לענדלאָרדס: „רענט“.
וואוהין איך געה? איך ווייס ניט וואו!
דיא היים האָט מעהר פאר מיר קיין רוה—
נ, שטארקער, ווינדען, פייפט מיר צו!

מיין פרוי און קינדער, אַך וויא שעהן!
דאָך, געליעכטע, הערט!
איך וויל אייך קושען, שרייט עס: „ניין“!
דאָס איז דיר פערשמערט“!
דאָס אינגסטע וויינט, דאָס עלטסטע רעדט.....
א, דוא בעזע שעה!
איהר וועט היינט געהן אליין צו בעט
איך בין מעהר ניטאָ.
עס רייסט מיך ווילד אוועק פון אייך,
מיין באָס איז שלעכט, מיין לענדלאָרד רייך,
דער דונער ראָלט, עס רוישט דער טייך.

דער טרונקען

א טראגעדיע.

דער העלד פון דער טראגעדיע איז מאוריץ, אן ארבייטער.

דיא ביהנע שטעלט פאָר א געגענד הינטער ניו יאָרק נעכען א וואסער. עס איז א מיאוס'ער, נאסער און קאלטער הערבסט־וועטער. עס וואָיעט דער ווינד און פון דיא בוימער ארום פאלען הויפענסווייז אייף דער ערד דיא דורכגעגענטע טוידטע בלעטער. אין הינטער גרונד זעהט זיך א פאבריק מיט אהויכען קוימען פון וועלכען עס געהט א שווארצער רויך. מאָרייז א קראנקער, בלאסער אָרימאן מיט איין האנד, אויף דעם ארט פון דער אנדער האנד הענגט א לעדיגער ארבעל, וועלכער ווארפט זיך אום ווען מאוריץ בעוועגט זיך. ער קומט זיך אום, פונקט וויא ער וואָלט פאר אימיצען מורא געהאט און דאן פאנגט ער אָן צו טענה'ן.

מאוריץ.

דער רעגען פאטשט, עס קרעכצט דער ווינד!

איך בין דורכגענעצט, —

א, זייט געזונד מיר, ווייב און קינד

איך סטרייק

א סוף זאל דאס נעהמען מיט נאדעל און שעהר!
איך בין מעהר קיין שניידער; איך ארבייט ניט מעהר!
איך טהו מעהר קיין שניט ניט; איך טהו מעהר קיין שטאך, —
געענדיגט אן עסק און כאפט עס א בראך!

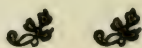
איך ארבייט, און ארבייט אליין, זייט איך געדענק,
און וואס האב איך אפגעשפארט פרעגט מיך? א קרענק.
וויא לאנג איז דער שיעור צו פערבלייבען א פערד?
איך ארבייט ניט לענגער און געהט עס אין דר'ערד!

מען זאגט עס איז דא אצינד ארבייט לרוב, —
וואס העלפט דאס? איך בלייב אליין דער זעלבער בעל חוב.
איך ארבייט און ארבייט און ווייסט איהר צו וואס?
צו שפייזען א סוועטער, א לומפיגען באס.

א זייט איך בין שניידער האב איך שוין צונייט
א ים מיט מלבושים, א וועלט שוין בעקליידט —
דאך וואס קומט ארויס צו איך נעה צו איך סטאפ,
א שרפה מעג קומען אליין איינס אויף דער שאפ.

איך קען דיא סטעפ, איך קען דעם וואלד,
איך בין אין יאכט געבארען,
איך טהו א ברום, עם ווערט א גוואלד, —
און איהר דערקענט מיין צארן.

ניט קוקט זיך איין וואס איך פערשווייג,
ניט האלט מיך פאר א שומה. —
עס קומט דער טאג, איך ברעך דיא שטייג
און איהר בלייבט ליעגען טויטע



דער לייב

אָס רוקט איהר אלץ דיא פלייש אין זיך
און שמייסט צו מיר דיא ביינער ?
וואָס מיינט איהר, וואָס ? א הונד בין איך,
א הונד מיט קהל'שע צייהנער ?

א הונד וואָס לויפט ארום אין גאס
און נעכטיגט אויף דיא בריקלאך,
און ווען איהם פאלט א ביינ צום שפאס
איז ער שוין איבער גליקליך ?

א הונד וואָס כאפט א בים אין קיך,
ערנידעריגט און שפל,
און לעקט דערפאר דעם ווירטה דיא שיך,
דער ווירטהין דיא פאנטאָפעל ?

א, ציטערס ! דען איך בין דער לייב, —
ניט שפיעלמ מיט מיר אין שפיצלאך,
דען קוים דערלאנג איך מיך א הייב,
צופלייש איך אייך אויף פיצלאך !

וואָס דאַרף אַ מענש, וואָס ליעגט אין גרוב?
 וואָס וויל אַ שקלאַוו, וואָס האָט קיין טאַג,
 אַ שעהנע קלייד, אַ פיינע שטוב,
 אַ גרויסען לוינ? צו וועלכען קלאַג?
 אַ, פייערט אַפ, ניט שפאַרט קיין בלוי!
 אַ מיינער'ס בלוט מעג רינען פריי,
 אַ, פייערט אַפ, ניט שפאַרט קיין שראַט —
 איהם הערט קיין מענש, איהם העלפט קיין גאַטט.



שיסמ דיא בעסמיע

ל אדמ אן דיא ביקסען, שפארט קיין בליי
און שיסמ דעם מיינער אין זיין נויט,
ער שטארבט דאך זעלטען סיי וויא סיי
מיט א נאטירליך, מענשליך טויט.
וואס האט א מיינער פאר א ווערטה?
ניט איצט איז שפעטער, מאכט א סוף!
ער ליעגט דאך סיי וויא סיי אין דר'ערד,
איהר שיסמ א מת, אייך קומט קיין שטראף.

וואס ארט א מיינער דען דיא נאכט?
וואו טרייסט איהם ליכט? וואו קוויקט איהם שיין?
א מענש וואס ליעגט אין שווארצען שאכט
און הערט וויא בערג נאר פאלען איין.
א מיינער שרעקט דער טויט ניט — ניין!
לאדמ אן דיא ביקסען, פייערט אפ!
זיין ארט איז אונטען, זאל ער געהן
און ניט פערדרעהען דא א קאפ.

דיא סטרייקענדע מיינער קלאגען :
„וויא לאנג וועלען מיר צרות האבען ?“
זיי הערען א שטימע זאגען :
„ביז איהר וועט פערשמעהן וויא צו גראבען“...

אזוי נאכאנאנד אלץ געהען
דיא פראגען און ענטפערס, און קומען, —
איך הער זיך דאס איין מיט וועהען
און פרעג : ווען וועלען זיי פערשטומען ?“



פרצווייפעלמע קולות

און כל זמן געלד וועט קלינגען,
וועט מען דאס לידעל זינגען.

דיא סטרייקענדע וועכער ציטרען :
„ווען וועלען מיר אנהויבען לעבען?“
זיי הערען א קול א ביטרען :
„ווען איהר וועט פערשמעהן ווי צו וועבען“...

דיא סטרייקענדע פארבער פרעגען :
„וויא לאנג וועלען מיר פערדארבען?“
זיי ענטפערט א קול אנטקעגען :
„ביז איהר וועט פערשמעהן וויא צו פארבען“

דיא סטרייקענדע שניידער שמרייטען :
„וויא לאנג וועלען מיר מוזען ליידען ?“
זיי ענטפערט א קול פון ווייטען :
„ביז איהר וועט פערשמעהן וויא צו שניידען“

איך ווייס, איך ווייס, דאס וועט ניט זיין,
דו לאכסט עם נאָר, דו שפיעלסט נאָר,
א, לאַז דיא עופה'לאַך ביי מיר
און מרייב אונז, וואו דו ווילסט נאָר!"

דער ריכטער ענטפערט מעהר קיין וואָרט,
ער ענדיגט דיא פאפירען: —
איהם ארט דיא מומער'ס ווערטער ניט,
איהם קען איהר וועה ניט ריהרען.
דער משפט, ער איז אויסגערעדט, —
און קען ער זיין נאָך ווילדער ?
א, דאָפעלט פלוך אויף דער סיסטעם,
וואָס שאפט אזעלכע בילדער !



א. גיעב, אנשמאָט צו פלוכען דײך,
געלעגענהייט צו בענשען!

דער ריכטער מעסט דעם קראנקען אָפּ
מיט זיינע ביסטרע בליקען :
„א. ניין, איך וועל אייך אלע זעקס
פון דאנען מעהר ניט שיקען.
איהר ביידע נאָר וועט מוזען געהן,
דיא קינדער וועלען בלייבען ;
איך וועל פיר זיי אין וויזענהויז
א פרייען פלאטין פערשרייבען“.

דער פאָטער ווערט פאר שרעק פערשטומט
דיא מוטער פאנגט אָן שרייען :
„א. ניין, דאָס וועט אין הימעל גאָטט
אייך קיינמאָהל ניט פערציייהען.
און נעהמט איהר מיינע קינדער צו,
טאָ נעהמט פאראיינס מיין לעבען ; —
א. ניין, איך וועל דיא קינדער אייך
אויף קיינעם פאל ניט געבען.“

איך האָב מיט בלוט געזויגען זיי,
ערצויגען ביז אצינדער, —
איך וועל אויך ווייטער בעטלען געהן
און שפייזען מיינע קינדער.

עס טרייבט זיי דיא גערעכטיגקייט
אלס בעטלער, וואגאבונדען,
פון דארף צו דארף, פון שטאָדט צו שטאָדט,
כמעט א יאָהר א רונדען.
זיי קענען יעדע תפיסה שוין,
זיי ווייסען שוין דיא נאָרעס; —
דאָך שטארבען אַבער שטארבט זיך ניט,
עס לעבט זיך נאָך אויף צרות.

דער מוטער'ס צונג איז וויא געלעהמט,
דער פאָטער פרעגט צוטראָגען:
„וואו דיינקסטו, ריכטער, ווייטער אונז
מיט עופה'לאך צו יאָגען ?
א, לאַז אונז דאָ, דיא שטאָדט איז גרויס, —
מיר וועלען אפשר קריעגען
א מאַהלציט ערגעץ וואו געשענקט,
אן אַרט אוואו צו ליעגען.

„און אויב איך ווער א מאַל געזונד
(ביי גאָטט קען אלעס ווערען).
וועל איך מיין ווייב און קינדער נאָך
מיט צערטליכקייט ערנעהרען.
א, לאַז אונז, ריכטער, לאַז אונז דאָ,
פערבלייבען צווישען מענשען !

דיא אַרימע געזינד

עס שמועהט אן אַרעמע געזינד
אין קאורט הויז פאר דעם ריכטער,
פערמאטערטע פון לעבען מיעד,
מיט מאַגערע געזיכטער.
דער פאַטער איז א קראנקער מאן,
דיא מוטער — שוואך, געבראַכען:
דיא עופה'לעך דיא בידנע פיער, —
נאַר דארע הויט און קנאַכען.

אַ, זייער זינד איז זעהר גרויס,
איז גוואלטיג, צום ערשטוינען!
זיי האַבען מעהר קיין היים פיר זיך,
קיין דירה, וואו צו וואוינען.
זיי קוקען אויף דעם ריכטער יעצט, —
זיי קענען דיא גרימאסען, —
זיי ווייסען שוין דעם ווילדען פסק
פיר וואנדלען אין דיא גאסען.

דיא סוועט שאפ

אַרנער וועה און עלענד שטעהט אן אלטע הייזעל:
אונטען איז א שענקעל, אויבען איז א קלייזעל.
אונטען קומען לומפען אויפטהאן נאָר נבלות,
אויבען קומען אידען, קלאַגען אויפ'ן גלות.

אַבער העכער, העכער: אויפ'ן דריטען גאַרען,
איז פאראן א צימער, — וועה צו זיינע יאָהרען!
זעלטען ווען געוואשען, זעלטען ווען גערייניגט, —
טוכלעקייט און בלאַטע זיינען דאָרט פּעראייניגט.

אַט אין דיעזען מקום ארבייטען זיך פלייסג
און צופריעדען, דאכט זיך, ביי אן ערך דרייסיג
אַפגעצעהרטע מענער, אַפגעצעהרטע ווייבער,
מיט צודריקטע גייסטער און פּערוועלקטע לייבער.

דאָרטען געהט ארום זיך מאַטקע פאָר אַ בייזער,
שפילענדיג דיא ראַלע פון אַ גאַנצען קייזער,
דען ער איז דער מייסטער און דיא שאַפ איז זיינע,
און מען מוז איהם פאַלגען, פאַלגען אַהן אַ טענה.

נעהמט אין אַרעם זיין געליעבטע
דער פערקיהלמער חתן.

גלייך טרעט צו דער אלטער מאמע,
דורכגעברענט מיט וואונדען,
וויינט און בענשט דיא קינדער זיינע,
זיפצט און ווערט פערשוואונדען.

דא פערשטומען דיא כלי זמרים
און דיא גלאַקען אלע, —
אלעס שווינד'ט און שווייגט ; עם בלייבען
נאָר דיא חתן-כלה.

און זיי בלייבען און זיי טאנצען
רוהיג, קיינער שמערט ניט,
ביז עם גיט א וואונק פון ערגעץ,
און דער חתן ווערט ניט.

דא שפרינגט אויף דעם טויטענס כלה :
„א, דיא מענשענשעכטער !“
און פערשווינדעט אין דיא בערגער
מיט א ווילד געלעכטער.

אונטען ליגעט דער גוטער אלטער
און זיין מאַכטער'ס חתן.

און זיין פרומע, שעהנע מאַכטער,
אך, וואָס קען זיין ערגער ?
וואנדעלט מיט א גייסט א קראנקען
אויף דיא שמוכע בערגער.

איינזאם לעבט זיא צווישען שטיינער,
אַהן א טרייסט, אַהן האַפּען ;
שפעט ביי נאכט נאָר אויף דער מינע
ווערט זיא שמיל אנשלאַפּען.

דאָך וויא גיך זיא שלאַפּט נאָר איין דאָרט
שפיעלען דיא כלי זמרים,
און איהר טאטע און איהר חתן
עפענען דיא קברים.

און מיט זיי דיא בערג לייט אלע,
אלע מיט געזאנגען —
און ניט ווייט דאָרט פון דעם קלויסטער
הערט מען דומפּפּע קלאנגען.

שמום אנשוויגען, וויא דער קבר,
שווארץ און בלוט בעגאַסען,

דיא כלה פון דיא בערג

וויף דיא אללעגיינע-בערגער (*
זעהט זיך א רואינע; —
דארטען ליגט אן אייגעפאל'נע,
אלטע קוילענמינע.

און ניט ווייט פון דיעזער חורבה,
איינזאם און פערלאזען,
שטעהט א שטיבעלע א קליינע
צווישען ווילדע גראזען.

דארטען פלעגט דער אלטער בערגמאן
רוה ביי נאכט געפינען;
דארטען פלעגען זיפצען קלינגען,
שטילע טרעהרען רינען.

— דאך דיא וויסטע קוילענמינע
דארט איז בלוט געפלאסען:

(* דיא אללעגיינע בערג געפינען זיך אין פענסילווייניע און
ווירדזשיניא סטייטס און זיינען זעהר רייך אין קוילען מינעס.

אצינד זאגסטו ווילסטו מיך מעהר ניט בעגעגענען,
 איך האב ניט דאגעגען, איך קום זיך געזעגענען.
 איך ווייס אז דו גיעפסט זיך אן אנדערער איבער,
 נו, ווינש איך דיר מזל טוב... מזל, מיין ליעבער!
 דו ביסט קיין בעל חייב, דיין שם איז גענעזען,
 דיא שולד, זיא איז מיינע, יא, מיינע געוועזען:
 איך האב ניט געגלויבט, אז דו וועסט מיך בערויבען,
 איך האב ניט געוואוסט נאך דעם אונגליק פון גלויבען,
 איך האב נאך דיא מענשען גענוי ניט בעגריפען
 און האב ניט געוואוסט, אז דיא צונג איז געשליפען.
 ניין, דו ביסט ניט שולדיג, איך קום דיר פערצייהען
 איך וויל דיך פערלאזען, איך וויל דיך בעפרייען, —
 וויא קום איך, אן אויסוואורף, אין עלענד געשלאסען,
 פערלאנגען מיין מייסטער'ס א זעהן פאר א חתן ?



א, זאל מיך דער פייער פון עלענד פערברענען,
 פלעג איך צו דיר זאגען, דו דארפסט מיך ניט קענען.
 פערגעס אן מיין שעהנהייט, איך דארף ניט קיין גבירות,
 א, לאז מיך אין ארמוטה, איך זוך קיין עשירות. —
 געדיינקסטו דיא נאכט, ווען מיר זיינען געגאנגען ?
 דער מאַנד איז וויא זילבער אין הימעל געהאנגען,
 פון גאַלדענע שטערען בעקראנצט אין דער סביבה,
 וואָס האַבען געשמייכעלט וויא קינדער נאַאיווע, —
 געדיינקסט יענע נאכט ? א, דו דארפסט איהר געדיינקען !
 איך שיינק עס דיר, גאַטט זאל אין הימעל דיר שיינקען !

איך האָב זיך ביי דיר מיט רחמנות געבעטען :
 „א, רייס מיך ניט אויס, וועסט מיך שפעטער צוטערטען...
 א, לאז מיך ! איך וועל מיר צווישען דיא מאשינען
 אן עהרליכען מאן, א געליעכטען געפינען.
 א שאפ־מידעל בין איך, וואָס האָב איך צו קלייבען ?
 בין אַרעם געבאַרען, וועל אַרעם פערבלייבען.“
 דאָך דו האַסט מיט זיסע און קונציגע ווערטער
 געשוואַרען, אז דו נאָר מוזט זיין מיין בעשערטער.
 צו שעהן בין איך, האַסטו געזאגט, צו פערוויאָנען
 פיר מיר איז א בעסערעס לעבען פאַראַנען.
 געדיינקסטו דיא נאכט ? זיא איז לאנג שוין פערגאנגען.
 דער ווינטעל האָט קוים וואָס געשאַקעלט דיא זאנגען,
 ארום דיא נאטור האָט געקוקט און געשוויגען.
 א, ווער האָט גערעכענט דו זאַלסט מיך בעטריגען ?

דיא פערפיהרמע

עדינקסטו, וויא דו האסט מיר ליעבע געשווארען?
געגרינט האט דער אפעלבוים צווישען דיא קארען.
דער פייגעל האט רוהיג געבליקט פון דיא צווייגען —
און אלעס ארום איז געלעגען אין שווייגען ...
א, ווער האט עס דאמאלס געוואוסט דיין כונה?
געשטומט האבען הימעל און ערד און לבנה,
ווען דו האסט געשווארען פאר מיר מיט א פייער,
אז אייביג פערבלייבסטו מיין איינציג געטרייער.
דו האסט מיך בע'כשוף'ט, דו האסט מיך בעטרונקען,
איך בין וויא בעטויבט אין דיין ארעם געזונקען ...
א, דאן איז דיין אונריינער וואונש דיר געלונגען,
דו האסט אין מיין הייליגטהום פרעך איינגעדורנגען,
מיין עהרע גערויבט און מיין לעבען צוריסען,
מיך ביטער בעליידיגט און ענדליך פערשמיסען.
בין ארעם און עלענד, וואס דארפסטו זיך שמערען?
פלעג איך ביי דיר שמענדיג זיך בעמען מיט מרעהרען.
און דו ביסט דאך רייך און געבילדעט, און איידעל ...
געה, זוך דיר א שעהנערע, רייכערע מיידעל!

„דוא זאָלסט געזונד זיין וויעדער,
געזונד אויף לאנגע יאָהר, —
איך האָב פיער דאָלאַר, פאַטער,
פיר איין וואַך אַרבייט נאָר!

„מיין באַס איז גוט און עדעל,
ער האָט געזאָגט, דער גביר:
דוא ביסט א שעהנע מיידעל,
וועסט ניצליך זיין פיר מיר...“

און שא, עם שווייגט דיא קליינע,
איהר קינדיש בליק ווערט שטאַר,
א טיעפער קרעכץ פערקינדיגט
יסורים און געפאהר.

דאָס ציטערט אויס דער גוסס,
זיין לעטצטעם וואָרט אַצינד
און אויף דיא ליפען שטאַרבט עם:
„מיין קינד . . . מיין איינציג קינד!“ . . .



א מחנה שווארצע פויגעל,
א טויטע שוואלכ, א בלום.
א וואלד מיט האלבע בוימער
און וועגען לאנג און קרום:

זיין שווערען שיקזאל זעהט ער,
זיין יעדע האַפנונג טויט.
זיין אויסגעדומפּטעס לעבען
אין טרויער און אין נויט.

דאָך פּלוצלונג שפּרינגט דיא טיהר אויף,
עס קומט א טרייסט אריין:
„א, פאַטער, פאַטער, פאַטער,
א, ליעבער פאַטער מיין!

„מאך אויף דיא אויגען דיינע,
און זעה, און הער מיין קול! —
איך ברענג דיר טויוענד ברכות,
און קושען אַהן א צאַהל.

„מיר זיינען מעהר ניט אַרעם,
האַב ליכט און ברויט געבראכט, —
איך לויף דעם דאָקטאָר רופען,
און וואך דיא גאנצע נאכט.

זיא האַט דיא שוהל פּערלאַזען,
דאָס לעבענס העכסטע גליק —
דער טאמע ליעגט א גוסס
און זיא איז אין פּאבריק.

זיא מוז, זיא מוז פּערדיענען,
דאָס איז דער לעצטער פּלאַן; —
זיא מוז דיא הויז פּערזאָרגען,
דעם אַרמען, קראַנקען מאַן.

דאָס איז איהר ערשמע פּראַכע,
דאָס איז איהר ערשמע וואָך,
איהר ערשמער טריט אין קנעכטשאפט,
איהר ערשמער גאנג אין יאָך.

און עלענד ליעגט דער שלאַפּער,
מיט טיעפע נאכט ארום, —
אַט פּרייכט ער דורך דיא שטומקייט,
אַט ווערט ער וויעדער שטום.

פּערשיעד'נע בילדער זעהט ער:
אַ פייער און אַ שטראַם,
אַ גראַבען פּול מיט ביינער,
אַ הימעל און אַ תּהום.

דיא ערשמע וויירזשעם

צימער קאלט און פינסמער,
און שטילל, עם דאכט זיך פוסט,
נאָר דורך דיא טיעפע שטילקייט
ברעכט דורך א שווערער הוסט.

דאָרט ליעגט א מאן א קראנקער,
פערלאָזען און פערשוואכט,
פון מענשען ניט בעקימערט,
פון הימעל ניט בעטראכט.

זיין פרוי, איהר האָט דיא שווינדזוכט
אין גרוב שוין לאנג פערשלעפט,
און פון דיא קינדער אללע,
דאָס אינגסטע קינד נאָר לעכט.

דאָס איינע איז געבליעבען
און האָט ניט וואו צו זיין, —
דעם טאָטעם לעמצמע גדולה,
דעם טאָטענס לעמצמע פּיין.

א צאצקעלע, נעפאך דאס קינד איז געקוועלט,
דאך ניין, ניט פיר אונז האט זיא צאצקעס דיא וועלט.

נון, האב איך מיט ערגערנים זיך און מיט כעס
פערשווארען מיין קינד ניט צו נעהמען אין גאס.
ער בעט זיך און שרייט: „מיט דעם טאמעניו געהן“,
עס ריהרט מיך, דאך ענטפער איך טרויעריג: „ניין!“
איך ענטפער איהם „ניין!“ און איך פיהל איך פערגעה,
אן עפה'לע נעכאך. געערגערט — וויא וועה!
וויא ביטער און וועה איז עס מיר און וויא ווינד
צו זעהן און צו פיהלען דעם צער פון מיין קינד!
און דאך מיט א קול האלב דערשטיקט פון געוויין
איהם ענטפערען: „שא!“ און איהם ענטפערען „ניין!“



מיט מיין קינד

דאָס וועטער איז ליעבליך, איך געה מיר אין גאס.
מיט מיר געהט מיין אינגעלע קריינקלאך און בלאס.
ביים וועג אויף א קאַרנער, דערזעהט ער א סטענד
און פאנגט אָן צו וויינען, און שטעלט אויס דיא הענד.
ער ציהט זיך אהין, וואו עס ליעגען דיא פרוכט, —
אן עפעלע, נעבאך וויא וואַלט ער פערזוכט!
עס חלש'ט דאָס הערציל, עס ברעכט נעבאך שיער, —
ער קוקט אויף דיא פרוכטען מיט וועה און אויף מיר.
א, קינד מיינס, איך ווייס וואָס דו ווילסט, וואָס דיר פעהלט,
דאָך ניין, ניט פיר אונז איז דיא פרוכט פון דער וועלט.

מיר געהען זיך ווייטער, מיין אינגעלע שוואך
זעהט וויעדער א פענסטער מיט צאצקעס א סך.
ער קוקט אויף דיא גליקען מיט קינדערשען חן
און קוקט מיר אין פנים צו ווייס איך זיין מיין.
ער פלוידערט, ער פלאפעלט, ער וויינט און ער לאכט,
און ציהט מיך דערוויילע צום פענסטער בעזאכט.
איעדווידער שפיעלצייג אפארט לאַקט איהם אָן,
איך קוק מיט יסורים... א, וואָס זאל איך טהאָן?

ער מאכט אין שאפ ניט קיין יריד'ן
און בעליידיגט ניט זיין פאך.
ער קומט און געהט אוועק אין שטילען. —
ריידען. רעדט פיר איהם דער הוסט!
דעם טרעהר פערדעקען איהם דיא ברילען
און דעם שמערץ פערדעקט דיא ברוסט.

דיא ארבייטס־לייטע, אלע קוקען
אויף דעם קראנקען מיט א וועה.
זיי קוקען אויף זיין מיעדען רוקען.
וועלכער קרימט זיך ביי'ם גענעה.
זיי זעהען שוין דעם שווארצען זיעגעל.
פיר זיין עהרליכקייט דיא שטראף....
זיי זעהען, פונקט וויא אין א שפיעגעל,
אין דעם אלטען זייער סוף.



דער אלטער שניידער

ער זיצט און ניט שוין פיעלע יאָהרען,
און זיין בלייכער פנים שוויצט. —
דער פאַרד איז איהם שוין ווייס געוואָרן,
וויא דער פאַדים, וואָס ער ניטצט.
נישטאַ כמעט אין שטאַדט א מייסטער,
וועלכען ער האָט ניט געדיענט
און דאָך האָט ער קיין סענט אין. מייסטער
און קיין ברויט פיר ווייב און קינד.

ער קומט אריין אין שאפ בעגינען
און פערדיענגט שוין זיינע הענד ; —
ער האלט פאראינס אין איין פערדיענען
און פעהולטעוועט קיין סענט.
ער שאפט שוין ווען עס גראו'ט דער מאַרגען
און ער שאפט נאָך שפעט ביי נאכט,
און אימער, אימער, וואו צו באַרגען
זיצט ער טרויעריג און טראכט.

דער מייסטער איז מיט איהם צופריעדען,
דען ער טענה'ט ניט קיין סך.

פון טרעהרען וואָס רינגען,
פון בלוטיגע קליידער
מיט קללות דערינגען,
א ליעד פון א פינסטערע וועלט.
מיר טרייבען דיא „זינגער“
סיי עלטער, סיי אינגער, —
צו שאפען דיא דינגער
א לעבען פול פראכט.
מיר זינגען און זינגען,
א, ביז אונז פערשלינגען
דיא שאטענס פון נאכט.



דאס ליעד פון מאשינען

מיר שארען דיא ארבייט
מיט „שארער“ מאשינען
און שארען פיעל אוצרות אריין.
דאך וואָס מיר דערלעבען
און וואָס מיר געווינען,
און וואָס מיר ערשמרעבען,
און וואָס מיר פערדיענען,
איז הונגער און עלענד, און פּיין.
מיר שארען מיט „שארער“
און ווערען אליץ דארער,
דאך אונזערע נארער —
זיי נארען אונז דאך.
מיר שארען און שארען,
א, ביז מיר ערשמארען
און פאלען אין יאך.

מיר זינגען און טרייבען
דיא „זינגער“ מאשינען,
דעם מייסטער דאָס ליעדעל געפעלמ.
מיר זינגען כסדר

דען גראדע וויא דו, וועלכער וועלקט ביין מאשין,
פערוועלקט ענדליך אלעס און טראגט זיך אהין;
מאמענטען נאָר בילדען, דאָס לעבען, דיא צייט, —
פערזעהן א מאמענט איז פערלאָרען דיא שמרייט!



עם שמעהען דיא בערג אזוי גרין און פערשפיצט,
 דיא לופט איז געמישט מיט פארפומען;
 דיא שעפעלאך שפרינגען אין בלומיגען טהאל,
 דער פאסטוך דערהערט שוין דער פאסטושקעס קול.
 דיא הייליגע צייט איז געקומען!
 נו, מאך ניט קיין שיהות, דאס לעבען פערבליצט, —
 שעהן זומער איז אימצט, שעהן זומער איז אימצט!
 דער ראד מעג א ווילע פערשטומען, —
 דו האסט אזוי לאנג, אזוי ביטער געשאפט,
 פערווענד'ט אזוי נאריש דיין אייזערנע קראפט.
 א, רייד זיך ניט איין, אז דאס לעבען איז שמות
 הייב אויף מיט א חשק דעם כוס פון גענוס!

שעהן זומער איז דא, שעהן זומער איז דא!
 איך וועל עם דיר אייביג ניט זינגען,
 דען ענדליך וועט קומען אויף מיר אויך א שעה,
 מיין צווייג וועט פערנעהמען דיא פינסטערע קראה,
 דאס הייליגע ליעד וועט פערקלינגען.
 א, כל זמן איך זינג דיר אראפ פון דעם בוים
 פון פרייהייט און ליעבע דעם גאלדענעם טרוים
 טא הייב דיך און לאז דיך ניט דינגען...
 דיא הימלען פערבלייבען אויך אויביג ניט בלאה,
 שעהן זומער איז דא, שעהן זומער איז דא!
 אצינד קען מען לוסטיג פערברענגען.

דיא נאכטיגאל צום ארבייטער

👑 עהן זומער איז היינט, שעהן זומער איז היינט!
דו הערסט וויא איך פייף דיר א נגון?
אין טיעפבלאען הימעל דיא זונן גאלדיג שיינט,
עס זינגען אין וואלד מיינע לופטיגע פריינד
עס זשומען אין גרינגראז דיא פליעגען;
עס פלוידערט דער קוואל און עס מורמעלט דער טייך
עס בליהען און שמעקען דיא בלומעלאך רייך, —
גענוג אין פאבריק דיר צו ליגען!
— שטעה אויף, דיא נאטור האט דיך אויך גאר ניט פיינד,
שעהן זומער איז היינט, שעהן זומער איז היינט!
פיעל לוסטיגקייט, פיעל פערגעניגען,
— איין יעדוויעדעס אמהעמט, איין יעדעס געניסט,
עס פרעגען נאר אלע, וואו דו ערגעץ ביסט:
דיין חלק איז דא, יא, דיין טהייל איז פאראן, —
נו, נעהם עס, א, נעהם דאס, דו ארבייטער מאנן!

שעהן זומער איז אימצט, שעהן זומער איז אימצט!
דער שמעטערלינג טאנצט אויף דיא בלומען,
דער זילבערנער רעגענדיל מחיה'דיג שפריצט,

דוא וועסט דאך נאך פּעראיררען!
קוים האָט דער מאָג דיר ניט געלאכט,
וואָס קען דיר העלפען דען דיא נאכט?
זיא איז דאך שמום און טויב און בלינד!
וואוהין מיט לייכטען זינען?
"איך געה פּערדינען!"



וואוהין ?

(צו א מידעלע)

וואוהין, וואוהין, דוא שעהנעס קינד ?
דיא וועלט איז נאך ניט אפען !
א, זעה, וויא שמיל דא איז ארום !
פארטאג, דיא גאמען שמעהען שמום, —
וואוהין, וואוהין, אזוי געשווינד ?
יעמצט איז דאך גוט צו שלאפען :
דיא בלומען טרוימען דאך נאך, — זעהסט ?
עס שווייגט נאך יעדער פייגעלנעסט, —
וואוהין פארט טרייבט עס דיך אזינד ?
וואו לויפסטו, זאג, בעגיענען ?
„איך געה פערדינען !“

וואוהין, וואוהין, דו שעהנעס קינד,
זא שפעט ביי נאכט שפאציערען ?
אליין דורך פינסטערנים און קעלט !
און אלעס רוהט, עס שווייגט דיא וועלט, —
וואוהין פארט טראגט עס דיך דער ווינד ?

מיין רוהע פלאטץ

ניט זוך מיך, וואו דיא מירטען גרינגען!
געפינסט מיך דארטען ניט, מיין שאטץ;
וואו לעבענס וועלקען ביי מאשינען,
דארטען איז מיין רוהע פלאטץ.

ניט זוך מיך, וואו דיא פויגעל זינגען!
געפינסט מיך דארטען ניט, מיין שאטץ;
א שקלאוו בין איך וואו קייטען קלינגען,
דארטען איז מיין רוהע פלאטץ.

ניט זוך מיך, וואו פאנטאנען שפריצען!
געפינסט מיך דארטען ניט, מיין שאטץ;
וואו טרעהרען רינגען, צייהנער קריצען,
דארטען איז מיין רוהע פלאטץ.

און ליעבסטו מיך מיט וואהרע ליבע,
טאָ קום צו מיר, מיין גוטער שאטץ!
און הייטער אויף מיין הערץ דיא טריעבע,
און מאך מיר זיס מיין רוהע פלאטץ.

איך האָב אין מיין גוף אויך דיא זעלביגע בלוט,
וויא דיא, וועלכע אוצרות פערמאָגען.

און איז נאָר א גארטען אצינד אונזער וועלט,
וואו ס'וואקסען אויך אלערהאנד ראָזען,
דאן וויל איך שפאציערען דאָרט, וואו מיר געפעעהלט,
און ניט, וואו דיא רייכע מיר לאָזען.

דאן ווילט זיך מיר טראָגען פון בלומען א קראַנץ,
איך וויל זיך מיט דערנער ניט ציערען ; —
דאן ווילט זיך מיר אויך מיט מיין ליעבסטע אין גלאַנץ
פון מירטען און לאַרבערן שפאציערען.

און איז אונזער וועלט א מלחמה אצינד,
וואו שטארקע און שוואכערע שטריימען ;
דאן אַרט מיך קיין שטורעם, קיין ווייב און קיין קינד,
איך בלייב ניט מיט קאלטקייט פון ווייטען.

דאן וואַרף איך אין פייער זיך, ווער איך א העלד,
און קעמפף וויא א לייב פיר דעם שוואכען ;
און טרעפט מיך דיא קויל — איך פאל טויט אויפ'ן פעלד,
דאן קען איך אויך שטארבענדיג לאכען.

וואס איז דיא וועלט

און איז אונזער וועלטיל א שלאפצימער נאָר,
און איז נאָר א חלום דאָס לעבען;
דאן זאלען מיר, וויל איך, אויך מיינע פאָר יאָהר
אין גוטע חלומות פערשוועבען.

דאן וויל איך חלומות פון פרייהייט און גליק,
וויא יענע גרויסארטיגע העררען:
דאן וויל איך אין חלום א ליעבליכען בליק
און וויל ניט מעהר טרוימען פון טרעהרען.

און איז אונזער וועלטיל א שמחה, א באלל,
וואו מיר זיינען אלע פערבעטען;
דאן ווילט זיך מיר אויך זיטצען ברייטלאך אין זאל
און האַבען א חלק א פעטען.

אויך איך קען פערדייהען א זאך, וואָס איז גוט,
א ביסען א פעטען פערטראַגען;

מיין הארץ לעבט אָפּ, מיין גייסט ערוואכט,
מיין ליעבע פלאַקערט פון דאָס ניי.

דאן גיעב איך מיר צו דיר א יאָג
און פאל בעגייסטערט אויף דיין ברוסט,
און מיינע ליידען פון דעם טאָג,
זיי ווערען אלע דיר בעוואוסט.

און מיינע קושען האַסטו דאָן,
און מיינע טרעהרען אָהן א שיעור, —
דאָס בעסטע, וואָס עס איז פאראן
אין מיין נשמה שענק איך דיר:

מיין שעהנסטעס ליעד טרעט באלד ארויס
און גריסט דיך הייס ביים ערשמען בליק.
און יעדעס וואָרט, וואָס דו רעד'סט אום,
ווערט מיר פּערוואנדעלט אין מוזיק.

דאָך יעצט, געליעבטע, מוזטו געהן.
דאָ האָט דיא ליעבע ניט קיין מאַכט,
איך טאר דיך ניט אומאַרמען, — ניין!
מיין לעבען קומט ערשט מיט דער נאַכט.

צו דער געליבטער

זיי געבענשט, א, זיי געגריסט,
מיין גליק, מיין טרייסט, מיין גאלד'נער שייך!
דו קומסט אצינד און קומסט אומזיסט
אין דומפפען שאפ ביי מיר צו זיין.

דא רוישט, עם קאכט, עם זידט און ברענט,
דא איז קיין ארט פיר דיר צו שטעהן, —
פערדונגען זיינען מיינע הענד;
איך טאר דיר ניט אומארמען — ניין!

אבוואהל איך בין אהן דיר וויא טוידט,
דאך מוז איך עם פערלאנגען : געה!
דא הערשט דער הארטער קאמפ פיר ברויט,
דא מוז מען צאפלען ביים גענעה.

קום שפעטער ערשט, א, קום ביי נאכט
צו מיר אהיים, דארט בין איך פריי, —

און קלעהרענדיג ווער איך א מיעדער
אנשלאפען, — און מהו מיך א כאפ!
אין מזרח זייט טאגט עס שוין וויעדער. —
איך שלעפ דיא פערמאטערטע גליעדער
צוריק אין דער דומפפיגער שאפ.



א היים קום איך קראנק און געבראכען.
בעגלייט פון א שטילען געוויין.
מיט מיעדע צוועהטאָגטע קנאַכען.
מיט יאוש אנשטאַט מיט בטחון
און פאל דאָרט אוועק וויא א שטיין.

דיא שטוב איז פערוויסט און אנשוויגען.
— איך קוק זיך ארום מיט א הוסט :
— מיין אַרעמע פרוי זעה איך ליעגען.
זיא בלאַנדזשעט פון הלום א נגון.
דאָס פיצעלע טרוימט ביי איהר ברוסט.

איך קוק אויף דיא אַר'מע מיט טרעהרען
און קלעהר : „ווען איך בלייב איצטער טויט,
ווען איך זאָל מיט איינמאַל ניט ווערען,
אַ. ווער וועט זיי ביידען ערנעהרען ?
אַ בעט זיי פערשאַפען און ברויט ?

„וואָס טהוען זיי באלד מאקי מאַרגען.
וויא שנעל דער פערדיענער זיי פעהלט ?
אַ. ווער וועט זיי לייען, צי באַרגען ?
זאָגאר מיט דאָס קלענסטע בעזאָרגען ?
וואו בלייבט זיי אַ פריינד אויף דער וועלט ?

אין שאפ און דער היים

יך זיטן און איך טרייב דיא מאשינע,
און פיהל וויא מיין כח געהט אויס; —
איך טראג ניט אויף קיינעם קיין שנאה,
און פרעמד איז מיר ראכע און קנאה,
דער וועהטאג אין הערץ נאר איז גרויס.

מיין בליק פיעלט זיך אן און געהט איבער:
עס ווערט אויף דער ארבייט א פלעק,
א ווילדער, א צעהרענדער פיבער,
ער געהט מיר דיא בלוטען אריבער
און שמעלצט מיר דאס לעבען אוועק.

עס טריעפען דיא פלאמענדע וואונדען.
איך זיטן אין דער דומפפער פאבריק
ביז וואנען עס קומען דיא שטונדען
ווען כלומרשט, איך בין ניט געבאונדען, —
און געה א בעפרייטער צוריק:

א, וויא וואָלט דער וואַלד מיך געקיהלט און געקוויקט! —
„זיך אַפּקיהלען ווילסטו? וואָס טויג דיר דער וואַלד?
ניט לאַנג וועט עס נעהמען, און דואַ וועסט זיין קאַלט!“

א טהייערען חבר צו האַבען איז גוט, —
אין נויט גיט ער האַפּנונג, אין עלענדקייט מוטא!
א טהייערער חבר פּערזיסט דיר דיין זיין,
ער גיט דיר אַ חשק אין לעבען אריין; —
און איך בין פּער'יתוס'ט און איך בין אַ שטיין. —
צווישען טוויזענדער מענשען, דאָך איינער אַליין.....
„וועסט האַבען חברים באַלד גאָר אַהן אַ שיעור:
זיי ראַיען זיך שוין און זיי וואַרטען אויף דיר!“

דער טייך איז בעזילבערט און גלאנצט אזוי שעהן.
עס טאנצען דיא וועלען מיט זעלטענעם חן. —
א, דארט זיך צו באַדען וויא גוט מוז עס זיין!
וויא וואַלט איך מיט חשק אין וואסער אריין!
מיין גוף איז פון שרעקליכע ארבייט פערשוואכט, —
וויא וואַלטען דיא בעדער מיך שטארקער געמאכט!
„א, באַדען זיך ווילסטו, זיך וואשען אין טייך?
ניט שרעק זיך, מען וועט דיך ארום וואשען גלייך!“

דיא סוועט שאפ איז פינסטער און רויכטיג, און קליין.
א, וויא זאָל מיין בלוזע דיא ווייסע זיין ריין?
אין שמוציגען שאפ איז דיא ריינקייט מיר פרעמד;
און דאָך וויא בעגעהר איך א קלאַהר ווייסע העמד!
א שירץ וואַס איז זויבער, א בלוזע וואַס לייכט, —
פון שווייס ניט געברודיגט, פון טרעהרען ניט פייכט!
„זיך אַנטהאַן אין ווייסען פערלאַנגסטו אַצינד?
מען וועט דיך שוין אַנטהאַן און אַנטהאַן געשווינד!“

אין וואלד איז א חיות, אין וואלד איז עס קיהל,
דארט טרוימט זיך עס ליעכליך, דארט טרוימט זיך
עס פיעל!

דיא פייגעלאך זינגען מחיה'דיג פיין,
דיא טענער דיא זיסע, זיי שלעפערען איין;
אין שאפ איז עס אַכער א רויש און עס שטיקט. —

פערצווייפלונג

ו דארף מען ניט רוהען כאָמטש איין טאָג אין וואָך,
א טאָג מעהר ניט פריי זיין פון שרעקליכען יאָך?
פּערגעסען דעם באָס, דעם פּערביסענעם מרוק,
זיין פינסמערע מינע, זיין שרעקליכען קוק,
פּערגעסען דיא שאַפּ און דעם פּאַרמאַנ'ס געשריי,
„פּערגעסען דיא קנעכטשאַפּט, פּערגעסען דעם וועה,
„פּערגעסען זיך ווילסמו און רוהען דערצו?
ניט זאָרג זיך, אָט באלד וועסטו געהן אין דיין רוה!“

באלד האָבען דיא בוימער און בלומען פּערבליהט,
באלד ענדיגט דער פּויגעל דער לעצטער זיין ליעד,
באלד זעהט מען נאָר קברים ארום און ארום!
א, וויא וואָלט איך וועלען אַ שמעק טהאָן אַ בלום,
אַ שלונג טהאָן כאָמטש, איידער עס שטאַרבט אַפּ
דאָס גראָז,

אויף פעלדער בעגרינטע דעם ווינטעלעם בלאָז!
„אין פעלד ווילסמו זיין, וואו ס'איז לופטיג און גריין?
נישט קשה, מען וועט דיך שוין ברענגען אהין!“

א טרוים בעוועגט דיא ליפעלאך :
„א, וואו איז, וואו איז פא?“

איך בלייב צוועהטאגט און צוקלעהמט,
פערביטערט און איך קלעהר :
„ווען דו ערוואכסט א מאהל, מיין קינד,
געפינסטו מיך ניט מעהר“.....



מיין בלייכע פרוי דערצעהלט מיר באלד,
וויא פיין דאָס קינד זיך שפיעלט,

וויא זיס עם רעדט, וויא קלוג עם פרעגט :
„אַ, מאַמאַ, גוטע מאַ,
ווען קומט און ברענגט אַ פענני מיר
מיין גוטער, גוטער פאָ?“

איך הער עם צו און אייל — עם מוז, —
יֵא, יֵא, עם מוז געשעהן!
דיא פאטערליעבע פלאקערט אויף :
עם מוז מיין קינד מיך זעהן!.....

איך שמעה ביי זיין גילעגעריל
און זעה, און הער, און שאַ!
אַ טרוים פעוועגט דיא ליפעלאַך :
„אַ, וואו איז, וואו איז פאָ?“

איך קוש דיא בלויע אייגעלאַך,
זיי עפֿנ'ן זיך — „אַ, קינד!“
זיי זעהען מיך, זיי זעהען מיך,
און שליסען זיך געשווינד.

„דאָ שמעהט דיין פאָפאָ טהייערער,
אַ פעננילע דיר, נאָ!“

מיין אינגעלע

איך האב א קליינעם אינגעלע,
א זוהנעלע גאר פיין!
ווען איך דערזעה איהם דאכט זיך מיר,
דיא גאנצע וועלט איז מיין.

גאר זעלמען, זעלמען זעה איך איהם,
מיין שעהנעם, ווען ער וואכט.
איך טרעף איהם אימער שלאפענדיג,
איך זעה איהם גאר ביי נאכט.

דיא ארכייט טרייבט מיך פריה ארויס
און לאזט מיך שפעט צוריק;
א, פרעמד איז מיר מיין אייגען לייב!
א, פרעמד מיין קינד'ס א בליק!

איך קום צוקלעמטערהוייד אהיים,
אין פינסטערנים געהילט, —

א. זאג, מיין פריינד אין נויט און פיין,
א. טרעהר, פארוואס זידסטו ניט איין ?

א. שמומער טרעהר, א. שמומע שפראך !
זאג, האב איך דיינע נאך א סך ?
צי דו ביסט שוין דער לעצטער היינט,
פון אלע מיינע הייסע פריינד ?

ביסט אפשר גאר א קוריער,
זאגסט אן מיר, אז עס קומען מעהר ?
איך וואלט עס וועלען וויסען, זאג :
ווען ענדיגט זיך דער גרויסער קלאג ?

איך וואלט געפרעגט נאך מעהר און מעהר
ביים אונזרוה, ביי דעם ווילדען טרעהר,
דא האבען זיך דערלאנגט א גאס
גאר טרעהרען, טרעהרען אהן א מאס
און איך האב שוין פערשטאנען גלייך,
אז מיעף איז נאך דער טרעהרען מייך.



א טרעהר אויפ'ן אייזען

קאלט און פינסמער איז דיא שאפ!
איך האלט דעם אייזען, שמעה און קלאפ! —
מיין הערץ איז שוואך, איך קרעכץ און הוסט;
עס הויכט זיך קוים מיין קראנקע ברוסט.

איך קרעכץ און הוסט און פרעס און קלעהר,
מיין אויג ווערט פייכט, עס פאלט אַ טרעהר,
דער אייזען גליהט: — דאָס טרעהריל מיין —
דאָס קאַכט און קאַכט און זידט ניט איין.

איך פיהל קיין קראפט, עס איז פערווענד'ט;
דער אייזען פאלט מיר פון דיא הענד,
און דאָך דער טרעהר, דער הייסער טרעהר,
דער טרעהר, דער טרעהר, קאַכט מעהר און מעהר.

עס רוישט מיין קאפ, עס ברעכט מיין הערץ;
איך פרעג מיט וועה, איך פרעג מיט שמערץ:

און זאפען זיך איין אין דיא קליידער.
און טרינקען זיך איין אין דיא נעט.

איך בעט אייך. וויא לאנג וועט נאך זאגען
דער בלייכער דעם בלוטיגען ראד ?
א. ווער קען זיין ענדע מיר זאגען ?
ווער ווייס יענעם שרעקליכען סוד ?

א. שווער, זעהר שווער דאס צו זאגען,
דאך איינס איז בעוואוסט און בעשיידט :
ווען איהם וועט דיא ארכייט דערשלאגען,
זיטצט תכף א צווייטער און נייט.



דער בלייכער אפרייטער

יך זעה דארט א בלייכען אפרייטער
פערקאכט אין דער ארבייט, א שרעק!
און זייט איך געדיינק איהם אלץ נייט ער
און לייגט זיינע קרעפטען אוועק.

עס ווערן חדשים פערפלוויגען,
עס לויפען דיא יאהרען אהין,
און נאך זיטצט דער בלייכער געבויגען,
און קעמפט מיט'ן רויהען מאשין.

איך שטעה און בעטראכט דארט זיין צורה,
זיין צורה, פערשמירט און פעשוויצט,
און פיהל אז דא ארבייט קיין גבורה,
דער אימפעט נאך פראצעוועט איצט.

דאך פאלען דיא טראפענס כסדר,
פון אויפגאנג ביז אונטערגאנג שפעט,

דער מענש, וועלכער שלאפט אין מיר הייבט אן ערוואכען,
דער קנעכט, וועלכער וואכט אין מיר שלאפט דאכט זיך
— איין;

אצינד איז דיא ריכטיגע שטונדע געקומען!

א סוף צו דעם עלענד, א סוף זאל עס זיין! ...

נאר פלוצלינג — דער וויסמעל, דער באם — א טרעוואגע!

איך ווער אן דעם שכל, פערגעס, וואו איך בין, —

עס טומעלט, מען קעמפט, א, מין איך איז פערלארען, —

איך ווייס ניט, מיך ארט ניט, איך בין א מאשין... .



צו וויקען מיין מאגערען מיטאָג, מיין ברויט, —
עס ווערט מיך, איך קען ניט מעהר עמען, איך קען ניט!
א, שרעקליכע פראַצע! א, ביטערע נויט!

ס'ערשיינט מיר דיא שאַפּ אין דער מיטאָג־צייט שטונדע
א בלוטיגע שלאַכטפעלד, ווען דאָרט ווערט גערוהט:
ארום און ארום זעה איך ליעגען הרוגים,
עס ליארמט פון דר'ערד דאָס פּערגאַסענע בלוט....
איין ווילע, און באלד ווערט געפויקט אַ טריוואַגע,
דיא טויטע ערוואַכען, עס לעבט אויף דיא שלאַכט,
עס קעמפּען דיא טרופּעס פיר פּרעמדע, פיר פּרעמדע,
און שטרייטען און פאלען, און זינקען אין נאכט.

איך קוק אויף דעם קאמפּפֿ־פלאַץ מיט ביטערען צאַרען,
מיט שרעק, מיט נקמה, מיט העלישער פּיין; —
דער זייגער, יעמזט הער איך איהם ריכטיג, ער וועקט עס:
„א סוף צו דיא קנעכטשאַפּט, א סוף זאָל דאָס זיין!“
ער מינטערט אין מיר מיין פּערשטאַנד, דיא געפּיהלען,
און ווייזט וויא עס לויפען דיא שטונדען אהין:
אן עלענדער בלייב איך, וויא לאַנג איך וועל שווייגען,
פּערלאַרען, וויא לאַנג איך פּערבלייב וואָס איך בין.....

דער זייגער אין וואַרקשאַפּ, ער רוהט ניט אפילו.
ער ווייזט אלץ און קלאַפּט אלץ און וועקט נאַכאַנאַנד; —
געזאַגט האָט אַ מענש מיר אַמאָהל דיא בעדייטונג :
זיין ווייזען און וועקען, דאָרט ליעגט אַ פּערשטאַנד ;
נאָר עטוואָס געדיינקט זיך מיר, פּונקט וויא פּון חלום ; —
דער זייגער, ער וועקט אין מיר לעפען און זינג, —
און נאָך עפעס, — איך האָב פּערגעסען, — ניט פּרעגט עס !
איך ווייס ניט, איך ווייס ניט, איך בין אַ מאַשין !.....

און צייטענווייז ווען איך דערהער שוין דעם זייגער,
פּערשטעה איך גאַנץ אַנדערש זיין ווייזען, זיין שפּראַך; —
מיר דאַכט, אַז עס נוקעט מיך דאָרטען דער אונדוה,
כ'זאַל אַרבייטען, אַרבייטען, מעהרער, אַ סך !
איך הער אין זיין טאָן נאָר דעם באַס'ס ווילדען בייזער,
זיין פינסטערען קוק אין דיא ווייזער דיא צוויי ; —
דער זייגער, מיר סקרוכעט, מיר דאַכט, אַז ער טרייבט מיך
און רופּט מיך „מאַשינע!“ און שרייט צו מיר : „ניי!“

נאָר דאָן, ווען ס'איז שטילער דער ווילדער געטומעל,
אוועק איז דער מייסטער, אין מיטאַג-צייט שמונד,
דאן פאַנגט אָן אין קאַפּ ביי מיר לאַנגזאַם צו טאַגען,
אין האַרצען צו ציהען, — איך פיהל דאן מיין וואונד ; —
און ביטערע טרעהרען, און זודיגע טרעהרען

דיא סוועט שאפ

עס רוישען אין שאפ אזוי ווילד דיא מאשינען,
— אז אפטמאהל פערגעס איך אין רויש דאס איך בין;
איך ווער אין דעם שרעקליכען טומעל פערלארען,
מיין איך ווערט דארט בטל, איך ווער א מאשין:
איך ארבייט און ארבייט, און ארבייט אהן חשבון,
עס שאפט זיך, און שאפט זיך, און שאפט זיך אהן צעהל:
פיר וואס? און פיר וועמען? איך ווייס ניט, איך פרעג ניט,
— וויא קומט א מאשינע צו דיינקען א מאהל?

נישטא קיין געפיהל, קיין געדאנק, קיין פערשמאנד גאר; —
דיא ביטערע, בלוטיגע ארבייט דערשלאגט
דאס עדעלסטע, שעהנסטע און בעסטע, דאס רייכסטע,
דאס טיעפסטע, דאס העכסטע וואס לעבען פערמאגט.
נישט שווינדען סעקונדען, מינוטען און שטונדען,
גאר זעגעל-שנעל פליהען דיא נעכט מיט דיא טעג; —
איך טרייב דיא מאשין גלייך איך וויל זיי דערוואגען, —
איך יאג אהן א שכל, איך יאג אהן א ברעג.

דער טרעהרען-מיליאנער

א ניט קיין גאלדנער קאמערטאָן
שטימט אָן מיין קעהל צום זינגען.
עס קען דער וואונק פון אויבען אָן
מיין שטים ניט מאכען קלינגען;
דעם שקלאוו'ס א קרעכין, ווען ער איז מיעד
נאָר וועקט אין מיר דיא ליעדער, —
און מיט א פלאם לעבט אויף מיין ליעד,
פיר מיינע אר'מע ברידער.

* * *

דערפאר פערגעה איך אַהן א צייט.
דערפאר וועבט אויס מיין לעבען:
וואָס קענען מיר דיא אר'מע לייט
פיר א בעלוינונג געבען ?
זיי צאהלען טרעהרען פיר א טרעהר, —
דאָס אללעס, וואָס זיי קאָנען: —
איך בין א טרעהרען-מיליאנער
און וויין אויף דיא מיליאנען....

א, זעהסטו דאָס שעפעלע ? קוים וואָס עם זיפעט.
 צושלאָגען, צוהרג'עט, צוקרעלט און צו שונדען,
 עם פלייצען דיא בלוטען פון טויזענדע וואונדען.
 אַט קוים וואָס דאָס אטעהעמט נאָך, קוים וואָס דאָס כליפעט :
 „דערהרגעט מיך בעסער און נעהמט צו אין גאנצען
 מיין אַרעמעס לעבען“, דאָך זעהסט וויא זיי טאנצען,
 דיא בלוטיגע חיות ? דו הערסט וואָס זיי זאָגען ?
 „עס הייסט אונז ניט גאָטט דיך אין גאנצען דערשלאָגען,
 נאָר שטראַפען דיין זינד, דו פערדאַרבענע, שלעכטע,
 און מיר פיהרען אויס זיינע רייד דיא גערעכטע“.
 דערקענסטו דאָס שעפ'לע ? — דיא אַרעמע אומה !
 און קענסטו דיא חיות ? — דיא פעלקער דיא פרומע !
 נו, שנעל גארטעל אונטער דיא לענדען מיט כח
 און שטרעק אויס דער וויסענשאפטס פלאמענדען זעבעל !
 ארויס אויף'ן מארק צו דעם פינסטערן פעבעל
 און ווייז זיי מיט ראיות און ווייז זיי מיט מח,
 אז פרייהייט אין גלויבען און גלויבען אין פרייהייט
 וועט פיהרען דיא מענשהייט צו אייביגע טרייהייט.
 נו, זאָג : וועסטו זיין געגען אידען העצעררייען ?
 „א, הער :
 איך שווער !“
 טא לעב — און דיין נאָמען זאָל אייביג געדייען !

נו, שווער: וועסטו דעמאגאגען פעהאסען?

„א, הער:

איך שווער!“

מאָ נעהם צו אַ צעהנפאָכען גרום פון דיא מאַסען.

א, זעהסט דורכ'ן רויך דיא צוקאכטע אַרמייען?

דו הערסט? — דער גיהנום וואכט אויף מיט געשרייען!

עס קלינגען דיא שווערדען, עס הילכען גראַנאַטען:

דיא טהייערע יוגענד פערשווינדעט אין שאַמען.

א, בלוטיגע טייכען פערגיסען דיא בלומען!

דער אַקער פערפלייצט און דיא פעלדער פעשוואומען.

מען זעהט ניט קיין ערד און מען זעהט ניט קיין הימעל, —

א, שרעקליכע קולות, א, ווילדער געטימעל!

אַ פּהד פאַלט אָן אויף דיא בערג און זיי שטוינען:

דאָס איז אַ מלחמה, עס שפיעלען זיך קרוינען.

דיא בעסטיע אין מענש האַט זיך פּלוצלונג צובייזערט,

דער מענש אין דער בעסטיע, זיך פּלוצלונג צוקיזערט.

נישטאַ קיין געפיהלען, נישטאַ קיין רחמנות.

עס זיפצען יתומים, עס קלאַגען אלמנות.

עס וויינען דיא וואַלקען אַרונטער פון אויבען,

עס יאמערט דיא ליעבע, עס צימערט דער גלויבען... .

נו, שווער: וועט דיין פעדער פערדאַמען מלחמות?

„א, הער:

איך שווער!“

מאָ נעהם צו דעם לייב פון מיליאָנען נשמות.

דיין פען זאל א פידעל צוגלייך און א שווערד זיין :
זאלסט שפיעלען און שטרעפן, דיין קראפט זאלסטו איבען.
און האסט דך דיא חיה, דער מענש וועט דך ליעבען.
דאס רעכט וועט דך ליעבען, און גרויס וועט דיין ווערט זיין.
גו, שווער, וועסטו זיין מיט דעם אר'מען און שלאפען ?

„א, הער :

איך שווער !“

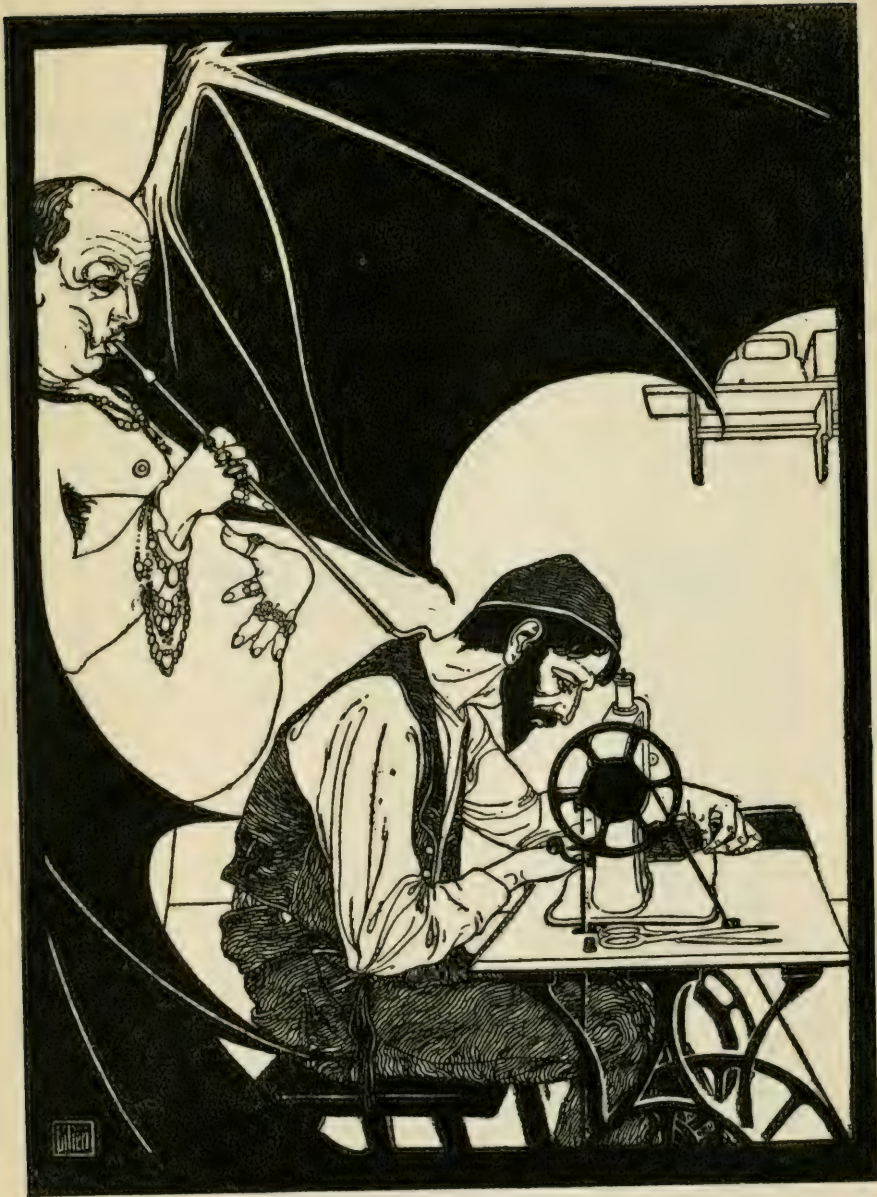
טא נעהם צו דיא ברכה פון טויענדע שקלאפען !

דו הערסט וויא מען פרעדיגט אונז דומהייט און ליגען ?
דו זעהסט וויא מען זוכט אונזער הארץ צו פערזויעגען,
דעם שכל צו קרימען, — מען וויל אונזער לעבען !
דיא נאכט נעהמט אונז צו וואס דער טאג האט געגעבען...
דו זעהסט זיי, דיא פינסטערע ? זעהסט דיא בעצאהלמע ?
איין טייוועל : דיא בערדיגע וויא דיא געגאלמע !...
דוא זעהסט וויא זיי זוכען דעם גייסט צו ענטהראנען,
איהם שלעפען צוריק אין דיא שווארצע רעגיאנען,
פון וואנען ער איז מיט א וועטהאג ענטרונען ?
דו זעהסט ווי זיי סס'ן דעם וויסענשאפטס ברונען ?
אום אונזערע מוחות דורך דורשט צו פערשמאכטען,
אום אונז צו בעטריגען אום אונז צו אומנאכטען...
ארויס מיט דיין כה, ארויס מיט געוואלמען !
פערטומעל דיא טומלער, ניט לאז זיי דא וואלמען,
ניט לאז אונזער וויסען, דורך אפפער ערווארבען.
זאל פאלען דעם בלוטיגען אונזין אלס קרבן.

דיא איינשווערונג

פאר'ן דיכטער א פראגראם,
וואָס צו זינגען און צו זאָגען
דאָ אין אונזער גרויכען ים
פון יסורים און פון קלאָגען.

1 זעהסטו דיא שעפער? בעטראכטסט דיא פאבריקען?
דאָס שאפען דיא מענשען דעם מענש זיינע גליקען:
זיי שניצען און בויען, און שפינגען, און וועבען,
און שניידען און שמידען און שאפען דאָס לעבען.
דאָך פרעג זיי דיא בלייכע, וואָס צאפּלען און שוויצען,
וויא גרויס זייער לויז און וואָס זיי בעזיצען?
א. פרעג וויא זעהט אויס זייער היים וואו זיי קומען
ביי נאכט, ווען דיא פינסטערע רעדער פערשטומען!
א. פרעג וואָס זיי טהוען אין צייטען פון דארבען: —
אין צייטען פון סלעק, יא, דיא צייטען פון שטארבען!
א. פרעג ווער האָט שולד אין דעם עלענד דעם שווערען
און פעהלט זיי בעוואוסטזיין, — זאלסטו זיי ערקלערען!
ערקלעהר זיי דיא סיבה פון שרעקליכען איבעל
און מעג דיא פערדארבענהייט האָבען פאראיבעל.



ארבייטער און פרייהייטס ליעדער



306	—	—	—	—	—	—	—	שלומיאל אין באזעל
310	—	—	—	—	—	—	—	א יונג מיט מעלות
312	—	—	—	—	—	—	—	דער לויב און דיא מויז
314	—	—	—	—	—	—	—	דער לאטומיס
316	—	—	—	—	—	—	—	ברויט מיט טהעע

פערשיעדענע ליעדער :

321	—	—	—	—	—	—	—	אין דער מדבר
323	—	—	—	—	—	—	—	דער פעדלער
324	—	—	—	—	—	—	—	הינריך היינע
326	—	—	—	—	—	—	—	אדא נעגרו
328	—	—	—	—	—	—	—	דער אידישער סאלדאט
330	—	—	—	—	—	—	—	דיא אידישע חטאים
335	—	—	—	—	—	—	—	דער יודענשטאט

227	— — — — —	א טרעהר
228	— — — — —	דער קאנאריוק
229	— — — — —	וויינט מיינע ליעדער
230	— — — — —	פערשפעטיגטער טרוים
231	— — — — —	צו מיינ מוטער
232	— — — — —	וואַלט וויטמאָן
233	— — — — —	פערלאָרען
234	— — — — —	א לאַנגער אויגענבליק
235	— — — — —	ווען איך לייד
236	— — — — —	דער אייביגער סוד
238	— — — — —	צום נייעם יאהר
240	— — — — —	דער לעצטער וואונש

סאַטירישע ליעדער :

245	— — — — —	אינבלייטונג
247	— — — — —	אידישקייט אויף דער לינקער זייט
257	— — — — —	אושפּיזין
260	— — — — —	דער עוויגער קיקער
262	— — — — —	מגילת העסטער
266	— — — — —	דער שטאדט־פּערזאָרגער
269	— — — — —	יאַכצע און יאַכציקע
273	— — — — —	צו סליחות
275	— — — — —	גאַטט פּערלאָזט ניט
277	— — — — —	דער פּלאַפּלער
279	— — — — —	מלקות שלאָגען
281	— — — — —	דער פּערשטערטער סדר
284	— — — — —	דער קאלוואַרער דאַטש
286	— — — — —	דיא געהאַלפּענע צוויי, אַדער רויבער און גלויבער
290	— — — — —	אַרע לייבעס
298	— — — — —	שטן מקטרג
304	— — — — —	דער רים

132	—	—	—	—	—	—	—	—	דיא חנוכה-ליכט
135	—	—	—	—	—	—	—	—	פעלד מעסטען
137	—	—	—	—	—	—	—	—	גאָטט און דיא כנסת ישראל
141	—	—	—	—	—	—	—	—	קידוש לבנה
144	—	—	—	—	—	—	—	—	שולמית
152	—	—	—	—	—	—	—	—	יהודית
163	—	—	—	—	—	—	—	—	דיא כת לצנים
167	—	—	—	—	—	—	—	—	דיא ערשטע טבילה
169	—	—	—	—	—	—	—	—	דער כמזר
171	—	—	—	—	—	—	—	—	צו אַ לויפֿיגען וואַסער
173	—	—	—	—	—	—	—	—	ציון
177	—	—	—	—	—	—	—	—	ישעיה
179	—	—	—	—	—	—	—	—	איוב
183	—	—	—	—	—	—	—	—	מתן תורה
187	—	—	—	—	—	—	—	—	דיא ליכט־פערקויפערין
191	—	—	—	—	—	—	—	—	יום כפור צו מנחה
192	—	—	—	—	—	—	—	—	אויס יום טוב
193	—	—	—	—	—	—	—	—	צום פאלק

לירישע ליעדער:

196	—	—	—	—	—	—	—	—	דער פאָעט
198	—	—	—	—	—	—	—	—	זכרונות
203	—	—	—	—	—	—	—	—	הערבסט־בלעטלאַך
206	—	—	—	—	—	—	—	—	אלול מעלאָדיען
211	—	—	—	—	—	—	—	—	גראַע האַאַר
212	—	—	—	—	—	—	—	—	ווינטער
216	—	—	—	—	—	—	—	—	דיא נויטה און דער דיכטער
219	—	—	—	—	—	—	—	—	מעשה בראשית
222	—	—	—	—	—	—	—	—	צו מוין עלענד
224	—	—	—	—	—	—	—	—	דיא וואַנדער־שוף
226	—	—	—	—	—	—	—	—	איך זינג פיר איהר

60	— — — — —	דער לויב
62	— — — — —	אין סטרויק
63	— — — — —	דערטרונקען
68	— — — — —	אויפ'ן טויטענגארטען
72	— — — — —	צו דיא וועלט־פערשלינגער
74	— — — — —	דער ברעדלי מארטין באלל
78	— — — — —	א טרוים
80	— — — — —	פעדער־שקלאפערוי
82	— — — — —	פערקויפט
84	— — — — —	אליץ איינס
85	— — — — —	א חבר
87	— — — — —	דער גהעטטא בויים
89	— — — — —	צו דיא בלומען אין הערבסט
91	— — — — —	אין טרוים
92	— — — — —	א נבואה

נאַציאָנאַלע און פּאָלקס־ליעדער :

96	— — — — —	ירושלים
98	— — — — —	אין זיין האַנד
100	— — — — —	א גלות מאַרש
102	— — — — —	שבת חזון
103	— — — — —	א תפילה
105	— — — — —	אברהם'לע
107	— — — — —	א נבואה
110	— — — — —	אונזער שוף
112	— — — — —	ספירה
115	— — — — —	דער אידישער מאַי
121	— — — — —	אויפ'ן בוזים פון ים
126	— — — — —	דאָס ביינקען
128	— — — — —	א וואַנדער־ליעד
130	— — — — —	קינות

אינהאלט פערצייכנים:

ארבייטער און פרייהייטסליעדער:

3	דיא אינשווערונג
7	דער טרעהרען-מיליאָנער
8	דיא סוועט שאפ
12	דער בלויבער אַפּרױטאַר
14	אַ טרעהר אויף'ן אייזען
16	מיון אינגעלע
19	פערצווייפלונג
22	אין שאַפ און דער היים
25	צו דער געליעבטער
27	וואָס איז דיא וועלט
29	מיון רוהע פלאַטץ
30	וואוהין (צו אַ מוידעלע)
22	דיא נאַכטיגאַל צום אַרבייטער
35	דאָס ליער פון מאַשינען
37	דער אַלטער שניידער
39	מיט מיון קינד
41	דיא ערשמע ווידזשעס
45	דיא פערפיהרטע
48	דיא כלה פון דיא בערג
51	דיא סוועט שאפ
52	דיא אַרימע געזינד
56	פערצווייפעלטע קולות
58	שיסט דיא בעסטע

דער „פראַסטער שטיין“ האָט העלען גלאַנץ געגעבען,
וואָס האָט דורך אַלע וועלטען דורכגעדרונגען.

עס האָט מיך ניט פערפיהרט דער ביוזער שטן,
דיא העכסטע וואהרהייט האָט דורך מיר געשפראַכען.
אַ גרויסע קראַפט האָט זינגען מיר געבאַטען, —
מיון ליעד האָט זיך וויא לאַוואַ דורכגעבראַכען.

עס זיינען שטום געבליעבען מיינע שפאַטער,
און מאַנכער האָט געבעטען אום פערגעבונג.
איך האָב פערגעבען, ביסט מיון עדות, פאַטער I
דען מענשענליעבע איז מיון העכסטע שטרעבונג.

אַ דאַנק דיר, גאַטט, איך האָב דעם קאַמפף געוואונען I
איך הער פאַר מיר מיליאָנען הערצער שלאַגען, —
איך האָב מיט שמערץ געזוכט, מיט פרייד געפונען
דאָס ריינע ליכט, וואָס וועט מיון נאַכט בעמאַגען.

מאָררים ראַזענפעלד.

יאַנקערס, נ. י., יאָנואַר, 1904.



זיך ניט לױזרייסען פון דער אַלטער, יאָהרענלאַנגער געוואוינהייט
און איך ענדיג מיט אַ ליעד :

איך בין דאָ וויא דיא שוואַלב גאַנץ פריה געקומען
אַ בשורה פון אַ נייעם מאַי צו ברינגען :
איך האָב געוועקט דיא אונגעבאַר'נע בלומען,
אַ טויטע וועלט אַוועק געשוינקט מיין זינגען.

איך האָב מיין פולע זעעלע אויסגעגאַסען
אויף יענעם פעלד, וואָס האָט געדאַרפט נאָך בליהען,
איך האָב אלױן מיין יונגען ליעד גענאַסען,
עס איז קיין האַרץ געווען פיר מיר צו גליהען.

מען האָט מיר ניט געטרויט מיין העלען טרילער ;
מען האָט געזוכט מיין חלום צו פערשפּאַטען :
„וואָס דאַרף ער דאָ ? וואָס זוכט ער און וואָס וויל ער ?
ער איז פערפיהרט, עס זימזט און איהם דער שטן.

„וויא קען אַ טוידטער באַדען טראַגען פּפלאַנצען ?
וויא קומט אַ ווילדע שפּראַך צו שעהנע ליעדער ?
וויא קען דער פּראַסטער שטױן וויא דימאַנט גלאַנצען ?
וואָס דולט ער אונז מיט זיין פאַנטאַזיע וויעדער ?“

דאָך וויינענדיג האָב איך געלאַכט מיט טרעהרען,
און שטאַרקער האָט מיין ליעד גענומען ברענען.....
זיי האַבען ענדליך מיך געמוזט דערהערען,
דער שפּאַטער האָט געמוזט מיין קראַפט דערקענען.

דער „טויטער באַדען“ האָט געוועזען לעבען,
דיא „ווילדע שפּראַך“ האָט זיס און ליעב געקלונגען,

דעם ענגען גהעטמאָ קרייז אין דער גרויסער וועלט. איך האָב פאָר-
 לויפֿיג אויכער אַ מאָראַלישע גענוגטהאוונג פון מיינע ווערקע כמעט
 גאָר ניט געהאַט. אָבער איך בין צופריעדען, און פיר דיעזע צופריעד-
 דענהייט מוז איך דאַנקען פריהער דעם בעשעפער, וועלכער האָט
 מיר אָנפערטרויט זיין הימלישע טאָכטער פון געזאַנג אלס מײן
 גייסטיגע לעבענס־בעגלייטערין און נאכהער מײן טהייערען פריינד,
 וועלכער האָט געגעבען מײן גייסט אַ גרעסערעס פעלד אויסצו-
 שפרייטען זיינע פליעגעל. איך מוז אויך אין דיעזען פאָרוואָרט
 אויסדריקען מײן איניגסטע אַנערקענונג און דאַנקבאַרהייט צו מײן
 ווערטהען דייטשען איבערזעטצער דעם בעגייסטערטען דיכטער
 בערטהאָלד פייוועל און צו מײן האַכגעעהרטען מאַלער, א. מ. ליליען
 דעם ערשטען פיר זיינע מייסטערהאַפטע איבערזעטצונגען פון דיעזע
 ליעדער אין דייטש און דעם צווייטען פיר זיינע זינרייכע און גייסט-
 רייכע צייכנונגען צו דער דייטשער אויסגאַבע. איך טאָר אויך ניט
 פערגעסען צו בערדאַנקען דיא אַרויסגעבער פון מיינע געזאַ-
 מעלטע ליעדער, פיר זייער אַנערקענונג פון אידישען טאַלאַנט און פיר
 זייער ריזיקאָלישע אונטערנעהמונג אַרויסצוגעבן צום ערשטען מאָל
 אין אַמעריקאַ, אַ גרויסע פּאָעטישע זאַמלונג אין אידיש־דייטש. עס
 איז אויך מײן פּפליכט און שולדיגקייט אין דיעזער הקדמה צו דער-
 מאַהגען צום גוטען דעם ווירדיגען געלעהרטען, דר. עדוואַרד ר. א.
 זעליגמאַן, פּראָפ. אויף סאַציאַלע עקאָנאָמי און פינאַנס אין קאָלאָמב
 ביאָ אוניווערזיטעט. דיזער בעריהמטער קענער און מעסינאַט איז
 פיעל מאָל געשטאַנען ביי מײן רעכטע האַנד ווען דער אונבאַרמהערציק-
 נער שיקזאַל האָט מיך געזוכט צו שטירצען צו דר'ערד. מיט זיין
 זעלטענעם געפיהל פון מענשליכקייט און גערעכטיגקייט האָט ער
 זיך געווענדעט צו מיר און איז געבליעבען מיינער אַ פריינד.

איך האָב שוין זאָגאַר געדאַרפט שליסען מײן פאָרוואָרט אין
 דער זעלבער פּראָזאַאישער פאָרם אין וועלכער איך האָב עס אָנגע-
 פאַנגען, אָבער וויא זאָגט אַן אלטעם שפּריכוואָרט: „אַ וואָלף'ס
 נאַטור ציהט צום וואָלד“ און איך פיהל אַז איך פאַנג אָן צו פער-
 בלאַנדזשען אין ריפמען. ניוו, איך קען מיך ניט בעהעררשען און

זיי געפעלען, איך בין דערמיט צופריעדען, דאָך מיין העכסטע פרייד, מיין גרעסטער גענוס וועט זיין, ווען מייןע שעפונגען וועלען געפיענען חו ביי דיא, פיר וועמען זיי זיינען געשאפען געוואָרען — ביי מיין פאָלק.

אָבוואָהל אין דיעזער זאַמלונג געפינען זיך ניט אַלע מינע ליעדער, וואָס וואָלטען דאָ געמעגט אויפגענומען ווערען, דאָך אין דאָ פאַרזאָ דיא מיה פון פיעלע יאהרען און דאָס טיעפע אויפשלוכצען דורך פיעלע וואַכזאַמע נעכט און אונרוהיגע טעג. ווען מיין בליק וואַנדערט דורך דיעזע געדיכטע, דורך דיעזע שטיקער האַרץ און נשמה, וואָס האָבען זיך דורכגעריסען דורך מיין פּעדער אין פּערשי-דענע צייטען אונטער פּערשיעדענע אומשטענדען. ערשיינען מיר מאַנכע פּערזען וויא ווייטע, ווייטע קרובים, כמעט פּרעמדע. דאָ גע-פיענען זיך געדאַנקען און געפיהלען וואָס זיינען ביי מיר געקומען צום אויסדרוק מיט לאַנגע יאָהרען צוריק און זיי שטעהען זייט ביי זייט מיט געדיכטע וואָס איך האָב ערלעבט אין דיא לעצטע פּאַר יאהר, זיי זיינען אבער אַלע מינע קינדער, איך ליעב זיי אַלע גלייך, ווייל זיי זיינען טהיילען פון מיין אייגענעם לעבען אונטער אלערהאַנדיגע איינדריקע, פון מיין אונגעראַטהענעם שיקזאַל. איך וויל ניט פּערלייקענען קיין איינציגען פון מינע טרעהרען און מיין יעדער זיפּץ אין דיא דיעזען בוך פּערצייכענט. איך בעהאַלט זאָגאַר ניט מינע תּרעומת אויף דער השגחה אין דיא צייטען פון מיין זעהר, זעהר טרויעריגען עקסיסטענץ. און איך פּערענטפּער ניט זאָג-גאַר מינע ביטערסטע געלעכטערס. איך צייג מיין פּאָלק מיין גאַנצע האַרץ, איך עפען איהם אויף מיין גאַנצע זעלע כדי עס זאָל מיך קענען פון אַלע זייטען און אורטהיילען איבער מיין גאַנצען "א י ד".

איידער איך שלים מיין פאַרוואָרט דאַרף איך ניט פּערגעסען אויסצושפּרעכען מיין הערצליכע דאַנק און מיין האַכאַכטונג צו מיין האַכפּערעהרטען און טהייערען פּריינד, דעם בעריהמטען גע-לעהרטען און פּילאָלאָג, פּראָפּעסאָר לעאָ וויענער, פון האַרוואָרד אוניווערזיטעט, וועלכער האָט מיך דער ערשטער ארויסגעפיהרט פון

פון דיכטער צום פאלק

עס איז א גרויסער מאַמענט אין וועלכען א פערפאסער שרייבט דאָס פאַרוואָרט צו זיינע אַ ווערק. דאָס איז אייגענטליך דער אוי-גענבליק אין וועלכען דער אוטאָר פיהרט צו דער חופּה זיין גייס-טיגעס קינד און גיט עס מיט זיין הייסע, פאַטערליכע ברכה. איך ווייס ניט וויא א שרייבער פון דיא אומות העולם פיהלט אין אזעלכע מי-נוטען, איך ווייס אָבער אז אַ אַ י ד י ש ע ר מחבר, א אידישער דיכטער איבערהויפּט, איז אין אזא מאַמענט זעהר ערנסט. דיא פּאָ-עטישע מוזע מיט'ן אידיש-דייטשען לעזער, דאָס איז אפילו אַ יחוס שידוך און דאָך אַ גוואָלט-שידוך, רבותי. דיא פּאַנטאַזיע — דער ברהו פלוידערט פאַר פייער און פאַר וואַסער, דיא האַפּנונגען — דיא אונטערפיהרער טאַנצען און האַפּקען און שפּרינגען פון דער הויט; דיא געפיהלען — דיא כלי זמרים אָבער שפיעלען ניט קיין פרייליכעס כאַטיש צוריים זיך און אין אַלגעמיין זעהט דאָס עפעס אויס וויא מען וואָלט פערשלייערט א יתומה....

אַלץ וואָס איך קען יעטצט ווינשען און פערלאַנגען איז, אז מיינע אידישע ברידער פון נאָהענט און ווייט זאָלען עמפּפאַנגען די פרוכט פון מיינ נשמה, וואָס בליהט צווישען דיעזע טאָוולען. מיט דיא זעלבע ליעבע, מיט דעם זעלבען ערנסט און מיט דיא זעלבע געפיהלען וויא דאָס איז געפלאַנצט געוואָרען. דיא ענגלענדער, דיא דייטשען, דיא פראַנצויזען, דיא טשעכען, דיא פּאָליאַקען און פיעלע אנדערע האָבען שוין גענאָסען דיעזע גייסטיגע פירות און עס איז

בענוצט ער איבערהויפט אין הומאָר. זיינע געלונגענע ריטהמען
(גראַמעז) האָבען פּאָזיטיוו צו זיך קיין גלייכעז אין דער גאַנצער איי-
דיש-דייטשער ליטעראַטור. —

איך בין פערטיג מיט מיין הקדמה, שליסענדיג דיזען אויפּוואַך
דריק איך אויס דעם פערפאסער פון דעם פארליגענדען ווערק מיין
איניגסטען דאַנק פיר דיא פרייהייט, וועלכע ער האָט מיר געגעבען,
איבער איהם אויסצושפרעכען מיין אָפּענהערציגען אורטהייל.

אלכסנדר האַרקאווי.

ניו יאָרק, דעצ. 31, 1908.



שפיעלער באראָן אדאָלף פאָן זאָננענטהאל האָט דעקלאַמירט זיינע
ליעדער צו אַ קאָנצערט אין וויען.

אין דער הינזיכט פון נייגונג אָדער טענדענץ אין ראָזענפעלד
פיעללייכט דער מערקווירדיגסטער פון אלע אידישע פּאָעטען אין
אונזער מוטער־שפּראַך. דיא אַנדערע פּאָעטען אין אידיש בויגען גע-
וועהנליך זייער מוזע אין איין געוויסער ריכטונג. דעלשטאַדט, צום
ביישפיעל, אין געווען אינטערנאַציאָנאַל און רעוואָלוציאָנער ; פּרוג
אין נאַציאָנאַל און קאָנסערוואַטיוו. ראָזענפעלד'ס מוזע האָט ניט
קיין בעטיימטע איינצעלנע טענדענץ : זיא אין אי רעוואָלוציאַ-
אָנער אי קאָנסערוואַטיוו, אי רעליגיעז אי אפיקורסיש, אי אינטער-
נאַציאָנאַל, אי נאַציאָנאַל — אלעס צוזאַמען. מען דארף נאָר דורכ-
לעזען זיינע געדיכטע „א נבואה צו דיא טיראַנען“, „פּערצווייפּעלטע
קולות“, „אַליין מיט גאָט“, „גאָט אין מיין שפּיזער“, „אַ גלות
מאַרש“, „אַ גרוס צו ציון“ אום זיך דערפון צו איבערצייגען. אויב
א דיכטער אין דער אויסדרוק פון דעם קרייז, אין וועלכען ער האָט
געקראָגען זיין ערציהונג, אין ראָזענפעלד'ס מוזע דער ריכטיגער
אויסדרוק פון דעם יעצטיגען אידישען גייסט ; דען אין איהם
ליעגט גראַדע דער ווידערשפּרוך, וועלכער געפינט זיך יעצט אין אונז
זער פּאַלק. דאָך, שטימען נאָך זיינע שעפּפונגען, אין וועלכע
עס איז אריינגעגעבען זיין גרעסטע קראַפט, זיין גרעסטע ענטהווי-
אזמוס, אין ראָזענפעלד א'ז אַרבייטער און אינטערנאַציאָנאַלער
דיכטער.

פון אלע פּאָעטען אין אונזער מוטער־שפּראַך צייכענט זיך דאָ-
זענפעלד אויס מיט זיין מייסטערהאַפּטער שפּראַך, וועלכע האָט,
לויט מיין מיינונג, קיין גלויכען צו זיך אין דער אידיש־דייטשער
דיכטעריישער ליטעראַטור. זיין דורכשניטליכע שפּראַך איז דווקא ניט
ריין אידיש, וויא זיא ווערט געשפּראַכען און געשרייעבען אין דער
אַלטער היים ; זיא איז דיא סאָרט אידיש, וועלכע האָט זיך ענט-
וויקעלט אין דער אמעריקאַנישער אידישער פּרעכסע : אביסעל
געענגלישט און געדייטשט ; אָבער זיא קומט ביי איהם ארויס מיט
חן. ער איז אויך מייסטער פון דיא אַלטהיימישע אידיש ; דיזע

זיינען ראָזנפעלד'ס געדיכטע בעשפראַכען געוואָרען אין פּערשיעדענע אייראָפּעאישע לענדער און איבערזעצט געוואָרען אין מעהרערע אייראָפּעאישע שפראַכען. אין 1899 איז איבער דעם דיכטער ערשינען אַ לאנגער ארטיקעל אין "LE TEMPS" פון פאַריז מיט אַן איבערזעצונג פון זיין געדיכט „סוועט שאפּ". שפּעטער, (אין אויגוסט דעם 1טען, 1902) איז ערשינען אַ ארטיקעל איבער איהם מיט איבערזעצונגען פון מעהרערע פון זיינע געדיכטע אין דער פראַנצויזישער מאָנאַטשריפט "REVUE DE PARIS" בעזאָגן דערם גרויס איז דיא אױפּמערקזאַמקייט, װעלכע דיא ליטעראַרישע װעלט האָט איהם געשענקט אין דייטשלאַנד און עסטרייך. אין בערלין האָט בערטהאָלד פּיוועל אַרויסגעגעבען אַ בעדייטענדע זאַמלונג פון זיינע געדיכטע אין דייטשער איבערזעצונג מיט דעם טיטעל „ליעדער דעם גהעטטאָ". דיעזער איבערזעצער איז געווען אזוי ענטהוויאָסטיש פיר ראָזנפעלד'ס טאַלאַנט, דאָס ער האָט זיך געדעצט אין פּערבינדונג מיט דעם בעריהמטען צייכער, ע. מ. ליליען, און האָט דאָס װערק געלאָזען ערשיינען אין פראַכטאױסגאַבע מיט פאַנטאַסטישע איללוסטראַציען. דאָס בוך איז בעגלייטעט מיט אַ' ענטהוויאָסטישע פּאַרוואָרט פון דעם איבערזעצער. אין דיעזען פּאַרוואָרט זאָגט הערר פּיוועל, דאָס „מיט דעם פּאַרליעגענדען דען בוך צום ערסטען מאלע דער פּערזוך געמאַכט װירד איין גאַנצעס דיכטערװערק אױס דער יידישען שפראַכע אײנס דייטשע צו איבערטראַגען". אין בעהמען האָט יאַראָסלאָװ װעכליצקי (Jaroslav Vechlicky) פּראָפּעסאָר פון מאָדערנע שפראַכע אין דער טשעכישער אױניװערזיטעט פון פראַג, דיזען יאָהר (1903) ארויסגעגעבען אַ זאַמלונג פון זיינע געדיכטע אין טשעכיש. אין װיען איז היינטיגען יאָהר ערשינען אַ אױסװאַהל פון ראָזנפעלד'ס געדיכטע אין פּוילישער איבערזעצונג פון אױזראַעל װאַלדמאַן. ארויסגעגעבען פון דעם אַקאַדעמישען פּעראַיין „בר כּכבּא" אין װיען. אין רוסלאַנד זיינען ניט לאַנג צוריק ערשינען מעהרערע פון זיינע געדיכטע אין רוסישע איבערזעצונג אין אַ זאַמעל-װערק, װאָס איז ארויסגעגעבען געווארען פון מאַקסיס גאַרקי. זיין נאָמען איז אזוי װײט בעװאָוסט געװאָרען אין אייראָפּא, אַז דער קײזערליכער שװײ

שלאסעו בעקאנט צו מאכען זיין דיכטונג אויסערהאלב דעם אידיש-
 שפרעכענדען קרייז. דיוען בעשלוס האָט ער אויסגעפיהרט דעם
 פאָלגענדען יאהר, ווען ער האָט אַרויסגעגעבען אַ זאַמלונג פֿון
 ראָזענפעלד'ס געדיכטע מיט ענגלישע איבערזעצונג בעטיטעלט
 "SONGS FROM THE GHETTO" (באַסטאָן, 1898). *) דיוע
 זאַמלונג האָט געמאַכט אַ רושם אין דיא ענגליש-שפרעכענדע
 ליטעראַרישע קרייזען און האָט אַרויסגערופען פֿון דער פרעסע פֿון
 לאַנד בעוואַונדערונג פֿיר ראָזענפעלד'ס מווע. זייט דאָן איז דיא
 מאַטעריעלע לאַגע פֿון דעם דיכטער געוואָרען בעדייטענד בעסער.
 עס האָבען זיך געפונען וואָהלטהעטיגע פֿריינדע פֿון ליטעראַטור,
 וועלכע האָבען איהם געשטעלט אויף דיא פֿיס. דורך דיא אַנ-
 ערקענונג, וועלכע ער האָט געקריעגען פֿון ניט-אידישע קרייזען איז
 זיין נאָמען אויך געשטיעגען אונטער אידען. ער האָט זיך געזעגענט
 מיט דעם „סוועט שאַפּ" און פֿיר זיין ווייטערע בעשעפטיגונג האָט
 ער זיך געוועהלט צייטונג-שרייבעריי, צו וואָס עס איז איהם דורך
 זיין געשטיעגענע רעפּוטאַציאָן געווען לייכטער צוצוקומען. ער
 האָט ענטדעקט, אז ער בעזיצט אויך דיא פּעהיגקייט צו שרייבען
 פּראָזא און ער איז אַריין אין דיא אידישע זשורנאַליסטען גילדע.

דיא "SONGS FROM THE GHETTO" האָבען ראָזענפעלד'ן
 בעקאנט געמאַכט ניט נאָר אין אַמעריקא, נאָר אויך אין אייראָפּאַ.
 זיי האָבען איהם געמאַכט אַן אינטערנאַציאָנאַלע רעפּוטאַציאָן.
 ליטעראַרישע קרייזען איז דייטשלאַנד, פּראַנקרייך, עסטרייך און
 אַנדערע לענדער האָבען אָנגעפּאנגען צו אינטערעסירען זיך מיט
 זיינע געדיכטע, וועלכע זיינען פֿיר זיי געוואָרען צוגענוגליך דורך
 ווינענער'ס איבערזעצונג.

זייט די ערשיינונג פֿון די "SONGS FROM THE GHETTO"

*) אין דיעזער זאַמלונג קומט דער אידישער טעקסט אין דייטשע
 בוכשטאַבען פֿיר דיא נוטצען פֿון דיא. וואָס קענען דייטש. דיא איבער-
 זעצונגען אין פּראָזא, אבער זיי זיינען שעהן און קרעמטיג

ערביטערט איבער זיין שיקזאל האָט ראָזענפעלד אין 1894
 אַרויסגעגעבען אַ וואָכענבלעטעל מיט דעם טיטעל „דער אשמדאי“,
 אין וועלכען ער האָט אונבאַרמהערציג אָנגעגריפען ניו יאָרקער
 אידישע אַרויסגעבער און שרייבער. דיא קריטיקען, וועלכע ער
 האָט דאָרטען געשריעבען האָבען אַרויסגעווייזען ניט וועניג קונסט,
 אָבער אין זיי איז געווען צו פיעל גאַל מען זאָל זיי קענען בער
 טראַכטען אַלס אונפאַרטייאַיש און גערעכט. דאָס בלעטל האָט
 אַרויסגעווייזען דיא רייצבאַרע נאַטור פון דעם דיכטער אין איהר
 פּוֹלֶכְמֶער געשטאַלט. דאָס בעסטע און דאָס ריינסטע אין דעם
 „אשמדאי“ איז געווען זיין געדיכט „לאַטוטים“ (דער פליקער),
 יועלכעס איז געווען אַן אנטוואָרט צו געוויסע שרייבער, וואָס
 האָבען איהם גענקט, איהם אויפגעוואָרפען מיט דיא נעמען „שנייד-
 דער“, „לאַטוטים“. דיזעס געדיכט איז געבליעבען אונשטערבליך אין
 דיא מוחות פון זיינע געגנער. כאַראַקטעריסטיש איז געווען דאָס
 מאַטטאָ, וואָס האָט בעגלייטעט דעם טיטעל פון דיזען בלעטעל.
 דיזעכ איז געווען דער ביבלישער פערז „הך הכפתור וירעשו
 הכפים“ (עמוס ט' א') מיט דער ניטווערטליכער איבערזעצונג
 אין אידיש: „האק איז מאַרדע אַז דיא צייהנער זאָלען טרעטששען!“

אין 1897 האָט ראָזענפעלד אַרויסגעגעבען אַ בעדייטענדע
 ייִבלונג פון זיינע געדיכטע מיט דעם טיטעל „דאָס ליעדער־בוך“.
 דיא אונטערנעהמונג האָט ניט געהאַט קיין מאַטעריעלען ערפּאָלג—
 דעם ערפּאָלג, וועלכען ער האָט דאָ געזוכט — און דער דיכטער
 איז געווען אין אַ פּערזווייפּעלטער לאַגע. ער האָט זיך געזעהען
 פּעראַורטהיילט צו אַ קוואַלפּאָלען לעבען ביי דער שניידעריי, און
 ער וואָלט ביי דיזען אונגליקליכען פּאָך פּערבליעבען ביז היינטיגען
 טאָג, ווען אַ גליקליכער צופאַל וואָלט איהם דערפון ניט בעפרייט.

קורץ נאָך דער ערשיינונג פון דעם „ליעדער־בוך“ האָט
 ראָזענפעלד אויף זיך געצויגען דיא אויפמערקזאַמקייט פון לעאָ
 וויענער, פּראָפּעסאָר פון סלאַווישע שפּראַכען פון האַרוואַרד אוני-
 ווערסיטעט אין קעמברידזש, מאַסס. דיזער פּראָפּעסאָר איז היינט
 געריסען געוואָרען פון דעם דיכטער'ס טאַלאַנט און ער האָט בער

שעפפונגען פון זיין טאלאנט. עס איז געווען אין דער צייט פון
זיין שניידער־קארירערע, דאָס ער האָט געשריעבען זיינע אַרבייטער־
געדיכטע, וועלכע האָבען איהם געמאַכט אזוי פּאָפּולער. דיזע
געדיכטע זיינען געשריעבען מיט אַז אונגעווענהליכען פייער, אָנ־
געצונדען פון אַ דאָפּעלטער קרענקונג; דען אַלס אַרבייטער האָבען
איהם געקוועלט צוויי זאַכען: דיא דריקענדע אַרבייט אין דעם
קלעגליכען „בוועט שאַפּ“ און דער געדאַנק, דאָס ער, וועלכער איז
בערופען צו זיין אַ מיסטער פון דער פּעדער, זאָל זיין אַ שקלאַף
פון דער נאָדעל! צו פּערווערטהען דיא קראַפט פון זיין פּעדער
איז איהם צו יענער צייט געווען אונמעגליך. ביז אַכט—ניין יאהר
צוריק איז דיא אַידישע פרעסע אין דיזען לאַנד געווען מאַטעריעל
אין אַ קלעגליכער לאַגע. אַרויסגעבער זיינען געווען אַרים און
שרייבער זיינען געוועזען קלעגליך בעלוינט. אויסערדעם האָבען
געקריגען געצאָהלט נאָר אָנגעשטעלטע; אויסווערטיגע שרייבער
האָבען מיטגעאַרבייט אומזיסט. פיר יאהרען האָט ראָזענפעלד
געגעבען זיינע געדיכטע צו צייטונגען אַהו אירגענד וועלכע בע־
לוינונג; און ווען עס האָט זיך אונטערגערוקט דיא צייט, ווען מען
האָט שוין אויסווערטיגע שרייבער אָנגעהויבען וויא עס איז צו
צאָהלען, האָט ער ווען־ניט־ווען בעקומען אַ דאָלאַר פיר אַ געדיכט.
וויא אַרים דער שרייבער־פאַך איז דאָן געווען האָט דער דיכטער
דאָך געשטרעבט צו ווערען אַ בעל־מלאכה פון דער פּעדער. דאָס
איז איהם אין יענער צייט ניט געלונגען. איז וועג איז איהם
געשיטאנען דער קליינער געברויך פון צייטונגען פיר פּאָעזיע, און
צו שרייבען פּראָזא האָט ער זיך געהאַלטען אונפעהיג. אין דעם
קאַמפּ פּו זוכען פּרנסה פון זיין געבאָרענעם טאלאנט האָט ער
צייטענווייז אונטערבראַכען זיין אַרבייט אין דיא שניידער־שאַפּס
און האָט געוואַנדערט איבער שטעדט וויא אַ טרובאַדור, פּאַרצור
לעזען און פּאַרצווינגען זיינע געדיכטע; ער האָט זיך אויך אָנ־
געטהאָן כחות און האָט פּערוזכט אַרויסצוגעבען זאַמלונגען פון
זיינע געדיכטע. דיזע ביידע בעמיהונגען זיינען געבליבען אַהן
ערפּאָל. פון דיא זאַמלונגען, וועלכע ער האָט אַרויסגעגעבען זיינען
געווען: „דיא גלאַקע“ (1888) און דיא „בלומענקעסטע“ (1890).

ארבייט אין דיא שניידער־שאפס האָט ער אָנגעפאָנען זיין אַרבייט
 פיר דיא היעזיגע צייטונגס־שאפס... דאָס ערסטע געדיכט, וואָס
 ער האָט פערפאַסט אין דיעזען לאַנד, איז געווען בעטימלעך, „דאָס
 יאָהר 1886“ און איז געדרוקט געוואָרען דעם 27טען דעצעמבער
 1886 אין דער „ניו יאָרקער יודישער פּאָלקס־צייטונג“. זייט דאָן
 זיינען פון איהם אָפט ערשיענען געדיכטע אין פערשיעדענע יודישע
 צייטשריפטען, וועלכע זיינען היער אַרויסגעגעבען געוואָרען, און ער
 האָט זיך באַלד געמאַכט אַ נאָמען. ער איז צו יענער צייט געווען
 זעהר ווילקאָמען, ווייל אמת'ע דיכטונג אין אידיש איז אין אַמערי־
 קא דאָן געווען אַ נייעס. דער בעגריף האָט אין אונזערע קרייזען
 דאָן געהערשט, דאָס דיכטונג איז אַלעס, וואָס איז פערפאַסט אין
 גראַמען. דיזען בעגריף האָבען דאָן געהאַט ניט נאָר גאַנץ אונט־
 וויסענדע פּערזאָנען, נאָר אויך מענשען, וועלכע האָבען זאָנסט
 געקענט שרייבען. מעהרערע פון אונזערע יעצטיגע גוטע פּראָזאַ־
 שרייבער האָבען זיך דאָן אָבגעגעבען מיט שרייבען „פּאָעזיע“,
 מיינענדיג אַז אַלעס איז פּאָעזיע, וואָס איז געשריבען אין גראַמען.
 עס איז ניט געווען, ווער עס זאָל זיי דערמאָהנען, אַז פּאָעזיע (וויא
 וואָלטער זאָנט) איז דיא מוויק פון דער זעלע און אַז עס קען זיין
 פּאָעזיע אָהן גראַמען און גראַמען אָהן פּאָעזיע. ווען עס האָבען
 זיך אָנגעהויבען בעווייזען ראָזענפעלד'ס געדיכטע אין אונזערע
 צייטונגען האָט מען אין דער אידישער פרעסע פון דיזען לאַנד
 ערסט אָנגעפאָנגען צו זעהן צוזאַמען מיט גראַמען אויך פּאָעזיע.
 עס איז, אמת, צו יענער צייט שוין איז איז דיזען לאַנד געווען דער
 אונפערגעסליכער ערעלשטאַרט; אָבער ער האָט זיך נאָך דאָן ניט
 געלאָזען הערען, און אויסער דעם האָט ער קיינמאָל ניט געהאַט
 ראָזענפעלד'ס פּאָטישען שוואונג.

זעהן יאהר האָט דער דיכטער געאַרבייטעט אין דיא שניידער־
 שאפס, ניט האָבענדיג קיין אַנדער קוועלע פיר חיונה, און זייט ביי
 זייט מיט דער נאָדעל האָט אויך פלייסג געאַרבייטעט זיין פּעדער.
 דיא געדיכטע, וועלכע ער האָט אין דעם פּערלזיף פון דיזער צייט
 פערפאַסט, זיינען פיעל און צווישען זיי געפינען זיך דיא הויפט

אין חדר, וואו ער האָט געלערנט אַביסעל תנ"ך און גמרא. אויסער
 דיזע געגענשטענדע האָט ער אַביסעל געלערנט פּויליש און דייטש.
 אין 1882, דאָס יאהר פון דער גרויסער אידישער אויכוואַנד
 דערונג פון רוסלאַנד, איז אויך ראָזענפעלד געוואָרען אָנגעשטעקט
 מיט דעם גייסט פון וואַנדערן, און אין דעם האָט ער אַרויסגעווייעזען
 דיא אונרוהיגע נאַטור פון דעם דיכטער. ער איז אַוועק נאָך
 אַמסטערדאַם, האַלאַנד, און אין דריי מאָנאַטען אַרום
 איז ער פון דאָרטען אַוועק נאָך אַמעריקא און איז
 נאָך אַ קורצער פּערוויילונג געקומען צוריק; אין 1883
 איז ער געגאַנגען נאָך לאַנדאָן, ענגלאַנד, און אויך פון דאָרטען איז
 ער נאָך אַ קורצער צייט (6 מאָנאַטען) געקומען צוריק אין פּוילען.
 אין לאַנדאָן איז ער דעם זעלביגען יאהר וויעדער געקומען און האָט
 זיך דאָרטען בעזעצט. אום זיך און זיין פאַמיליע (ער איז שוין דאָן
 געווען פּערהייראַט) צו ערנעהרען, האָט ער זיך דאָרטען גענומען
 צו שניידעריי און איז געוואָרען א' אַרבייטער אין דיא „כּוועט
 שאַפּס“. זיין לאַגע אין לאַנדאָן איז איהם ניט געפּלען געוואָרען
 און ער איז נאָך דריטהאַלבען יאהר, אין 1886, אַוועק נאָך ניו יאָרק,
 וואו ער געפינט זיך ביז היינטיגען טאָג. היער, וויא איז ענגלאַנד,
 האָט ער זיך עטאַבלירט אַלס „סוועט שאַפּ“ שניידער.

ראָזענפעלד'ס מווע האָט זיך צום ערסטען מאָל אויסגעדריקט
 אין שריפט אין זיין זעכצעהן־יעהריגען אַלטער. מיט פינף און צוואַנציג
 ציג יאהר צוריק האָט ער פּערפאַסט אַ געדיכט, וועלכעס ער האט
 בעטיטעלט: „דיא זעלנעריי“. דיזעס געדיכט איז קיינמאָל ניט
 ערשיענען אין דרוק, אבער עס איז געווען דאָס ערסטע, וואָס ער
 האָט געשריעבען. זייענדיג אין לאַנדאָן, ערצעהלט מיר דער
 דיכטער, האָט ער געשריעבען פיעלע געדיכטע, וועלכע זיינען
 עבענפאַלס קיינמאָל ניט געדרוקט געוואָרען, אבער זיי האָבען
 צירקולירט אונטער דעם עולם. זיי זיינען געווען ליעדער צום
 זינגען.

זיין ווירקליכע דיכטעריקאָרע האָט ראָזענפעלד אָנגעפאַנגען
 ערסט נאָך זיין בעזעצען זיך אין אַמעריקא. גלייכצייטיג מיט זיין

פאָרוואָרט

דער מייסטער פון דיעזען ווערק האָט מיך, זינדיגען פּראָזאָ-
שרייבער, איינגעלאָדען צו שרייבען אַ פאָרוואָרט. ער גלויבט אין
דעם אלטען ווערטעל, אז „א ספר אָהו אַ הקדמה איז וויא אַ גוף
אָהן אַ נשמה.“ אבער דיזעם ווערק אָהן אַ הקדמה קען נאָר זיין
אַ נשמה אָהן אַ גוף... דען וואָס איז פּאָעזיע, אויב ניט נשמה?
און וואָס איז אַ פּראָזאָאישער פּירוש אויף איהר, אויב ניט אַ
שטיק חומר?

זאָל זיין וויא עס וויל, דעם דיכטער'ס איינלאָדונג נעהם איך
אָן. איך טהו עס ניט בלויז צו בעפרייעדיגען זיי ז פּערלאַנג,
נאָר אויך מיינע. עס איז אַ גענוס פיר מיין פּעדער צו
בעריהען אַ ווערק, וועלכעס איז פּערבונדען מיט דעם פּאַרטשריט
פון דער אידיש-דייטשער ליטעראַטור אין אַמעריקאַ.

מיין טהעמאַ פיר דיזעם פאָרוואָרט איז: מאָרריס ראָזענ-
פּעלד און זיין פּאָעזיע. זאָל דאָס פּובליקום, וואָס לעזט דיא
פּאַרליעגענדע געדיכטע, וויסען מיט וועמען און מיט וואָס עס
האָט צו טהאָן.

מאָרריס (משה יעקב) ראָזענפּעלד איז געבאָרען געוואָרען דעם
28טען דעצעמבער 1862 אין באָקשאַ, אַ דאָרף דריי מייל ווייט פון
סעני, סובאַלקער גובערניע, פּוילען. זיין זיידע, זיין פאטער און
פיעלע אַנדערע, וועלכע האָבען געהערט צו זיין פּאַמיליע, זיינען
געווען פּעכטער פון פּיש-טייכען. ווען ער איז נאָך געווען אַ קינד
האָבען זיינע עלטערן איבערגעצויגען נאָך וואַרשאַ. וויא אַלע
אידישע קינדער פון יענער צייט האָט ער געקריגען זיין ערצהונג

א פרייען, אונגעשטערטען ווען צו אלע אידישע לעזער אָחו אויס-
 נאָהמע, איז אַ דאָפעלטע : ערשטענס, דער קאמפף גענען שונד,
 וועלכער האָט זיך אזוי שטאַרק איינגעוואָרצלעט אין דיא מוחות
 פון פיעלע אידישע לעזער; צווייטענס — און דאָס איז דיא
 הויפט־שוויריגקייט — צו דערוועקען דיא אידישע פרעסע פון
 דיעזען לאַג, זיא זאָל אונזערע ווערק רעצענדירען — אזוי וויא,
 להבדיל, דיא גוים טהוען — און צייגען דער וועלט דעם גרויסען
 פאָרטשריט פון אונזער מוטטער־שפראַכע און דיא גרויסע נוטצע;
 וואָס אונזער פערלאַג האָט געבראַכט פיר אידען איבעראַל, וואו מיר
 האָבען זיי נור געקענט דערגרייכען. דיעזער פאָרוואָרט איז ניט
 קיין אַדווערטייזמענט און מיר ווילען דאָ ניט אויסקעכענען דיא
 וויכטיגע ווערקע פון אונזער קאַטאַלאַג מיט וועלכען מיר מענען
 שטאַלצירען; דיעזע ציילען זיינען מעהר אַין אַפיעל צו דיא איני-
 טעליגענטע אידישע לעזער, אַלס אַ רעקלאַמע פיר אונז אַליין און
 מיר ווילען בלויז דערמאָהנען, דאָס ווען מיר וואָלטען נאָר אַרויס-
 געגעבען אין אידיש „דיא קולטור־געשיכטע“ דיא געשיכטע פון
 „דיא גרויסע פראַנצויזישע רעוואָלוציאָן“, „יציאַת מצרים“, דיא
 ביאָגראַפיעס פון „אַריסטאָטעל“, „רמב״ם“, „ר׳ סעדיה גאון“,
 „ר׳ ישראל בעל שם טוב“ און ענדליך דיא גרויסע זשעניאַלע,
 וועלט ווייט־בעדייהמטע „געזאַמעלטע ליעדער פון מאָדרים ראָזעני-
 פערל“, וואָלטען מיר אויך געמעגט אַפעלירען צו דער סימפּאַטי
 פון דיא אידישע לעזער און צו דיא אידישע פרעסע זיא זאָל אונז
 געבען דיא ריכטיגע אַנערקענונג וואָס מיר פערדיענען.

סיי וויא סיי אָבער זיינען מיר שטאַלץ אויף אונזער ענערגיי-
 שע, אונערמיעדליכע אַרבייט, וועלכע האָט כמעט ביידע שוויריג-
 קייטען בייגעקומען. דיא „אינטערנאַשאָנאַל ליבערערי פאָבלישינג
 קאָמפאַני“ שטעהט יעצט אין פערבינדונג מיט אלע בוכהאַנדלונגען
 אין דער וועלט און דיא פרעסע הויבט אונז אויך אָן צו שענקען
 מעהר אויפמערקזאַמקייט און וועט האָפענטליך אַנערקענען אונזער
 גרויסע אויפאַפערונג פון צייט, מיה און געלד צו גונסטען פון
 אונזער פאָלקס.

דיא אַרױסגעבער.

ארויסגעבערס פארווארט

מיט דער יעצטיגע אויסגאבע „געזאמעלטע ליעדער פון מ א ר ר י ס ר א ז ע נ פ ע ל ד“, האָבען מיר וויעדער געצינגט דעם אידיש-לעזענדען פובליקום אונזער אויפריכטיגע און דורכ-אויס עהרליכע מיינונג צו ברענגען אויף דעם אידישען ביכער-מאַרק דיא בעסטע און שעהנסטע ליטעראַטור. עס בלייבט אַלזאָ אַין אַנערקענטער פּאַקט, אַז דיא „אינטערניישאַנאַל לייברערי פּאַבלישינג קאָמפּאַניע“ איז פּאַרלויפּיג דיא איינציגע אידישע פּאַבלישינג הויז אין אַמעריקאַ און רוסלאַנד, וואָס האָט גענומען אויף זיך דיא ריעזיגע און ריזיקאַלישע אויפגאבע צו שאַפען אַ געוועהלמען קלאַס לעזער פיר אַ ערשטע קלאַסע ליטע-ראַטור אין מאַמע-לשון.

ווען דיעזער בערלאַג איז מיט עטליכע יאהר צוריק צום ערשטען מאל ערשיענען מיט זיינע פּאַָר ערנסטע אידישע ביכלאַך, האָט ער זיך פּערלאָרען אין דעם גרויסען ים פון אַללערהאַנד שונד, וואָס האָט דאָ גערוישט און געשטורמט אין גאַנץ אַמעריקאַ, און וועלכער האָט איינגעשלונגען אין זיך כמעט אַללע אידישע לעזער. עס האָט אויסגעזעהן זעהר טרויעריג פיר אונז און מיר האָבען שיער פּערצווייפּעלט. דאָך דיא נאַטור-געזעטצע, אַז דאָס געזונדע און קרעפטיגע זאָל איבערלעבען דאָס קראַנקהאַפטע און שוואַכע, האָבען ריכטיג אויסגעהאַלטען. דיא קרעפטיגע און קערזגעזונדע ביכער פון אונזער פּערלאַג האָבען מנצח געווען דיא פּערדאָרבענע און פּערדערבליכע שרייבעריי — מיר האָבען געזיעגט.

דיא שווידיגקייט וואָס דיעזע פּאַבלישינג הויז האָט געהאַט און האָט נאָך ביז אַ געוויסען גראַד יעצט אויף אין דורכשלאַגען



Copyright, 1908

By A. M. Evalenko, Publisher

PJ
5129

R6
1908

v. 1

דיא אינטערנאציאָנאלע ביבליאָטעק

THE WORKS OF MORRIS ROSENFELD VOL. I.

שריפטען

פֿון

מאָרריס ראָזענפֿעלד

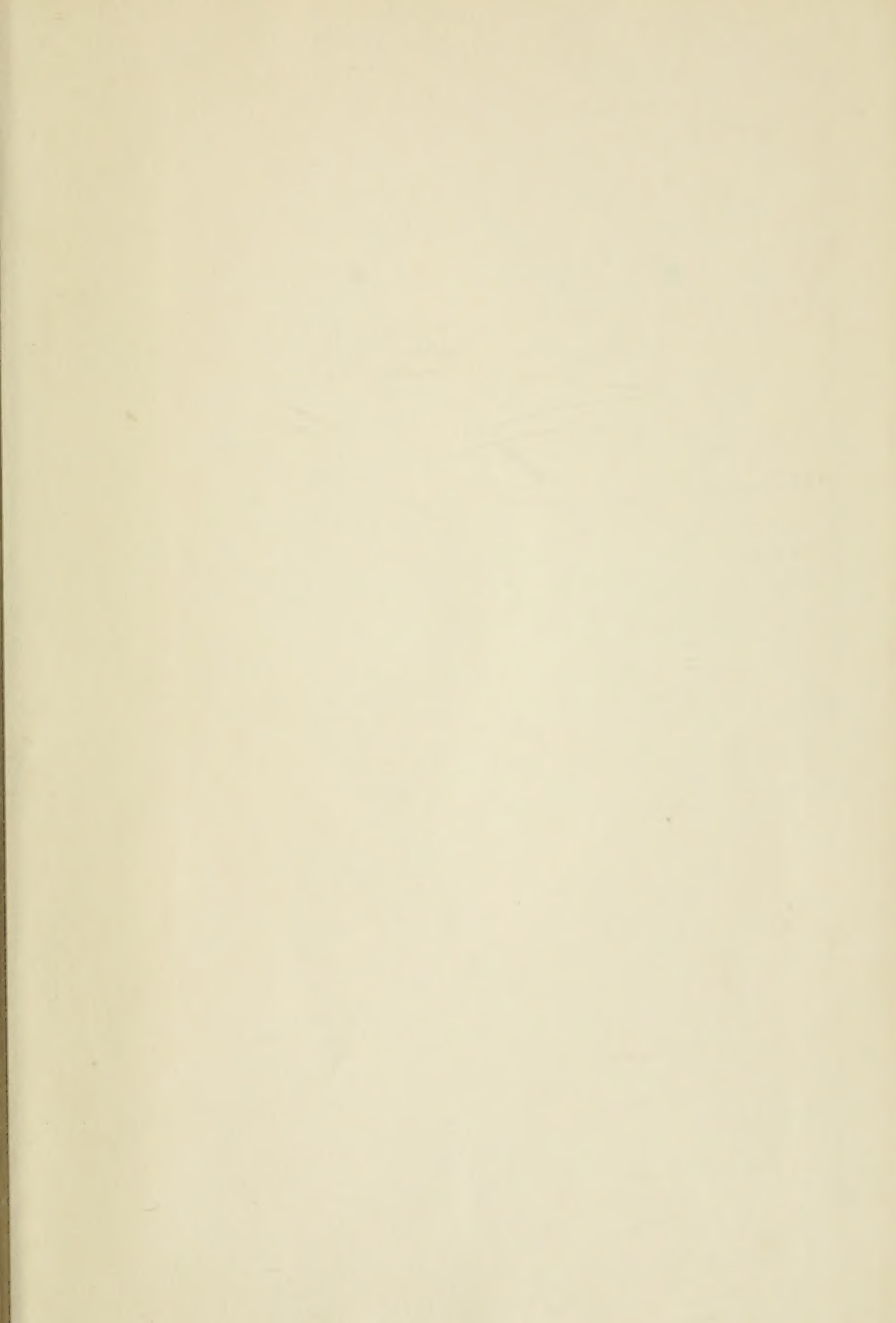
ערשטער באַנד

(פּאָעזיע)

אַרויסגעגעבען פֿון

א. מ. יעוואַלענקאָ, ניו יאָרק





190

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PJ
5129
R6
1908
v.1

Rosenfeld, Morris
Shriften

